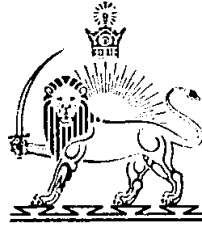

وزارت امور خارجه

روابط خارجی ایران

در سال ۱۳۵۱

وزارت امور خارجه

روابط خارجی ایران

در سال ۱۳۵۱

فهرست مندرجات

صفحه	موضوع
۷	پیش‌گفتار
۹	اصول سیاست خارجی ایران
فصل اول	
روابط ایران با کشورهای همسایه :	
۱۵	اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی
۲۵	افغانستان
۳۰	پاکستان
۳۶	ترکیه
۴۲	عراق
فصل دوم	
روابط ایران با دولتهای ساحل جنوبی خلیج فارس :	
۴۵	امارات عربی متحده
۴۷	بحرین
۵۰	عربستان سعودی
۵۳	عمان
۵۵	قطر
۵۷	کویت
فصل سوم	
روابط ایران با کشورهای عرب خاورمیانه و شمال افریقا :	
۵۹	اردن
۶۴	سوریه

صفحه	موضوع
۶۵	لبنان
۶۹	جمهوری عربی یمن
۷۲	مصر
۷۷	الجزایر
۷۹	تونس
۸۳	مغرب
۸۶	لیبی

فصل چهارم

۸۷	روابط ایران با کشورهای قاره افریقا :
۸۸	اتیوپی
۹۰	جمهوری افریقای مرکزی
۹۱	افریقای جنوبی
۹۲	چاد
۹۳	زائیر
۹۴	زامبیا
۹۵	سنگال
۹۷	سوزایلند
۹۸	سودان
۱۰۰	سومالی
۱۰۱	غنا
۱۰۲	کنیا
۱۰۳	گینه
۱۰۴	لسوتو
۱۰۵	مالاوی
۱۰۶	موریتانی
۱۰۷	موریس
۱۰۸	نیجریه

فصل پنجم

روابط ایران با کشورهای آسیائی :

۱۰۹	اندونزی
۱۱۱	اسرائیل
۱۱۲	برمه
۱۱۳	تایلند
۱۱۴	جمهوری خلق چین
۱۲۰	ژاپن
۱۲۶	سری لانکا (سیلان)
۱۲۷	فیلیپین
۱۲۸	جمهوری کره
۱۳۰	کره شمالی
۱۳۱	مالزی
۱۳۳	مغولستان
۱۳۴	نیپال
۱۳۵	هند
۱۳۹	هنگ کنگ

فصل ششم

روابط ایران با کشورهای اروپائی :

	الف - کشورهای اروپای غربی
۱۴۰	آلمان فدرال
۱۴۶	اتریش
۱۴۹	اسپانیا
۱۵۱	انگلستان
۱۵۷	ایتالیا
۱۶۱	بلژیک
۱۶۵	پرتغال
۱۶۶	دانمارک

صفحه	موضوع
۱۶۹	سوئد
۱۷۱	سوئیس
۱۷۳	فرانسه
۱۷۹	فنلاند
۱۸۰	نروژ
۱۸۲	هلند
۱۸۴	یونان
۱۸۶	واتیکان

ب - کشورهای سوویت‌پسندی اروپای شرقی :

۱۸۷	آلبانی
۱۸۸	جمهوری دموکراتیک آلمان
۱۹۰	بلغارستان
۱۹۴	چکوسلواکی
۱۹۸	رومانی
۲۰۳	لهستان
۲۰۷	مجارستان
۲۱۱	یوگوسلاوی

فصل هفتم

روابط ایران با کشورهای امریکا :

	الف - کشورهای امریکای شمالی
۲۱۵	کانادا
۲۱۷	ایالات متحده امریکا
	ب - کشورهای امریکای لاتین
۲۲۶	آرژانتین
۲۲۸	برزیل
۲۳۰	شیلی
۲۳۱	مکزیک
۲۳۲	ونزوئلا
۲۳۳	سایر کشورهای امریکای لاتین

فصل هشتم

روابط ایران با کشورهای استرالیا و زلاند جدید :

۲۳۴

استرالیا

۲۳۶

زلاند جدید

فصل نهم

همکاریهای بین‌المللی ایران :

۳۳۷

الف - همکاریهای ایران با سازمان ملل متحد

۲۳۸

موضوع جزایر خلیج فارس

۲۳۸

موضوع بنگلادش و بحران شبه‌قاره

۲۴۰

موضوع خاورمیانه و آوارگان فلسطین

۲۴۱

خلع سلاح و مسائل صلح و امنیت بین‌المللی

۲۴۲

عملیات پاسداری صلح

۲۴۲

مسائل استعماری

۲۴۳

بستر دریاها و اقیانوسها و حقوق دریائی

۲۴۵

فضای ماوراء جو

۲۴۶

تروریسم بین‌المللی

۲۴۷

مسائل اجتماعی و حقوق بشر

ب - همکاریهای ایران با سایر ارگانهای تابع ملل متحد

و موسسات تخصصی و شرکت در سازمانها و

کنفرانسهای بین‌المللی :

۲۴۸

دهه دوم توسعه

۲۴۹

کنفرانس تجارت و توسعه (UNCTAD)

۲۵۱

سازمان توسعه صنعتی ملل متحد (UNIDO)

۲۵۱

کمیسیون اقتصادی آسیا و خاور دور (ECAFE)

۲۵۲

یونیسف (UNICEF)

۲۵۲

محیط زیست

۲۵۳

لژیون خدمتگزاران بشر

بیانات شاهنشاه آریامهر در جلسه مخصوص کنفرانس

۲۵۴

بین‌المللی کار

صفحه	موضوع
۲۵۴	سازمانهای تخصصی ملل متحد
۲۵۵	کنفرانس کشورهای اسلامی
۲۵۶	بازار مشترك اروپا
۲۵۸	اوپك و قرارداد مشاركت
	ج - همكاريهای منطقه‌ای
۲۶۳	همكاريهای عمران منطقه‌ای
۲۷۱	سازمان پیمان مرکزی

ضمائم

ضمیمه شماره ۱

۲۷۴	فهرست معاهداتی که ایران در سال ۱۳۵۱ با سایر کشورهای جهان منعقد نموده و یا به آنها ملحق شده است .
-----	--

ضمیمه شماره ۲

۲۸۱	فهرست سازمانهای بین‌المللی که دولت شاهنشاهی عضو آنها میباشد
-----	---

پیش‌گفتار

سال ۱۳۵۱ برای ایران یک سال بسیار مفهومیست آمیز بوده. در این سال مردم ایران شاهد پیروزیهای بزرگی از نظر سیاست داخلی و خارجی خود بودند. برنامه عمرانی پنجم که از نظر طرح و نیز به تنهایی بیش از مجموع طرحهای عمرانی چهار برنامه قبلی است در آن سال تصویب شد و بر حمله اجرا درآمد. مجتمع ذوب آهن آریامهر که اولین مجتمع صنایع سنگین ایران است در اسفند ماه ۱۳۵۱ رسماً گشایش یافت و مقدمات استقرار کامل حاکمیت ایران بر صنایع و عملیات نفتی نیز در این سال فراهم گردید. مردم ایران نتایج شکر بخش ده سال تلاش و کوشش در راه اجرای اصول انقلاب شاه و ملت را که در ششم بهمن ۱۳۴۱ با غمی راسخ و اراده‌ای آهین آغاز شده بود در سال ۱۳۵۱ جشن گرفتند. تحولات شگرفی که در این ده سال در زندگی سیاسی و اجتماعی و اقتصادی ایران بوجود آمده بود، بحدی است که میتوان گفت مردم بابرگزاری جشن دهمین سالگرد انقلاب در حقیقت جشن تجدید حیات ملی و بنیانگذاری اجتماعی نوین خود را برگزار کرده اند.

ویسپاسی ایران نیز در سال ۱۳۵۱ به پیروی از سیاست استقلال فعالیت‌های زیادی داشت و «صدای ایران در خانواده جهانی همچنان صدای قدرت و صلح و منطق و طعنت آمیخته با تفاهم و بشردوستی باقی ماند». تحکیم و توسعه روابط موثرت آمیز با کشورهای مختلف جهان برقراری روابط سیاسی با جمهوری دموکراتیک آلمان - چاد و زائیر و فراهم آوردن زمینه

برای استقرار روابط سیاسی با جمهوری خلق کره و نخبه‌ریه - همکاری و همکاری با گروه کشورهای آسیائی و افریقائی و در سطح وسیعتر با کشورهای جهان سوم - همکاری صمیمانه با سازمان ملل متحد - مبارزه با تبعیض نژادی و حمایت از جنبشهای استقلال طلبانه در آن قسمت از سرزمینهای که هنوز زیر سلطه استعمار مسمتی از فعالیت های ایران را در صحنه سیاست بین المللی در سال ۱۳۵۱ تشکیل داده است .
این فعالیت با بطور مداوم بر اساس سیاست مستقل ملی ماهدایت میشد و در کنفرانسهایی که در شهریور ماه ۱۳۵۱ با شرکت سفیران ایران در کشورهای اروپا - خاورمیانه و افریقا در بروکسل و استانبول تشکیل شد، خط مشی سیاست خارجی ایران در قبال مسائل جهانی و منطقه ای برای آمان تشریح گردید .

بطور کلی همانطور که اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامرد تاریخ ۱۴ / ۷ / ۱۳۵۱ هنگام گشایش اجلاس جدید مجلسین فرمودند : «... از نظر سیاست خارجی وضع ایران مانند سالهای گذشته بسیار رضایتبخش بود و کشور ما در این مدت پیوسته از حیث احترام فوق العاده در صحنه بین المللی برخوردار بوده است و همچنانکه مکررات اعلام داشته ایم اساس سیاست بین المللی ایران وفاداری به اصول منشور سازمان ملل متحد - رعایت احترام متقابل بر اساس حق حاکمیت ملی همه کشورها و طرفداری از اصل صلح و برابری و همکاری بین المللی بوده است ... »

وزیر امور خارجه - عباسعلی خلعت بری

اصول سیاست خارجی ایران

در دهسال گذشته از برکت انقلاب شاه وملت، سیاست خارجی ایران نیز مانند سایر شئون با اوضاع کنونی جهان و تحولاتی که طی دهه اخیر در عرصه سیاست بین‌المللی بوقوع پیوسته همگام گردید و اصول آنچه که ما از آن به «سیاست مستقل ملی» تعبیر میکنیم و نتیجه منطقی این انقلاب و جهش بی‌سابقه شمار می‌رود رفته رفته نضج گرفت و به صورت مشخصی درآمد.

بدون تردید بزرگترین مشکلی که جهان معاصر اکنون با آن روبرو میباشد فاصله عظیمی است که بین کشورهای پیشرفته و ممالک در حال پیشرفت وجود دارد و متأسفانه بنا به علل اقتصادی و سیاسی و اجتماعی این فاصله روز بروز بزرگتر و عمیق‌تر میگردد تا آنجا که میتوان از فقدان عدالت اجتماعی در سطح بین‌المللی سخن گفت و این امر را بمنزله يك تهدید دائمی علیه صلح و امنیت گیتی و مخل بهبود وضع صدها میلیون مردمی که برای اصلاح شرایط معیشت خود و نیل بترقی و رفاه قبل از هر چیز به ثبات و آرامش نیازمندند قلمداد نمود.

دولت شاهنشاهی باوقوف تام باین موضوع وآگاهی از عواقب آن، برای آیندسته از کشورها که نفوسشان دوسوم ساکنان کره ارض را تشکیل میدهد توسعه اقتصادی و اجتماعی را در درجه اول اهمیت قرار میدهد و معتقد است در این پیکار مقدس با فقر و نادانی و بیماری که منحصرأ معلول عدم توسعه اقتصادی و اجتماعی میباشد سهم و مسئولیت عمده بعهدہ کشورهای صنعتی پیشرفته است که باید با امکانات فوق‌العاده‌ای که در اختیار دارند از بذل هرگونه کمک به کشورهای محروم و سعی در رفع بیعدالتیهای موجود دریغ ننمایند.

بدیهی است در مناسبات بین این دو گروه از کشورها رفتار متساوی و تفاهم و همکاری باید جانشین سودجویی و خودپسندی و برتری طلبی گردد.

«هر قدر این همکاری زودتر و بهتر و بر اساس حسن تفاهم و همکاری
کامنتری عملی شود جامعه بشری و در درجه اول خود کشورهای متری
و مرفه از آن بیشتر استفاده خواهند برد زیرا تحول جامعه انسانی بسوی
تعدیل تبعیضات و اختلافات و یکدست شدن این جامعه امری است که
خواه ناخواه بموجب اقتضا و الزام تاریخ عملی خواهد شد». (۱)

بنظر دولت شاهنشاهی «در سیر تکاملی جامعه بشری دیگر دوران
ماجراجوئیها و استیلا طلبیهای گذشته پایان رسیده است و تنها میدان
مبارزه‌ای که امروزه نیروهای انسانی میباید در آن بکار افتند مبارزه علیه
جهل و فقر و گرسنگی و تبعیضات مختلف اقتصادی و اجتماعی و نژادی
و نظائر آنهاست». (۲)

اصول حاکم بر سیاست مستقل ملی ایران را به ترتیب زیر
میتوان خلاصه نمود:

احترام به اصل حاکمیت و استقلال ملی

سیاست خارجی ایران بر اصل احترام به حاکمیت و استقلال ملی
و تساوی حقوق دول و احترام متقابل و عدم مداخله در امور داخلی سایر کشورها
استوار است و بهمین جهت ایران برای حاکمیت و استقلال ملی خود اهمیت
فوق العاده‌ای قائل میباشد و بهیچ کشوری اجازه مداخله در امور داخلی
خویش را نمیدهد.

در شرائطی که اکنون بر جهان حکمفرماست ایران اعتقاد راسخ
دارد که برای حفظ استقلال ملی و تمامیت ارضی خود و آسایش منطقه‌ای
که در آن زندگی میکند باید نیرومند باشد، لکن این موضوع نباید موجب
تشویش سایر کشورها بشود.

چون ایران معتقد است که حفظ امنیت خلیج فارس با کشورهای
ساحلی آن میباشد بنابراین بعنوان يك کشور ساحلی وظیفه خطیری در این
منطقه بعهدہ دارد.

احترام به معتقدات معنوی و حقوق و آزادیهای فردی و اجتماعی

تنها رفاه مادی و پیشرفتهای فنی نیست که بشر را خوشبخت

۱ - صفحه ۲۰۳ کتاب انقلاب سفید بقلم شاهنشاه آریامهر .

۲ - صفحه ۱۱۰ کتاب انقلاب سفید بقلم شاهنشاه آریامهر .

و خرسند میسازد بلکه انسان برای تجلی استعداد های نهفته و حفظ شئون ذاتی خویش حوائج روحی و معنوی نیز دارد . تکیه به معتقدات اخلاقی و برخورداری افراد از حقوق و آزادیهای فردی و اجتماعی که طبعاً مستلزم رعایت تکالیف مدنی و احترام به حقوق دیگران میباشد از اصولی است که مابدان معتقد میباشیم .

بنظر دولت شاهنشاهی پرورش این خصوصیات معنوی در افراد موجد رشد فکری و حس معاضدت و نوعپرستی نه تنها در داخل يك جامعه بلکه در جوامع مختلف میگردد و بر اثر ایجاد درك متقابل و تفاهیم بین ملل بسیاری مشکلات آسان میشود و میتوان به استقرار صلحی پایدار که منشاء آن قلوب عموم آحاد بشر صرفنظر از رنگ و نژاد و زبان و آئین میباشد امیدوار گردید .

وابستگی سرنوشت ملل بیکدیگر و لزوم همکاری کشورها

پیشرفت حیرت انگیز علوم و فنون و ارتباطات در نیمه دوم این قرن و امکانات شگرفی که در دسترس انسان قرار گرفته موجب شده است که ملل مختلف بعنوان اعضاء خانواده بزرگ بشری بیش از پیش بایکدیگر احساس نزدیکی و خویشاوندی و پیوستگی نمایند و بطوری سرنوشتشان بایکدیگر مربوط گردد که ناگزیر از دوستی و همکاری باشند . امکان زندگی در محیط بسته و انزواطلبی در دنیای امروز مفهومی ندارد . لکن مانع بزرگی که در طریق این همکاری و همبستگی وجود دارد ترکیب جامعه بین المللی از کشورهایی است که از نظر رشد و ثروت و ترقی اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی در سطح نامتساوی قرار گرفته اند و اکثریت آنها در تقسیم کار جهانی و بازرگانی بین المللی وضع نامساعدی دارند و این گاه بصورت آشفتگی ناگهانی و غالباً بشکل عدم ثبات مزمن نمودار میشود .

بنظر دولت شاهنشاهی مادام که بین کشورهای جهان از نظر سطح معیشت و درآمد اختلاف فاحش وجود دارد و ملل فقیر در برابر ملل ثروتمند صف بندی کرده اند امید برقراری صلح و ثبات در صحنه گیتی موهوم بنظر میرسد .

بهمین لحاظ دولت شاهنشاهی از هر گونه کوششی بمنظور تعدیل فاصله بین جوامع فقیر و غنی پشتیبانی میکند و گرچه قبول دارد که مسئولیت توسعه اقتصادی در وهله اول با خود کشورها و منوط به اراده و کوشش خود ایشان است لکن معتقد است بدون یاری مؤثر و کمک وسیع

و همه‌جانبه کشورهای مرفه صنعتی مشکلات دنیای سوم بسادگی قابل حل نخواهد بود و هر لحظه ممکن است وضع قابل انفجاری در هر گوشه از جهان پدیدار شود.

دولت شاهنشاهی بسهم خود آماده همکاری کامل بر مبنای تساوی و منافع متقابل با کلیه ملل و کشورهای جهان برای کمک به حل معضلات سیاسی و اقتصادی و هموار کردن راه پیشرفت برای زندگی بهتر و سعادت‌مندتر می‌باشد. جهاد قرن ما پیکار با گرسنگی و نادانی و بیماری است و دولت شاهنشاهی معتقد است بجای جنگ و خونریزی دولتها باید کلیه نیروهای خود را برای غلبه بر این آفات بسیج نمایند تا در پرتو تعمیم رفاه و دانش و عدالت اجتماعی دنیائی فارغ از ترس و آرز و جنگ پی افکنده شود. «جنگ واقعی امروزه عالم بشریت جهاد انسانها برای از میان بردن تبعیضها و بیعدالتیهای اجتماعی و بین‌المللی است». (۱)

همزیستی مسالمت‌آمیز

ایران از دیرباز با صل آزادی ملل در تعیین و انتخاب شیوه حکومت و خط مشی سیاسی و اجتماعی خود اعتقاد داشته و اکنون نیز صمیمانه معتقد است که سیستمهای حکومتی و اقتصادی متفاوت نباید و نمیتواند مانع استقرار دوستی و تفاهم و همکاری سودمند بین کشورها باشد. دولت شاهنشاهی عملاً در اثبات این موضوع کوشیده و فی‌المثل با اغلب کشورهای سوسیالیست مناسبات سیاسی و اقتصادی و فنی ثمربخش دارد.

احترام به منشور ملل متحد

هنوز سازمان ملل متحد مؤثرترین و تنها مرجع بین‌المللی است که کشورهای متوسط و کوچک میتوانند از آنجا صدای خود را بگوش جهانیان برسانند و در داخل آن بایکدیگر و نیز با قدرتهای بزرگ در تماس مستمر باشند.

دولت شاهنشاهی رعایت اصول منشور ملل متحد و تشیید مبانی این مجمع جهانی را یکی از پایه‌های سیاست خارجی خود قرار داده و معتقد است در صورتیکه کلیه دول عضو سازمان از جمله قدرتهای بزرگ

۱ - صفحه ۹۷ کتاب انقلاب سفید بقلم شاهنشاه آریامهر.

بخواهند ، سازمان ملل متحد میتواند وظائف اصلی خود را که مهمترین آن حفظ صلح و امنیت بین‌المللی است بانجام برساند .
ایران که در زمره نخستین اعضای سازمان ملل متحد میباشد در کار این سازمان و مؤسسات تخصصی تابعه آن پیوسته شرکت فعال ورزیده و عقیده‌مند است مادام که سازمان عالیترا و مؤثرتری جانشین آن نشده است شرکت در این مجمع جهانی و تقویت آن و احترام به تصمیمات آن ضروری است .

حل مسألت آمیز اختلافات بین دول و حفظ صلح و امنیت بین‌المللی

وجود سلاحهای اتمی تصور وقوع يك جنگ عمومی را دوراز ذهن ساخته است زیرا چنین فاجعه‌ای با نابودی کره زمین و نابودی بشریت برابر خواهد بود و فکر «موازنه وحشت» نیز که یادگار دوران جنگ سرد بود اکنون مفهومی ندارد بنابراین برای همه کشورها اعم از خرد و بزرگ راهی جز این باقی نمیماند که اختلافات خود را بدون توسل به زور حل نمایند .

دولت شاهنشاهی که خود چندبار در راه حل اختلاف از طرق مسألت‌آمیز پیشقدم بوده معتقد است که کلیه اختلافات موجود بین کشورها باید از این راه حل و فصل گردد .

دولت شاهنشاهی تجاوز و توسل بزور را درمناسبات بین‌المللی مطرود میداند و اشغال اراضی دیگران را ازطریق زور محکوم میکند زیرا معتقد است دورانی که ممکن بود بازور و برتری نظامی سرزمینهای دیگران را تصرف و تصاحب کرد سپری شده است .

ایران بکرات پشتیبانی خود را از خلع سلاح کامل و عمومی تحت نظارت مؤثر بین‌المللی اعلام داشته وازکلیه اقداماتی که بمنظور کاهش تشنجات بین‌المللی و رفع بحرانهای جهانی صورت میگیرد حمایت مینماید . ضمناً دولت شاهنشاهی از هرگامی که در راه حفظ و تحکیم مبانی صلح جهان و امنیت بین‌الملل برداشته شود خشنود است و طرفدار تحریم کامل آزمایشهای اتمی - غیر اتمی اعلام کردن مناطق حساس جهان و منع استعمال سلاحهای میکربی و شیمیائی میباشد .

بنظر دولت شاهنشاهی زندگی در صلح و آرامش و داشتن مناسبات حسنه باعموم کشورها خاصه باهمسایگان شرط عمده توفیق دراجرای برنامه های عمرانی و پیشرفت ورفاه مردم هر کشور میباشد و ایران تاآنجا

که بخود او ارتباط داشته پیوسته در تحقق این منظور کوشا بوده است .

مبارزه با استعمار و تبعیض نژادی

دولت شاهنشاهی حق ملل را در تعیین آزاد سرنوشت خود یکی از حقوق اساسی و فطری بشر میدانند و در مجامع بین‌المللی و در هر فرصتی که پیش آمده همدردی خود را با ملل و اقوامی که زیر یوغ استعمار و سلطهٔ اجنبی بسر میبرند اعلام داشته و پیوسته از حقوق آنان دفاع نموده است .

بنظر ایران استیلاي يك کشور بر کشور یا سرزمین دیگر نه تنها امری مذموم و منسوخ بشمار میرود بلکه تهدیدی برای صلح جهان بشمار میرود و بهمین دلیل ایران استعمار را بهر شکل که باشد محکوم میکند و تبعیض نژادی را چه در داخل کشور و چه در روابط بین‌الملل خلاف شئون بشری میدانند و محکوم میسازد .

فصل اول

روابط ایران با کشورهای همسایه :

اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

روابط دوستی و حسن همجواری ایران و شوروی در سال ۱۳۵۱ بسیار متنوع بوده و در زمینه های سیاسی - اقتصادی - فرهنگی و اجتماعی تحولات مطلوبی بشرح زیر داشته است :

سرلوحه زرین این روابط مسافرت رسمی اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران بشوروی است که از تاریخ ۱۸ تا ۲۹ مهر ماه ۱۳۵۱ برابر با ۱۰ تا ۲۱ اکتبر ۱۹۷۲ انجام شد و در همه جا مورد استقبال گرم و صمیمانه دولت و ملت شوروی قرار گرفتند .

شاهنشاه آریامهر در ضیافت شام رسمی که بافتخار معظم له در کاخ کرملین ترتیب یافته بود فرمودند :

« اکنون بیش از هر وقت دیگر در تاریخ دو کشور روابط ما بر پایه دوستی و حسن تفاهم و همکاری نزدیک استوار است . بطوریکه میتوان این رابطه را سرمشقی از حسن همجواری دو کشور و دولت در دنیای امروز دانست . »

« بر اثر این روح تفاهم و واقع بینی متقابل اکنون مرزهای دو کشور ما بصورت مرزهای صلح و دوستی درآمده است و این وضع نه تنها بسود هر دو مملکت ما است بلکه در عین حال برفع تحکیم صلح و آرامش بین المللی میباشد »

حضرت نیکلای پادگورنی صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی نیز به این مناسبت اظهار داشتند :

«اکنون زمینه آن وجود دارد که من رضایت کامل خود را در مورد روابط ایران و شوروی که نماینده دوستی و همسایگی خوب است تشریح نمایم. تلاش دو کشور در این زمینه منجر به بوجود آمدن يك حسن تفاهم و اعتماد متقابل بین دو کشور و مستحکمتر شدن این روابط و سودمند بودن آن گردیده و این روابط در زمینه های مختلف توسعه یافته است.»

در این مسافرت قراردادهای همکاریهای اقتصادی و فنی پانزده ساله و همچنین طرح مبادلات فرهنگی برای مدت پنج سال بین ایران و شوروی بامضاء رسید.

در مذاکرات شاهنشاه آریامهر با رهبران شوروی علاوه بر مسائل مورد علاقه دو کشور مسائل مربوط به بحران خاورمیانه عربی - ویتنام - امنیت اروپا و سایر امور بین المللی مورد مذاکراه و تبادل نظر قرار گرفت و طرف شوروی ضمن تجلیل و تقدیر از گسترش روابط ایران و شوروی و پیشرفتهای عظیمی که با اجرای اصلاحات اساسی در تمام زمینه های اقتصادی و اجتماعی ایران فراهم آمده تصریح نمود که توسعه روابط بازرگانی و اقتصادی بهترین ضامن حسن روابط دو کشور است و هرچه روابط ایران و شوروی در صحنه بین المللی نزدیکتر میشود روح اعتماد متقابل و دوستی تقویت میشود.

استقبالی که دولت و مردم شوروی در مسکو و سایر جمهوریهها و شهرهای این کشور از موکب مبارك اعلیحضرتین بعمل آوردند نموداری از شخصیت جهانی شاهنشاه آریامهر و علاقه مردم شوروی به گسترش روزافزون مناسبات با ایران بود.

آقای جعفر شریف امامی رئیس مجلس سنا و آقای احمد میرفندرسکی قائم مقام وزیر امور خارجه به نمایندگی از طرف دولت شاهنشاهی جهت شرکت در مراسم بزرگداشت جشن پنجاهمین سال تشکیل اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در تاریخ بیست و هشتم آذرماه ۱۳۵۱ به مسکو مسافرت نمودند.

آقای برژنف دبیر کل حزب کمونیست شوروی در سخنرانی که بمناسبت این مراسم ایراد مینمود ضمن اشاره بروابط خارجی اتحاد شوروی اظهارداشت:

ما خوشوقتیم که با بسیاری از کشورهای صلحدوست آسیا و آفریقا روابط حسنه داریم و مقدم بر همه با همسایگان خود افغانستان - ایران و ترکیه .

در ایران نیز بهمین مناسبت مراسم باشکوهی برگزار گردید و رادیو تلویزیون و مطبوعات ایران با پخش برنامه‌های مخصوص و انتشار مقالات متعدد این جشن بزرگ را بملت و دولت شوروی تبریک گفتند .

بنابعد دولت شاهنشاهی در تاریخ ۱۳۵۱/۱۲/۲۳ برابر با ۱۴ مارس ۱۹۷۳ آقای آلکسی کاسیگین رئیس شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی برای بازدید کوتاهی در راس هیأتی وارد تهران شدند و مورد استقبال گرم دولت و ملت ایران قرار گرفتند .

آقای کاسیگین روز ۱۳۵۱/۱۲/۲۴ بحضور اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر شرفیاب گردیدند و روز بعد باتفاق همراهان باصفهان عزیمت نموده و در مراسم گشایش کارخانه ذوب آهن آریامهر شرکت جستند .

شاهنشاه آریامهر ضمن نطق افتتاحی مجتمع فولادسازی خطاب با آقای کاسیگین چنین فرمودند :

«.... باید در این موقع از همکاری صمیمانه دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و متخصصین وارد و متبحر که با کمال صمیمیت در این نقطه و در معادن ایران زحمت کشیده‌اند صمیمانه قدردانی بکنیم ... این همکاری که در صنعت فولاد با همسایه بزرگ شمالی خود آغاز کرده‌ایم دیروز قرارداد توسعه آن به دو میلیون تن امضاء شد و موافقت کرده‌ایم که تا چهار میلیون تن ظرفیت این همکاری ادامه داشته باشد»

آقای کاسیگین نیز ضمن سخنانی چنین اظهار داشتند :

«بخاطر دعوتیکه از ما شده است و اینکه توانستیم در مراسم مجلل گشایش مجتمع فولادسازی شرکت کنیم اظهار قدردانی میکنیم ... ما از طرف تمام ممالک اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی برای شما احساسات دوستی و صلح آورده‌ایم ... ما معتقدیم که ایران دارای تمام امکانات برای تبدیل شدن بیک مملکت عظیم و صنعتی و مدرن میباشد ... ما معتقدیم که کارخانه ذوب آهن شما با سرعت توسعه خواهد یافت که شاهنشاه ایران نیز

این نکته را متذکر شدند... آرزو میکنیم که ما در آینده به همکاری ثمربخش
دولتین خود توسعه دهیم...»

مناسبات اقتصادی

در فروردین ماه ۱۳۵۱ آقای علینقی فرمانفرمایان مدیر عامل
بانک اعتبارات صنعتی در رأس هیاتی برای عقد قرارداد مربوط به اعتبار
چهل میلیون روبل از بانک تجارت خارجی شوروی وارد مسکو شدند .

بدعوت آقای Evgeni Alekseevski وزیر آبیاری و اصلاح
اراضی اتحاد جماهیر شوروی آقای ایرج وحیدی وزیر آب و برق
در رأس هیئتی مرکب از آقایان غلامرضا حضرتی آشتیانی معاون فنی و
سرپرست واحد برق - نعمت‌الله صوفی مدیر عامل سازمان آب و برق
آذربایجان - کیومرث معقول مدیر کل دفتر وزارتی و فرهاد اسفندیاری
در تاریخ ۲۰/۳/۱۳۵۱ بمدت ده روز از شوروی دیدن نمودند . هیأت
مزبور در این مسافرت از موسسات آبیاری - زهکشی - کشاورزی و
کانال‌کشی و کارخانه سازنده ژنراتورهای مولد نیرو دیدن نمودند و در
مراجعت بمسکو درباره احداث سد خداآفرین ، همکاری دو کشور در امور
آبیاری و زهکشی و همچنین در مورد جلوگیری از آلودگی آب دریای
خزر و استفاده از آب رودخانه های اترک و تجن مذاکراتی با مقامات شوروی
بعمل آوردند .

بمنظور شرکت در چهارمین اجلاس کمیسیون دائمی همکاری
اقتصادی ایران و شوروی آقای هوشنگ انصاری وزیر اقتصاد از تاریخ
۱۱ تا ۱۹ مرداد ۱۳۵۱ در رأس هیاتی بمسکو مسافرت نمود .
کمیسیون از اجرای موفقیت آمیز موافقتنامه های منعقد بین دو کشور
اظهار رضایت نمود و باتوجه بتمایل طرفین برای بسط و توسعه همکاریهای
مختلف ایران و شوروی براساس توازن در مبادلات نسبت بمسائل زیر :
توسعه ظرفیت کارخانه ذوب آهن آریامهر - توسعه کارخانه ماشین سازی
اراک بطوریکه بتواند قطعات یدکی وتجهیزات فنی مورد احتیاج کارخانجات
ایران را تامین نماید - افزایش صدور گاز به شوروی - صدور محصولات
پتروشیمی بشوروی - احداث یازده دستگاه کارخانه سازی در ایران -
همکاری در اجرای طرحهای کشاورزی صنعتی - استفاده مشترک از آب
رودخانه های مرزی - ساختمان نیروگاههای برق و همچنین توسعه مبادلات
بازرگانی بین دو کشور موافقت بعمل آمد .

در تاریخ بیست و هشتم فروردین ماه ۱۳۵۱ هیأتی بریاست آقای مرتضی خطیبی رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل شرکت سهامی شیلات ایران بمنظور مذاکره در اطراف همکاریهای ایران و شوروی در زمینه شیلات و استفاده از خدمات موسسات اتحاد جماهیر شوروی بمسکو رفت و ضمن مذاکراتی که با مقامات شوروی بعمل آورد قراردادی جهت فروش سالانه يك هزار تن ماهی کیلگا بشوروی بامضاء رسید .

بیست و سومین کنفرانس ایران و شوروی در زمینه قرنطینه و حفظ نباتات از تاریخ ۲۰ الی ۲۷ فروردین ماه ۱۳۵۱ در تهران برگزار گردید . بر طبق تصمیمی که در این کنفرانس گرفته شد کمیسیون مشترک مربوط به هماهنگ کردن اقدامات راجع به مبارزه با ملخ مراکشی در نواحی مرزی در تاریخ ۱۸ خرداد ماه ۱۳۵۱ تشکیل و اقدامات مربوط بتعیین آفات و بیماریهای گیاهان مورد قرنطینه در نواحی مشترک مرزی را با موفقیت پیاپی رسانید .

در تاریخ بیست و سوم خرداد ماه ۱۳۵۱ هیأتی بریاست آقای جواد وفا معاون امور بین المللی وزارت اقتصاد جهت انجام مذاکرات مقدماتی با مقامات شوروی برای تشکیل چهارمین اجلاس کمیسیون دائمی همکاری اقتصادی ایران و شوروی به مسکو سفر کردند . این هیئت مدت هفت روز در مسکو اقامت نمود .

هیئت نمایندگی ایران در پنجمین اجلاس کمیسیون دائمی فرعی حمل و نقل ایران و شوروی بریاست آقای بهمن میکده رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل شرکت سهامی معاملات خارجی در تاریخ ۲۷ خرداد ماه ۱۳۵۱ بمسکو وارد شد و مدت ده روز با مقامات شوروی درباره مسائل مورد علاقه دو کشور و در مورد حمل و نقل مذاکره نمود .

طبق قراردادی که بین شهرداری تهران و شرکت « پروماش اکسپرت » شوروی بامضاء رسیده است در ۲۴ تیرماه سال ۱۳۵۱ تعداد پانزده نفر از کارمندان شهرداری بسرپرستی آقای دکتر محمد تقی جفرونی مدیر عامل سازمان کشتارگاه برای مطالعه در امور مربوط به سردخانه بزرگ تهران برای مدت سه ماه باتحاد جماهیر شوروی مسافرت نمودند .

روز بیست و هفتم تیرماه ۱۳۵۱ موافقت نامه ایران و شوروی در زمینه مطالعه احداث سد خدا آفرین بر روی رودخانه ارس بین آقای خداداد فرمانفرمائیان مدیر عامل وقت سازمان برنامه و آقای ویکتور سرگیویچ گلوائف نماینده دولت اتحاد جماهیر شوروی در تهران مبادله شد .

بموجب این موافقتنامه مطالعات و تحقیقات بمنظور احداث دومین سد مشترك ایران و شوروی بر روی رودخانه مرزی ارس آغاز میشود و کارشناسان دو کشور طرح اجرایی سد مذکور را تهیه خواهند کرد .
 در سال ۱۳۵۱ تعداد ۱۶۱ نفر از کارآموزان شرکت ملی ذوب آهن ایران در سه دسته بترتیب ۷۳ نفر در تاریخ ۱۶/۲/۱۳۵۱ و ۳۱ نفر در تاریخ ۱۱/۶/۱۳۵۱ و ۵۷ نفر در تاریخ ۲۲/۷/۱۳۵۱ جهت کارآموزی و آشنائی با طرز کار کارخانجات ذوب آهن شوروی وارد آن کشور شدند .
 در تاریخ ۲۴/۱۲/۱۳۵۱ موافقتنامه همکاری در توسعه کارخانه ذوب آهن آریامهر بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت اتحاد جماهیر شوروی با حضور نخست وزیران دو کشور در کاخ وزارت امور خارجه ایران بامضاء رسید .

بموجب این موافقتنامه شوروی ۱۴۰ میلیون روبل در اختیار دولت شاهنشاهی قرار میدهد و ایران و شوروی برای توسعه کارخانه مزبور در مرحله اول تا میزان ۱/۹ میلیون تن فولاد در سال و سپس تا ۹ میلیون تن در سال همکاری خواهند نمود .

وضع مبادلات بازرگانی ایران با شوروی در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ با مقایسه نسبت بهمین دوره در سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است .

واحد: هزار دلار

صادرات ایران به شوروی	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از شوروی	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۲۷۱۵۶	۲۰/۲۳	۶۴۴۷۹	۶/۹	-۳۷۳۲۳	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
۴۳۸۶۷	۲۶/۹۹	۳۰۱۱۹	۲/۵۳	+۱۳۷۴۸	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

مناسبات فرهنگی

امضای طرح مبادلات فرهنگی بین ایران و شوروی هنگام مسافرت ملوکانه باتحاد جماهیر شوروی صورت گرفت . طرح مزبور در تاریخ ۲۴/۶/۱۳۵۱ از طرف آقای عاملی معاون فرهنگی وزارت امور خارجه و آقای یروفیف سفیر اتحاد شوروی در تهران پاراف شده بود .

بموجب این طرح دولت شاهنشاهی ایران و دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی نظر به علاقه‌ایکه به بسط روابط و مناسبات فرهنگی فیما بین دارند موافقت نموده‌اند که برای مدت پنج سال (۱۹۷۲-۷۶) اقدامات لازم را در مورد مبادله استادان - دانشجویان - هنرمندان - تیم‌های ورزشی - کارشناسان فرهنگی - موزیسین‌ها - روزنامه نگاران و برنامه‌های تلویزیونی و فیلم بعمل آورند .

بدعوت آقای کریلین رئیس کمیته علوم و فنون شورای وزیران شوروی آقای حسین کاظم‌زاده وزیر علوم و آموزش عالی در رأس هیئتی بمنظور توسعه همکاریهای تحقیقاتی علمی و فنی بین ایران و شوروی روز دوازده فروردین ماه ۱۳۵۱ وارد مسکو شد . این هیئت در مدت ده روز اقامت در شوروی موفق بامضاء قراردادی در زمینه همکاریهای علمی و فنی بین دو کشور گردید .

آقای علیرضا مهران معاون دانشگاه اصفهان در تاریخ شانزدهم اردیبهشت ماه ۱۳۵۱ برای يك بازدید ده روزه از دانشگاه‌ها و آکادمیهای علوم شهرهای مسکو و لنینگراد به مسکو مسافرت نمود .

خانم ناتلا اروبلیدزه و آقای والر آبولوزه از سولیست های معروف شوروی بدعوت سازمان ملی باله ایران جهت شرکت در فستیوال باله که در نیمه خرداد ماه ۱۳۵۱ در تهران ترتیب داده شده بود بتهران وارد شدند .

يك هیأت سینمایی ایران در تاریخ سوم خرداد ماه ۱۳۵۱ بمنظور شرکت در دومین جشنواره بین‌المللی فیلم کشورهای افریقائی و آسیائی که از تاریخ بیست و چهارم مه تا دوم ژوئن ۱۹۷۲ در تاشکند برگزار شد بشوروی مسافرت کردند . در این جشنواره فیلم سینمایی « داش آکل » و فیلم مستند « يك روز يك سرزمین و يك راه » از طرف ایران بمعرض نمایش گذاشته شد .

بدعوت سازمان جشن هنر شیراز يك گروه ۶۰ نفری مرکب از هنرمندان موسیقی و رقص تاجیک در مراسم جشن هنر شیراز شرکت نمودند . آقای دانش پژوه استادیار دانشگاه تهران جهت مطالعه نسخه های خطی فارسی و عربی کتابخانه‌ها و موسسات علمی شهرهای باکو - ایروان - تفلیس - دوشنبه - تاشکند - سمرقند - بخارا - مسکو و لنینگراد روز بیست و یکم تیرماه ۱۳۵۱ وارد مسکو شد و مدت چهار ماه به مطالعات خود در شهرهای مذکور ادامه داد .

يك هیأت فرهنگی از طرف دولت شاهنشاهی ایران برای شرکت

در کنگره مطالعه تمدن و فرهنگ ملل آسیای مرکزی که از تاریخ ۲۶ سپتامبر تا پنجم اکتبر ۱۹۷۲ در شهر عشق‌آباد برگزار شد بشوروی مسافرت نمود .

از طرف شاهنشاه آریامهر باین مناسبت پیامی شرفصدور یافت که خلاصه آن بشرح زیر است :

«تشکیل کنگره مطالعه تمدن و فرهنگ ملل آسیای مرکزی موجب کمال خوشوقتی ما است زیرا گذشته از آنکه این مطالعات از نظر تاریخ تمدن و فرهنگ جهانی با ارزش و سودمند است بطور خاص با تاریخ و فرهنگ کشور ما ارتباط دارد . »

« میدانیم که از روزگار بسیار کهن یعنی از دوران پیش از تاریخ این منطقه یکی از مراکز مهم فرهنگ ایرانی بوده و حتی بعضی از محققان نام وطن اصلی نژاد آریا را که دراوستا بصورت آرین‌واژ آمده با ولایت خوارزم تطبیق کرده‌اند . »

« درسنگ نبشته‌های شاهنشاهان هخامنشی بنام بعضی از شهرستانهای این ناحیه مانند سغد و خوارزم برمیخوریم . »

« درایران بعد از اسلام در زمان سامانیان که استقلال سیاسی و فرهنگی ایران را تجدید کردند شهرهای سمرقند و بخارا چندی پایتخت شرفارسی دری بشمار می‌آمد . اما از دیرباز اقوام دیگر بتدریج از مشرق باین ناحیه روی آوردند و در آن ساکن شدند و با ایرانیان داد و ستد فرهنگی یافتند و از این آمیزش ، تمدن و فرهنگی عمیق و لطیف بوجود آمد که هنوز در جمهوریهای شوروی آسیای میانه و بعضی از نواحی مرزی آنها باقی است و هر يك از ملت‌های امروزی این منطقه در آن سهمی دارند . »

« کاوشهای باستان‌شناسی و تحقیقات تاریخی و ادبی دانشمندان شوروی در پنجاه ساله اخیر نکته‌های سودمند و مهمی را درباره تاریخ و زبان و هنر این سرزمین که تا این زمان مجهول بوده از پرده اختفا بیرون آورده است . این مطالعات همانقدر که برای اطلاع از سوابق تاریخی جمهوریهای آسیای مرکزی مهم است برای روشن کردن گوشه‌های تاریک تمدن و فرهنگ ما نیز اهمیت دارد . »

« امیدوارم با تشکیل این کنگره و نظائر آن دامنه تحقیقات و مطالعات درباره تمدن و فرهنگ آسیای میانه که از دورترین زمانها یکی از مراکز عمده فرهنگ و تمدن بشر بوده است هرچه بیشتر گسترش بیابد و توفیق دانشمندی را که در این مجمع مهم علمی گرد آمده‌اند آرزو مندم . »

بدنبال مذاکرات مفصلی که در سال گذشته بین مقامات فرهنگی ایران و شوروی صورت گرفت قرار شد برای تشویق محققین و نویسندگان و هنرمندانی که آثار ارزنده‌ای در زمینه معرفی مظاهر فرهنگ و تمدن دو کشور بوجود آورده‌اند جایزه‌ای بنام «فردوسی» تعیین گردد.

مبلغ جایزه فردوسی یکهزار روبل معادل ۸۶۰۰۰ ریال میباشد که تحت نظر کمیته‌ای مرکب از دانشمندان ایران و شوروی به مولف بهترین اثر علمی - فرهنگی ویا هنری مربوط بدو کشور اعطا میشود.

بدعوت آقای پروکوفیف وزیر آموزش شوروی بانو فرخ‌روی پارسا وزیر آموزش و پرورش در رأس هیئتی جهت آشنائی با سیستم آموزش شوروی از تاریخ بیستم آبان ماه ۱۳۵۱ بمدت دو هفته از شوروی دیدن نمودند.

آقای پروفیسور - آ - تودوا معاون شعبه زبانشناسی فارسی انستیتوی خاورشناسی فرهنگستان علوم جمهوری سوسیالیستی گرجستان بمنظور انجام کارهای مربوط به مناسبات فرهنگی و تاریخی بین ملل ماوراء قفقاز و ایران و نیز بررسی مطالب مربوط به تاریخ ادبیات ایران از تاریخ هیجدهم آذرماه ۱۳۵۱ بمدت یک ماه ونیم بایران مسافرت نمود واز کتابخانه‌ها و مخازن کتب خطی درتهران و شیراز و تبریز دیدن کرد.

آقای حسین خدیو جم کارمند وزارت فرهنگ و هنر برای بررسی نسخ قدیمی خطی کتابخانه‌های لنینگراد - باکو - تاشکند و تفلیس در تاریخ ۲۲ مهرماه ۱۳۵۱ بشوروی مسافرت نمود و ضمن تهیه یادداشت‌هایی از کتب خطی مربوط بایران مطالعاتی نیز درباره خصوصیات هنری و فرهنگ عامیانه شوروی بعمل آورد.

در اجرای بند چهار موافقتنامه همکاریهای علمی و فنی بین دو کشور هیئتی بریاست آقای حسن دانشی رئیس بخش جمع‌آوری اطلاعات مرکز تدارک علمی بمنظور بازدید از موسسات و مراکز تهیه اطلاعات علمی و فنی شوروی از تاریخ ۲۷ آبان ماه ۱۳۵۱ بمدت ۱۵ روز بشوروی اعزام گردید.

درسال ۱۳۵۱ هشت تیم ورزشی شوروی برای انجام مسابقات مختلف بایران عزیمت نمود. ضمناً در حدود پنجاه نفر از دانشمندان و فرهنگیان و هنرمندان شوروی نیز بنادعوت موسسات فرهنگی و هنری ایران از کشور ما بازدید کردند.

در سال ۱۳۵۱ تیم‌های دو و میدانی و کشتی‌آزاد نیروهای مسلح شاهنشاهی برای انجام مسابقات دوستانه با تیم‌های ورزشی مشابه ارتش شوروی بمسکو مسافرت نمودند .

طبق دعوتی که برای بازدید از سازمانهای جوانان شوروی بعمل آمده بود چهار نفر از مسئولین کاخ جوانان تهران بشوروی اعزام گردیدند ضمناً سه نفر از مسئولین اتحادیه سازمانهای جوانان شوروی جهت بازدید از کاخ جوانان و آشنائی با پیشرفتهائی که در زمینه فعالیت‌های جوانان در ایران انجام گرفته است از تاریخ پانزدهم تیرماه ۱۳۵۱ بمدت ده روز از ایران بازدید نمودند .

بدعوت جمعیت شیروخورشید سرخ ایران خانم نادر داترובان رئیس صلیب سرخ شوروی باتفاق آقایان کاتب وزیر بهداری جمهوری لیتونی و زاتیف رئیس روابط بین‌المللی صلیب سرخ شوروی بایران مسافرت نمودند .

روز بیستم آبان ماه ۱۳۵۱ دوفلم فیلم‌بردار شوروی برای تهیه فیلم مجتمع ذوب‌آهن اصفهان و ده سال همکاری اقتصادی بین دو کشور وارد ایران شدند .

یک گروه توریستی مرکب از سیزده نفر از روزنامه‌نگاران جمهوریهای آسیائی اتحاد شوروی بمدت ده روز از تاریخ ۲۸ر۲۹ر۳۰ ۱۳۵۱ از ایران بازدید بعمل آوردند . این گروه از شهرهای اصفهان و شیراز دیدن کردند .

بموجب برنامه توسعه تماس‌ها از طریق سازمانهای مطبوعاتی در ایران واتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و بمنظور آشنائی با زندگی مردم شوروی سناتور مصباح‌زاده مدیر موسسه کیهان در ماه مه ۱۹۷۲ از شوروی بازدید بعمل آوردند .

هیأتی مرکب از آقایان خزیمه عالم عضو هیئت مرکزی و رضی ویشکائی عضو هیئت مدیره شیروخورشید سرخ ایران و آقای تیمور سهامی از تاریخ ۲۷ر۳۱ ۱۳۵۱ بمدت ده روز بدعوت اتحادیه جمعیت‌های ملی صلیب سرخ شوروی از آن کشور دیدن نمودند . این هیأت از موسسات اتحادیه جمعیت‌های صلیب سرخ شوروی بازدید نمودند .

آقای فرهاد مسعودی سردبیر روزنامه اطلاعات بدعوت سردبیر روزنامه ایزوستیا روز شنبه ۲۵ شهریورماه ۱۳۵۱ برای مدت ده روز به منظور دیدار از شوروی بآنکشور مسافرت نمود .

افغانستان

روابط دوستانه ایران و افغانستان در سال ۱۳۵۱ با حل مسئله هیرمند وارد مرحله نوینی شد و راه را برای توسعه همکاری بین دو کشور و دولت برادر که دارای آداب و رسوم و فرهنگ مشترکی هستند هموارتر کرد.

خلاصه تحولات این روابط در سال ۱۳۵۱ در زمینه‌های مختلف شرح زیر میباشد:

در خرداد ماه ۱۳۵۱ آقای اردشیر زاهدی وزیر سابق امور خارجه بدعوت آقای موسی شفیق وزیر امور خارجه افغانستان (صدراعظم کنونی) بطور خصوصی از این کشور دیدن کردند و بحضور اعلیحضرت محمد ظاهر شاه باریافتند.

بمنظور مذاکره درباره مسائل مربوط به رودخانه هیرمند در شهریور ماه ۱۳۵۱ يك هیات بریاست آقای محمود فروغی سفیر سابق شاهنشاه آریامهر در کابل به افغانستان مسافرت کرد و با هیات افغانی به تبادل نظر و مذاکره پرداخت. این مذاکرات در محیطی دوستانه و با حسن تفاهم کامل بمدت قریب سه هفته دوام داشت و زمینه را برای عقد قراردادی اصولی درباره رود هیرمند که مدت صد سال لاینحل مانده و در خشکسالیها اغلب مایه کدورت‌هایی بین طرفین میشد فراهم کرد.

در اواخر دیماه ۱۳۵۱ يك هیات افغانی بریاست آقای میرمحمد اکبر رضا رئیس وادی هیرمند و استاندار شهر سرگام بمنظور ادامه مذاکرات شهریورماه در کابل بتهران مسافرت نمود. این مرحله از مذاکرات مربوط برود هیرمند نیز با موفقیت پایان رسید و طرح نهائی معاهده هیرمند تهیه شد.

در تاریخ ۳۰ بهمنماه نیز آقای صفی اصفیاء وزیر مشاور و نایب نخست‌وزیر در امور اقتصادی و عمرانی بکابل مسافرت نمود و

مقدمات مسافرت هیئت نمایندگی ایران بریاست آقای نخست‌وزیر به افغانستان فراهم گردید .

در تاریخ ۱۳۵۱/۱۲/۲۱ آقای امیر عباس هویدا نخست‌وزیر بدعوت آقای محمد موسی شفیق صدراعظم افغانستان در راس هیاتی متشکل از آقای صفی اصفیا وزیر مشاور و نایب نخست‌وزیر - آقای منوچهر فرناش معاون سیاسی وزارت امور خارجه وعده‌ای دیگر از مقامات دولتی برای امضای معاهده هیرمند بکابل مسافرت کردند . معاهده مزبور در تاریخ ۱۳۵۱/۱۲/۲۲ طی مراسم خاصی در تالار معاهدات کاخ وزارت امور خارجه افغانستان از طرف نخست‌وزیران دو کشور بامضاء رسید .

صدراعظم افغانستان قبل از امضای معاهده ضمن پیامی ب مردم آن کشور اظهار داشت :

« متونی که ما در دست تهیه داریم ترجمان راه‌حل مشکل هیرمند است و در صورت امضاء سایه این مشکل برای همیشه از آسمان روابط بین دو ملت ایران و افغانستان برچیده خواهد شد . سعی دولت‌های افغانستان همیشه این بوده که موافقتنامه هیرمند ظوری تنظیم شود که مجدداً صد سال عمر دولت صرف پیدا کردن راه‌حل برای مشکلات مربوط بآن نشود . اگر می‌بینیم امروز بتوافق واقعی در مورد این مسئله رسیده‌ایم و گذشت صد سال مارا به کشیدگی‌های حاد باهم نکشاند است دلیل آن همانا درایت و بردباری مردم افغانستان و ایران میباشد . این پیروزی بدون شك از رهبری خردمندانه اعلیحضرتین و آرزومندی صمیمانه دولت برای زدودن هر سببی که از آن احتمال رنجش امروز یافردا تصور شود سرچشمه میگیرد . »

آقای هویدا نخست‌وزیر هنگام مراجعت از افغانستان در اینمورد چنین گفتند :

« ... در اجرای نیات اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و اعلیحضرت محمد ظاهرشاه دو دولت ایران و افغانستان توانستند در محیطی از صمیمیت و صفا به‌مشکلی که بیش از يك قرن دوکشور را مشغول داشته بود پایان دهند . سوابق الفت و برادری بین دولت باندازه‌ای روشن است که احتیاج بتوضیح ندارد و باحل مشکل هیرمند دیگر علامت سئوالی در روابط دوجانبه موجود نیست . »

معاهده هیرمند شامل دو پروتکل نیز میباشد که حدود اختیارات کمیسره‌های دوطرف و همچنین مسئله حکمیت را در صورت بروز اختلاف معین کرده است که پس از تصویب قوای مقننه دو کشور قابل اجرا خواهد بود .

آقای محمد موسی شفیق وزیر امور خارجه (صدراعظم کنونی) افغانستان در آبانماه ۱۳۵۱ به دعوت خصوصی آقای امیرعباس هویدا نخست‌وزیر بایران مسافرت کردند و بحضور اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر باریافتند . ایشان ضمناً با آقای خلعت‌بری وزیر امور خارجه ملاقات و درباره مسائل مورد علاقه دو کشور و مسائل بین‌المللی مذاکره و تبادل نظر نمودند .

در مهرماه سال گذشته آقای عبدالهادی داوی رئیس مجلس سنای افغانستان بدعوت آقای مهندس شریف امامی رئیس مجلس سنا بایران وارد شدند و مورد استقبال و پذیرائی قرار گرفتند . آقای عبدالهادی داوی در این مسافرت با آقای نخست‌وزیر ، روسای مجلسین و عده‌ای از شخصیت‌های مملکتی ملاقات و مذاکره نمودند .

در شهریورماه ۱۳۵۱ آقای کشاورز وزیر اسبق کشاورزی افغانستان بمنظور مذاکره درباره خرید کود شیمیائی به ایران مسافرت نمود و قرارداد خرید ۱۵ هزار تن کود شیمیائی با اعطای يك وام طویل‌المدت از طرف بانک مرکزی ایران بدولت افغانستان را امضاء نمود .

در مهرماه ۱۳۵۱ يك هیات شش‌نفری از کارشناسان کشاورزی افغانستان بمنظور مطالعه و بازدید از پیشرفتهای کشاورزی و دامداری بایران مسافرت نمودند .

هیات مزبور بمدت دو ماه از تاسیسات کشاورزی ایران در استانهای خراسان - اصفهان و اهواز و کرمانشاهان بازدید کردند .

درسال گذشته موسسه رازی مقدار سه میلیون دز واکسن طاعون گاوی بمنظور مبارزه با این بیماری بوزارت کشاورزی افغانستان اهداء کرد .

درسال ۱۳۵۱ آقای پنجشیری رئیس انحصار شکر افغانستان برای مذاکره درباره خرید ده هزار تن شکر به ایران آمد و قرارداد معامله شکر را امضاء کرد .

آمار مبادلات بازرگانی ایران و افغانستان در ششماه اول سال ۱۳۵۱ بامقایسه با ششماه اول سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	واردات	درصد از کل	صادرات	
+۱۵۵۱	۰/۰۰	۴۶	۰/۱۰	۱۵۹۷	ششماه اول سال ۱۳۵۰
+۱۴۱۱	۰/۰۴	۴۵۰	۱/۱۴	۱۸۶۱	ششماه اول سال ۱۳۵۱

مناسبات فرهنگی

در سال گذشته به دعوت وزارت دادگستری آقایان عبدالهادی قاریزاده و فیض محمد وجدان از قضات عالیرتبه افغانستان به ایران مسافرت کردند و از موسسات قضائی ایران بازدید نمودند .

بدعوت بنیاد فرهنگ ایران آقای احمد ضیاء قاریزاده نیز بایران مسافرت نمودند و از موسسات فرهنگی ایران بازدید کردند .

آقایان دکتر احمد رشادروشن و دکتر رمضان پاینده نیز بدعوت بنیاد فرهنگ ایران در آذرماه ۱۳۵۱ به ایران مسافرت و از موسسات فرهنگی کشور بازدید نمودند .

آقای دکتر نصری رئیس کتابخانه‌های عامه افغانستان برای خرید تعدادی کتاب فارسی به ایران آمدند و مورد استقبال و پذیرائی مقامات دانشگاهی قرار گرفتند و تسهیلات ممکنه برای ایشان فراهم شد . ضمناً تعدادی از انتشارات دانشگاه تهران و هفت دوره از انتشارات مهم بنیاد فرهنگ ایران بعنوان هدیه به کتابخانه‌های افغانستان بایشان تحویل گردید . معادل پانصد هزار ریال کتابهای مختلف نیز از طرف آقای نخست‌وزیر برای کتابخانه‌های افغانستان بایشان داده شد .

در مرداد ماه ۱۳۵۱ تعداد ۵۰ نفر از فارغ‌التحصیلان دانشگاه کابل به ایران مسافرت کردند و مورد استقبال و پذیرائی دوستان و برادران ایرانی خود و دانشگاه تهران قرار گرفتند و از دانشگاهها و آثار تاریخی در اصفهان و شیراز دیدن نمودند .

در سال ۱۳۵۱ تعدادی بورس تحصیلی از طرف دانشگاه‌های ایران در اختیار دانشجویان افغانی قرار گرفت . در همین سال ۴۳ نفر از کارآموزان افغانی در گروه‌های مختلف بمنظور طی دوره های کوتاه مدت ۳ تا ۹ ماهه در رشته های حسابداری - اقتصاد - ترویج کشاورزی - ساختمان و مکانیک خاک - حفاظت گیاهان - تنظیم خانواده و آمارهای مالی و صنعتی به ایران آمدند .

در خرداد ماه ۱۳۵۱ دوفتر از کارمندان موسسه افغانی فیلم به دعوت سازمان تلویزیون به ایران آمدند و مدت سه ماه بکارآموزی در رشته فیلم برداری پرداختند .

آقای غلام نبی خاطر مدیر روزنامه «سبا» بدعوت وزارت اطلاعات به ایران مسافرت کردند و از موسسات مختلف مطبوعاتی دیدن کردند و با شخصیت‌های مطبوعاتی و بعضی نویسندگان ایرانی آشنا شدند .

در سال ۱۳۵۱ جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران تعداد یانزده دستگاه جیب استیشن و مقداری لباس و مواد خوراکی برای کمک نآسیب دیدگان اقلیمی افغانستان در اختیار هلال احمر آنکشور قرار داد .

پاکستان

روابط ایران و پاکستان بر اثر سوابق مشترك تاريخی و فرهنگی و حسن همجواری همواره بر اساس دوستی و تفاهم کامل استوار بوده است . همکاریهای همه جانبه دو کشور ، شرکت در پیمانهای منطقه‌ای و وجود موافقتنامه های فرهنگی و اقتصادی باین روابط استحکام خاصی بخشیده است .

تحولات روابط سیاسی - اقتصادی و فرهنگی بین دو کشور در سال ۱۳۵۱ شرح زیر بوده است :

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر بدعوت حضرت ذوالفقار علی بوتو رئیس جمهوری پاکستان بمنظور يك دیدار خصوصی در تاریخ ۲۶ ر ۱۰ ۱۳۵۱ پیاکستان تشریف فرما شدند و مورد استقبال گرم دولت و ملت پاکستان قرار گرفتند .

در این مسافرت سران دو کشور مسائل مشترك و مورد علاقه خود را مورد بحث و تبادل نظر قرار دادند .

شاهنشاه آریامهر هنگام مراجعت ضمن تلگراف تشکر آمیزی به مذاکرات پر ارزش و تبادل نظر هائیکه با حضرت رئیس جمهوری پاکستان بعمل آوردند اشاره و اضافه فرمودند مذاکرات مزبور کمک زیادی به همبستگی های دوستانه و همکاریهای مشترك ایران و پاکستان خواهد نمود .

بنابعدعوت اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و علیا حضرت شهبانوی ایران ، حضرت ذوالفقار علی بوتو رئیس جمهوری پاکستان و بیگم در تاریخ ۱۸ خرداد ۱۳۵۱ برای يك دیدار سه روزه بتهران مسافرت نمودند و از طرف دولت و ملت ایران مورد استقبال شایان قرار گرفتند . در ملاقات بین سران دو کشور مذاکرات مفیدی پیرامون روابط دو کشور و مسائل مختلف بین المللی بعمل آمد .

در اعلامیه مشترکی که بدین مناسبت انتشار یافت طرفین از توسعه مداوم روابط سیاسی - فرهنگی بین دو کشور اظهار خشنودی نموده و نسبت بلزوم انجام مشورت‌های ادواری در رده های گوناگون بمنظور تحکیم بیشتر همکاری ثمربخش در شئون مختلف توافق نظر داشتند .

در تاریخ ۲۶ شهریور ماه ۱۳۵۱ علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران باتفاق سرکار علیه بانو فریده دیبا - آقای امیر عباس هویدا نخست‌وزیر و وزرای آموزش و پرورش و تعاون و امور روستاها در راه عزیمت به جمهوری خلق چین برای یک توقف کوتاه بپاکستان تشریف‌فرما شدند و مورد استقبال گرم مردم و دولت پاکستان قرار گرفتند .

بنابعد حضرت رئیس جمهوری پاکستان والاحضرت اشرف پهلوی در تاریخ ۲۹/۲/۱۳۵۱ برای یک دیدار چهارروزه به کوئته مسافرت فرمودند و مذاکرات دوستانه‌ای با حضرت رئیس جمهوری بعمل آوردند .

بنابعد دولت شاهنشاهی آقای میرغوث‌بیزنجو استاندار وقت بلوچستان پاکستان در تاریخ ۱۹/۳/۱۳۵۱ بمدت ده روز بایران مسافرت نمودند و با آقای نخست‌وزیر - آقای وزیر امور خارجه و بعضی از مقامات اقتصادی ملاقات و مذاکره نمودند . دراین مذاکرات پیرامون شرکت ایران در اجرای برنامه‌های عمرانی بلوچستان پاکستان از جمله تاسیس یک مجتمع پتروشیمی - یک مدرسه فنی و یک کارخانه سیمان توافقهائی بعمل آمد .

در تاریخ ۱۴/۷/۱۳۵۱ آقای افتخار علی کفیل وقت وزارت امورخارجه پاکستان برسرراه مسافرت خود به نیویورک توقف کوتاهی در ایران نموده و با مقامات وزارت امورخارجه شاهنشاهی ملاقات و مذاکراتی بعمل آوردند .

آقای عباسعلی خلعت‌بری وزیر امورخارجه در تاریخ ۱۲/۱۰/۱۳۵۱ بمنظور شرکت در جلسات سالانه شورای وزیران کشورهای عضو سازمان همکاری عمران منطقه‌ای بپاکستان مسافرت نمودند . ضمناً درمورد مسائل مورد علاقه دو کشور مذاکرات سودمندی بعمل آوردند .

در سال ۱۳۵۱ ماموریت سفرای دو کشور پایان یافت . سفیر جدید پاکستان در دربارشاهنشاهی آقای حمید نوازخان در تاریخ ۲۶/۶/۱۳۵۱

برابر با ۱۷ سپتامبر ۱۹۷۲ استوارنامه خود را به پیشگاه شاهنشاه آریامهر تقدیم داشتند و آقای منوچهر ظلی سفیر جدید شاهنشاه آریامهر در پاکستان نیز در تاریخ ۲۵/۸/۱۳۵۱ برابر با شانزدهم نوامبر ۱۹۷۲ استوارنامه خود را بحضرت ذوالفقار علی بوتو رئیس جمهوری پاکستان تسلیم نمود .

بمنظور توسعه مناسبات بین دو کشور ، دولت شاهنشاهی در اسفند سال ۱۳۵۱ يك سر کنسولگری در لاهور و يك سر کنسولگری در پيشاور تاسیس نمود . آقای محمد پدرام بسمت سر کنسول ایران در لاهور و آقای همایون اردلان بسمت سر کنسول ایران در پيشاور منصوب شدند و بمحل ماموریت خود عزیمت کردند .

مناسبات اقتصادی

فعالیت‌های اقتصادی و بازرگانی ایران و پاکستان در سال ۱۳۵۱ بشرح زیر بوده است :

مقامات ایران و پاکستان در شهریور ماه ۱۳۵۱ موافقت اصولی خود را بابرقراری تعرفه گمرکی ترجیحی و سیستم تجارت آزاد بین دو کشور اعلام داشتند .

دولت پاکستان موافقت خود را با خرید قسمتی از محصولات آلومینیوم کارخانه آلومینیوم سازی اراك اعلام داشت و طرح قرارداد خرید آلومینیوم توسط مقامات اقتصادی آنکشور مورد مطالعه قرار گرفت .

بمنظور تاسیس يك بنگاه حمل و نقل مشترك زمینی ، دولت پاکستان در سال گذشته نماینده‌ای بتهران اعزام نمود . مطالعات مربوط بتاسیس بنگاه مزبور همچنان تا پایان سال ۱۳۵۱ ادامه داشت .

در سال ۱۳۵۱ طرح مربوط باتصال راه آهن ایران و پاکستان برای مطالعه به يك گروه مشاور بین‌المللی واگذار گردید تا در صورت اقتصادی بودن مذاکرات مربوط بانجام آن آغاز شود .

در تاریخ ۵/۹/۱۳۵۱ آقای ایرج وحیدی وزیر آب و برق درراس هیأتی بمنظور شرکت در مراسم افتتاح کارخانه مولد برق اتمی پاکستان بانکشور مسافرت نمودند .

آمار مبادلات بازرگانی ایران با پاکستان در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ با مقایسه با همان مدت در سال ۱۳۵۰ شرح زیر بوده است .

واحد : هزار دلار

صادرات	درصد از کل	واردات	درصد از کل	موازنه بازرگانی
ششماه اول سال ۱۳۵۰	۲۶۲	۳۱۴۲	۰/۱۹	-۲۸۸۰
ششماه اول سال ۱۳۵۱	۳۲۸	۲۰۷۷	۰/۲۰	-۱۷۴۹

مناسبات فرهنگی

روابط فرهنگی ایران و پاکستان در سال ۱۳۵۱ فعالیت‌های چشمگیر و قابل توجهی بشرح زیر داشت :

در اسفندماه ۱۳۵۱ دوره فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه اسلام‌آباد تشکیل گردید .

در دیماه ۱۳۵۱ آقای دکتر سید جعفر سجادی استاد دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران بمنظور بازدید از دانشگاهها و مراکز فرهنگی کویته - حیدرآباد - لاهور - پشاور و اسلام‌آباد پاکستان مسافرت نمود .

در سال ۱۳۵۱ بیش از ۱۵ نمایشگاه مربوط به عکسهای ایران - قالی ایران - کتب خطی و چاپی و قرآنها نغیس ایران و همچنین نمایشگاه صنایع دستی و لباسهای محلی ایران در پشاور - راولپندی - کویته - کراچی و حیدرآباد تشکیل گردید .

فهرست کتابهای کتابخانه مرکز تحقیقات فارسی تهیه گردید . (جلد اول آن چاپ و توزیع شده است و جلد دوم آن زیر چاپ است) .

گروهی از فرهنگیان پاکستان مشغول صورت‌برداری و تهیه فهرست از کتابهای خطی موجود در کتابخانه‌های شخصی ، موسسات آموزشی ، انجمنهای فرهنگی و کتابخانه‌های عمومی پاکستان بودند . فهرست‌های مزبور طبقه‌بندی شده و برای چاپ شدن آماده گردید .

مرکز تحقیقات فارسی پاکستان در سال ۱۳۵۱ اقداماتی بشرح زیر

انجام داد :

– چاپ و توزیع کتابهایی درباره پارسی‌گویان نامدار معاصر پاکستان و چاپ و انتشار بعضی از نسخه‌های نایاب متون نظم و نثر فارسی .
– عکس‌برداری و تهیه میکروفیلم از کتابهای خطی نایاب و گران قیمت فارسی و نگاهداری آنها در گنجینه کتابهای مرکز تحقیقات فارسی .

– پرداخت کمک هزینه تحصیلی بدانشجویان ممتاز رشته فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی دانشگاهها .

– همکاری با دانشگاههای پاکستان برای تنظیم برنامه‌های رشته فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی آنها و تهیه منابع و مآخذ مورد نیاز ایران شناسان پاکستان .

در سال ۱۳۵۱ تعداد ۲۵۴ دانشجوی ایرانی در دانشگاههای پاکستان بتحصیل اشتغال داشتند که هشتاد نفر آنها از بورس تحصیلی سازمان همکاری عمران منطقه‌ای و چهارده نفر از آنها از بورس فرهنگی دولت پاکستان استفاده میکردند .

در آبانماه ۱۳۵۱ قرارداد مربوط بتاسیس مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان در راولپندی بامضاء رسید .

آقای خان‌خبرنگار روزنامه جنگ چاپ کراچی ، راولپندی و کویته در خرداد ماه ۱۳۵۱ از ایران دیدن کرد . درمهرماه ۱۳۵۱ آقای انور فیروز سرخبرنگار روزنامه تعمیر چاپ راولپندی از ایران بازدید بعمل آورد . در اواسط مرداد ماه سال مزبور آقایان فرهاد زیدی سردبیر روزنامه حریت چاپ کراچی و میرجمیل‌الرحمن مدیر روزنامه نیوتایمز چاپ راولپندی و مکین احسن کلیم سردبیر روزنامه مشرق چاپ لاهور و هاشمی خبرنگار خبرگزاری رسمی پاکستان مقیم لاهور بایران مسافرت نمودند . همچنین در شهریور ماه سال ۱۳۵۱ آقایان هدایت اختر سردبیر روزنامه نوای وقت چاپ راولپندی و آقای مسعود نویسنده روزنامه مشرق چاپ کراچی – لاهور – کویته و پیشاور و آقای راحت ظفر خبرنگار روزنامه «امروز» چاپ لاهور و آقای شاه عالم خبرنگار خبرگزاری رسمی پاکستان مقیم راولپندی در سمینار روزنامه‌نگاران آر. سی . دی در تهران شرکت کردند و از شهرهای مختلف ایران دیدن نمودند .

ضمناً آقای میرجاویدالرحمن مدیر روزنامه جنگ چاپ راولپندی

بدعوت مؤسسه کیهان برای شرکت در مراسم بزرگداشت دهه اول انقلاب شاه و مردم به ایران مسافرت نمود .

در آذرماه ۱۳۵۱ آقای علی حافظی مدیر روزنامه دنیای نو - آقای خلیل اسعد رزم آرا مدیر روزنامه مرد مبارز - آقای محسن دولو مدیر مجله کاریکاتور - آقای سیفاله وحیدنیا مدیر مجله وحید بمدت هفت روز از پاکستان دیدن نمودند و در خلال اقامت خود در راولپندی با پرزیدنت بوتو نیز مصاحبه‌ای بعمل آوردند .

در مهرماه سال ۱۳۵۱ آقایان اسلم اظهر مدیرعامل سازمان تلویزیون پاکستان و شاهدحسین مدیر کل رادیو پاکستان بمنظور شرکت در کنفرانس آسیائی رادیو تلویزیون که در شیراز تشکیل شد بایران مسافرت نمودند . ضمناً از تاسیسات رادیو تلویزیون ملی ایران در شیراز ، تهران و مشهد بازدید نمودند و مذاکرات سودمندی درباره توسعه همکاری رادیو تلویزیون بین دو کشور با مقامات سازمان رادیو تلویزیون ملی ایران بعمل آوردند .

ترکیه

روابط دوستانه ایران و ترکیه در سال ۱۳۵۱ براساس حسن تفاهم و همکاری نزدیک ادامه یافت . شرکت دو کشور در پیمانهای منطقه‌ای و وجود روابط عمیق تاریخی و فرهنگی بین دولت ایران و ترکیه باین مناسبات استحکام خاصی بخشیده است . تحولات عمده‌ای که در روابط دو کشور در سال ۱۳۵۱ شایان توجه بوده است بشرح زیر میباید :

در تاریخ سیزدهم فروردین ماه ۱۳۵۱ آقای عبدالله ریاضی رئیس مجلس شورای ملی به دعوت آقای ثابت عثمان آوجی رئیس مجلس ملی ترکیه بمنظور یک بازدید رسمی ۷ روزه وارد ترکیه شدند .

آقای ریاضی در این مسافرت با حضرت رئیس جمهوری ، نخست وزیر ، روسای مجلس نمایندگان و سنا و وزیر امور خارجه ترکیه ملاقات و مذاکره نمودند .

رئیس مجلس ترکیه در ضیافت شامی بافتخار آقای ریاضی اظهار

داشت :

« ... ما پیشرفت و اصلاحاتی را که ملت ایران تحت رهبری شخصیت ممتاز اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر انجام میدهد از نزدیک تعقیب می کنیم ... صمیمانه آرزو مندیم روابط ما با ایران که در آر. سی . دی شریک و در سنتو متفق ماست در کلیه شئون توسعه یابد ... »

در تاریخ شانزدهم فروردین ماه ۱۳۵۱ آقای خلعت بری وزیر امور خارجه در رأس هیئتی برای شرکت در پانزدهمین اجلاس شورای وزیران همکاری عمران منطقه‌ای عازم از میر گردیدند .

آقای خلعت بری در جلسه افتتاحیه شورای مزبور اظهار داشتند :

« ... همکاری عمران منطقه‌ای قالب منطقی و طبیعی برای همکاریهای بیشتر سه کشور در زمینه‌های فرهنگی و اقتصادی می باشد و این حقیقتی است که تجربه چندساله گذشته آن را به اثبات رسانیده است . علل

و موجباتی که هفت سال پیش همکاری عمران منطقه‌ای را بوجود آورد امروز بیش از همیشه اهمیت یافته است ... »

در پایان اجلاس ، وزیر خارجه ترکیه اظهار داشت : « مردم ایران ، ترکیه و پاکستان اعضای يك خانواده‌اند و سرنوشت مشترکی دارند و پیوندهای آنان ناگسستی است ... »

در تاریخ پانزدهم تیرماه ۱۳۵۱ آقای امیدهالوک بایولکن وزیر امور خارجه ترکیه بدعوت آقای خلعت‌بری وزیر امور خارجه بمنظور يك بازدید رسمی ۴ روزه وارد تهران شد . وی در این مسافرت به پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر شرفیاب شد و با آقای نخست‌وزیر ملاقات کرد . نامبرده هنگام ورود به تهران ضمن ادای احترام به اعلیحضرت رضاشاه کبیر و حضرت کمال آتاتورک بعنوان بنیان سیاست دوستانه بین ایران و ترکیه اظهار داشت که این مسافرت برای اوفرتی است تا از نزدیک پیشرفتهای اقتصادی و اجتماعی ایران را که تحت رهبری داهیانه و با کفایت شاهنشاه آریامهر حاصل شده است مشاهده کند . ضمناً دریک مصاحبه مطبوعاتی بمناسبت حسنه موجود بین دو کشور اشاره کرد و شخصیت و تجربیات وسیع و اطلاعات عمیق شاهنشاه آریامهر را مورد ستایش و تمجید قرار داد .

در تاریخ ۲۱ شهریور ماه ۱۳۵۱ آقای خلعت‌بری وزیر امور خارجه بدعوت وزیر امور خارجه ترکیه بمنظور يك بازدید رسمی چهار روزه وارد آنکارا شدند و با حضرت جودت‌سونای رئیس جمهوری وقت ترکیه و آقای فرید ملن نخست‌وزیر وقت آن کشور ملاقات و مذاکره بعمل آوردند . آقای خلعت‌بری و وزیر امور خارجه ترکیه دراینکه بین ایران و ترکیه هیچ‌گونه مشکلی وجود ندارد متفق‌القول بودند و تاکید نمودند که این ملاقاتهای دوجانبه صرفاً برای تشدید و تحکیم بیشتر مناسبات سیاسی و اقتصادی و فرهنگی دو کشور انجام می‌پذیرد .

خبر مسافرت رسمی آقای وزیر امور خارجه به ترکیه و ملاقاتها و مذاکرات ایشان درجراید آن کشور انعکاس وسیعی یافت و از دوستی بین ایران و ترکیه بعنوان سرمشقی برای کشور های دیگر جهان یاد شد .

بنا به دعوت نیروی هوائی شاهنشاهی در تاریخ ۱۲/۲/۱۳۵۱ ارتشبد محسن باتور فرمانده نیروی هوائی ترکیه بایران مسافرت نمود و ضمن بازدید از تاسیسات هوائی ایران با مقامات نیروی هوائی شاهنشاهی

ملاقات و مذاکرات دوستانه‌ای بعمل آورد .
بنابه دعوت آقای خلعت‌بری وزیر امور خارجه آقای قاسم گولک
وزیر و سناتور اسبق ترکیه در تاریخ ۱۲/۲/۱۳۵۱ بتهران مسافرت نمودند.
ایشان در این مسافرت با آقای نخست وزیر - آقای وزیر امور
خارجه و تعدادی از شخصیت‌های مملکتی ملاقات نموده و از شهرهای شیراز -
اصفهان - مشهد و آبادان دیدن کردند .
در تاریخ ۲۳/۲/۱۳۵۱ معاون وزارت کشور و چهارتن از استانداران
ترکیه بایران مسافرت نمودند .
بنابه دعوت رئیس اداره اطلاعات ستاد کل ارتش ترکیه تیمسار
سپهبد پالیزبان در تاریخ هفتم تیرماه بمدت يك هفته به ترکیه مسافرت
نمودند .

رئیس شهربانی استانبول در تابستان ۱۳۵۱ و آقای فخری اتابای
شهردار این شهر در آبان‌ماه همین سال بایران مسافرت نمودند . در مسافرت
شهردار استانبول باصفهان بوی لقب همشهری داده شد و برادرخواندگی
شهرهای اصفهان و استانبول اعلام گردید .

در تاریخ ۱۲/۸/۱۳۵۱ ماموریت آقای نامیک یولگا سفیر ترکیه
در دربار شاهنشاهی خاتمه یافت و آقای الدم سفیر جدید ترکیه در تاریخ
۱۳/۹/۱۳۵۱ استوارنامه خود را به پیشگاه شاهنشاه آریامهر تقدیم
داشتند .

مناسبات اقتصادی

قدم عملی و موثری که در سال ۱۳۵۱ در جهت شکل‌دادن به مناسبات
اقتصادی و بازرگانی دو کشور برداشته شد تشکیل کمیسیون مشترك اقتصادی
ایران و ترکیه بود . تشکیل چنین کمیسیونی را به منظور بررسی و
تنظیم اصول و برنامه مبادلات بازرگانی دو کشور سران معظم ایران و ترکیه
ضمن مذاکرات خود هنگام افتتاح راه آهن دو کشور در سال ۱۳۵۰ توصیه
نموده بودند .

در فروردین‌ماه سال ۱۳۵۱ آقای جمشید ایروانی کارشناس
شرکت سهامی تراکتور سازی ایران و آقای مهندس احمد صارم اصلانی
رئیس اداره پخش بنگاه توسعه ماشینهای کشاورزی بمنظور مطالعه درباره
تراکتورهای ساخت ترکیه و بازاریابی برای فروش تراکتورهای ساخت
ایران بترکیه مسافرت نمودند .

در تاریخ ۲۸/۵/۱۳۵۱ آقای اکبر کلی معاون کمیته بازرگانی مرکز توسعه صادرات بمنظور بازدید از نمایشگاه بین‌المللی از میر و بررسی امکانات مشارکت صادرکنندگان ایرانی در دورآینده نمایشگاه مزبور به ترکیه مسافرت نمود .

در شهریور ماه سال ۱۳۵۱ يك هیئت چهار نفری از نمایندگان وزارت اقتصاد - تعاون و امور روستاها - کشاورزی و منابع طبیعی برای مطالعه و بررسی بهای تمام شده قند و شکر ، چغندر قند و نحوه توزیع عوارض و مالیات آن بترکیه مسافرت نمود .

بنابعد عوت اداره کل گمرک آقای گیزیکی معاون وزارت گمرکات و انحصارات ترکیه در آذرماه ۱۳۵۱ برای يك بازدید يك هفته‌ای از ایران وارد تهران شدند . معاون وزارت گمرکات و انحصارات ترکیه طی اقامت خود در ایران با مقامات گمرکی ملاقات و از ادارات گمرک تهران ، خرمشهر و بندر شاهپور بازدید بعمل آوردند .

در سال ۱۳۵۱ اقداماتی برای خرید پنجاه هزار تن گندم از ترکیه و پنج هزار تن برنج از ایران صورت گرفت . ضمناً بازرگانان ترك با تماس مستقیم با سازمانهای خریدار در ایران مقادیر قابل توجهی میوه و مواد خوراکی بایران صادر کردند .

آمار مبادلات بازرگانی ایران و ترکیه در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ با مقایسه با دوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بود :

واحد . هزار دلار

صادرات ایران بترکیه	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از ترکیه	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۱۰۰	۰۰۷	۲۱۱۱	۰۲۳	- ۲۰۱۱	ششماه اول سال ۱۳۵۰
۹	۰۰۱	۵۲۲۴	۰۴۴	- ۵۲۱۵	ششماه اول سال ۱۳۵۱

روابط فرهنگی و اجتماعی :

یکی از مهمترین و موثرترین قدمهایی که در سال گذشته برای بسط و توسعه بیش از پیش روابط فرهنگی دو کشور برداشته شد تشکیل

کمیسیون مشترک فرهنگی ایران و ترکیه و تصویب برنامه مبادلات فرهنگی سالانه بین دو کشور بود .

در تاریخ ۲۸ ر ۶۱۳۵۱ نخستین هیئت فرهنگی ترکیه به ریاست مدیر کل امور فرهنگی وزارت امور خارجه آن کشور به ایران مسافرت نمود . این هیئت باتفاق هیئت ایرانی اولین جلسات کمیسیون مشترک فرهنگی ایران و ترکیه را تشکیل دادند و در تاریخ ۳۰ ر ۶۱۳۵۱ اولین برنامه مبادلات فرهنگی سالانه دو کشور را که حاوی موادی مربوط به برقراری تسهیلات متقابل در امر آموزش زبانهای فارسی و ترکی در دو کشور ، بررسی امکانات مبادله استاد بین دانشگاهها و افزایش تعداد بورسهای واگذاری دو دولت ، مبادله کتب درسی و نشریات علمی ، تشکیل نمایشگاههایی در رشتههای هنری و فرهنگی ، بازدید دانشمندان و کارشناسان برای ایراد کنفرانس ، مبادله روزنامه نگار ، مبادله گروههای هنری ، شرکت در فستیوالهای سینمایی که در هر یک از دو کشور تشکیل می یابد و انجام مطالعات و تحقیقات علمی میباشد تصویب رسانیدند .

در تاریخ بیست و یکم آبانماه ۱۳۵۱ سرکارعلیه بانوفریده دیبا بدعوت وزیر خارجه ترکیه و بانو برای یک بازدید رسمی ۱۲ روزه به آنکارا عزیمت فرمودند و طی مدت اقامت خود از موزه ها و آثار تاریخی و موسسات فرهنگی و خیریه در شهر های آنکارا ، قونیه ، ازمیر و استانبول دیدن کرده و در ضیافتهای متعددی شرکت فرمودند . سرکارعلیه در همه جا مورد استقبال گرم و صمیمانه دولت و مردم ترکیه قرار گرفتند .

برندگان جایزه اول و دوم مسابقه انشاء نویسی که بمناسبت جشنهای دوهزار و پانصدمین سال شاهنشاهی ایران از طرف وزارت آموزش و پرورش ترکیه برگزار شده بود در مرداد ماه ۱۳۵۱ بایران مسافرت نمودند و از شهر های تهران - اصفهان و شیراز دیدن کردند .

در مرداد ماه ۱۳۵۱ یکی از اساتید دانشگاه تهران بمنظور شرکت در کنگره پزشکی خاورمیانه و نزدیک که در استانبول تشکیل شد به ترکیه مسافرت نمود . ضمناً در آبانماه یکی از اساتید دانشگاه آنکارا بنا بدعوت وزارت فرهنگ و هنر بایران وارد شد و در کنگره تاریخ و فرهنگ ایران شرکت نمود .

یک گروه از هنرمندان معروف ترك بدعوت کمیته جشن هنر شیراز بایران مسافرت نمود و در ششمین جشن هنر شیراز شرکت کرد .

در شهریورماه ۱۳۵۱ چهار نفر از روزنامه نگاران ترك بایران

مسافرت نمودند و ضمن بازدید از موسسات روزنامه‌نگاری در تهران از شهرهای اصفهان و شیراز نیز دیدن کردند. مقارن مسافرت این هیات چهار نفر از روزنامه‌نگاران ایرانی نیز به ترکیه مسافرت نموده و از شهرهای قونیه - استانبول و آنکارا دیدن کردند.

بنابعد عوت سازمان پیمان مرکزی آقای هوشنگ نهاوندی رئیس دانشگاه تهران در بهمن ماه ۱۳۵۱ به آنکارا مسافرت نمودند. آقای دکتر نهاوندی در این مسافرت از موسسات فرهنگی و دانشگاهی آنکارا بازدید نمودند و با روسای دانشگاه‌های هاستپ آنکارا و دانشگاه صنعتی شرق میانه ملاقات و مذاکره بعمل آوردند.

در زمینه دیدارهای ورزشی در سال ۱۳۵۱ دو تیم دوچرخه‌سواری - تیم کشتی آزاد نیروهای مسلح شاهنشاهی - تیم های دو و میدانی و فوتبال و تیم تنیس ایران برای انجام مسابقات به ترکیه عزیمت نمودند.

در سال ۱۳۵۱ جمعاً ۲۸ بورس تحصیلی از طرف دولت ایران بدانجویان ترك واگذار گردید و دولت ترکیه نیز ۴۸ بورس تحصیلی در اختیار دانشجویان ایرانی قرارداد.

عراق

بحران روابط سیاسی ایران و عراق در سال ۱۳۵۱ بعثت روش غیرمنطقی و غیردوستانه دولت عراق همچنان ادامه یافت و اختلافات فیما بین که از نظر دولت شاهنشاهی با حسن نیت و بارعایت اصول و موازین شناخته شده حقوق بین الملل و عرف و رویه بین المللی کاملاً قابل حل و فصل است کماکان لاینحل ماند و مقامات مسئول عراقی نه تنها قدمی در راه حل معقول و منصفانه این اختلافات برنداشتند بلکه در هر فرصت و موقعیت اقداماتی در جهت عکس آن انجام دادند .

دولت شاهنشاهی با توجه باصول سیاست خارجی خود ، که صلح جوئی و تفاهم با کلیه کشورها را صرف نظر از روش حکومتی و ایدئولوژی آنان شرط لازم و حیاتی برای حفظ صالح و پیشرفت جامعه بشری میدانند ، در سال ۱۳۵۱ نیز مانند گذشته علیرغم تحریکاتی که از طرف دولت عراق بعمل آمد هیچگاه از روش متین و معقول و اصولی خود منحرف نشد و با حفظ خونسردی راه را برای اعاده دوستی با عراق مسدود نکرد .

اقدامات مقامات رسمی عراق در جهت تشدید بحران موجود بین دو کشور در سال ۱۳۵۱ متعدد بوده و در زمینه های مختلفی انجام گرفته است که خلاصه آنها بشرح زیر میباشد :

— مقامات رسمی عراق در سال ۱۳۵۱ بارها در موقعیتهای مختلف اظهارات تحریک آمیزی علیه ایران نمودند . بعلاوه رادیو و تلویزیون آن کشور نیز به تبلیغات سوء خود علیه ایران ادامه داد .

— دولت عراق در سال ۱۳۵۱ یک رشته نشریه و کتاب تحریک آمیز علیه ایران منتشر کرد . تحریف حقایق تاریخی — قلب واقعیتهای جغرافیائی و تبلیغات ناصواب علیه منافع سیاسی و ملی ایران مضمون این انتشارات بود .

— نقض مقررات دیپلماتیک نسبت بکارمندان دفتر حفاظت منافع

ایران در بغداد از طرف دولت عراق در سال ۱۳۵۱ نیز همچنان ادامه داشت و بکرات اموال و اثاث آنان مورد تعرض و بازرسی پلیس قرار گرفت .

در سال ۱۳۵۱ متجاوز از ۶۰ بار ماموران و افراد مسلح عراقی بخاک ایران تجاوز کرده و بسوی اتباع شاهنشاهی و ماموران مرزی ایران تیراندازی نمودند و بر اثر این تجاوزات و تیراندازیها عده زیادی مجروح یا کشته شدند .

در طول سال ۱۳۵۱ کراراً احشام متعلق بدامداران ایرانی که در نواحی مرزی مشغول تعلیف بوده‌اند توسط عناصر مسلح عراقی سرقت و بخاک عراق برده شدند .

بر موارد فوق باید تجاوزات مکرر هواپیماهای عراقی به قلمرو شاهنشاهی و حتی پرتاب بمب از طرف بعضی از این هواپیماها در فاصله ۲۰۰ متری قریه چم هندی واقع در نزدیکی پاسگاه مرزی « ربوط » ایران را اضافه نمود . همچنین موضوع توقیف هلیکوپتر امدادی ایران و سرنشینان آن که در تاریخ ۲۰/۱۰/۱۳۵۱ بعلت نقص فنی وبدی هوا از مسیر خود منحرف شد و اجباراً در خاک عراق فرود آمد قابل یادآوری است .

دولت عراق ابتدا بفرود آمدن اجباری هلیکوپتر اعتراف نمود ولی بعداً مدعی شد که سرنشینان آن بدولت عراق پناهنده شده‌اند و باین دستاویز از صدور اجازه ملاقات ماموران سفارت سویس که حافظ منافع ایران در آنکشور هستند با آنان مخالفت میکرد ولی سرانجام از ادعای خود در مورد پناهندگی سه نفر سرنشین هلیکوپتر عدول کردند و در اوائل فروردین ۱۳۵۲ آنانرا بایران بازگردانیدند .

در سال ۱۳۵۱ اخراج دسته‌جمعی ایرانیان مقیم عراق همچنان ادامه یافت و از تاریخ ۲/۱۲/۱۳۵۰ تا پایان سال ۱۳۵۱ جمعاً ۲۷۹۳ نفر دیگر از اتباع ایران مقیم آنکشور از طریق مرزهای خسروی و شلمچه بایران اعزام شدند . باین ترتیب آمار ایرانیان رانده شده از عراق از بدو تیرگی روابط دو کشور تا پایان سال ۱۳۵۱ به ۷۳۶۳۷ نفر بالغ گردید .

اخراج دسته‌جمعی ایرانیان مقیم عراق در سال ۱۳۵۱ نیز علاوه بر موضوع اسکان و تامین معیشت آنان ، مشکلات زیاد دیگری مانند جبران خسارات وارده - جمع‌آوری خانواده‌های متلاشی شده و تعیین

تکلیف عراقی‌هایی که به‌مراهی آنان بایران رانده شده‌اند بوجود آورده است که در شرایط کنونی حل و فصل آنها لااقل برای آینده نزدیک میسر بنظر نمی‌رسد .

روابط اقتصادی ایران و عراق در سال ۱۳۵۱ نیز همچنان دچار رکود بود ولی دولت شاهنشاهی بمنظور اثبات حسن‌نیت خود باعتبار موافقتنامه ترانزیت بین دو کشور از فراهم نمودن تسهیلات لازم برای عبور کامیونهای حامل کالا بمقصد عراق خودداری ننمود .

مناسبات فرهنگی ایران و عراق نیز در سال ۱۳۵۱ همچنان سرد و بی‌رونق ماند . اخراج دسته‌جمعی ایرانیان مقیم آنکشور موجب تقلیل دانش‌آموزان مدارس ایرانی در عراق شد بطوریکه تعداد آنان در اینسال به یکسوم تعداد دانش‌آموزان ایرانی مقیم عراق در سال ۱۳۴۹ رسید .

مقامات عراقی در سال ۱۳۵۱ تضيیقات خود را علیه موسسات فرهنگی ایران در آنکشور و کارکنان آنها ادامه دادند و کماکان از ورود دیپلمه‌های ایرانی به دانشگاههای عراق ممانعت کردند .

مجموعه این تجاوزات و تضيیقات که نمونه‌های آن اجمالا ذکر شد مؤید آنست که دولت عراق در سال ۱۳۵۱ کمترین تمایل و حسن‌نیتی برای حل مسالمت‌آمیز اختلافات خود با ایران ابراز نداشت و با توسل به روشهای خشونت‌آمیز و مخالف اصول حسن همجواری موجب ادامه بحران در روابط دو کشور گردید .

فصل دوم

روابط ایران با کشورهای ساحل جنوبی خلیج فارس :

امارات عربی متحده

روابط دوستانه ایران با امارات عربی متحده در سال ۱۳۵۱ براساس همکاری و حسن تفاهم ادامه یافت و پس از برقراری مناسبات سیاسی با آنکشور در سطح سفیر طرفین گامهای موثری برای تحکیم و توسعه این روابط برداشتند .

در تیرماه ۱۳۵۱ کنسولگری شاهنشاهی ایران در دوبی تاسیس گردید و در تاریخ ۱۰/۲۸/۱۳۵۱ برابر با ۱۸ ژانویه ۱۹۷۳ آقای منوچهر بهنام اولین سفیر شاهنشاه آریامهر در ابوظبی استوارنامه خود را بحضور والا حضرت شیخ زائد بن سلطان رئیس امارات عربی متحده تسلیم کردند .

شیخ حشر آل مکتوم اولین سفیر امارات عربی متحده در دربار شاهنشاهی در تاریخ ۲۶/۱۲/۱۳۵۱ برابر با ۱۷ مارس ۱۹۷۳ استوارنامه خود را به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر تقدیم داشت . در سال ۱۳۵۱ حضرت شیخ خالد بن سلطان آل نهیان برادر حضرت رئیس امارات عربی متحده و چندتن از رجال و شخصیت‌های مهم آنکشور بایران مسافرت نمودند .

سناتور عباس مسعودی در اوایل اسفندماه ۱۳۵۱ به امارات عربی متحده مسافرت نمود و با حضرت شیخ زائد بن سلطان رئیس امارات عربی متحده و شیخ راشد بن سعید آل مکتوم حکمران دوبی ملاقات کرد .

آمار مبادلات بازرگانی ایران با ابوظبی ودوبی در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با دوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است :

وضع بازرگانی ایران با ابوظبی

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل واردات ایران	واردات ایران از ابوظبی	درصد از کل صادرات ایران	صادرات ایران به ابوظبی	
+ ۱۷۵	۰/۰۰	۱	۰/۱۳	۱۷۵	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
+ ۱۲۱۲	۰/۰۰	۲	۰/۷۵	۱۲۱۴	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

وضع بازرگانی ایران بادوبی

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل واردات ایران	واردات ایران از دوبی	درصد از کل صادرات ایران	صادرات ایران به دوبی	
- ۴۱۰	۰/۲۳	۲۱۸۳	۱/۳۲	۱۷۷۳	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
- ۲۸۱	۰/۳۴	۴۰۴۸	۲/۳۲	۳۷۶۷	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

در سال ۱۳۵۱ دولت شاهنشاهی تعداد هفت بورس تحصیلی در رشته‌های پزشکی ، فنی و حقوق برای استفاده دانشجویان امارات عربی متحده اختصاص داد .

بحرین

در سال ۱۳۵۱ روابط دوستانه ایران و بحرین در محیطی سرشار از تفاهم و حسن نیت بیش از پیش توسعه یافت .

در اردیبهشت ماه ۱۳۵۱ هیئتی بریاست آقای سید محمود العلوی وزیر دارائی و اقتصاد بحرین برای مبادله اسناد تصویب موافقتنامه تحدید حدود فلات قاره ایران و بحرین که در تاریخ ۲۷ خردادماه ۱۳۵۰ در منامه بامضاء رسیده بود بایران آمد و در روز ۲۴ اردیبهشت طی مراسمی این اسناد در کاخ وزارت امور خارجه مبادله گردید .

آقای خلعت‌بری وزیر امور خارجه پس از مبادله اسناد مذکور ضمن بیاناتی از امضای این قرارداد اظهار مسرت و خشنودی نموده و اظهار داشتند : « امیدوارم این قرارداد که اولین سند سیاسی بین دو کشور است مقدمه انعقاد قراردادهای دیگر در زمینه‌های بازرگانی و اقتصادی بین ایران و بحرین باشد و روابط دو کشور روز بروز استوارتر گردد . »

آقای سید محمود العلوی وزیر دارائی و اقتصاد ملی بحرین در تأیید بیانات وزیر امور خارجه ایران اظهار داشت : « من و هیئت خوشوقت هستیم که این فرصت فرخنده دست داد تا یکبار دیگر از ایران دوست تجدید دیدار کرده و مورد پذیرائی و استقبال دولت شاهنشاهی و ملت دوست ایران قرار گیریم . همانطور که جنابعالی فرمودید امیدواریم این قرارداد سرآغاز برقراری روابط اقتصادی و بازرگانی استوارتر بادولت شاهنشاهی باشد . »

آقای العلوی در مدت اقامت خود در ایران به پیشگاه شاهنشاه آریامهر شرفیاب شد و با آقای هویدا نخست‌وزیر و آقای عباسعلی خلعت‌بری وزیر امور خارجه ملاقات و مذاکره کردند . وزیر اقتصاد و دارائی بحرین همچنین با آقای جمشید آموزگار وزیر دارائی

ملاقات نمود و درباره گسترش مناسبات و همکاریهای فنی و اقتصادی ایران و بحرین مذاکراتی انجام داد .

در تاریخ ۳۱/۵/۱۳۵۱ برابر با ۲۲ اوت ۱۹۷۲ آقای عبدالعزیز عبدالرحمن بوعلی اولین سفیر بحرین در دربار شاهنشاهی در کاخ نیاوران به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر شرفیاب شد و طی مراسمی استوارنامه خود را تقدیم نمود .

در اواخر آذرماه ۱۳۵۱ آقای حمید رهنما وزیر اطلاعات برای شرکت در مراسم جشن اولین سالگرد استقلال بحرین بآن کشور سفر کردند و با حضرت شیخ علی بن خلیفه امیر بحرین ملاقات و مذاکره نمودند .

مناسبات اقتصادی

در خرداد ماه ۱۳۵۱ هیئت بازرگانی و بازاریابی ایران به سرپرستی معاون مرکز توسعه صادرات و عضویت ۱۶ تن از صاحبان صنایع کشور به بحرین عزیمت نمود و با مقامات دولتی و صاحبان صنایع آن کشور در زمینه افزایش صدور کالاهای ساخت ایران به بحرین گفتگوهای ثمربخشی انجام داد .

در شهریورماه ۱۳۵۱ سه دستگاه تراکتور ساخت ایران از طرف دولت شاهنشاهی بوزارت کشاورزی بحرین اهداء گردید .

در مهرماه ۱۳۵۱ بدعوت وزارت کشاورزی و منابع طبیعی ایران یک هیئت پنج نفری بریاست شیخ ابراهیم بن حمد آل خلیفه مدیر کل کشاورزی بحرین برای مشاهده فعالیتها و پیشرفتهای اخیر کشور در زمینه کشاورزی بایران مسافرت کرد .

هیئت بحرینی در مدت اقامت خود در ایران از تاسیسات کشاورزی و مزارع نمونه در رامسر - لاهیجان و رشت و همچنین تاسیسات شیلات ایران در بندر پهلوی بازدید بعمل آورد و با وزیر کشاورزی و منابع طبیعی ایران ملاقات و در مورد توسعه روابط کشاورزی بین دو کشور مذاکره نمود .

آمار مبادلات بازرگانی ایران با بحرین در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با دوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است:

واحد: هزار دلار

بازرگانی	درصد از کل واردات ایران	واردات ایران از بحرین	درصد از کل صادرات ایران	صادرات ایران به بحرین	
۵۶۸+	۰/۰۵	۴۸۲	۰/۷۸	۱۰۵۰	ششماه اول سال ۱۳۵۰
۷۵۴+	۰/۱۰	۱۱۷۸	۱/۱۹	۱۹۳۲	ششماه اول سال ۱۳۵۱

مقارن با جشنهای سالگرد استقلال بحرین هفته ایران در بحرین از تاریخ ۲۷ آذر تا ۳۰ آذر ۱۳۵۱ در منامه برگزار شد که با استقبال مردم بحرین مواجه گردید. در این هفته نمایشگاه صنایع ایران با شرکت ۴۲ موسسه صنعتی و همچنین نمایشگاه عکس تحولات ایران در دهه نخست انقلاب شاه و ملت توسط حضرت امیر بحرین افتتاح گردید.

در این هفته همچنین فستیوال فیلمهای سینمایی ایران ترتیب داده شد که مورد استقبال شدید مردم واقع گردید.

پس از خاتمه نمایشگاه های عکس و صنایع ایران محل برگزاری آنها که در مرکز شهر و در محوطه باغ اندلس بطرز جالب و بشکل دو سالن سرپوشیده و وسیعی ساخته شده بود طی مراسمی از طرف دولت شاهنشاهی ایران بطور رایگان بشهرداری منامه واگذار گردید.

در تاریخ ۲۹ آذر ۱۳۵۱ تیم فوتبال تاج برای انجام مسابقات دوستانه با تیم فوتبال بحرین به منامه عزیمت کرد.

در سال ۱۳۵۱ تعداد ۴ بورس تحصیلی از طرف دانشگاه مشهد در اختیار دانشجویان بحرینی گذاشته شد.

عربستان سعودی

روابط دوستانه دولت شاهنشاهی ایران با دولت پادشاهی عربستان سعودی در سال ۱۳۵۱ نیز کماکان ادامه داشت .

آقای عمرالسقاف وزیر مشاور عربستان سعودی در امورخارجی در تاریخ ۱۶/۹/۱۳۵۱ برای يك بازدید رسمی پنج روزه بایران آمد . وی در این مسافرت افتخار شرفیابی به پیشگاه مبارك ملوکانه را حاصل نمود و مذاکرات سودمندی در جهت توسعه روابط حسنه ایران و عربستان سعودی با مقامات ایرانی بعمل آورد .

آقای سقاف هنگام ترك تهران طی مصاحبه‌ای بانمایند خبرگزاری پارس ، مسافرت خود را به ایران موفقیت‌آمیز خواند و خاطر نشان ساخت که بین ایران و عربستان سعودی حسن تفاهم متقابل وجود دارد .

ایران و عربستان سعودی با توجه به علایق مشترکی که بین آنها وجود دارد به همکاریهای خود در زمینه مسائل اسلامی ادامه داده‌اند . مدیر کل وزارت اطلاعات ایران درآبان ماه ۱۳۵۱ برای مشارکت در کنفرانس خبرگزاریهای اسلامی به جده عزیمت نمود . دولت ایران جزو اولین کشور هائی بود که سهم خود را درخبرگزاری بین‌المللی اسلامی پرداخت نمود . دولت ایران در کمیته دائمی و فرعی امورمالی دبیرخانه اسلامی که از نمایندگان یازده کشور تشکیل شده است نقش موثری را ایفا مینماید .

طی سال ۱۳۵۱ نسبت به سالهای قبل گامهای بلندی در زمینه مبادلات بازرگانی و توسعه همکاریهای اقتصادی بین دوکشور برداشته شده است .

بدنبال افتتاح شعبه بانك ملی ایران در جده که در پائیز سال ۱۳۵۰ صورت گرفت درآبان ماه ۱۳۵۱ شعبه بیمه ایران در جده نیز طی مراسمی گشایش یافت .

در تاریخ ۲۰/۲/۱۳۵۱ يك هیأت بازرگانی به سرپرستی معاون

مرکز توسعه صادرات ایران و عضویت شانزده نفر از تولید کنندگان و صاحبان صنایع به عربستان سعودی مسافرت نمود و در زمینه فروش مقادیر قابل توجهی کالای ایرانی از قبیل کفش، یخچال، اجاق گاز، مواد غذایی و مواد ساختمانی با مقامات سعودی به توافق رسید. مقارن همان زمان آقای ابوداود رئیس اطاق بازرگانی جده به ایران آمد و پیرامون گسترش مناسبات بازرگانی ایران و عربستان سعودی مذاکرات سودمندی بعمل آورد. این فعالیتها موجب شد که برنامه مرتبی برای مسافرت کشتیهای ایرانی به بنادر سعودی تنظیم شود.

در ۲۴ تیرماه ۱۳۵۱ طی مراسم خاصی در وزارت خارجه سعودی اسناد موافقتنامه بازرگانی بین وزیر مشاور عربستان سعودی در امور خارجی و سفیر شاهنشاه آریامهر در جده مبادله شد.

از جمله داد و ستدهای قابل ذکری که طی سال ۱۳۵۱ بین موسسات بازرگانی و صنعتی دو کشور صورت گرفت فروش ۵۱ دستگاه اتوبوس ساخت ایران بمبلغی در حدود یک میلیون دلار آمریکائی به عربستان سعودی بوده است. بعلاوه تماسها و مذاکرات مقدماتی مثبتی در زمینه سرمایه گذاری مشترک و همکاری اقتصادی بین طرفین از طرف بخش خصوصی انجام شده است. ضمناً یک موسسه بازرگانی ایرانی و سعودی در مناقصه فروش ساختن حرم مطهر مکه بافرشهای ایرانی برنده شناخته شد. در زمینه کمکهای فنی ایران به عربستان سعودی، یک کارشناس کشاورزی و کشت چغندر در زمستان ۱۳۵۱ طبق تقاضای مقامات سعودی برای مطالعه عازم آنکشور شد.

آمار مبادلات بازرگانی ایران با عربستان سعودی در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با دوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است:

صادرات ایران به عربستان سعودی	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از عربستان سعودی	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۶۸۸	۰/۸۴	۸۶	۰/۰۱	+ ۶۰۲	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
۱۴۳۵	۰/۸۸	۴۸۴	۰/۰۴	+ ۹۵۱	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

مناسبات فرهنگی

همکاری ایران و عربستان سعودی طی سال ۱۳۵۱ در زمینه مسائل فرهنگی و مطبوعاتی ادامه داشته است. معاون وزارت اطلاعات در آذر ماه ۱۳۵۱ به جده مسافرت کرد و با وزیر اطلاعات و سایر مقامات مربوطه و همچنین رئیس خبرگزاری اسلامی مذاکراتی پیرامون توسعه همکاری بین وزارتخانه‌های اطلاعات ایران و عربستان سعودی و خبرگزاری‌های دو کشور و تقویت خبرگزاری اسلامی بعمل آورد.

بمناسبت دهه انقلاب شاه و ملت آقای محمد صلاح‌الدین یکی از روزنامه‌نگاران برجسته سعودی بنا بدعوت دولت شاهنشاهی به ایران مسافرت نمود.

طی سال ۱۳۵۱ ملاقاتها و مذاکراتی بین شیخ حسن عبدالله آل شیخ وزیر آموزش و پرورش سعودی و سفیر شاهنشاه آریامهر در جده بمنظور اهتمام بیشتر در اجرای مواد موافقتنامه فرهنگی بین دو کشور صورت گرفت. در آذرماه ۱۳۵۱ معاون دانشگاه تهران و رئیس دانشکده علوم و ادبیات دانشگاه پهلوی شیراز برای مشارکت در جشنهای دانشگاه‌الریاض و دانشگاه ملک‌العزیز جده به عربستان سعودی مسافرت کردند.

در شهریور ماه ۱۳۵۱ هیأتی بریاست معاون سازمان اوقاف به جده رفت و مذاکراتی در زمینه رفاه حال زائران ایرانی خانه خدا با وزیر حج و اوقاف سعودی و سایر مقامات مربوطه آنکشور بعمل آورد و برای اولین بار دفتر نمایندگی سازمان اوقاف در عربستان سعودی برای رسیدگی به امور حج افتتاح گردید. در سال ۱۳۵۱ تعداد ۴۵۲۹۸ نفر زائر ایرانی باماکن متبرک سعودی مشرف شده و فریضه حج بجای آوردند. اشتراك مساعی مقامات سعودی با سفارت شاهنشاهی ایران در جده و سازمان اوقاف موجب شد که حجاج ایرانی در ادای این فریضه مذهبی از رفاه کامل برخوردار باشند.

در سال ۱۳۵۱ پنج بورس تحصیلی جدید از طرف دانشگاه پهلوی شیراز در اختیار دولت سعودی قرار گرفت. دو نفر از دانشجویان سعودی که موفق به دریافت درجه دکتری در زبان و ادبیات فارسی از ایران شده‌اند اکنون تدریس این رشته را در دانشگاه‌های سعودی برعهده دارند. بعلاوه در برخی دیگر از رشته‌های تحصیلی دانشگاه‌های آنکشور نیز اسنادانی از ایران تدریس میکنند. در دانشگاه اسلامی المدینه نیز سه دانشجوی ایرانی به تحصیلات خود ادامه داده‌اند.

عمان

روابط دوستانه ایران و عمان در سال ۱۳۵۱ براساس همکاری و حسن تفاهم ادامه یافت .

در تاریخ ۱۳۵۱/۱۲/۲۸ برابر با ۱۷ آوریل ۱۹۷۲ آقای بهمن زند اولین سفیر شاهنشاه آریامهر در مسقط استوار نامه خود را بحضور اعلیحضرت سلطان قابوس تسلیم داشت .

بدعوت آقای عباسعلی خلعت‌بری وزیر امور خارجه ایران در تاریخ ۱۳۵۱/۴/۲۵ آقای ثوینی بن شهاب مستشار عالی اعلیحضرت سلطان قابوس برای یک دیدار شش روزه بایران مسافرت نمود و به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر شرفیاب شد .

آقای خلعت‌بری در ضیافت شامی که بافتخار آقای ثوینی بن شهاب ترتیب دادند ضمن اشاره بروابط دوستانه بین دو کشور اظهار داشتند که دولت شاهنشاهی همیشه بوقایع سلطنت نشین عمان و مسقط توجه داشته و در مجامع بین‌المللی از استقلال و آزادی کشور عمان و خواسته های مردم آن پشتیبانی کرده است .

آقای ثوینی در مدت اقامت خود در ایران از شهر های اصفهان و شیراز دیدن کرد .

در تاریخ ۱۳۵۱/۱۱/۲۸ آقای حمد حمود رئیس دیوان سلطان قابوس بایران مسافرت نمود و با آقای عباسعلی خلعت‌بری و بعضی از مقامات دولت شاهنشاهی ملاقات و مذاکره نمود .

در اوایل اسفند ماه ۱۳۵۱ سناتور عباس مسعودی بطور خصوصی به مسقط مسافرت کردند و با اعلیحضرت سلطان قابوس ملاقات و مذاکره نمودند .

آمار مبادلات بازرگانی ایران با عمان در شش ماه اول سال ۱۳۵۱
 ضمن مقایسه با دوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ بقرار زیر بوده است:

واحد: هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل واردات ایران	واردات ایران از عمان	درصد از کل صادرات ایران	صادرات ایران به عمان	
+ ۱۲۵۹	۰/۰۹	۸۳۳	۱/۵۵	۲۰۹۲	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
- ۱۴۹	۰/۲۱	۲۵۵۰	۱/۴۸	۲۴۰۱	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

قطر

روابط دوستانه ایران و قطر در سال ۱۳۵۱ براساس حسن تفاهم و همکاری ادامه یافت .

آقای عباسعلی خلعت‌بری وزیر امور خارجه ایران در تاریخ ۱۳۵۱/۷/۲۵ با شیخ سجیم وزیر امور خارجه قطر در نیویورک ملاقات کردند و درباره روابط ایران با قطر و مسائل مربوط بدستور مذاکرات مجمع عمومی مذاکراتی بعمل آوردند .

در تاریخ ۱۳۵۱/۲/۲۵ برابر با ۲۵ آوریل ۱۹۷۲ آقای احمد بن محمد آل‌عطیه اولین سفیر قطر در دربار شاهنشاهی به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر شرفیاب شد و استوارنامه خود را تقدیم نمود .

در تاریخ ۱۳۵۱/۱۰/۱۷ برابر با ۶ فوریه ۱۹۷۳ آقای ابوالحسن بختیار دومین سفیر شاهنشاه آریامهر در قطر استوارنامه خود را بحضور حضرت حاکم قطر تسلیم داشتند .

سنانور عباس مسعودی در اوایل اسفند ۱۳۵۱ بطور خصوصی از کشور قطر بازدید بعمل آوردند و باحضرت امیر قطر ملاقات نمودند . در طی سال ۱۳۵۱ چند نفر از رجال و شخصیت‌های طراز اول قطر بطور خصوصی بایران مسافرت نمودند .

در تاریخ ۱۳۵۱/۴/۲۶ نماینده شرکت شیلات جنوب بمنظور شرکت در کنفرانس بررسی مسائل مربوط بصید ماهی بدوحه مسافرت نمود .

در سال ۱۳۵۱ حجم کالاهای صادراتی ایران بقطر افزایش محسوسی پیدا کرد .

آمار مبادلات بازرگانی ایران با قطر درشش ماه اول سال ۱۳۵۱
 ضمن مقایسه با دوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل واردات ایران	واردات ایران از قطر	درصد از کل صادرات ایران	صادرات ایران به قطر	
+ ۳۴۷	۰/۰۱	۶۵	۰/۳۱	۴۱۲	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
+ ۵۶۵	۰/۰۱	۱۵۵	۰/۴۴	۷۲۰	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

در روابط فرهنگی ایران و قطر نیز در سال ۱۳۵۱ توسعه قابل ملاحظه‌ای مشاهده میشود .

در سال ۱۳۵۱ وزارت آموزش و پرورش برای اداره امور مدارس ایرانی در قطر و امارات عربی متحده اقدام به تاسیس سرپرستی در دوحه نمود .

در بهمن ماه ۱۳۵۱ مراسمی بمنظور بزرگداشت دهمین سال انقلاب شاه و ملت در رایزنی فرهنگی ایران در دوحه برگزار شد . در مراسم مزبور سخنرانیهای مبسوطی در مورد آثار و نتایج دهساله انقلاب سفید در ایران ایراد گردید و چندین حلقه فیلم مربوط بتحولات دهساله ایران بمعرض نمایش گذاشته شد .

کویت

روابط دولت شاهنشاهی با دولت کویت که از اواخر سال ۱۳۵۰ بدنبال اعاده حاکمیت ایران بر جزایر سه‌گانه خلیج فارس دچار برودت و عدم تحرك شده بود در آذرماه ۱۳۵۱ مجدداً بصورت عادی درآمد . ملاقاتی که بین وزیران امور خارجه ایران و کویت بهنگام اجلاس اخیر سازمان ملل متحد در نیویورک دست داد موجبات این امر را فراهم نمود . آقای فریدون زندفرد سفیر جدید شاهنشاه آریامهر در تاریخ ۲۹ آذرماه ۱۳۵۱ استوارنامه خود را به والا حضرت شیخ صباح السالم الصباح امیر دولت کویت تسلیم نمود و متعاقب آن سفیر کویت در دربار شاهنشاهی نیز به محل مأموریت خود مراجعت کرد .

سناتور عباس مسعودی نایب رئیس مجلس سنا در ۱۷ بهمن ماه ۱۳۵۱ به کویت مسافرت نمود . مشارالیه در این مسافرت بحضور والا حضرت امیر کویت باریافت و با ولیعهد و نخست‌وزیر ، وزیر خارجه ، وزیر مشاور ، رئیس مجلس ملی و عده‌ای دیگر از شخصیت‌های برجسته کویتی ملاقات کرد .

در جشن بزرگداشت دهمین سال انقلاب شاه و ملت که در سفارت شاهنشاهی در کویت برگزار گردید شخصیت‌های سرشناس کویتی مشارکت نمودند . آقای احمد جاراله مدیر و صاحب امتیاز روزنامه کویتی «السیاسه» برای شرکت در جشنهای بزرگداشت دهه انقلاب به ایران مسافرت کرد و در مراجعت مقالاتی پیرامون پیشرفت‌های ایران در روزنامه خود انتشار داد . برخی دیگر از مطبوعات کویت نیز مقالاتی در همین زمینه منتشر نمودند .

در سال ۱۳۵۱ هواپیمائی ملی ایران و شرکت کشتیرانی آریا دامنه فعالیت‌های خود را در کویت گسترش دادند . مسافرت اتباع کویت به ایران رونق محسوسی داشت و تعداد جهانگردان کویتی که به ایران آمدند بمیزان ۱۳۲ درصد افزایش یافت .

یکی از مهمترین گام‌هایی که در امر توسعه روابط ایران و

کویت طی سال ۱۳۵۱ برداشته شده تأسیس خط ارتباط تلفنی U.H.F. بین کویت - خرمشهر - تهران بوده است . مذاکرات مربوط به تأسیس این خط چند سال بین دو کشور ادامه داشت و سرانجام روز ۱۳ آبان ماه ۱۳۵۱ خط تلفنی مزبور با مبادله پیام تلفنی بین وزیران پست و تلگراف و تلفن ایران و کویت رسماً افتتاح گردید .

موافقتنامه بازرگانی بین ایران و کویت که در اواخر سال ۱۳۴۷ پاراف شده بود در ۱۵ آذرماه ۱۳۵۱ از تصویب کمیسیون خارجه مجلس ملی کویت گذشت و در دستور کار مجلس قرار گرفت . موافقتنامه ترانزیت بین ایران و کویت نیز مورد بررسی کمیسیون خارجه مجلس ملی کویت بود .

وضع بازرگانی ایران با کویت در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با همان دوره در سال ۱۳۵۰ بقرار زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل واردات ایران	واردات ایران از کویت	درصد از کل صادرات ایران	صادرات ایران به کویت	
+۹۰۱	۰/۳۱	۲۸۷۸	۲/۸۲	۳۷۷۹	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
+۲۰۱۸	۰/۳۱	۳۷۳۸	۳/۸۴	۵۷۵۶	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

روابط فرهنگی ایران و کویت محدود به دبستان و دبیرستان ایرانیان کویت است که در سال تحصیلی ۵۲-۱۳۵۱ در حدود ۱۲۶۶ دانش آموز دختر و پسر ایرانی در آن به تحصیل اشتغال داشته اند . برای توسعه روابط فرهنگی ایران و کویت چند سال پیش طرح موافقتنامه ای از طرف دولت شاهنشاهی تهیه و به وزارت خارجه کویت تسلیم گردید و مقامات کویتی نیز طرح متقابلی ارائه دادند ولی موافقتنامه فرهنگی بین ایران و کویت هنوز منعقد نشده است .

در دیماه ۱۳۵۱ تیم فوتبال پرسپولیس ایران بدعوت باشگاه ورزشی «العربی» کویت برای اجرای چند مسابقه دوستانه به کویت رفت و با سه تیم مختلف کویتی مسابقاتی انجام داد .

فصل سوم

روابط ایران با کشورهای عرب خاورمیانه و شمال آفریقا

اردن هاشمی

مناسبات ایران و اردن هاشمی با توجه به علاقه و صمیمیت خاصی که بین رهبران عالیمقام دو کشور وجود دارد در سال ۱۳۵۱ نیز براساس همکاری و تفاهم بیش از پیش گسترش یافت .

— بنا بدعوت خصوصی اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و اعلیحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران ، اعلیحضرت ملك حسين باتفاق پرنسس بسمه و پرنسس عالییه خواهر و دخترشان و چندتن دیگر از همراهان در تابستان ۱۳۵۱ برای يك دیدار ده روزه بایران آمدند و این مدت را در شمال کشور باستراحت پرداختند و درباره مسائل مختلف با شاهنشاه آریامهر تبادل نظر هائی بعمل آوردند .

در سال ۱۳۵۱ دولت اردن هاشمی و سازمان UNRWA برای توسعه ساختمان دبستان کوی طالبیه واحداث يك لابراتوار و بناهای مربوطه دیگر در کوی مزبور تقاضای کمک مالی از دولت شاهنشاهی نمودند و نقشه های مربوط به ساختمان جدید را که در اداره مرکزی « اونروا » تهیه شده بود از طریق سفارت شاهنشاهی به تهران فرستادند و دولت شاهنشاهی برای ابراز همدردی بیشتر نسبت به آوارگان فلسطینی با پرداخت ۴۰،۰۰۰ دلار برای توسعه ساختمان دبستان و تشکیلات مورد بحث موافقت نمود .

بمناسبت درگذشت اعلیحضرت ملك طلال پدرا اعلیحضرت ملك حسين در تاریخ ۱۷/۴/۱۳۵۱ دولت شاهنشاهی سه روز عزاداری اعلام نمود .
آقای صلاح ابوزید وزیر خارجه اردن که برای شرکت در اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل متحد به نیویورک مسافرت نموده بود در همراه

۱۳۵۱ در مقرر سازمان ملل با آقای عباسعلی خلعت‌بری وزیر امور خارجه ملاقات و در باره مسائل مورد علاقه دو کشور مذاکره نمودند .
در تاریخ ۱۴ آذرماه ۱۳۵۱ بنابدعوت ارتش شاهنشاهی يك هیئت نظامی اردن هاشمی بریاست سرلشگر زیدبن شاکر رئیس ستاد ارتش و عضویت چند تن از افسران عالی‌رتبه بمدت يك هفته به کشور شاهنشاهی مسافرت نمود و از تاسیسات و واحدهای مختلف ارتش شاهنشاهی بازدید بعمل آورد . هیئت مذکور در مراسم سالروز نجات آذربایجان شرکت نمود و رئیس ستاد ارتش اردن بافتخار شرفیابی به پیشگاه مبارک‌اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر نائل شد .

ارتش اردن هاشمی متقابلاً يك هیئت نیروی هوائی شاهنشاهی را دعوت نمود که از تاسیسات هوائی و واحدهای ارتش اردن دیدن نماید . هیئت مذکور بریاست تیمسار سپهبد عبدالحسین فتاحی در تاریخ ۱۰ دیماه ۱۳۵۱ بمدت يك هفته از اردن بازدید نمود و بحضور اعلیحضرت ملك حسین باریافت . در این ملاقات پادشاه اردن ، سیاست‌مدبران اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر را در مورد خلیج فارس مورد تمجید قرار دادند و پیشرفتهائی را که ایران در سایه رهبری معظم‌له حاصل کرده است تحسین نمودند .

وزیر امور خارجه اردن ، در میهمانی شام سفارت شاهنشاهی که بافتخار هیئت اعزامی نیروی هوائی برپا شده بود ضمن اظهار خوشوقتی از ورود هیئت اظهار داشت که : « دو کشور دوست و برادر ایران و اردن تحت توجهات رهبران عالی‌قدر خود آنچنان بیکدیگر نزدیکند که در حقیقت این هیئت بخانه دیگر خود وارد شده است » و فرمانده نیروی هوائی اردن نیز یادآور شد که : « آنها هر وقت با افسران نیروی هوائی شاهنشاهی صحبت میکنند بایک عده متخصص کار آزموده در فن خود روبرو میگردند » .

– آقای دکتر محمد حسن مرشد معاون پارلمانی وزارت بهداری ایران در رأس يك هیئت بهداشتی برای شرکت در کنفرانس بهداشت بین‌المللی که در تاریخ ۲۰ و ۲۱ آذرماه ۱۳۵۱ در عمان تشکیل یافت باردن عزیمت نمود .

– بنابدعوت آقای دکتر شاهتلی وزیر بهداری در تاریخ ۱۹ و ۲۰ آذرماه ۱۳۵۱ آقای دکتر فرید عکشه وزیر بهداری اردن هاشمی باتفاق همسرش بایران آمد . تامبرده در این سفر به پیشگاه اعلیحضرت همایون

شاهنشاه آریامهر شرفیاب شد و با آقای امیرعباس هویدا نخست وزیر ملاقات و مذاکره نمود.

وزیر بهداری اردن پس از مراجعت در فرودگاه عمان اظهار داشت: « بجرأت میتوانم بگویم کمتر کشوری را میتوان درجهان نام برد که در چنین مدت کوتاهی باین همه پیشرفت نایل آمده باشد » نامبرده ضمن بیان اینکه شاهنشاه آریامهر احاطه وسیعی بکلیه مسائل سیاسی و اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی دارند اظهار داشت که « باید اقرارکنم که معظم له در کلیه رشته‌ها از جمله امور بهداشتی اطلاعات بسیار دقیق و ارزنده‌ای دارند. »

— در تاریخ ۱۳۵۱/۷/۴ بنابذعوت سازمان برنامه هیئتی از انجمن سلطنتی علمی اردن بریاست آقای دکتر بغدادی برای آشنائی با پیشرفتهای ایران و بازدید از واحدهای صنعتی و دانشکده‌های فنی کشور بایران مسافرت نمود و با مقامات سازمان برنامه ملاقات و تبادل نظر بعمل آورد.

— بنابذعوت شهربانی کل کشور، بیست نفر از افسران عالیرتبه شهربانی اردن به ریاست سرتیپ نواف مسعود فارس القاضی برای يك بازدید هفت روزه به تهران آمدند. طرز کار و پیشرفتهائی که در چند سال اخیر نصیب شهربانی ایران شده است مورد تمجید آنان قرار گرفت.

— جراید و مطبوعات اردن در طول سال ۱۳۵۱ مقالات متعددی در باره پیشرفتهای اقتصادی و اجتماعی ایران منتشر نمودند.

— رادیو عمان در تاریخ ۱۳۵۱/۱۱/۶ بمناسبت سالروز دهه انقلاب شاه و مردم قسمتی از فرمایشات ملوکانه را ضمن يك برنامه اختصاصی و جالب پخش نمود.

مناسبات اقتصادی

— در تاریخ ۱۳۵۱/۱۱/۶ پیشرفتهای ایران در پرتو انقلاب شاه و مردم موضوع بحث اعلیحضرت ملك حسین با نمایندگان حزب اتحاد ملی عرب (تنها حزب سیاسی اردن) قرار گرفت و معظم له پیشنهاد کردند برای اینکه اردن بتواند از تجربیات ایران در این زمینه استفاده کند دبیرکل حزب مذکور در رأس هیئتی به ایران مسافرت کند و گزارش جامعی در این باره تسلیم نماید تا مورد بررسی قرار گیرد.

— دولت ایران با تجدید قرارداد هوائی شرکت هواپیمائی اردنی « غالیا » از تاریخ ۱۳۵۱/۸/۱۰ تحت شرایط قبلی برای مدت ششماه موافقت نمود.

– بدعوت دولت اردن هاشمی در تاریخ ۲۰/۸/۱۳۵۱ آقای داریوش اسکوئی معاون برنامه‌ریزی سازمان برنامه بمنظور شرکت در کنفرانس برنامه عمرانی اردن بآنکشور مسافرت کرد. دولت شاهنشاهی شرکت خود را برای سرمایه‌گذاری در بعضی از طرح‌های برنامه مزبور اعلام داشت و حسب الامر مبارك ملوكانه هزینه اجرای چند طرح عمرانی دیگر را نیز متقبل گشت.

آمار مبادلات بازرگانی ایران با اردن در شش‌ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با دوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ بقرار زیر بوده است:
واحد: هزار دلار

صادرات ایران به اردن	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از اردن	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۱۵	۰٫۰۱	۱۹۵	۰٫۰۲	-۱۸۰	شش‌ماه اول سال ۱۳۵۰
۱۸	۰٫۰۱	۳۴۱	۰٫۰۳	-۳۲۳	شش‌ماه اول سال ۱۳۵۱

مناسبات فرهنگی

– دولت اردن هاشمی در سال ۱۳۵۱ موفق بدربافت مدال طلای محمدرضا شاه پهلوی در امر پیکار جهانی بایسوادى شد.

– وزارت آموزش و پرورش اردن هاشمی با همکاری سفارت شاهنشاهی نمایشگاهی از کتب فارسی و عربی در عمان تشکیل داد که مورد تحسین جراید آن کشور قرار گرفت.

– رادیو و تلویزیون عمان ضمن نمایش فیلمها و پخش گفتارهایی فعالیت‌های سپاهیان دانش را در ایران ستودند.

– دانشگاه‌های ایران در سال ۱۳۵۱ تعدادی بورس تحصیلی در اختیار دانش‌آموزان اردنی قرار دادند که بعضی از آنها مورد استفاده قرار گرفت و برای استفاده از ۱۷ بورس تحصیلی دیگر نیز اقداماتی صورت گرفت.

در سال ۱۳۵۱ دولت شاهنشاهی برای کمک به اجرای نقشه دولت اردن دایر بر بالابردن سطح معلومات مردم بادیه‌نشین آن کشور ۷ بورس

تحصیلی نیز در رشته‌های مختلف به پنج عشیره مهم اردن اختصاص داد . طبق تقاضای دولت اردن هاشمی قراراست استفاده کنندگان از بورسها با سیستم مخابرات آشنا شوند . دوبرس آموزشی هم برای کارمندان شرکت نفت اردن اختصاص داده شد .

– در سال ۱۳۵۱ مرکز مطالعات مدیریت ایران اعطای ۵ بورس تحصیلی در رشته مدیریت را به دانشجویان واجد شرایط اردنی پیشنهاد نمود که موجب امتنان و قدردانی مقامات فرهنگی آنجا قرار گرفت .

– سفارت شاهنشاهی در عمان طبق معمول همه ساله در سال ۱۳۵۱ نیز يك شب نشینی خیریه بنفع معلولین اردنی ترتیب داد که والا حضرت پرنسس بسمه خواهر اعلیحضرت ملك حسين و شریفه فاطمه عمه پادشاه اردن و همچنین همسر آقای احمد لوزی نخست وزیر وعده ای از شخصیتها و رجال کشور با بانوانشان و سفرا و دیپلماتهای خارجی و کلیه کارمندان سفارت شاهنشاهی با بانوانشان در آن حضور داشتند .

والا حضرت بسمه و همچنین شریفه فاطمه از برگزاری شب نشینی مزبور که کلیه درآمد آن به نفع معلولین اردنی بود سپاسگزاری نمودند و جراید اردن نیز از این اقدام خیرخواهانه قدردانی کردند .

سوریه

در سال ۱۳۵۱ در روابط ایران و سوریه تغییرات محسوسه پیدا نشد . مقامات مربوط دولت سوریه تفاهم بیشتری در مورد سیاست دوستانه ایران با ملل عرب نشان دادند بطوریکه میتوان آنرا مقدمه ایجاد يك تحول مطلوب در روابط بین دو کشور که چندین سال بدون تحرك مانده است محسوب نمود .

دولت شاهنشاهی ایران در تاریخ ۷/۴/۱۳۵۱ تصمیم مورخ ۶/۴/۱۳۵۱ شورای امنیت سازمان ملل متحد را در مورد رهائی پنج نفر افسر سوریه‌ای که توسط نیروهای اسرائیلی در خاک لبنان دستگیر شده بودند تأیید نمود .

۲۵ مؤسسه تولیدی ایران در نمایشگاه بین‌المللی دمشق که از تاریخ سوم تا سی‌ام شهریور ۱۳۵۱ در آن شهر تشکیل شد شرکت نمودند .

آمار مبادلات بازرگانی ایران با سوریه درشش‌ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با دوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

صادرات ایران به سوریه	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از سوریه	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۱۱۱	۰۰۸	۸۸	۰۰۱	+۲۳	شش‌ماه اول سال ۱۳۵۰
۲۸۶	۰۱۸	۲۰	۰۰۰	+۲۶۶	شش‌ماه اول سال ۱۳۵۱

لبنان

پس از برقراری مجدد روابط سیاسی بین ایران و لبنان ، سال ۱۳۵۱ را میتوان منشأ اقدامات اساسی بمنظور تحکیم و توسعه مناسبات آینده دوکشور در زمینه‌های مختلف سیاسی - اقتصادی و فرهنگی محسوب نمود . قطع روابط سیاسی دوساله میان ایران و لبنان نوعی حالت بی‌خبری وعدم آگاهی ازسیاست ایران و پیشرفتهای اخیر آن درمیان طبقات مختلف مردم لبنان بوجود آورده بود وعلیهذا ، هدف عمده سفارت شاهنشاهی درآن کشور درسال ۱۳۵۱ جبران نمودن این نقیصه ازطریق آگاه نمودن مردم لبنان باصول سیاست مستقل ملی ایران و پشتیبانی‌های ارزنده دولت شاهنشاهی از راههای مختلف و در موارد گوناگون درباره مسائل مربوط بهبرادران عرب بوده است .

مقامات مربوط لبنان نیز از کوششهای مقامات ایرانی در این‌راه استقبال کردند و قدمهایی در زمینه توسعه و تحکیم روابط متقابل برداشتند . تحولات عمده روابط بین دوکشور درسال ۱۳۵۱ بشرح زیراست :

- حضرت کامیل شمعون رئیس جمهوری اسبق لبنان و رئیس حزب لیبرال ناسیونال درمهرماه ۱۳۵۱ بتهران مسافرت نمودند وبافتخار شرفیابی بهپیشگاه مبارک ملوکانه نائل آمدند . مشارالیه در مراجعت ضمن يك مصاحبه مطبوعاتی ازپیشرفتهائی که تحت رهبری خردمندانانه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر نصیب ملت ایران گردیده است تجلیل نمودند ونتایج انقلاب شاه ومردم را ستودند .

حضرت کامیل شمعون دراین مسافرت با آقای امیرعباس هویدا نخست وزیر و آقای خلعتبری وزیر امورخارجه ملاقات بعمل آوردند .

- درتاریخ هفتم تیرماه ۱۳۵۱ سخنگوی وزارت امور خارجه ایران اعلام کرد که : « دولت شاهنشاهی ایران بهپیروی ازسیاست مستمر خود مبنی برمحکوم کردن هرنوع تجاوز مسلحانه بهقلمرو دولتهای دیگر اقدامات اخیر اسرائیل را درخاک لبنان براساس تصمیم مورخ ۱۳۵۱ر۶ر۱۳۵۱

شورای امنیت سازمان ملل متحد محکوم میکند و در مورد رهائی پنج افسر سوریه‌ای که توسط نیروهای مسلح اسرائیل در خاک لبنان دستگیر شده‌اند نیز توصیه شورای امنیت را کاملاً تأیید مینماید . «

– مسافرت چند تن از روزنامه‌نگاران برجسته لبنانی در سال ۱۳۵۱ بایران ، بمناسبت‌های مختلف موجب گردید که آنان از تردید با ترقیات و پیشرفت‌های چشمگیر ایران آشناتر شوند و مسافرت آقای غسان ثوینی وزیر سابق اطلاعات و آموزش لبنان و نویسنده معروف و مدیر روزنامه کثیرالانتشار النهار که افتخار شرفیابی به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر را پیدا کرد باین قبیل آشنائیه‌ها و تفاهمات متقابل کمک ارزنده‌ای نمود . نامبرده در بازگشت از ایران مقاله‌ای در باره پیشرفت‌های صنعتی و اجتماعی اخیر ایران منتشر نمود و ضمن آن توضیح داد که چگونه یک کشور پیشرفته در قلب آسیا بوجود می‌آید .

– آقای سیروس فرزانه معاون نخست‌وزیر و سرپرست سازمان جلب سیاحان بدعوت وزیر توریسم لبنان در تاریخ ۲۲ آبانماه ۱۳۵۱ به بیروت عزیمت نمود و ضمن انجام مذاکره با مقامات مربوط لبنان قراردادی در زمینه همکاری‌های جهانگردی بین دو کشور امضاء کرد .

معاون نخست‌وزیر در این مسافرت از وزیران اطلاعات و توریسم لبنان برای مسافرت بایران دعوت بعمل آورد و همچنین قرار شد که چند تن از علمای شیعه لبنان و همچنین مفتی بزرگ جامعه تسنن آن کشور بدعوت مقامات مذهبی بایران مسافرت کنند .

– در تاریخ ۱۳۵۱/۸/۳۰ وابسته مطبوعاتی سفارت شاهنشاهی در بیروت ضمن مراسمی که در دفتر رئیس UNRWA برگزار شد تعداد ۵۰۰۰ جلد کتاب ریاضیات را از طرف دولت شاهنشاهی برای استفاده آوارگان عرب فلسطینی به مدیر قسمت آموزش سازمان مزبور تسلیم نمود . دولت شاهنشاهی علاوه بر این کتابها در سال ۱۹۷۲ مبلغ ۱۸۰۰۰ دلار به UNRWA کمک کرد . مجموع کمک دولت ایران به این سازمان از سال ۱۹۵۰ تا کنون به بیش از ۱۳۸۰۰۰ دلار رسیده است (۱) .

مناسبات اقتصادی

در فعالیتهای اقتصادی ایران و لبنان در سال ۱۳۵۱ پیشرفت

۱ – در این باره شرح مندرج در این کتاب (قسمت مربوط به ایران و سازمان ملل متحد) مراجعه فرمایند .

محسوسی حاصل شد . بخش خصوصی و معطافل مالی و اقتصادی لبنان
علاقه خاصی برای انجام معاملات بازرگانی و خرید محصولات ایران
ابراز نمودند .

آمار مبادلات بازرگانی ایران و لبنان درششماه اول سال ۱۳۵۱
ضمن مقایسه با ششماه اول سال ۱۳۵۰ بقرار زیر بوده است :
واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل واردات ایران	واردات ایران از لبنان	درصد از کل صادرات ایران	صادرات ایران به لبنان	
+۲۹۸۰	۰٫۰۰	۱۷	۳٫۲۱	۲۹۹۷	ششماه اول سال ۱۳۵۰
+۱۵۱۵	۰٫۱۷	۲۰۷۱	۲٫۲۱	۳۵۸۶	ششماه اول سال ۱۳۵۱

— با اظهار علاقه شدید مقامات هواپیمائی کشور لبنان برای
برقراری مجدد سرویس هوائی بین دو کشور و مسافرت تیمسار سپهبدخادمی
مدیرعامل شرکت هواپیمائی ملی ایران به بیروت و مذاکراتی که با مقامات
هواپیمائی کشوری و شرکتهای هوائی لبنان درمورد بهره برداری از خطوط
هوائی و مسائل بازرگانی و فنی بعمل آوردند ، مقامات هواپیمائی دو کشور
امیدوارند که مسئله بهره برداری از خطوط بین دو کشور حل شود و
ترتیباتی که مورد قبول طرفین باشد فراهم آید .

— با افتتاح مجدد دفتر سازمان جلب سیاحان ایران در بیروت ،
در سال ۱۳۵۱ ، مبادلات توریستی بین دو کشور افزایش خواهد یافت
و طرفین از همکاری با یکدیگر استفاده بیشتری خواهند برد . همچنین
با افتتاح نمایندگی شرکت سهامی بیمه ایران در بیروت گام دیگری
در راه توسعه روابط اقتصادی و مالی بین دو کشور برداشته شد .

مناسبات فرهنگی :

دولت شاهنشاهی در سال ۱۳۵۱ تعدادی بورس تحصیلی در اختیار
دانشجویان لبنانی قرارداد . هشت نفر از این بورسیه ها در دانشگاههای
پهلوی شیراز — مشهد و اصفهان ب تحصیل مشغول شدند . دانشگاه امریکائی

بیروت نیز ۱۱۵ بورس تحصیلی در اختیار دانشجویان ایرانی قرارداد .
در سال ۱۳۵۱ در حدود ۳۴۰ نفر از اتباع ایران در مدارس و
دانشگاههای مختلف لبنان بتحصیل اشتغال داشتند .
تدریس زبان فارسی در دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه
لبنان زیر نظر آقای دکتر الک فارغ التحصیل دوره دکترای ادبیات
فارسی دانشگاه تهران ادامه داشت و در دانشکده ادبیات دانشگاه عربی
بیروت نیز یک کرسی زبان فارسی تاسیس شد . در سال ۱۳۵۱ ساعات
تدریس زبان فارسی در دانشگاه لبنان اضافه گردید و واحد مستقلی برای
آن در نظر گرفته شد .
سازمان اوقاف با اعزام یک نماینده و ارسال تعداد زیادی از کتب
فارسی در نمایشگاه کتب اسلامی که در دارالفنون بیروت تشکیل گردید،
شرکت نمود . غرفه ایران از لحاظ محتوی و تعداد کتب بسیار جالب
بود و مورد توجه مردم قرار گرفت .
مطبوعات و جراید لبنان بمناسبت دهمین سالگرد انقلاب شاه و
ملت مقالات مفصلی درباره اصول ۱۲ گانه انقلاب و پیشرفتهای صنعتی و
کشاورزی واجتماعی ایران منتشر نمودند .
مراسم هفته ایران که در آخر سال ۱۳۵۱ با حضور آقای فرزانه
معاون نخست وزیر و سرپرست سازمان جلب سیاحان در بیروت افتتاح
گردید مورد استقبال فراوان مردم و مطبوعات لبنان قرار گرفت .

جمهوری عربی یمن

مذاکراتی که در سومین کنفرانس وزیران خارجه اسلامی در جدّه (اسفند ۱۳۵۰) بین آقای عباسعلی خلعت‌بری وزیر امور خارجه و آقای محسن العینی نخست‌وزیر و وزیر خارجه وقت جمهوری عربی یمن صورت گرفت زمینه را برای تحکیم و توسعه مناسبات دو کشور فراهم ساخت .

سفیر جدید شاهنشاه آریامهر در جدّه بعنوان سفیر آکر دیته در صنعا بتاريخ ۱۳۰۲۰۱۳۵ استوارنامه خود را به‌شخص محمد علی عثمان عضو دوم شورای ریاست جمهوری یمن در صنعا تسلیم داشت و سپس با قاضی عبدالرحمن اریانی ریاست شورای جمهوری عربی یمن (که در آن تاریخ دوره نقاهت خود را پس از کسالت در شهر تعز می‌گذرانید) و همچنین با نخست‌وزیر و وزیر خارجه و برخی دیگر مقامات یمنی ملاقات و مذاکره نمود و سفارت شاهنشاهی ایران در صنعا نیز بتاريخ ۱۳۵۱۰۱۰۱ افتتاح شد .

برنامه همکاریهای دولت شاهنشاهی با جمهوری عربی یمن در سال ۱۳۵۱ بشرح زیر بوده است :

— بمنظور بررسی وضع رادیو یمن در تیرماه ۱۳۵۱ يك هیأت دونفری از طرف سازمان رادیو تلویزیون ملی ایران به‌صنعا اعزام گردید و سپس بعضی از اعضای عالی‌رتبه وزارت اطلاعات یمن به‌ایران دعوت شدند . بر مبنای مذاکراتی که در دو پایتخت صورت گرفت يك گروه ۳۰ نفری از کارمندان وزارت اطلاعات یمن در آبان‌ماه ۱۳۵۱ برای طی دوره تخصصی در رشته رادیو تلویزیون به‌ایران آمدند که همچنان سرگرم آموزش هستند .

در آبان‌ماه ۱۳۵۱ یکی از پزشکان برجسته ایرانی از طرف جمعیت شیروخورشید سرخ ایران بمنظور بررسی امکان تخصیص کمک‌های بهداشتی به‌جمهوری عربی یمن عازم صنعا گردید .

در تیرماه ۱۳۵۱ نماینده‌ای از طرف بانک تعاون کشاورزی به یمن شمالی اعزام گردید تا در مورد تشکیلات بانکی آنکشور مطالعه و بررسی نماید .

بمناسبت دهمین سالگرد انقلاب جمهوری عربی یمن گروهی از هنرمندان ایرانی همراه با عکاس و فیلمبردار به‌صنعا رفته از چهارم تا دهم مهرماه ۱۳۵۱ در جشنهای ملی این کشور شرکت کردند . معاون سازمان رادیو تلویزیون ملی ایران و سفیر شاهنشاه آریامهر در جده نیز در این جشن شرکت داشتند .

بدنبال صدور اعلامیه مشترکی که در نوامبر ۱۹۷۲ متعاقب اجتماع سران دو یمن در تریپولی صادر شد و متضمن اشارات ناصوابی نسبت به ایران بود روابط ایران و یمن شمالی رو بسردی گذاشت . سفارت شاهنشاهی در صنعا تعطیل گردید و اعضای سفارت به مرکز احضار شدند و برنامه همکاریها و کمکهای دولت شاهنشاهی در مورد جمهوری عربی یمن متوقف ماند .

دولت جمهوری عربی یمن درصدد برآمد بمنظور رفع سوءتفاهم و تجدید مناسبات عادی بین دو کشور يك هیات حسن نیت بایران اعزام دارد و باین منظور در تاریخ ۲۶/۱۲/۱۳۵۱ آقای دکتر حسن مکی معاون اقتصادی نخست وزیر جمهوری عربی یمن در رأس هیاتی به ایران مسافرت نمود . مشارالیه طی يك اقامت دو روزه در تهران به پیشگاه مبارک ملوکانه شرفیاب شد و با آقای وزیر امور خارجه ملاقات و مذاکره نمود . هیات یمنی ضمن اشاره به روابط دیرینه و تاریخی ایران و یمن بنام رئیس و اعضای شورای جمهوری مراتب علاقه و اهتمام دولت جمهوری عربی یمن را بتوسعه و تحکیم روابط حسنه با ایران اعلام داشت . با مسافرت این هیات بایران قرار است بین دو کشور سفیر مقیم مبادله شود .

در سال ۱۳۵۱ تعداد ۹ دانشجوی یمنی با استفاده از بورس دولت ایران در دانشگاه تهران و دانشگاه پهلوی بتحصیل اشتغال داشتند .

آمار مبادلات بازرگانی ایران با جمهوری عربی یمن در شش
 ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با دوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ شرح
 زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

صادرات ایران به یمن	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از یمن	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۱۱	۰/۰۱	۱	۰/۰۰	+ ۱۱	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
۱۰۲	۰/۰۶	۰/۲	۰/۰۰	+ ۱۰۱/۸	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

مصر

روابط دوستانه ایران و مصر در سال ۱۳۵۱ کماکان براساس حسن تفاهم و همکاری در زمینه‌های مختلف سیاسی - اقتصادی و فرهنگی ادامه یافت. روش کاملاً دوستانه مقامات عالی‌رتبه دولت جمهوری مصر در کنفرانس‌های منطقه‌ای و بین‌المللی نسبت بمصالح ملی و انکارناپذیر ایران در سال ۱۳۵۱ آینده درخشانتری را در روابط دو کشور نوید می‌دهد. خلاصه تحولاتیکه در روابط ایران و مصر در سال ۱۳۵۱ بوقوع پیوست بشرح زیر می‌باشد:

آقای عباسعلی خلعت‌بری وزیر امور خارجه ایران در آذرماه ۱۳۵۱ ضمن پیامی برای روزنامه‌الاهرام چاپ قاهره اعلام نمودند که روش دولت ایران نسبت به بحران خاورمیانه عربی تغییر نکرده است و قوای اسرائیل باید براساس قطعنامه ۲۲ نوامبر ۱۹۶۷ شورای امنیت کلیه سرزمینهای اشغالی عربی را تخلیه نمایند.

آقای خلعت‌بری همچنین اظهارداشتند که ایران همیشه اشغال سرزمینهای کشورهای دیگر را بوسیله زور محکوم نموده و از ماموریت گوناگونیارینگ نماینده ویژه دبیرکل سازمان ملل متحد استقبال نموده است.

بنابعدعوت آقای خلعت‌بری وزیر امور خارجه در تاریخ ۱۲/۲۸/۱۳۵۱ برابر با ۱۹ مارس ۱۹۷۳ آقای محمد حسن الزیات وزیر امور خارجه جمهوری عربی مصر در رأس هیأتی بایران مسافرت کردند. وزیر امور خارجه مصر در مدت اقامت خود در ایران به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر شرفیاب شدند و با آقای امیرعباس هویدا نخست‌وزیر و آقای خلعت‌بری وزیر امور خارجه ملاقات و درباره مسائل مورد علاقه دو کشور مذاکراتی انجام دادند.

مناسبات اقتصادی

در تاریخ ۱۶/۱۰/۱۳۵۱ آقای ایرج وحیدی وزیر آب و برق

ایران بدعوت آقای یوسف عزیزسعد وزیر آبیاری و برق جمهوری عربی مصر در رأس هیأتی بمصر مسافرت کردند .

آقای ایرج وحیدی در مدت اقامت خود در قاهره با وزرای کشاورزی و آبیاری و برق جمهوری عربی مصر ملاقات کردند و در زمینه همکاریهای ایران و مصر از لحاظ کشاورزی و آبیاری و مسائل مربوط به انرژی برق و افزایش تولید منابع این انرژی مذاکراتی بعمل آوردند و ضمناً از اسکندریه و سد اسوان و تاسیسات آبیاری و نیروگاههای برق مصر بازدید نمودند و با آقای عزیز صدقی نخست وزیر وقت مصر نیز ملاقات و درباره توسعه همکاریهای فنی بین دو کشور مذاکره نمودند . اقدامات مربوط به توسعه مبادلات بازرگانی بین ایران و مصر در سال ۱۳۵۱ نیز تعقیب شد و مذاکراتی در زمینه تهیه فهرست کالاهای قابل مبادله بین دو کشور بعمل آمد ولی نظر به وضع فوق العاده و حالت جنگ در مصر تصمیم قطعی در این مورد اتخاذ نگردید .

ایران در پنجمین نمایشگاه بین المللی قاهره که در فروردین ماه ۱۳۵۱ در آن شهر تشکیل شد شرکت کرد و غرفه ایران بوسیله آقای عزیز صدقی نخست وزیر مصر افتتاح گردید . آقای عزیز صدقی از شرکت ایران در نمایشگاه بین المللی قاهره ابراز خوشوقتی نمود و کالاهای عرضه شده ساخت ایران را مورد تحسین قرار داد .

استاندار قاهره نیز هنگام بازدید از غرفه ایران ضمن ابراز خوشوقتی از شرکت ایران در این نمایشگاه اظهار امیدواری نمود که در سال ۱۳۵۲ نیز ایران در نمایشگاه قاهره شرکت نماید . نامبرده پس از بازدید از نمایشگاه يك قطعه نشان لیاقت بنماینده مرکز توسعه صادرات ایران وابسته بوزارت اقتصاد تسلیم نمود .

در مرداد ماه ۱۳۵۱ نمایندگان وزارت کشاورزی و یکی از استادان فیزیک خاك دانشگاه تهران بمنظور شرکت در سمینار و کنفرانسهای مربوط باصلاح خاك و زمین و بهره برداری از آبهای شور و مطالعه پروژههای مختلف بقاهره مسافرت نمودند .

در تاریخ ۱۹/۹/۱۳۵۱ نمایندگان وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و وزارت تعاون و امور روستاها برای شرکت در سمینار بین المللی مسائل مربوط به جمعیت و ارتباط آن با مواد غذایی بدعوت سازمان خواربار جهانی به قاهره عزیمت نمودند .

مناسبات فرهنگی

دولت مصر در نخستین جشنواره جهانی فیلم که در فروردین ۱۳۵۱ در تهران تشکیل شد شرکت نمود و یک حلقه فیلم برای معرفی درستیووال فیلم و سه حلقه فیلم برای نمایش در قسمت اطلاعات آن به تهران آورد. ضمناً دونفر از هنرپیشگان و کارگردانان مجرب مصری نیز برای شرکت در جشنواره جهانی فیلم تهران آمدند.

آقای هوشنگ نهاوندی رئیس دانشگاه تهران با تفاق آقای محمد محمدی رئیس دانشکده الهیات و معارف اسلامی در تاریخ ۲۳ فروردین ماه ۱۳۵۱ بنا بدعوت دانشگاه قاهره بآن شهر عزیمت نمودند و در مدت یک هفته اقامت در آنجا با وزیر تعلیمات عالیه مصر و روسای دانشگاههای قاهره و عین الشمس و الازهر ملاقات نمودند و در زمینه مبادلات فرهنگی و دانشجویی و همچنین مبادله استاد بین دانشگاههای تهران و قاهره مذاکراتی بعمل آوردند.

در خردادماه ۱۳۵۱ بیست نفر از قهرمانان شنای ارتش مصر بدعوت ارتش شاهنشاهی تهران وارد شدند و در مسابقات شنای ارتشهای جهان شرکت کردند.

آقای بداوی عبدالطیف رئیس دانشگاه الازهر نیز در آذرماه ۱۳۵۱ بنا به دعوت رئیس دانشگاه تهران بایران مسافرت نمود.

در این مسافرت موافقتنامه فرهنگی بین دانشگاه تهران و دانشگاه الازهر به امضاء رسید و مذاکراتی درباره مبادله استاد و دانشجو بین دانشگاههای اصفهان و الازهر بعمل آمد. رئیس دانشگاه الازهر ضمن بیاناتی اظهار داشت که هدف از مسافرت او بایران، بازدید از پیشرفتهای علمی و فرهنگی ایران و توسعه روابط با دانشگاههای ایران است. نامبرده در مورد پیشرفتهای ایران در دهسال اخیر اظهار داشت آنچه را که در کشور شما دیدم همه حاکی از پیشرفتی چشمگیر بود و ملت ایران از نقطه نظر سیاسی و اقتصادی در موقعیتی مطلوب قرار دارد و بسوی ترقی گام برمیدارد. رئیس دانشگاه الازهر در مسافرت بمشهد مقدس مورد استقبال معاون استانداری خراسان، رئیس دانشگاه و روسای دانشکدههای مختلف دانشگاه مشهد قرار گرفت و بعد از بازدید از دانشگاه و دانشکده الهیات و معارف اسلامی مشهد ذریک مصاحبه رادیو تلویزیونی شرکت نمود.

آقای محمود جعفریان معاون سازمان رادیو تلویزیون ملی ایران

بدعوت وزارت اطلاعات و فرهنگ مصر در تاریخ چهارم مردادماه ۱۳۵۱
بِقاهره عزیمت نمود و طی اقامت در مصر از موسسات رادیو تلویزیون و
همچنین سازمانهای وابسته بآن در وزارت اطلاعات و فرهنگ و هنر مصر
بازدید بعمل آورد و با آقای عزیز صدقی نخست‌وزیر و آقای دکتر حسن-
الثریات وزیر مشاور در امور مطبوعات (وزیر خارجه فعلی) ملاقات
نمود و درباره روابط بین دو کشور مذاکراتی بعمل آورد . در این مذاکرات
طرح پروتکل همکاری بین سازمان رادیو تلویزیون ایران و اتحادیه رادیو
تلویزیون مصر ، باتوجه بقرارداد فرهنگی منعقد بین دو کشور ، در زمینه
مبادله برنامه‌های رادیو تلویزیون - فیملهای خبری و مسافرت کارشناسان
و مسئولان رادیو تلویزیون ایران و مصر تهیه شد .

قراردادی نیز در زمینه مبادله و مخابره اخبار مربوط بدو کشور
توسط آقای جعفریان نماینده سازمان رادیو تلویزیون ملی ایران و محمد
عبدالجواد رئیس خبرگزاری خاورمیانه در مصر باامضاء رسید .

در تاریخ ۲۸/۵/۱۳۵۱ ، اعلامیه خواهر خواندگی تهران و
قاهره طی مراسمی که در استانداری قاهره بعمل آمد ، انتشار یافت .
در این مراسم عده‌ای از شخصیت‌های انجمن شهر قاهره و اعضاء سفارت حضور
داشتند . استاندار قاهره ضمن بیاناتی در این جلسه اظهار داشت که :

« روابط دوستی و همکاری ایران و مصر بدورانه‌های باستانی
برمیگردد زیرا این دو کشور کهن خاورمیانه مهد تمدنهای گذشته
بوده‌اند و بشریت در راه پیشرفت از آنها الهام گرفته است . تهران و قاهره
دارای افتخارات تاریخی زیاد هستند و مایه خرسندی فراوان است که
امروز اسناد خواهر خواندگی این دو شهر مبادله میشود ... »

ایران در نمایشگاه بین‌المللی کتاب که در تاریخ ۱۶/۱۱/۱۳۵۱
در قاهره تشکیل گردید شرکت نمود و قسمت مربوط بکتاب فارسی در
نمایشگاه مزبور فوق‌العاده مورد توجه تماشاکنندگان قرار گرفت .

بمناسبت بزرگداشت دهه اول انقلاب ایران نمایشگاه عکس
مربوط به پیشرفت‌های ایران در تاریخ دهم بهمن ماه ۱۳۵۱ بمدت يك هفته
در موزه محمود خلیل گشایش یافت . آقای عبدالقادر خاتم نایب
نخست‌وزیر و وزیر اطلاعات و فرهنگ و هنر مصر وعده‌ای از شخصیت‌های
برجسته مصری و خارجیهای مقیم قاهره در روز افتتاح در نمایشگاه
مزبور حضور بهم رساندند . ضمناً چند حلقه فیلم فارسی که بهمین مناسبت
از تهران فرستاده شده بود در سالن مخصوص موزه مذکور بمعرض نمایش
گذاشته شد .

روزنامه الاهرام چاپ قاهره در بهمن ماه ۱۳۵۱ تحت عنوان « پیام شهبانوی ایران به الاهرام » شرح مصاحبه اختصاصی معظم‌لها را درباره پیشرفتهای اجتماعی ایران و موفقیت‌هایی که بانوان ایرانی در ده سال گذشته کسب کرده‌اند درج نمود و اصول اساسی انقلاب شاه و مردم و نقشی را که در پیشرفت زنان ایران داشته است تشریح نمود .

در بهمن‌ماه ۱۳۵۱ چهار نفر از روزنامه‌نویسان مشهور مصری آقایان : سامی هاشم - عبدالله عبدالباری از روزنامه « الاهرام » دکتر عبدالرحمن شرقاوی « از مجله روزالیوسف » و عبدالله حسن محمد از « موسسه الاخبار » برای بازدید از پیشرفتهای ایران و شرکت در مراسم بزرگداشت دهه اول انقلاب شاه و مردم به تهران آمدند .

خانم سکینه‌السادات معاون سردبیر مجله حوا در اسفندماه ۱۳۵۱ به تهران آمد و حضور علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران باریافت و با والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی ملاقات نمود .

دانشگاه الازهر در سال ۱۳۵۱ پنج بورس تحصیلی در اختیار دانشجویان ایرانی قرارداد .

الجزایر

در روابط سیاسی ایران و الجزایر در سال ۱۳۵۱ بهبود محسوسی حاصل گردید. در این سال مساعی چندی بمنظور بسط تفاهم متقابل در روابط دو کشور بعمل آمد.

در تاریخ ۱۳۵۱ر۴ر۱۱ آقای احمد میرفندرسکی قائم مقام وزیر امور خارجه بدعوت دولت الجزایر بآن کشور مسافرت نمودند و در مراسم جشن دهمین سالگرد استقلال الجزایر شرکت کردند. آقای میرفندرسکی در تاریخ ۱۳۵۱ر۴ر۱۷ باحضرت هواری بومدین رئیس شورای انقلاب الجزایر ملاقات نمودند و درباره مسائل مورد علاقه دو کشور مذاکرات سودمندی بعمل آوردند. ضمناً با قائم مقام وزیر امور خارجه الجزایر نیز ملاقات و مذاکره بعمل آوردند که آنهم در روشن ساختن سیاست دولت شاهنشاهی درقبال مسائل خلیج فارس و منطقه عربی خاورمیانه برای دولت الجزایر مؤثر بود و در ایجاد زمینه حسن تفاهم بیشتر در روابط فیما بین مفید واقع شد.

از طرف دولت الجزایر نیز قدم مهمی در این راه برداشته شد و آقای طالب شعیب سفیر الجزایر درپکن بتهران مسافرت نمود و ضمن تسلیم پیام وزیر امور خارجه الجزایر به آقای خلعت بری وزیر امور خارجه شاهنشاهی مذاکرات سودمندی در زمینه بسط روابط بین دو کشور بعمل آورد.

همکاریهای فنی بین شرکت ملی نفت ایران و شرکت ملی نفت الجزایر در سال ۱۳۵۱ همچنان ادامه داشت و بین دو شرکت در این مورد ارتباط مستقیم و پیوسته برقرار بود.

شرکت ملی نفت الجزایر (سوناتراک) بنابه احتیاجی که به کار شناسان ایرانی دارد مدت قرارداد استخدامی عدهای از آنها را که در سال ۱۳۵۱ تمام میشد تمدید نمود.

در سال ۱۳۵۱ از طرف شرکت ملی ذوب آهن الجزایر تقاضا شد که

بمنظور ایجاد ارتباط نزدیک در مورد استفاده از تجربیات و پیشرفتهای صنعت ذوب آهن ایران و امر سرمایه گذاری در این مورد با شرکت ملی ذوب آهن الجزایر روابطی در سطح بالا برقرار گردد و بدین منظور هیأتی از کارشناسان ذوب آهن الجزایر برای بازدید از صنعت ذوب آهن به ایران مسافرت نمود . آمار مبادلات بازرگانی ایران با الجزایر در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با همان مدت در سال ۱۳۵۰ شرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

صادرات ایران به الجزایر	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از الجزایر	درصد از کل واردات ایران	موازنه مبادلات بازرگانی	
۳۱۳	۰/۰۰	-	-	+ ۳۱۳	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
۱۵	۱/۰۱	-	-	+ ۱۵	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

در سال ۱۳۵۱ بنا به دعوت وزیر آموزش اصلی و تعلیمات دینی الجزایر آقای دکتر سید جعفر شهیدی استاد دانشگاه تهران جهت شرکت در کنفرانس فکر اسلامی بالجزیره مسافرت نمود .

بمنظور گسترش تدریس زبان فارسی در دانشگاه الجزایر از طرف دانشکده ادبیات و علوم انسانی آن دانشگاه تقاضای اعزام دونفر استاد از دانشگاه تهران بعمل آمد که با توجه سیاست بسط روابط فرهنگی بین دو کشور باین موضوع موافقت شد و مقدمات اعزام اساتید مزبور فراهم گردید .

در دانشگاههای اوران و کنستانتین نیز بر تعداد دانشجویان زبان و ادبیات فارسی افزوده شد .

بنا به دعوت وزیر اطلاعات و فرهنگ الجزایر از طرف وزارت فرهنگ و هنر ایران هیاتی مرکب از بیست و دونفر موسیقی دان برای شرکت در سومین فستیوال موسیقی اندلس به الجزیره اعزام گردید . هنرنمایی هیات موسیقی ایران فوق العاده مورد توجه مردم و مطبوعات الجزایر قرار گرفت بطوریکه علاوه بر پخش آن از رادیو و تلویزیون الجزایر یک برنامه اختصاصی نیز تهیه و پس از مراجعت آنان مجدداً برای استفاده علاقمندان پخش گردید .

وزیر اطلاعات و فرهنگ الجزایر اختصاصاً به افتخار هنرمندان ایرانی ضیافتی ترتیب داد که در آن عده زیادی از هنرمندان و موسیقی دانان الجزایری و شخصیتهای دولتی شرکت داشتند .

تونس

روابط دوستانه ایران و تونس در سال ۱۳۵۱ از جهات مختلف سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و مطبوعاتی تحولات مطلوبی داشت که خلاصه آنها بشرح ذیل میباید:

در تاریخ ۲۷ آبانماه ۱۳۵۱ شاهنشاه آریامهر، آقای حبیب شطی فرستاده مخصوص حضرت حبیب بورقیبه رئیس جمهوری تونس را در کاخ نیاوران بحضور پذیرفتند. ضمناً آقای شطی در تاریخ ۲۸ آبانماه با آقای عباسعلی خلعتبری وزیر امور خارجه ملاقات و درباره مسائل مورد علاقه دو کشور مذاکره بعمل آورد.

روزنامه رسمی «اکسیون» چاپ تونس هدف از مسافرت فرستاده مخصوص حضرت رئیس جمهوری تونس را به تهران تقویت و تشدید هرچه بیشتر روابط دوستانه و برادرانه موجود بین ایران و تونس توصیف کرد.

وزیر امور خارجه ایران در مصاحبه با خبرنگار روزنامه مزبور ضمن تجلیل از سیاست واقع بینانه پرزیدنت بورقیبه و اشاره به تحول مطلوب روابط دو کشور اظهار داشت که دیدار حضرت رئیس جمهوری تونس از ایران و بازدید شاهنشاه آریامهر از تونس موجب تحکیم بیش از پیش مناسبات برادرانه موجود بین روسای دو کشور و ملتین ایران و تونس گردیده است.

دولت تونس که از بدو برقراری روابط سیاسی بین دو کشور سفیر آکر دیته در دربار شاهنشاهی تعیین کرده بود در آبانماه سال ۱۳۵۱ اقدام بتأسیس سفارت در تهران کرد و آقای توفیق اسمیدا نخستین سفیر متیم تونس در دربار شاهنشاهی در تاریخ ۲۶/۱۲/۱۳۵۱ برابر با ۱۷ مارس ۱۹۷۳ استوارنامه خود را به پیشگاه مبارک شاهنشاه آریامهر تقدیم نمود.

در آذر ماه ۱۳۵۱ ماموریت آقای مرتضی قدیمی نوائی سفیر شاهنشاه آریامهر در تونس خاتمه یافت و آقای محمود صالحی سفیر جدید شاهنشاه آریامهر در تاریخ ۲۳ اسفندماه ۱۳۵۱ برابر با ۱۴ مارس ۱۹۷۳

استوارنامه خود را بحضرت بورقیبه رئیس جمهوری تونس تسلیم کرد .
 در ملاقاتی که بین آقای عباسعلی خلعت‌بری و آقای مصمودی
 وزیران امور خارجه ایران و تونس ، هنگام شرکت در اجلاس اخیر مجمع
 عمومی سازمان ملل متحد در نیویورک دست داد ، موضوع مناسبات بازرگانی
 و همکاریهای اقتصادی و فنی دو کشور مورد بحث و مذاکره قرار گرفت و
 موافقت حاصل شد که در اولین فرصت بمنظور مطالعه امکانات موجود برای
 توسعه همکاریهای اقتصادی بین دو کشور هیاتی از طرف دولت شاهنشاهی
 ایران به تونس اعزام شود .

در مذاکرات بعدی که بین نماینده مخصوص حضرت پرزیدنت
 بورقیبه و آقای وزیر امور خارجه ایران صورت گرفت قرار شد هیات
 مزبور طی سه ماه اول ۱۳۵۲ بتونس اعزام گردد و با علائق دوستانه موجود
 بین دو کشور پیش بینی میشود که مسافرت این هیات نتایج مطلوبی در
 زمینه همکاریهای فنی و اقتصادی و بازرگانی میان ایران و تونس بیار
 آورد .

آمار مبادلات بازرگانی ایران و تونس در شش ماه اول سال ۱۳۵۱
 و مقایسه آن با نیمه اول سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

صادرات ایران به تونس	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از تونس	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
-	۰/۰۰	-	۰/۰۰	-	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
۱	۰/۰۰	۳۸۴	۰/۰۳	-۳۸۳	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

مناسبات فرهنگی

در سال ۱۳۵۱ کرسی زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه تونس
 تاسیس شد و با استقبال فراوان دانشجویان مواجه گردید . در حال حاضر
 زبان فارسی توسط یکی از اساتید تونسی السنه شرقی دانشکده ادبیات تدریس
 میشود و با پیشنهاد سفارت شاهنشاهی در تونس ، دانشگاه تهران موافقت

کرده است یکی از استادان زبان و ادبیات فارسی را برای تصدی کرسی مزبور به تونس اعزام دارد .

در خرداد ماه ۱۳۵۱ آقای مهرپور نماینده وزارت آموزش و پرورش برای شرکت در کنفرانس بین‌المللی سمعی و بصری وارد تونس شد و طی چند روز اقامت خود از موسسات فرهنگی و علمی آنکشور دیدن کرد و در باره برنامه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی و آموزشی با مقامات فرهنگی تونس تبادل نظر بعمل آورد .

در شهریور ماه ۱۳۵۱ آقایان طریقی و دهنوی از طرف وزارت فرهنگ و هنر برای دیدار از مقبره «بوزمه بلوی» از صحابه پیغمبر اسلام (ص) واقع در شهر قیروان و کسب اطلاعات لازم بمنظور تهیه ضریحی که قرار است از طرف دولت ایران برای این مقبره به دولت تونس اهداء شود به تونس مسافرت نمودند .

در شهریور ماه ۱۳۵۱ « خانم شاشاگیگا » نقاش معروف تونسی و همسر وزیر بهداشتی این کشور بدعوت وزارت فرهنگ و هنر برای نمایش آثار نقاشی خود به تهران آمد . نمایشگاه آثار خانم گیگا که بمدت دو هفته در گالری سیحون برقرار بود ، مورد استقبال محافل هنری تهران واقع شد و نشریات هنری پایتخت مقالات جالبی به نقد و ارزیابی آثار هنری وی اختصاص دادند .

تونس در فروردین ماه ۱۳۵۱ با ارسال يك فیلم سینمایی دوساعته در فستیوال بین‌المللی فیلم تهران شرکت کرد . ایران نیز در مهرماه ۱۳۵۱ با فیلم سینمایی «رگبار» و فیلم های کوتاه « پسر و ساز و پرنده» و « رهائی » در فستیوال بین‌المللی فیلم کارتاژ شرکت نمود . فیلم‌های مذکور مورد توجه فراوان هیئت داوران و تماشاگران واقع شد .

انجمن دوستی ایران و تونس که مقدمات آن توسط عده زیادی از ایران دوستان و فرهنگیان این کشور انجام گرفته بود در آبانماه ۱۳۵۱ در اجتماعی متشکل از دبیران کل انجمن های دوستی تونس و کشورهای خارجی و با حضور سفیر شاهنشاه آریا مهر و جمعی از مقامات فرهنگی تونس رسماً تأسیس گردید .

ریاست هیئت مدیره انجمن را آقای فرج جابس رئیس دفتر نخست وزیر و نیابت ریاست را خانم سوفیا فرحت همسر وزیر دفاع و رئیس دانشکده هنرهای زیبای تونس بعهده دارد .

در تیرماه ۱۳۵۱ آقای جلال‌الدین دامرزی نماینده خبرگزاری

رسمی تونس و دبیر روزنامه « اکسیون » به تهران مسافرت کرد و در مراجعت مقالات متعددی درباره تحولات و پیشرفتهای ایران در روزنامه « اکسیون » انتشار داد .

برای شرکت در مراسم بزرگداشت دهمین سال انقلاب شاه و مردم و تهیه مقاله ورپرتاژ آقایان محمد محبوب و صادق حمی که نویسندگان ورزیده دو روزنامه معتبر فرانسوی زبان « اکسیون » و « لاپرس » هستند به ایران آمدند و پس از مراجعت مقالات متعددی درباره تحولات اقتصادی و اجتماعی ایران در دهه انقلاب انتشار دادند .

در بهمن ماه ۱۳۵۱ روزنامه‌های معتبر تونس مقالات متعددی درباره انقلاب شاه و مردم انتشار دادند . ضمناً فیلم مستندی درباره جلوه های شگفت‌انگیز انقلاب سفید ایران از تلویزیون تونس نمایش داده شد .

مغرب

مناسبات دوستانه ایران و مغرب در سال ۱۳۵۱ در زمینه های مختلف سیاسی - فرهنگی و علمی در محیط حسن تفاهم کامل ادامه یافت . در این سال پیامهای دوستانه‌ای میان سران دو کشور مبادله گردید .

در آذرماه ۱۳۵۱ بدعوت اعلیحضرت ملك حسن دوم پادشاه مغرب و باکسب اجازه از پیشگاه شاهنشاه آریامهر والاحضرت شاهپور عبدالرضا پهلوی در رأس هیئتی عازم مغرب شدند . آقای بهرام بهرامی معاون ثابت اداری و مالی وزارت امور خارجه نیز همراه این هیات به رباط رفتند . در جریان دیدار والاحضرت شاهپور عبدالرضا پهلوی از مغرب ، اعلیحضرت ملك حسن دوم دوبار والاحضرت را بحضور پذیرفتند . در شب اول دیماه نیز میهمانی شامی از طرف اعلیحضرت پادشاه مغرب بافتخار والاحضرت شاهپور عبدالرضا پهلوی ترتیب داده شد .

اعلیحضرت ملك حسن دوم عالیترین نشان مغرب (نشان درجه اول Ordre du Trône) را به والاحضرت اهداء نمودند و در جریان این مراسم ضمن اشاره به روابط دوستانه و برادرانه‌ای که دو کشور ایران و مغرب را با یکدیگر پیوند میدهد از والاحضرت خواستند که حامل دروذهای صمیمانه معظم له به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر باشند . در این مسافرت والاحضرت مولای عبدالله برادر اعلیحضرت پادشاه مغرب غالباً والاحضرت شاهپور عبدالرضا پهلوی را همراهی میکردند .

آقای عباسعلی خلعت‌بری وزیر امور خارجه در فرصتی که در مهر ماه ۱۳۵۱ در جریان اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل متحد در نیویورک پیش آمده بود با آقای طیبی بن هیما وزیر امور خارجه مغرب ملاقات نمودند و مذاکراتی پیرامون امور مورد علاقه دو کشور انجام دادند .

در تاریخ ۲۴/۲/۱۳۵۱ برابر با ۲۵ آوریل ۱۹۷۲ آقای عباس نیری سفیر جدید شاهنشاه آریامهر در دربار پادشاهی مغرب استوارنامه

خود را بحضور اعلیحضرت ملك حسن دوم تقدیم داشتند .

آقای احمد طیبی بن هیما وزیر امور خارجه مغرب در تاریخ ۱۳۵۱/۶/۲۲ در ضیافت شامی که بافتخار ایشان ازطرف سفیر شاهنشاه آریامهر در رباط ترتیب داده شده بود اظهار داشت « ... روابط سیاسی ایران ومغرب با توجه بمنافع مشترك وپیوندهای معنوی همیشه روتوسعه بوده است . »

« کشور ایران که تحت توجهات و رهبری خردمندانه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر به پیشرفتهای شگرف اقتصادی - اجتماعی وفرهنگی نائل آمده است برای ما مردم مغرب يك کشور برادر بشمار میرود و روابط بسیار نزدیکی که بین سران معظم دوکشور و دو دربار سلطنتی وجود دارد رشته دوستی فیما بین را بیش از پیش مستحکمتر کرده است . »

بازدیدهای متقابل مقامات دوکشور نیز در سال ۱۳۵۱ ادامه یافت . در خرداد ماه آقای فریدون نصرتی فر مدیر ارتباطات و صنایع بازرگانی دفتر مرکزی بودجه سازمان برنامه جهت بررسی در زمینه ادامه همکاری ایران در مورد سد آیت عادل بهرباط مسافرت نمود وبا مقامات وزارت دارائی مغرب ملاقات کرد ودرباره مسائل اقتصادی مورد علاقه دوکشور مذاکراتی بعمل آورد .

در شهریورماه سال ۱۳۵۱ نمایندهای از مغرب بایران مسافرت نمود ودر کنگره اقتصاددانان فرانسه زبان که در دانشگاه تهران برگزار گردید شرکت کرد .

در تیرماه سال ۱۳۵۱ بنابدعوت فدراسیون پادشاهی سوارکاران مغرب دونفر از سوارکاران ایرانی بمغرب مسافرت نمودند و در مسابقات بین المللی پرش با اسب که در کازابلانکا انجام شد شرکت کردند .

در همین سال يك تیم از کشتی گیران رباط بدعوت فدراسیون کشتی ایران به تهران مسافرت کرده ودر مسابقات کشتی آزاد جام آریامهر شرکت نمودند .

ناوهای نیروی دریائی شاهنشاهی زال وسام ، روز چهارم ژوئن ۱۹۷۲ (۱۲ خرداد ماه ۱۳۵۱) ضمن تشریفات رسمی در بندر کازابلانکا پهلو گرفتند . دراین مراسم عده زیادی از مقامات کشوری و لشگری ، استاندار کازابلانکا - اعضای سفارت شاهنشاهی در رباط و افسران وایرانیان

مقیم آن شهر شرکت داشتند و ضیافت‌هایی با افتخار فرماندهان ناوهای مزبور ترتیب داده شد .

در تاریخ ۱۳۵۱/۶/۱۷ جراید مهم مغرب مقالات متعددی درباره سالروز پیکار جهانی با بیسوادی و نقش برجسته شاهنشاه آریامهر در اینمورد انتشار دادند . رادیو و تلویزیون مغرب نیز در باره کنگره جهانی پیکار با بیسوادی و اقداماتی که تاکنون در سطح ملی و بین‌المللی بعمل آمده است و نقش مهم و ابتکار فوق‌العاده اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر در این خصوص و چگونگی اعطاء جایزه محمدرضا پهلوی برنامه های مخصوصی پخش کردند .

لیبی

روابط ایران و لیبی در سال ۱۳۵۱ همچنان سرد و بدون تحرك باقیماند .

در تاریخ ۲۴/۹/۱۳۵۱ برابر با ۱۵ دسامبر ۱۹۷۲ ماموریت آقای مرتضی قدیمی سفیر شاهنشاه آریامهر در تونس که سمت سفیر اکردیته شاهنشاه آریامهر در تریپولی را نیز داشت پایان یافت و چون مقامات مسئول لیبی در روش غیر دوستانه خود نسبت بایران تغییری ندادند بجای ایشان سفیر اکردیته جدیدی در تریپولی تعیین نگردید .

وضع مبادلات بازرگانی ایران و لیبی در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ با مقایسه با دوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است :
واحد : هزار دلار

صادرات ایران به لیبی	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از لیبی	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۱۴۰	۰/۱۰	-	-	+ ۱۴۰	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
۱۳۶	۰/۰۸	-	-	+ ۱۳۶	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

فصل چهارم

روابط ایران با کشورهای افریقا :

روابط ایران با کشورهای افریقائی در سال ۱۳۵۱ توسعه و استحکام بیشتری پیدا کرد . در این سال به پیروی از اصول سیاست مستقل ملی با تعدادی از کشورهای افریقائی رابطه سیاسی برقرار شد و زمینه ایجاد مناسبات سیاسی و توسعه روابط با سایر کشورهای افریقائی نیز فراهم گردید .

دیپلماسی ایران اکنون زمینه فعالیت وسیعی در ممالک افریقائی بدست آورده است . روابط ایران با کشورهای سنگال - سوازیلند - کنیا - گینه ، لسوتو ، ماداگاسکار ، مالاوی و موریس نیز در سال ۱۳۵۱ در جهت همکاری و مودت بیشتر توسعه یافت .

استقرار مناسبات سیاسی با زائیر و گشایش سفارت شاهنشاهی در پایتخت‌های سودان ، سومالی و کنیا از نشانه‌های بارز دیپلماسی فعال ایران در قاره افریقا بشمار میرود .

سیاست افریقائی ایران بر اصل پشتیبانی از مبارزات ملل افریقائی و حمایت از حق آنها در تعیین سرنوشت خود متکی بوده و دولت شاهنشاهی همواره از طریق سازمان ملل متحد و در سطح جهانی این رویه را تعقیب نموده است .

آقای عباسعلی خلعت‌بری وزیر امور خارجه ایران به پیروی از همین اصل در بیست و هفتمین اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل متحد در مهرماه ۱۳۵۱ سیاستهای استعماری را در افریقا مورد حمله قرار داده و از جنبشهای استقلال‌طلبانه در آنقسمت از سرزمینهای افریقائی که هنوز زیر سلطه استعمارند ، حمایت نمودند .

شرکت نمایندگان ایران در مجامع و کنفرانسهای آسیائی و افریقائی و همچنین مسافرت نمایندگان کشورهای افریقائی بایران بمنظور شرکت در کنفرانسهای بین‌المللی که در سال ۱۳۵۱ در تهران تشکیل گردید نیز نمونه دیگری از دوستی و تفاهم موجود میان ایران با این کشورها بشمار میرود .

اتیوپی

روابط دوستانه ایران و اتیوپی در سال ۱۳۵۱ همچنان روبه توسعه بود و تحولاتی بشرح زیر داشته است :

آقای کمودور اسکندر دستا نوه اعلیحضرت امپراطور اتیوپی و قائم مقام فرمانده کل نیروی دریائی آنکشور بدعوت مقامات نیروی دریائی شاهنشاهی یکبار در تاریخ ۱۶/۷/۱۳۵۱ و بار دیگر در تاریخ ۱۴/۸/۱۳۵۱ بایران مسافرت نمود و به پیشگاه مبارك اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر شرفیاب شد .

بنابدعوت نیروی دریائی اتیوپی ناو شاهنشاهی زال بمنظور شرکت در مراسم جشن «روز نیروی دریائی اتیوپی» به آبهای آنکشور اعزام گردید . تیمسار دریادار کمالالدین حبیب‌الهی فرمانده نیروی دریائی شاهنشاهی در خلیج فارس نیز دراین مراسم شرکت کرد .

در اردیبهشت ماه ۱۳۵۱ نماینده شرکت پایور بمنظور بازاریابی برای محصولات صنعتی ایران با تیوپی مسافرت کرد و گزارش جالبی در باره امکانات توسعه صادرات ایران بآنکشور تهیه نمود .

وزارت کشاورزی ایران برای بررسی امکان سرمایه‌گذاری در تولید گوشت و صدور آن بایران و همچنین خرید گوسفند از اتیوپی هیئتی در تاریخ ۲۸ شهریور ماه ۱۳۵۱ به آدیس‌آبابا اعزام نمود . هیئت مزبور پس از چند روز مطالعه و ملاقات با مقامات مربوطه اتیوپی به تهران مراجعت کرد و گزارش خود را بوزیر کشاورزی ایران تسلیم داشت .

در مهرماه سال گذشته آقای Bellai Abblai وزیر اصلاحات ارضی و سازمان اداری اتیوپی بمنظور مطالعه درمورد پیشرفتهای ایران در زمینه اصلاحات ارضی بایران مسافرت کرد و با مقامات وزارت خانه های تعاون و امور روستاها و کشاورزی و منابع طبیعی ملاقات و مذاکره نمود .

آمار مبادلات بازرگانی ایران با اتیوپی در شش ماه اول سال
۱۳۵۱ ضمن مقایسه با همین مدت در سال ۱۳۵۰ بشرح ذیل بوده است :

واحد : هزار دلار

صادرات ایران به اتیوپی	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از اتیوپی	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۸	۰/۰۱	۹۵	۰/۰۱	- ۸۷	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
۴	۰/۰۰	۲	۰/۰۰	+ ۲	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

در زمینه توسعه روابط فرهنگی بین دو کشور در سال ۱۳۵۱ اقداماتی
بعمل آمد که از تسهیلات دانشگاههای ایران بخصوص دانشگاه پهلوی شیراز
برای دانشجویان اتیوپی استفاده بشود . ضمناً دانشگاه تهران بدو نفر از
پزشکان جوان اتیوپی بورس تحصیلی اعطاء نمود .

جمهوری افریقای مرکزی

روابط ایران با جمهوری افریقای مرکزی زمینه مناسبی برای پیشرفت و توسعه دارد .

لژیون خدمتگزاران بشر که بابتکار شاهنشاه آریامهر بوجود آمده است ، در آذر ماه ۱۳۵۱ اعلام نمود که برای خدمت در جمهوری افریقای مرکزی داوطلب می پذیرد .

قرار است تعدادی از کارشناسان و مهندسیین کشاورزی و همچنین کارشناس و تکنیسیین پرورش ماهی از ایران برای خدمات داوطلبانه باین کشور بروند .

افریقای جنوبی

در سال ۱۳۵۱ تماسهایی در زمینه‌های اقتصادی و فرهنگی با
افریقای جنوبی صورت گرفت .

آقای دکتر منوچهر اقبال رئیس هیات مدیره و مدیر عامل
شرکت ملی نفت ایران در تاریخ ۱۳۵۱/۱۲/۱۲ بافریقای جنوبی
مسافرت نموده و در جشن فارغ‌التحصیلی دانشگاه استلن‌بوش در کیپ‌تون
شرکت کرد و طی مراسمی رئیس دانشگاه مزبور درجه دکترای افتخاری
در تجارت و امور اقتصادی را به ایشان اهدا نمود .

در سال ۱۳۵۱ تعدادی از صاحبان صنایع و بازرگانان ایران
بافریقای جنوبی مسافرت کردند .

حجم مبادلات بازرگانی بین دو کشور در سال ۱۳۵۱ در حدود ۱۵
میلیون دلار بوده است .

چاد

در سال ۱۳۵۱ علائق مشترك ایران و چاد به برقراری مناسبات سیاسی میان دو کشور انجامید .

در خرداد ماه ۱۳۵۱ نماینده‌ای از طرف دولت چاد بایران آمد و طی ملاقات با آقای عباسعلی خلعت‌بری وزیر امور خارجه علاقه دولت متبوع خود را به برقراری روابط دیپلماتیک با ایران و همکاری اقتصادی میان دو کشور ابراز داشت . در تاریخ ۲۸ تیر ماه آقای مارون حیمیری Maroun Haimari سفیر جمهوری چاد در بیروت و نماینده تام‌الاختیار حضرت رئیس جمهوری چاد که باتفاق رایزن مطبوعاتی سفارت چاد در بیروت بتهران آمده بود با آقای عباسعلی خلعت‌بری وزیر امور خارجه ملاقات کرد و برای استقرار روابط سیاسی بین دو کشور مقابله نامه‌ای امضاء گردید . طبق این مقابله‌نامه روابط سیاسی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری چاد از تاریخ ۱۰ مرداد ۱۳۵۱ برابر با اول اوت ۱۹۷۲ برقرار گردید .

در زمینه اقتصادی نیز دولت چاد به‌جلب همکاری ایران علاقمند است .

در آبان‌ماه ۱۳۵۱ لژیون خدمتگزاران بشر اعلام داشت که کارشناس و مهندس کشاورزی و تکنیسین جنگلداری برای انجام خدمات داوطلبانه به کشور افریقائی چاد خواهد فرستاد .

زائیر

دولت شاهنشاهی در اجرای سیاست توسعه مناسبات و همکاریهای سیاسی ، اقتصادی و فرهنگی خود با کشورهای افریقا، به‌بسط روابط خود با کشور زائیر که از ممالک بزرگ قاره افریقا است توجه دارد . در سال ۱۳۵۱ در زمینه برقراری روابط سیاسی نیز اقداماتی بعمل آمد که به نتیجه مطلوب رسید و در تاریخ ۱۳۵۱/۱۱/۲۲ برابر با ۱۱ فوریه ۱۹۷۳ بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری زائیر رابطه سیاسی در سطح سفارت برقرار شد .

زامبیا

ایران با زامبیا دارای مناسبات اقتصادی است بعلاوه در سال ۱۳۵۱ دولت زامبیا و دولت شاهنشاهی متقابلاً علاقه خود را به استقرار روابط سیاسی میان دو کشور ابراز داشتند. توجه هر دو کشور باین امر، برقراری روابط دیپلماتیک را میان آنها در آینده نزدیک نوید میدهد و بسط و توسعه هرچه بیشتر این روابط جزو برنامه سیاست خارجی ایران میباشد.

آمار مبادلات بازرگانی خارجی ایران با زامبیا در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با دوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است:

واحد: هزار دلار

صادرات ایران به زامبیا	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از زامبیا	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۱	۰/۰۰	۵۹۴	۰/۰۶	۵۹۴ -	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
۱	۰/۰۰	۹۲	۰/۰۱	۹۲ -	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

سنگال

روابط ایران و سنگال در سال ۱۳۵۱ تحولات مطلوبی داشت . بدنبال استقرار روابط سیاسی بین دو کشور و عزیمت سفیر شاهنشاه آریامهر به داکار در سال ۱۳۵۰ دولت سنگال نیز در سال ۱۳۵۱ اقدام با افتتاح سفارت در تهران نمود .

آقای ماسامباساره (Massamba Sarre) اولین سفیر سنگال در دربار شاهنشاهی در تاریخ ۲۶/۶/۱۳۵۱ برابر با ۱۷ دسامبر ۱۹۷۲ استوارنامه خود را به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر تقدیم نمود .

در ملاقاتی که سفیر سنگال با آقای احمد میرفندرسکی قائممقام وزیر امور خارجه بعمل آورد روابط دو کشور و مسائل مورد علاقه طرفین مورد بحث و مذاکره قرار گرفت . نامبرده اظهار داشت که مهمترین برنامه وی در این مأموریت فراهم ساختن موجبات آشنائی بیشتر سنگال با ایران که قطب جدید سیاست آسیا بشمار میرود میباشد .

آقای لوئی الکساندر مدیر کل توسعه صنایع سنگال بمنظور مطالعه در زمینه تأسیس و اداره نواحی صنعتی در تاریخ ۱۶ اردیبهشت ۱۳۵۱ به ایران وارد شد . نامبرده در مدت اقامت خود از شهرهای صنعتی ایران از جمله اهواز بازدید بعمل آورد .

روابط اقتصادی بین دو کشور نیز در سال ۱۳۵۱ با مسافرت يك هیأت اقتصادی از سنگال بایران تحکیم پیدا کرد .

در تیر ماه سال ۱۳۵۱ يك هیأت مهم اقتصادی بریاست آقای علیقلی بیانی مشاور عالی سازمان برنامه داکار مسافرت نمود . هیأت مزبور طی ده روز توقف خود در سنگال از مراکز مختلف اقتصادی و کشاورزی آنکشور دیدن کرد و طرحهای آبادانی آنرا مورد بررسی و مطالعه قرارداد . بدنبال مذاکراتیکه بین این هیأت و مقامات کشاورزی سنگال صورت گرفت قرار شد دولت شاهنشاهی ایران امکان کمک باجرایی

طرحهای مربوط بایجاد شبکه‌های آبیاری در آنکشور را مورد بررسی و مطالعه قرار دهد .

ناوهای جنگی سام وزال در تاریخ ۱۸ خرداد ماه ۱۳۵۱ برای يك توقف فنی بمدت دو روز در بندر داکار پهلو گرفتند و از طرف نیروی دریائی سنگال مورد استقبال و احترامات نظامی واقع شدند . فرماندهان ناوهای مزبور از مقامات مهم لشگری و کشوری سنگال دیدن نمودند و با آنان مذاکرات دوستانه‌ای بعمل آوردند .

بدعوت حضرت لئوپولدسدارسنگور رئیس جمهوری سنگال تیمسار سرلشگر انصاریان در تاریخ ۱۳ فروردین ۱۳۵۱ بمنظور شرکت در مراسم جشن استقلال سنگال وارد داکار شد و مورد استقبال نمایندگان رئیس جمهوری و ارتش قرار گرفت .

بنابه دعوت رئیس مجلس ملی سنگال آقای حبیب دادفر نماینده مجلس شورایی ملی ایران در چهارمین اجلاس بین‌المللی پارلمانهای کشورهای فرانسه زبان که از ۱۴ تا ۱۸ دیماه ۱۳۵۱ در مجلس ملی سنگال تشکیل گردید بعنوان عضو ناظر شرکت نمود .

سفیر سنگال در دربار شاهنشاهی ضمن ملاقاتی که در روز ۱۷/۱۰/۱۳۵۱ با رئیس دانشگاه تهران بعمل آورد درخواست نمود که روابط دانشگاهی بین دو کشور توسعه یابد تا دانشجویان سنگالی بتوانند در دانشگاه تهران تحصیل کنند و استادان ایرانی در دانشگاه داکار تدریس و یا سخنرانی نمایند .

در سال ۱۳۵۱ سازمان تربیت بدنی ایران ده بورس کارآموزی کشتی در اختیار مؤسسات ورزشی سنگال قرارداد .

در سال ۱۳۵۱ يك بورس تحصیلی در رشته ادبیات نیز از طرف دانشگاه تهران برای استفاده يك دانشجوی سنگالی اختصاص داده شد .

سوازیلند

روابط ایران با کشور پادشاهی سوازیلند در سال ۱۳۵۱ نیز توام با حسن تفاهم و همکاری بود .

اعلیحضرت پادشاه سوازیلند بسفیر اکردیته شاهنشاه آریا مهر که برای شرکت در مراسم جشن استقلال آنکشور به مبابان Mbabane رفته بود اظهار داشتند پیشرفت‌های اقتصادی و فرهنگی ایران تحت رهبری شاهنشاه عظیم‌الشان موجب سربلندی این کشور در جهان گردیده است. ضمناً معظم‌له اظهار امیدواری نمود که روابط حسنه موجود مقدمه ایجاد همکاریهای اقتصادی و فنی بین دو کشور گردد .

در سال ۱۳۵۱ مذاکرات بین شرکت ایران ناسیونال با دولت سوازیلند بمنظور فروش اتوبوس و سایر محصولات صنعتی ادامه یافت و نتایج امر رویهمرفته رضایت بخش بود .

درسال مزبور دولت شاهنشاهی ایران دوبورس تحصیلی در اختیار دانشجویان علاقمند کشور سوازیلند گذاشت .

سودان

روابط دوستانه دولت شاهنشاهی با جمهوری دموکراتیک سودان در سال ۱۳۵۱ در جهت توسعه و تحکیم هرچه بیشتر پیش رفت و به استقرار روابط سیاسی میان دو کشور انجامید .
مهمترین وقایع مربوط بروابط دو کشور در سال ۱۳۵۱ بشرح زیر میباشد :

در تاریخ ۱۳۵۱/۱۸/۱۳۵۱ بلافاصله پس از امضای موافقتنامه مربوط به پایان یافتن جنگ داخلی سودان ، دولت شاهنشاهی آمادگی شیر و خورشید سرخ ایران را برای کمک به پناهندگان سودانی و همکاری در امر سامان دادن بوضع آوارگان جنگ اعلام کرد .
بدنبال تماسهای مقامات دو کشور مقدمات استقرار روابط سیاسی و مبادله سفیر میان دولت شاهنشاهی و جمهوری دموکراتیک سودان فراهم شد و اعلامیه مربوط باین امر در تاریخ ۲۴ مرداد ۱۳۵۱ برابر با ۱۵ اوت ۱۹۷۲ منتشر گردید .

آقای عباسعلی خلعت‌بری وزیر امور خارجه ایران در جریان برگزاری مجمع عمومی سازمان ملل متحد در نیویورک در تاریخ ۵ مهرماه ۱۳۵۱ با آقای منصور خالد وزیر امور خارجه سودان ملاقات و درباره روابط دو کشور و مسائل مورد علاقه فیما بین مذاکره و تبادل نظر نمودند .
آقای سید محمد عثمان شندی اولین سفیر اکردیته سودان در دربار شاهنشاهی (مقیم قطر) در تاریخ ۳ آبانماه ۱۳۵۱ برابر با ۲۵ اکتبر ۱۹۷۲ به پیشگاه شاهنشاه آریامهر بار یافت و استوارنامه خود را تقدیم داشت .

در تاریخ ۲ آبانماه ۱۳۵۱ آقای ارسلان نیرنوری بسمت اولین سفیر شاهنشاه آریامهر در سودان معرفی شد . سفیر شاهنشاه آریامهر در تاریخ ۱۳۵۱/۹/۱۵ برابر با ۶ دسامبر ۱۹۷۲ طی مراسمی استوارنامه خود را به حضرت جعفر نمیری رئیس جمهوری دموکراتیک سودان تسلیم نمود .
درسال ۱۳۵۱ دیدارهایی نیز از طرف مقامات دو کشور در زمینه

همکاریهای اداری ، اقتصادی و فنی صورت گرفت .

در تاریخ ۵ شهریور ماه ۱۳۵۱ آقای عبدالرحمن عبدالله وزیر
شؤون اجتماعی و اصلاحات اداری سودان بدعوت وزیر کار و امور
اجتماعی تهران آمد و طی سه روز اقامت خود در ایران ضمن بازدید از
تاسیسات مختلف کارگری با پیشرفتهای اجتماعی و قوانین مترقی کارگری
ایران آشنا شد . آقای عبدالرحمن عبدالله در تاریخ ۱۳۵۱/۶/۷ به پیشگاه
شاهنشاه آریامهر شرفیاب شد . وی طی اقامت خود در ایران با مقامات
مختلف مملکتی از جمله وزیر کار و امور اجتماعی ، وزیر مشاور و سرپرست
سازمان امور اداری و استخدامی ، رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل و
نیز اعضای هیئت مدیره سازمان بیمه های اجتماعی ملاقات نمود و در جریان
طرز کار این سازمانها قرار گرفت .

در شهریور ماه ۱۳۵۱ هیئتی از طرف وزارت کشاورزی و منابع
طبیعی و سازمانهای گوشت و دامپزشکی کشور برای خرید گوشت به
سودان عزیمت نمود .

بازرگانی ایران و سودان منحصر بواردات ایران از آن کشته
است که در ششماه اول سال ۱۳۵۱ بالغ بر ۷۵۱ هزار دلار بود .

سومالی

بین دولت شاهنشاهی ایران و جمهوری سومالی در سال ۱۳۴۱ روابط عادی سیاسی برقرار گردید. در سال ۱۳۵۱ دو کشور علاقمندی خود را بتوسعه مناسبات دوستانه فیما بین اعلام داشتند و بدنبال اقداماتی که در این زمینه صورت گرفت دولت شاهنشاهی در تاریخ ۱۰۷/۱۳۵۱ برابر با ۲۸ دسامبر ۱۹۷۲ اقدام بتاسیس سفارت در مقدسیه پایتخت سومالی نمود و آقای عزت‌اله فرجی شادان بسمت کاردار موقت سفارت شاهنشاهی معرفی گردید.

وضع مبادلات بازرگانی ایران با سومالی در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ بشرح زیر بوده است:

واحد: هزار دلار

صادرات ایران به سومالی	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از سومالی	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۱۳	٪۰۰	۱	٪۰۰	+ ۱۳	ششماه اول سال ۱۳۵۰
۱	٪۰۰	۷۷	٪۰۱	- ۷۷	ششماه اول سال ۱۳۵۱

غنا

دولت شاهنشاهی در اجرای سیاست توسعه مناسبات خود با ممالک قاره افریقا بسط روابط دوستانه با غنا را نیز مورد توجه قرار داده است . در حال حاضر بین ایران و غنا روابط اقتصادی وجود دارد .

در آبانماه ۱۳۵۱ لژیون خدمتگزاران بشر اعلام نمود که در اجرای برنامه خدمات جهانی خود کارشناس نیروی انسانی برای خدمت داوطلبانه در یک طرح کمک بدستگاه برنامه‌ریزی در کشور غنا بآن کشور خواهد فرستاد .

آمار مبادلات بازرگانی ایران با غنا درشش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با دوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

صادرات ایران به غنا	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از غنا	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
—	—	۴۶	۰/۰۰	— ۴۶	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
—	۰/۰۰	۱۶۷	۰/۰۱	— ۱۶۷	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

کنیا

در سال ۱۳۵۱ مناسبات مودت آمیز دولت شاهنشاهی و کنیا در جهت توسعه و تحکیم بیشتر پیش رفت .

دولت شاهنشاهی از تاریخ استقلال کنیا (۱۲ دسامبر ۱۹۶۳) موضوع برقراری روابط سیاسی و اقتصادی را با این کشور مورد توجه قرارداد و در سالهای ۱۳۴۶ و ۱۳۵۰ هیئت های اقتصادی ایران از کنیا دیدار نمودند . دولت کنیا نیز علاقه خود را به استقرار و توسعه مناسبات سیاسی و اقتصادی با ایران نشان داد و در ۱۲ آبانماه ۱۳۵۰ برابر با ۳ نوامبر ۱۹۷۱ اعلامیه مربوط به استقرار روابط سیاسی بین ایران و کنیا منتشر گردید .

در تاریخ ۲۸/۱۰/۱۳۵۱ برابر با ۱۸ ژانویه ۱۹۷۳ آقای انوشیروان کاظمی اولین سفیر شاهنشاه آریامهر در نایروبی استوارنامه خود را بحضرت جومو کنیاتا رئیس جمهوری کنیا تسلیم نمودند .

آمار مبادلات بازرگانی ایران با کنیا در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با دوره مشابه در سال ۱۳۵۰ بقرار زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

صادرات ایران به کنیا	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از کنیا	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۸	۰/۰۱	۳۸۴	۰/۰۴	۳۷۶ -	ششماه اول سال ۱۳۵۰
۶	۰/۰۰	۵۰۹	۰/۰۴	۵۰۳ -	ششماه اول سال ۱۳۵۱

گینه

در تاریخ ۱۶ اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ برابر با ۲۶ آوریل ۱۹۷۱ میان دولت شاهنشاهی و جمهوری گینه روابط سیاسی در سطح سفارت برقرار گردید و در سال ۱۳۵۱ مناسبات دوستانه دو کشور براساس همکاری و تفاهم متقابل ادامه پیدا کرد .

در تاریخ ۱۰ مهرماه ۱۳۵۱ از جانب شاهنشاه آریامهر بمناسبت سالروز اعلام استقلال گینه پیام شادباشی بحضرت احمد سکوتوره رئیس جمهوری گینه به کوناگری مخابره شد .
رئیس جمهوری گینه نیز بمناسبت میلاد مسعود شاهنشاه آریامهر پیام تبریکی به پیشگاه معظم له فرستادند .

لسوتو

روابط ایران با کشور پادشاهی لسوتو در سال ۱۳۵۱ در جهت همکاری بیشتر و نزدیک‌تر ادامه یافت .

در اردیبهشت ماه ۱۳۵۱ آقای احمد تهرانی سفیر اکردیتسه شاهنشاهی در ماسرو بحضور اعلیحضرت پادشاه لسوتو باریافت و بانخست- وزیر آنکشور ملاقات و دربارہ توسعه روابط دوکشور مذاکره نمود . در این مذاکرات ، نخست وزیر لسوتو علاقه خود را بجلب همکاریهای اقتصادی و فنی ایران ابراز داشت .

در فروردین ۱۳۵۱ يك قرارداد بين شرکت ایران ناسیونال و وزارت دارائی لسوتو بمبلغ يك میلیون دلار برای فروش اتومبیل و مینی‌بوس بآنکشور بامضاء رسید . قرارداد مزبور در حقیقت نقطه شروع قرارداد بازرگانی با لسوتو میباشد و میتواند مقدمه‌ای برای ایجاد روابط بازرگانی با کشورهای افریقائی این منطقه بشود .

در سال ۱۳۵۱ دولت شاهنشاهی يك سپاهی دانش برای تدریس درمدارس لسوتو بآنکشور اعزام نمود و نیز موافقت کرد که يك مدیر فنی برای تعلیم تکنیسین بمدت یکسال در اختیار دولت لسوتو قرار دهد . در همین سال از طرف دانشگاه تهران نیز دوبرس تحصیلی در اختیار دانشجویان لسوتوئی گذاشته شد .

مالاوی

روابط ایران و مالاوی در سال ۱۳۵۱ تحولات مطلوبی داشت .
در تاریخ ۱۷/۴/۱۳۵۱ سفیر شاهنشاه آریامهر در آدیس آبابا که در
عین حال در جمهوری مالاوی اکر دیته است با حضرت دکتر باندا رئیس
جمهوری مالاوی ملاقات کرد . حضرت دکتر باندا ضمن ستایش از
پیشرفت‌های ایران که تحت رهبریهای خردمندانه شاهنشاه آریامهر حاصل
شده است اظهار داشتند که مالاوی بسیار خوشوقت میشود که از تجربیات
ایران در زمینه‌های مختلف اقتصادی و فرهنگی استفاده کند .

جمهوری اسلامی موریتانی

دولت شاهنشاهی و جمهوری اسلامی موریتانی دارای علائق مشترك و تمایل متقابل به توسعه و تشیید مودت و همکاری فیما بین میباشند .
در تاریخ ۷ آذرماه ۱۳۵۱ از جانب شاهنشاه آریامهر بمناسبت سالروز اعلام استقلال کشور موریتانی پیام تبریکی بحضرت مختار اولدادا رئیس جمهوری اسلامی موریتانی مخابره شد .
حضرت مختار اولدادا نیز بمناسبت سالروز میلاد مسعود شاهنشاه آریامهر پیام شادباشی بحضور معظم له فرستادند .

موريس

روابط ايران و موريس در سال ۱۳۵۱ براساس حسن تفاهم توسعه قابل توجهی يافت .

سرسی ووساگوررامگولام Sir Seewoosagur Ramgolan
نخست وزير موريس در تاريخ ۱۲ آذر ماه ۱۳۵۱ بدعوت آقای اميرعباس هویدا نخست وزير بمنظور يك بازديد سه روزه در راس هيأتی مرکب از وزير کشاورزی و منابع طبیعی و وزير مسکن و برنامه ریزی شهری و روستائی و سفير آنکشور در پاکستان بنهران مسافرت نمودند .

نخست وزير موريس در تاريخ ۱۳ آذر ماه ۱۳۵۱ بحضور شاهنشاه آريا مهر شرفياب شد . ايشان همچنين با آقای امير عباس هویدا نخست وزير ملاقات و دربارہ مسائل بين المللی و امور مورد علاقه دولت شاهنشاهی و دولت موريس تبادل نظر نمودند .

در اعلاميه مشترکی که بمناسبت پايان مسافرت نخست وزير موريس صادر شد اعلام گرديد که طرفين در زمينه مسائل مربوط بدو کشور و مسائل عمده بين المللی تبادل نظر نمودند . نخست وزيران دو کشور ضمن اظهار علاقه نسبت بصلح بين المللی و تأمين رفاه نوع بشر ابراز اميدواری نمودند که حوزه مدیترانه واقیانوس هند از عرصه رقابت قدرتهای بزرگ برکنار بماند .

حجم مبادلات بازرگانی دو کشور در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ بالغ بر ۵۷۳ هزار دلار گرديد .

نیجریه

ایجاد و توسعه روابط و همکاری در زمینه های مختلف با کشور نیجریه همواره مورد توجه دولت شاهنشاهی بوده است . در سال ۱۳۵۱ تماسهایی بین مقامات ایران و نیجریه گرفته شد که انتظار می رود در اوایل سال ۱۳۵۲ منجر به برقراری روابط سیاسی بین دو کشور و مبادله سفیر گردد .

در خرداد ۱۳۵۱ بنا به تقاضای آقای منوچهر اسعدی معاون ایرانی نمایندگی یونیسف در نیجریه تعدادی نشریه و ۱۱ حلقه فیلم و چند قطعه اسلاید از پیشرفتهای اخیر ایران به لاگوس ارسال گردید تا بمنظور شناساندن هرچه بیشتر ایران در کشورهای افریقائی غربی مورد استفاده قرار گیرد .

در بهمن ماه ۱۳۵۱ يك هیئت مرکب از آقایان فتح‌اله سعادت معاون وزارت اطلاعات و حسن رسولی دبیر کل کمیته ملی المپیک ایران و ریچارد آوری **Richard Avery** دبیر کل کمیته تشکیلاتی هفتمین دوره بازیهای آسیائی تهران و نیز نماینده وزارت آبادانی و مسکن برای شرکت در مراسم برگزاری دومین دوره بازیهای افریقائی که در لاگوس پایتخت نیجریه برگزار میگردد به این کشور مسافرت نمود .

وزارت کشاورزی و منابع طبیعی ایران در تاریخ ۱۳۵۱/۱۲/۲۹ اعلام نمود که بدرخواست دولت نیجریه برای اصلاح نژاد گوسفند و تحقیقات دامپروری با آن کشور همکاری خواهد نمود .

فصل پنجم

روابط ایران با کشورهای آسیائی :

اندونزی

روابط دوستانه ایران و اندونزی در سال ۱۳۵۱ براساس حسن تفاهم و همکاری ادامه یافت .

در تاریخ ۱۳۵۱/۸/۲۱ برابر با ۱۲ نوامبر ۱۹۷۲ حضرت ژنرال سوهارتو رئیس جمهوری اندونزی و بانو و همراهان در سرراه خود از جاکارتا بچند کشور اروپائی توقف کوتاهی در تهران نمودند و از طرف شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانوی ایران مورد استقبال قرار گرفتند . سران دوکشور در حدود یکساعت درباره مسائل مورد علاقه ایران و اندونزی و همچنین پاره‌ای از مسائل بین‌المللی با یکدیگر مذاکره نمودند . در مدت توقف حضرت ریاست جمهوری اندونزی در تهران آقای عباسعلی خلعت‌بری وزیر امور خارجه ایران و آقای آدام مالک وزیر خارجه اندونزی با یکدیگر ملاقات و درباره روابط بین دو کشور و مسائل مختلف جهانی مذاکره بعمل آوردند .

در تاریخ ۱۳۵۱/۸/۲۰ برابر با ۱۱ نوامبر ۱۹۷۲ آقای ابوبکر علوی اخصین سفیر جدید اندونزی در دربار شاهنشاهی استوارنامه خود را به پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر تقدیم نمود . در تاریخ ۱۳۵۱/۵/۷ برابر با ۲۹ ژوئیه ۱۹۷۲ آقای سوماردان رئیس اداره امور اقتصادی اندونزی در راس يك هیأت اقتصادی بایران مسافرت نمود .

هیأت مزبور دراین مسافرت با آقای طاهر ضیائی رئیس اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و پاره‌ای از مقامات اقتصادی کشور ملاقات کرد و درباره گسترش روابط بازرگانی بین دوکشور مذاکراتی انجام داد .

آمار مبادلات بازرگانی ایران و اندونزی در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با دوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است :
واحد : هزار دلار

صادرات ایران به اندونزی	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از اندونزی	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
-	۰/۰۰	۷۱	۰/۰۱	- ۷۱	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
۲۸	۰/۰۲	۴۳	۰/۰۰	- ۱۵	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

در مرداد ماه ۱۳۵۱ آقای مجید استادشعبه مطالعات اسلامی دانشگاه اندونزی بمنظور مطالعه درباره موسسات و مدارس اسلامی ایران به تهران مسافرت نمود .

در تاریخ ۱۳۵۱/۶/۱۳ آقای ایرج ایمن استاد دانشگاه تهران بمنظور شرکت در کنفرانس شورای اجرائی سازمان منطقه شرقی علوم اداری بجا کارتا عزیمت نمود .

آقای سومارتونو مدیر کل تلویزیون اندونزی در تاریخ ۱۳۵۱/۶/۲۸ برابر با ۱۹ سپتامبر ۱۹۷۲ در رأس يك هیأت بمنظور شرکت در کنفرانس اتحادیه سازمان های رادیو تلویزیون های آسیا بتهران مسافرت نمود .

در سال ۱۳۵۱ تعدادی از اساتید دانشگاه جاکارتا و عده ای از شخصیت های فرهنگی اندونزی بمنظور بازدید از موسسات فرهنگی و ورزشی ایران باین کشور مسافرت نمودند .

دولت شاهنشاهی ایران در سال ۱۳۵۱ تعدادی بورس تحصیلی در اختیار دانشجویان اندونزی قرارداد . دانشجویان مزبور در دانشکده نفت آبادان و دانشگاه های مشهد و پهلوی شیراز بتحصیل اشتغال ورزیدند . اندونزی در اولین جشنواره فیلم در تهران در فروردین ماه ۱۳۵۱ شرکت نمود و آقای تورینوجنیدی رئیس انجمن تولیدکنندگان فیلم اندونزی در مراجعت بجا کارتا مشاهدات خود را در مورد صنعت فیلمبرداری در ایران در مجله اخبار فیلم منتشر کرد .

اسرائیل

روش دولت شاهنشاهی نسبت با اسرائیل در سال ۱۳۵۱ تغییری
بیافت .

در تاریخ ۱۳۵۱/۴/۷ سخنگوی وزارت امور خارجه اعلام نمود
که دولت ایران به پیروی از سیاست مستمر خود مبنی بر محکوم کردن
هر نوع تجاوز مسلحانه به قلمرو کشورهای دیگر ، اقدامات اسرائیل را
در خاک لبنان بر اساس تصمیم مورخ ۱۳۵۱/۴/۶ شورای امنیت سازمان
ملل متحد محکوم میکند .

دولت شاهنشاهی در تاریخ ۱۳۵۱/۱۲/۵ حمله هواپیمای
جنگی اسرائیل را به یک هواپیمای مسافربری لیبی مورد نکوهش قرارداد
واز این واقعه که موجب کشته شدن عده زیادی از مسافران شده بود
اظهار تاسف عمیق نمود .

دولت شاهنشاهی با توجه بعلاقه شدیدی که نسبت بصلح و آرامش
منطقه‌ای و بین‌المللی دارد صمیمانه آرزومند است که هرچه زودتر اختلاف
اعراب و اسرائیل بر اساس قطعنامه ۲۴۲ مورخ ۲۲ نوامبر ۱۹۶۷ شورای
امنیت بطور عادلانه و شرافتمندانه حل گردد .

برمه

روابط ایران و برمه در سال ۱۳۵۱ براساس حسن تفاهم ادامه یافت . در این سال پیامهای شادباش بین سران دو کشور مبادله گردید . در سال ۱۳۵۱ آقای محمدگودرزی سفیر اکردیته شاهنشاه آریامهر در رانگون چندین بار با سفیر برمه در دهلی نو ملاقات و درباره مسائل مورد علاقه دو کشور مذاکره نمود .

تایلند

روابط دوستانه ایران و تایلند در سال ۱۳۵۱ نیز براساس همکاری و حسن تفاهم ادامه یافت .

در مهر ماه ۱۳۵۱ علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران و ملترمین رکاب در راه مراجعت از جمهوری خلق چین توقف کوتاهی در فرودگاه بانکوک فرمودند و مورد استقبال مقامات درباری و وزارت خارجه تایلند قرار گرفتند .

در تاریخ ۱۳۵۱/۱۰/۰۷ از طرف والاحضرت همایون ولایتعهد رضا پهلوی تلگراف تبریکی بمناسبت انتصاب والاحضرت پرنس **Vajiralongkorn** بو لایتعهدی تایلند به بانکوک مخابره شد .

آقای محسن صدیق اسفندیاری سفیر جدید شاهنشاه آریامهر در بانکوک در تاریخ ۱۳۵۱/۱۱/۲۶ برابر با ۱۵ فوریه ۱۹۷۳ استوارنامه خود را باعلیحضرت پادشاه تایلند تسلیم نمودند .

تیم فوتبال ایران در اردیبهشت ماه ۱۳۵۱ بمنظور شرکت در پنجمین دوره مسابقات فوتبال آسیائی که از تاریخ ۱۷ تا ۲۷ اردیبهشت در بانکوک تشکیل شد به تایلند مسافرت نمود .

آمار مبادلات بازرگانی ایران و تایلند در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با دوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است :
واحد : هزار دلار

صادرات ایران به تایلند	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از تایلند	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی
۲	۱	۱۹۳۲	۳/۰	-۱۱۴۶
		↑		
۱۴	۰/۰۱	۱۱۴۸	۱۶/۰	-۱۹۱۸

جمهوری خلق چین

روابط دوستانه ایران و جمهوری خلق چین در سال ۱۳۵۱ براساس حسن تفاهم و همکاری نزدیک بین طرفین بطور قابل ملاحظه‌ای گسترش یافت .

مهمترین واقعه در روابط بین دو کشور مسافرت رسمی علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران به جمهوری خلق چین میباشد که از تاریخ ۲۷ شهریور تا پنجم مهرماه ۱۳۵۱ برابر با ۱۸ تا ۲۷ سپتامبر ۱۹۷۲ انجام گرفت .

در این مسافرت سرکار علیه بانو فریده دیبا - آقای امیرعباس هویدا نخست‌وزیر - آقای ولیان وزیر تعاون و امور روستاها - بانو فرخ روی پارسا وزیر آموزش و پرورش و عده‌ای از شخصیت‌های مهم مملکتی در التزام رکاب بودند .

علیا حضرت شهبانو و همراهان در مدت ده روز اقامت خود در چین از شهرهای پکن - شانگهای - سیان و هانچو بازدید فرمودند و در همه جا مورد استقبال گرم مقامات رسمی و مردم چین قرار گرفتند و صمیمانه نسبت به شهبانوی ایران و شاهنشاه آریا مهر و ملت کهنسال ایران ابراز احساسات گردید .

علیا حضرت شهبانوی ایران و نخست‌وزیر در این سفر با آقای چوئن‌لای و سایر مقامات عالی‌رتبه چین ملاقات و مذاکره فرمودند .

در ضیافت مجللی که آقای چوئن‌لای بافتخار علیاحضرت شهبانوی ایران و همراهان ترتیب داده بود ضمن اشاره به تمدن و فرهنگ گذشته ایران چنین اظهار داشتند : « ... دولت و ملت ایران در سایه رهبری اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران با تلاش پی‌گیر و موفقیت‌آمیز توانسته‌اند استقلال خود را حفظ کرده و فرهنگ ملی را توسعه داده و در نوسازی کشور بکوشند ... » آقای چوئن‌لای سپس به راه ابریشم و مبادلات سیاسی - اقتصادی و فرهنگی گذشته بین ایران و چین اشاره کرده و از تجدید روابط

سیاسی بین دو کشور ابراز خشنودی کردند .

علیاحضرت شهبانوی ایران در پاسخ نخست‌وزیر چین فرمودند :
« ... این بیانات همانقدر که نماینده تفاهم و دوستی دو کشور ما در دوران کنونی است منعکس کننده یک پیوند بسیار کهن تاریخی و مدنی کشورها و ملت‌های ما است که شاید از حیث طول زمان و از نظر عمق و وسعت این روابط نظیر آنرا در تاریخ جهان در مورد دو کشور دیگر بندرت میتوان یافت. تاریخ کهن ما تقریباً از همان آغاز، پیوسته همراه با تاریخ چین ورق خورده است ... آقای نخست‌وزیر ، آنچه برای ما در دیدار کشور شما جالب و ستایش‌انگیز است آشنائی نزدیکتر با جامعه بزرگ و نوینی است که امروزه در این سرزمین پهناور با همت خارق‌العاده ملت چین و با الهام از تعلیمات و از رهبریهای خردمندانه حضرت مائوتسه‌تونگ در حال ساختمان است . »
« من یقین دارم که از یکطرف سابقه رابطه و تفاهم دیرینه دو کشور ما و از طرف دیگر هماهنگی کوششها و تلاشهای همه جانبه ملت‌های ما در عصر حاضر و امکانات وسیعی که توسعه همکاریهای اقتصادی و بازرگانی و علمی و فرهنگی دو کشور در راه پیشبرد این تلاشها و کوششها در بر دارد ، زمینه را برای گسترش روز افزون و همه جانبه روابط کشورهای ما در همه این رشته‌ها فراهم ساخته است . »

« آرزوی صمیمانه من این است که این گسترش روزافزون همکاری میان دو کشور نه تنها برفع هر دو مملکت و هر دو جامعه ما بلکه در عین حال به نفع تقویت و تحکیم صلح و تفاهم جهانی باشد که هر دو ملت ما علاقه و دل‌بستگی خود را عمیقاً بدان ابراز داشته‌اند و میدارند زیرا که هیچ عاملی بیش از صلح برای پیشرفت تلاشهای ملی ما در بالا بردن سطح مادی و معنوی زندگی جوامع خودمان ضروری و حیاتی نیست ... »
آقای چوئن‌لای در ضیافت دیگری که از طرف علیاحضرت شهبانوی ایران بافتخار ایشان ترتیب داده شده بود اظهار داشتند :

« علیاحضرت شهبانو و میهمانان گرامی ایران از پایتخت کشور ما دیدن کردند و با محافل مختلف ما تماس گرفتند . ما با علیاحضرت شهبانو فرح و جناب آقای هویدا صمیمانه ملاقات کردیم و در محیط صمیمیت در مورد تقویت روابط دوستانه و مسائل مورد علاقه دو کشور تبادل نظر نمودیم . مسافرت علیاحضرت شهبانو برای تقویت آشنائی و تحکیم دوستی دو ملت و بسط توسعه روابط دوستانه و همکاری بین دو کشور ما نقش مثبت و مؤثری داشته است ... ما شکوفائی واققدار روز-

افزون کشور ایران و سعادت ملت آنرا از صمیم قلب آرزومندیم ... »
در سال ۱۳۵۱ نخستین سفیران دو کشور پس از ایجاد روابط
سیاسی مبادله گردیدند .

آقای Chen Hsin-Jen سفیر جمهوری خلق چین در دربار
شاهنشاهی در پانزدهم فروردین ۱۳۵۱ برابر با ۴ آوریل ۱۹۷۲ استوارنامه
خود را به پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریا مهر تقدیم نمود
و آقای عباس آرام سفیر شاهنشاه آریامهر درپکن در ششم اردیبهشت ماه ۱۳۵۱
برابر با ۲۶ آوریل ۱۹۷۲ استوارنامه خود را به حضرت Tung Pi-Wu
کفیل ریاست جمهوری دولت جمهوری خلق چین تقدیم داشت .

آقای چی پنگ فی وزیر امور خارجه جمهوری خلق چین در
تاریخ ۱۳۵۱/۱۲/۲۵ در راه مسافرت خود به پاریس توقف کوتاهی در
تهران نمود و با آقای خلعت‌بری وزیر امور خارجه ملاقات و مذاکره نمود.

روابط اقتصادی

روز پنجشنبه هفدهم فروردین ماه ۱۳۵۱ اولین هیئت اقتصادی
و کارشناسان نفتی چین بریاست آقای چین چیه چون معاون وزارت
بازرگانی خارجی جمهوری خلق چین بایران مسافرت نمود . این هیئت طی
مدت اقامت خود در ایران از شهرهای اصفهان ، شیراز آبادان و بندر
شاهپور دیدن نموده و ملاقات و مذاکراتی با آقای امیر عباس هویدا
نخست‌وزیر ، آقای عباسعلی خلعت‌بری وزیر امور خارجه ، آقای هوشنگ
انصاری وزیر اقتصاد ، آقای دکتر اقبال رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل
شرکت ملی نفت و سایر مقامات اقتصادی دولت شاهنشاهی ایران بعمل
آورد . در مذاکرات با مقامات وزارت اقتصاد که چندین جلسه طول
کشید يك موافقتنامه بازرگانی و پرداخت یکساله توسط معاون وزارت
اقتصاد و آقای چین چیه چون پاراف گردید . بمنظور حسن اجرای موافقتنامه
مزبور کمیته‌ای از نمایندگان دو کشور متناوباً در تهران و پکن تشکیل
جلسه داده و عملکرد بازرگانی بین دو کشور را بررسی مینمایند .

بدنبال مذاکراتی که در سال ۱۳۵۰ برای انعقاد يك موافقتنامه هوایی
بین دولت شاهنشاهی ایران و جمهوری خلق چین انجام گرفت و منجر
به تهیه و پاراف طرح موافقتنامه هوایی بین دو کشور گردید هیئتی از
طرف اداره هواپیمائی کشوری جمهوری خلق چین در اوائل سال ۱۳۵۱
به ایران مسافرت نمود . این هیئت پس از يك اقامت ده روزه و انجام

مذاکراتی در مورد تسهیلات مربوط به پرواز و فرود هواپیماهای چینی در فرودگاه تهران با مقامات هواپیمائی کل کشوری و همچنین هواپیمائی ملی ایران به پکن بازگشت .

متقابلاً در شهریور ماه ۱۳۵۱ يك هیئت فنی هواپیمائی از طرف هواپیمائی کل کشوری و شرکت هواپیمائی ملی ایران برای انجام پاره‌ای مذاکرات مربوط به امور فنی هواپیمائی به پکن سفر نمود .

موافقتنامه هوائی بین دولت شاهنشاهی ایران و جمهوری خلق چین در تاریخ ۲۷ آبانماه ۱۳۵۱ برابر با ۱۸ نوامبر ۱۹۷۲ طی مراسمی در کاخ بزرگ مردم در پکن بامضاء رسید . این موافقتنامه را از طرف دولت ایران آقای عباس آرام سفیر شاهنشاه آریامهر در پکن و از طرف دولت جمهوری خلق چین آقای کوانگ‌چین‌ننگ رئیس اداره کل هواپیمائی کشوری خلق چین امضاء کردند .

در تاریخ دهم آبانماه ۱۳۵۱ يك هیئت بازرگانی ایرانی مرکب از یازده نفر بازرگانان و صاحبان صنایع اصفهان و معاون اطاق بازرگانی کرمان و مدیر عامل شرکت کشتیرانی ملی آریا و دبیر کل سندیکای کشتیرانان وارد پکن شد . ریاست این هیئت را آقای شایگان مدیر عامل شرکت کشتیرانی ملی آریا عهده‌دار بود . هیئت مزبور طی بازدید خود از چین مذاکراتی در مورد روابط تجاری و کشتیرانی دو کشور با مقامات مربوطه آنکشور بعمل آورد .

این هیئت قبل از ورود به پکن طی مدت سه روز اقامت در کانتون از نمایشگاه کالاهای صنعتی و محصولات کشاورزی چین بازدید کرده و دو معامله یکی در مورد فروش پشم به ارزش سی میلیون ریال و دیگری برای خرید نخ ابریشم به ارزش شش میلیون ریال با مقامات چینی انجام داد .

در بهمن ماه ۱۳۵۱ نیز يك قرارداد فروش گوگرد به جمهوری خلق چین در شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران بامضاء رسید . براساس این قرارداد طی شش ماه اول سال ۱۹۷۳ پنجاه هزار تن گوگرد محصول مجتمع شیمیائی خارك در خلیج فارس تحویل مقامات جمهوری خلق چین خواهد شد .

آمار مبادلات بازرگانی ایران و جمهوری خلق چین در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ با مقایسه با دوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

بازرگانی	موازنه	درصد از کل واردات ایران	واردات ایران از چین	درصد از کل صادرات ایران	صادرات ایران به چین	
	۸۹۷-	۰/۲۰	۱۸۴۲	۰/۷۰	۹۴۵	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
	۳۴۳۷-	۰/۴۰	۴۸۱۴	۰/۸۵	۱۳۷۷	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

مناسبات فرهنگی

تیم پینگ پونگ جمهوری خلق چین در خرداد ماه ۱۳۵۱ برای انجام يك مسابقه دوستانه به ایران مسافرت نمود . اعضای تیم مزبور باصفهان رفته و از آثار تاریخی آنشهر بازدید کردند .

بدنبال سفر تیم پینگ پونگ جمهوری خلق چین به ایران اعضای تیم ملی پینگ پونگ دختران و پسران ایران نیز در شهریور ماه ۱۳۵۱ برای شرکت در مسابقات قهرمانی پینگ پونگ آسیا که در پکن برگزار گردید به چین مسافرت کردند و مورد استقبال گرم و صمیمانه مسئولین تربیت بدنی و ورزشکاران چینی قرار گرفتند .

اقامت تیمهای ملی پینگ پونگ پسران و دختران ایران در چین با تشریف فرمائی علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران با آنکشور مصادف شد وباین ترتیب بافتخار شرفیابی بحضور معظم لها نائل شده و سپس توانستند با انجام چند بازی دوستانه با قهرمانان چینی درحضور علیاحضرت شهبانو و آقای چوئن لای نخست وزیر چین گوشه ای از روابط دوستانه فرهنگی و ورزشی بین دوکشور شاهنشاهی ایران و جمهوری خلق چین را در استادیوم بزرگ ورزشی شهر پکن در معرض تماشای مردم چین قرار دهند .

در تاریخ ۲۶/۸/۱۳۵۱ هفتاد نفر اعضای گروه آکروبات چینی بدعوت سازمان تربیت بدنی و تفریحات سالم ایران برای انجام چندبرنامه

نمایشی وارد تهران شدند و در فرودگاه مهرآباد مورد استقبال مقامات سازمان تربیت بدنی و جمعی از ورزشکاران ایرانی قرار گرفتند . اعضای این گروه دو هفته در ایران اقامت کردند .

در تاریخ ۱۳۵۱/۹/۷ آقای منوچهر گنجی استاد دانشگاه تهران بنا بدعوت «انجمن دوستی مردم چین با کشورهای خارجی» برای يك بازدید ده روزه از جمهوری خلق چین وارد پکن شد و پس از بازدید از شهرهای پکن ، شانگهای و کانتون روز جمعه هفده آذر ماه جمهوری خلق چین را ترك نمود .

ژاپن

روابط دوستانه ایران و ژاپن در سال ۱۳۵۱ در زمینه‌های سیاسی و اقتصادی و فرهنگی بطور رضایت‌بخش توسعه یافت. دید و بازدیدهای شخصیت‌های مهم و مقامات مختلف دو کشور نیز در تشدید و گسترش این روابط اثرات بسیار مطلوبی داشت.

در خردادماه ۱۳۵۱ ماموریت آقای نورالدین کیا سفیر شاهنشاه آریامهر در توکیو پایان رسید و در موقع تودیع، وزیر خارجه ژاپن يك قطعه نشان درجه يك « طلوع خورشید » را از طرف اعلیحضرت امپراطور ژاپن به ایشان تسلیم نمود.

در تاریخ ۱۳۵۱/۰۹/۰۹ برابر با ۳۱ ژوئیه ۱۹۷۲ آقای عبدالحسین حمزای سفیر جدید شاهنشاه آریامهر در توکیو استوارنامه خود را به اعلیحضرت امپراطور ژاپن تسلیم نمود.

در شهریور ماه ۱۳۵۱ ماموریت آقای مائدا سفیر ژاپن در دربار شاهنشاهی خاتمه یافت و بفرمان مطاع مبارك ملوكانه آقای علم وزیر دربار شاهنشاهی يك قطعه نشان درجه يك همایون بایشان اهداء کردند. سفیر جدید ژاپن در دربار شاهنشاهی آقای کیسوک آریتا Keisuke Arita در تاریخ ۹ آبانماه ۱۳۵۱ (۳۱ اکتبر ۱۹۷۲) استوارنامه خود را به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر تقدیم نمود.

مناسبات اقتصادی

در تاریخ ۱۳۵۱/۰۶/۰۴ يك هیئت از سرمایه‌گذاران ژاپنی مرکب از ۶۶ نفر روسای کل و مدیران عامل بزرگترین واحدهای صنعتی ژاپن به ریاست آقای کوگورو اوئه‌مورا رئیس کل فدراسیون سازمانهای اقتصادی ژاپن و رئیس کمیته تشویق سرمایه‌گذاری در ایران تهران مسافرت کردند.

اعضای هیئت در تهران به پیشگاه مبارك اعليحضرت همایون شاهنشاه آریامهر شرفیاب شدند و با آقای خلعت‌بری وزیر امور خارجه - آقای دکتر اقبال رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران - آقای هوشنگ انصاری وزیر اقتصاد و آقای خداداد فرمانفرمائیان مدیرعامل وقت سازمان برنامه ملاقات و مذاکره نمودند .

شاهنشاه آریامهر هنگام پذیرش هیات اقتصادی ژاپن ضمن بیاناتی چنین فرمودند :

« ... از زمانی که آخرین باریک هیئت مهم اقتصادی و بازرگانی ژاپن به ایران آمد تا کنون وقایع زیادی در جهان روی داده است . بالارفتن نرخ برابری پول ژاپن و همچنین پول آلمان و کاهش بهای پول چند کشور دیگر از جمله رویدادهائی هستند که در ۱۸ ماه گذشته رخ داده است . »

« شاید ما از سالهای پیش این رویدادها را پیش‌بینی می‌کردیم و می‌کوشیدیم به دوستان خود تفهیم کنیم که سرانجام بهترین سیاست این نیست که حداکثر کالا را به دیگران عرضه‌کنند بلکه باید با کمال دوراندیشی موقعیت کشورهای در حال توسعه را درک کنند و تشخیص بدهند که بازارهای خرید در کجا واقع شده‌اند و سپس اقدام به سرمایه‌گذاری در آنها بکنند . بدیهی است با چنین شیوه‌ای می‌توانند به مرور زمان بهتر و بیشتر از فروش کالا و از سرمایه‌های خود بهره ببرند . ناگفته نماند هدف کلیه کشورهای هائی که می‌کوشند بسوی پیشرفت گام بردارند تولید کالاهای مختلف و حمایت از اقتصاد خودشان است . در چنین شرایطی رخنه کردن در این قبیل بازارها بطور فزاینده‌ای دشوار می‌گردد. »

« ... در هر حال درهای این کشور به روی دوستان ژاپنی ما باز است و فکر می‌کنیم بسبب موقعیت خاص جغرافیائی در شرق و غرب آسیا مسئولیت‌هائی از نظر بهبود وضع زندگی مردم این قاره و ثبات و سعادت آن برعهده داریم . »

نخستین کنفرانس سرمایه‌گذاری ژاپن در ایران بریاست آقای هوشنگ انصاری وزیر اقتصاد و با حضور وزیران کار و امور اجتماعی، پست و تلگراف و تلفن ، آب و برق ، کشاورزی و منابع طبیعی ، آبادانی و مسکن ، مدیرعامل سازمان برنامه و مدیرعامل شرکت هواپیمائی ملی ایران و ۶۶ نفر اعضای هیات سرمایه‌گذاران ژاپنی از تاریخ ۵ تا ۶ ر ۱۳۵۱۶۶ در تهران تشکیل گردید .

نکات مهم قطعنامه‌ای که بمناسبت پایان کار کنفرانس مزبور انتشار یافت بشرح زیر است :

— کنفرانس ، برنامه وسیع عمرانی پنجم ایران را بررسی و ضمن تأیید امکانات تازه برنامه مزبور برای همکاریهای اقتصادی و فنی بین دو کشور آمادگی ژاپن را برای مشارکت در اجرای طرحهای آن مورد توجه قرار داد .

— کنفرانس از اینکه سرمایه‌گذاریهای آتی ژاپن در ایران با سرعتی به مراتب بیشتر از رشد جهانی آن افزایش خواهد یافت اظهار خوشوقتی کرد .

— طرفین با الهام از فرمایشات دوران‌دیشانه شاهنشاه آریامهر اعلام کردند که سرمایه‌گذاریهای مشترك بین دو کشور روابط همه جانبه و دائمی را پایه‌گذاری خواهد کرد .

— کنفرانس اعلام نمود که مذاکرات جدی در مورد طرحهای متعددی در زمینه صنایع پتروشیمی — صنایع نساجی — صنایع سنگین — صنایع برق و الکترونیک — قطعات مورد نیاز صنایع خودرو — کارخانه لاستیک‌سازی و کشتی‌سازی و خدمات مربوط بین موسسات ذی‌علاقه طرفین صورت گرفته که جمع تقریبی کل سرمایه‌گذاری آن به ۱۵۰۰ میلیون دلار بالغ میشود . ضمناً تصمیم گرفته شد که کمیته خاصی زیر نظر معاون اقتصادی وزارت اقتصاد برای پی‌گیری و به نتیجه رساندن این طرحها تشکیل گردد .

بدعوت کمیته ژاپنی تشویق سرمایه‌گذاری در ایران موافقت شد که دومین کنفرانس سرمایه‌گذاری ایران و ژاپن در سال ۱۹۷۳ در شهر توکیو تشکیل شود .

در تاریخ ۱۳۵۱/۲/۲۵ موافقتنامه بازرگانی ایران و ژاپن مورخ ۱۳۴۷/۴/۱ بمدت یکسال دیگر تمدید شد .

در شهریورماه ۱۳۵۱ هیأتی از طرف اداره هواپیمائی کل کشوری بمنظور مذاکره درباره تجدید نظر در موافقتنامه هوائی ایران و ژاپن به توکیو مسافرت نمود .

در تاریخ ۱۳۵۱/۹/۲۵ يك قرارداد بمنظور سرمایه‌گذاری و اجرای طرح تولید مواد نرم‌کننده پلاستیک بین شرکت ملی نفت ایران و شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران و دو شرکت ژاپنی بامضاء رسید .

در سال ۱۳۵۱ بین وزارت اقتصاد و موسسات صنعتی و بازرگانی کشور و موسسات صنعتی ژاپن مذاکراتی در زمینه های مختلف زیر صورت گرفت .

— تاسیس کارخانه کشتی سازی با همکاری مشترک میتسوئی ژاپن با سرمایه ۳۰۰ میلیون دلار در بندرعباس .

— سرمایه گذاری ژاپن در معدن مس قلعه زری .

— طرح خانه سازی در بندر شاهپور .

— در تاریخ ۱۳۵۱/۸/۳۰ آقای باقر مستوفی مدیر عامل شرکت

ملی صنایع پتروشیمی ایران بدعوت شرکت میتسوئی ژاپن به توکیو مسافرت نمودند .

رویه هرفته در سال ۱۳۵۱ روابط اقتصادی ایران و ژاپن توسعه قابل توجهی پیدا کرد . ولی با اینکه دولت شاهنشاهی اقدامات زیادی در زمینه ایجاد تعادل نسبی بین مبادلات بازرگانی بین دو کشور بعمل آورد معذالک حجم صادرات ژاپن بایران بیش از ۲۰ برابر حجم صادرات ایران به ژاپن شد . البته در این محاسبه صدور محصولات نفتی ایران به ژاپن احتساب نشده است .

آمار مبادلات بازرگانی ایران و ژاپن در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با دوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

صادرات ایران به ژاپن	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از ژاپن	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۶۳۵۰	۴/۷۳	۱۲۶۳۴۱	۱۳/۰۹	۱۱۹۹۹۱ -	ششماه اول سال ۱۳۵۰
۷۶۸۸	۴/۷۳	۱۵۵۰۶۷۳	۱۳/۵	۱۴۷۹۸۵ -	ششماه اول سال ۱۳۵۱

مناسبات فرهنگی

بموازات توسعه روابط اقتصادی در سال ۱۳۵۱ در فعالیتهای فرهنگی بین دو کشور نیز گسترش چشمگیری حاصل شد . جراید مهم ژاپن مقالات متعددی درباره ترقیات ایران تحت رهبری

خردمندانه شاهنشاه آریامهر و همچنین فضیلت‌های فرهنگی و اجتماعی ملت ایران منتشر کردند .

در این سال تعداد زیادی از روزنامه نگاران - عکاسان و هیأت‌های مختلف فیلم برداری ژاپن بایران مسافرت نمودند و در مراجعت مشاهدات خود را بصورت مقاله - گفتار در رادیو ویانمایش فیلم در تلویزیون برای مردم ژاپن منعکس کردند .

در خرداد ماه ۱۳۵۱ و الاحضرت پرنس میکاسا برادر اعلیحضرت امپراطور ژاپن طی يك مصاحبه تلویزیونی مراسم برگزاری جشنهای دوهزار و پانصدمین سال سلطنت را تشریح کردند و مناظری از آثار تاریخی و هنری و پیشرفتهای صنعتی و فرهنگی ایران با اسلایدهائی که تهیه کرده بودند از تلویزیون در معرض تماشای مردم ژاپن قرار دادند . در تاریخ ۱۳۵۱/۷/۲۵ آقای حسین توکلی معاون طرحها و بررسیهای وزارت آموزش و پرورش بدعوت دولت ژاپن بتوکیو مسافرت نمودند و موسسات و طرحهای آموزشی ژاپن را مورد بررسی و مطالعه قرار دادند .

در آبانماه ۱۳۵۱ يك هیأت ۱۵ نفری از جوانان ژاپن بمنظور بازدید از تاسیسات علمی - فرهنگی و صنعتی و آشنائی با پیشرفتهای ایران برباست مدیر شورای جوانان ژاپن بایران مسافرت نمود .

در تابستان ۱۳۵۱ دو هیأت دانشگاهی ژاپن بمنظور انجام تحقیقات علمی درباره سازمان و تشکیلات روستاهای ایران و همچنین مطالعه درباره قلاع اسمعیلیه در الموت بایران مسافرت نمودند .

در تاریخ ۱۳۵۱/۸/۳۳ آقای مهدی دیباجی معاون مدیریت امور مخابراتی سازمان برنامه بمنظور بازدید از شبکه رادیو تلویزیون NHK ژاپن به توکیو مسافرت نمود .

در سال ۱۳۵۱ تعدادی از کارشناسان وزارتخانه ها و موسسات دولتی ایران بمنظور تکمیل رشته تخصصی خود و یا مطالعه در مورد سازمانهای مشابه ژاپنی با استفاده از بورسهای کارآموزی دوسه ماهه به ژاپن مسافرت نمودند .

در همین سال تعدادی از کارشناسان ژاپنی برای مطالعه و تهیه پیشنهاداتی برای بهبود کار موسسات دانشگاهی و فنی بایران مسافرت نمودند .

در تاریخ ۱۳۵۱/۹/۱۵ يك هیأت شش نفری ژاپنی بمنظور بازدید

از مراکز مهندسی و بیوشیمی و کنترل محیط زیست دانشگاه صنعتی
آریامهر بایران سفر کرد .
دولت ژاپن در سال ۱۳۵۱ از طریق طرح کلمبو ۱۷ بورس
تحصیلی در رشته‌های مختلف در اختیار دولت شاهنشاهی قرارداد .
دولت ایران نیز در همین سال تعدادی بورس تحصیلی در رشته
نفت در اختیار دانشجویان ژاپنی گذاشت .

سری لانکا (سیلان)

روابط ایران و سری لانکا در سال ۱۳۵۱ بر اساس همکاری و حسن تفاهم ادامه یافت .

در تاریخ ۲۵/۸/۱۳۵۱ آقای منوچهر ظلی سفیر مقیم شاهنشاه آریامهر در اسلام آباد بسمت سفیر جدید اکردیته شاهنشاه آریامهر در کلمبو تعیین گردید .

روابط بازرگانی دو کشور در سال ۱۳۵۱ گسترش پیدا کرد .

آمار مبادلات بازرگانی ایران و سری لانکا در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با دوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ بقرار زیر بوده است :
واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل واردات ایران	واردات ایران از سری لانکا	درصد از کل صادرات ایران	صادرات ایران به سری لانکا	
۲۵۱۶-	۰/۲۸	۲۵۸۸	۰/۰۵	۷۲	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
۳۵۲۰-	۰/۳۲	۳۷۶۷	۰/۱۵	۲۴۷	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

فیلیپین

روابط ایران و فیلیپین در سال ۱۳۵۱ براساس حسن تفاهم ادامه یافت .

آقای عبدالحسین حمزاوی سفیرا کردیته شاهنشاه آریامهر در مانیل در تاریخ ۲۳/۹/۱۳۵۱ برابر با ۱۴/۱۰/۱۹۷۲ استوار نامه خود را به حضرت فردیناند مارکوس رئیس جمهوری آنکشور تسلیم نمود .

روزنامه‌های فیلیپین در سال ۱۳۵۱ مطالبی درباره ایران و ترقیاتی که تحت رهبری شاهنشاه معظم نصیب ملت ایران شده است درج نمودند . در اجرای اوامر شاهنشاه آریامهر برای کمک به آسیب دیدگان طغیان سیل و ریزش کوه در فیلیپین جمعیت شیروخورشید سرخ ایران در تاریخ ۲۹/۵/۱۳۵۱ مبلغ پنج هزار دلار به صلیب سرخ آن کشور کمک نمود .

برطبق موافقتی که بعمل آمده قرار است شرکت ملی نفت ایران در فیلیپین پالایشگاه نفت ایجاد کند و نفت خام مورد نیاز آن را تأمین نماید

آمار مبادلات بازرگانی ایران و فیلیپین در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با دوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ بقرار زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

صادرات ایران به فیلیپین	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از فیلیپین	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی
۱	۰/۰۰	۱۳۱	۰/۰۱	۱۳۱ -
۱	۰/۰۰	۹۷	۰/۰۱	۹۷ -

جمهوری کره

روابط ایران و جمهوری کره در سال ۱۳۵۱ بر اساس حسن تفاهم ادامه یافت .

آقای عبدالحسین حمزاوی سفیر اکردیته شاهنشاه آریامهر در جمهوری کره در تاریخ ۱۳۵۱/۸/۱۱ برابر با ۲ نوامبر ۱۹۷۲ استوارنامه خود را بحضرت رئیس جمهوری آنکشور تسلیم نمود .

در تاریخ ۱۳۵۱/۷/۳ آقای عمادالدین میرمطهری رئیس دیوانعالی کشور برای شرکت در پنجمین کنگره آسیائی حقوقدانان بسؤل مسافرت نمود .

بدعوت مقامات اقتصادی جمهوری کره آقای طاهر ضیائی رئیس اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران در تاریخ ۱۳۵۱/۸/۸ بآنکشور مسافرت نمود . وی در این مسافرت باوزرای برنامه ریزی و صنایع جمهوری کره وعدهای از صاحبان صنایع آنکشور ملاقات ودرباره توسعه روابط بازرگانی وهمکاری صنعتی بین دوکشور مذاکراتی بعمل آورد .

آمار مبادلات بازرگانی ایران و جمهوری کره در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه بادوره مشابه درسال ۱۳۵۰ شرح زیر بوده است :
واحد : هزار دلار

صادرات ایران به کره	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از کره	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۱	۰	۲۷۹۹	۳۰٪	۲۷۹۹-	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
۳	۰.۰٪	۳۳۸۲	۲۸٪	۳۳۷۹-	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

ایران در پانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی نمایشی های کودکان که
در سئول تشکیل شد شرکت نمود .

یک گروه هنری مرکب از ۵۰ نفر از هنرمندان جمهوری کره از
تاریخ ۱۹ تا ۲۶ آبان ۱۳۵۱ برای اجرای برنامه‌های هنری بتهران مسافرت
نمود .

در تاریخ ۱۳۵۱٫۷٫۱ تیم ملی فوتبال ایران برای شرکت در
مسابقات جام ریاست جمهوری به کره عزیمت کرد .

کره شمالی

مقامات دولت جمهوری دموکراتیک خلق کره از چند سال پیش در مناسبت های مختلف با استقرار روابط سیاسی با ایران اظهار علاقه مینمودند. در سال ۱۳۵۱ مجدداً تماسهایی در این زمینه بین دولتین برقرار شد. مسافرت تیم ملی فوتبال ایران به کره شمالی در اردیبهشت ماه ۱۳۵۱ و آمدن تیم فوتبال کره به ایران در خرداد ماه ۱۳۵۱ و انجام مسابقات بین دو تیم نیز در آماده کردن زمینه برای توسعه روابط بین دو کشور مؤثر واقع گردید و بالاخره در فروردین ماه ۱۳۵۲ هیأتی از کره به تهران آمد و مذاکرات مربوط به برقراری روابط دیپلماتیک بین دو کشور را دنبال نمود. دولت شاهنشاهی ایران به پیروی از سیاست مستقل ملی خود مبنی بر توسعه روابط دوستانه با دول مختلف بدون توجه بر رژیم حکومتی آنها به تمایل دولت جمهوری دموکراتیک خلق کره پاسخ مثبت داد و در تاریخ ۱۳۵۲/۱۳۰ برابر با ۱۹ آوریل ۱۹۷۳ با صدور اعلامیه مشترکی در تهران و پیونگ یانگ روابط سیاسی بین دو کشور برقرار گردید.

مالزی

روابط دوستانه ایران و مالزی در سال ۱۳۵۱ در جهت تحکیم و توسعه ادامه یافت .

آقای عباسعلی خلعت‌بری وزیر امور خارجه در ضیافت شامی که در تاریخ ۱۳۵۱ ر ۴ ر ۱۳۵۱ بافتخار آقای زین‌العابدین سفیر سابق مالزی در دربار شاهنشاهی ترتیب داده بود اظهار داشت باینکه مدت زیادی از تاریخ شروع روابط سیاسی مستقیم بین دو کشور نمیگذرد معذالك این روابط توسعه قابل توجهی یافته است .

آقای محمد یوسف بن زینل سفیر جدید مالزی در دربار شاهنشاهی در تاریخ ۱۳۵۱ ر ۱۷ ر ۱۳۵۱ برابر با ۹ اکتبر ۱۹۷۲ به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر شرفیاب شد و استوارنامه خود را تقدیم نمود .

در سال ۱۳۵۱ مذاکراتی بین ایران و مالزی بمنظور توسعه روابط اقتصادی و بازرگانی بین دو کشور بعمل آمد و قرار شد در سال ۱۳۵۲ يك هیأت اقتصادی از ایران برای ادامه مذاکرات در این باب به کوالالامپور مسافرت کند .

در حال حاضر حجم مبادلات بازرگانی سالانه بین دو کشور در حدود ۱۷۰ هزار دلار در سال میباشد .

آمار مبادلات بازرگانی ایران و مالزی درشش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با دوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

صادرات ایران به مالزی	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از مالزی	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۵۶	۰/۰۵	۱۸۵۱	۰/۲۱	- ۱۷۹۵	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
۸۹	۰/۰۵	-	-	+ ۸۹	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

در سال ۱۳۵۱ در زمینه مناسبات فرهنگی بین دو کشور پیشرفت هائی حاصل شد . دولت شاهنشاهی ایران پنج بورس در اختیار دانشجویان مالزی قرارداد .

مغولستان

روابط ایران و مغولستان در سال ۱۳۵۱ براساس حسن تفاهم ادامه یافت .

در تاریخ ۱۳۵۱/۹/۱ برابر با ۲۲ نوامبر ۱۹۷۲ آقای Niamin Lovsanchoultam اولین سفیر اکر دیته جمهوری خلق مغولستان در دربار شاهنشاهی به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر شرفیاب گردید و استوارنامه خود را تقدیم نمود .

سفیر مغولستان با آقای امیرعباس هویدا نخست وزیر و آقای عباسعلی خلعت بیری وزیر امور خارجه ملاقات و پیرامون توسعه روابط بین دو کشور مذاکره نمود . بر اثر این مذاکرات آقای هویدا نخست وزیر از آقای Yumjaagiyn Tsendenbal رئیس شورای وزیران مغولستان رسماً دعوت نمودند که بایران مسافرت نمایند .

نیال

روابط دوستانه دولت شاهنشاهی ایران و دولت پادشاهی نیال
در سال ۱۳۵۱ براساس تفاهم و همکاری ادامه یافت .
در این سال پیامهای تبریکی بمناسبت اعیاد ملی بین سران دو
کشور مبادله شد .
در سال ۱۳۵۱ ماموریت آقای وحید مازندرانی سفیر اکردیته
شاهنشاه آریامهر در کاتماندو خاتمه یافت و آقای محمد معظمی گودرزی
بعنوان سفیر جدید اکردیته شاهنشاه آریامهر در کشور پادشاهی نیال
منصوب گردیدند .
بنابدرخواست دولت نیال ، دولت شاهنشاهی موافقت نمود دونفر
از کارشناسان نیال بایران مسافرت کنند ودرزمینه تحقیقات تحتالارضی
وحفاری چاه نفت کارآموزی نمایند .

هند

روابط ایران و هند در سال ۱۳۵۱ نیز بر مبنای دوستی و حسن تفاهم استوار بود و در جهت تشیید مبانی صلح در شبه‌قاره ادامه یافت . مهمترین تحولات روابط دو کشور در سال مزبور بشرح ذیل است :

در تاریخ ۲۹ فروردین ماه ۱۳۵۱ آقای عباسعلی خلعت‌بری وزیر امور خارجه ضمن بحث در سیاست دولت شاهنشاهی درباره شبه‌قاره نسبت به محیط مناسبی که در این خطه برای رفع مشکلات موجود پیدا شده است ابراز خرسندی نموده و اظهار امیدواری نمودند که با انجام مذاکرات مستقیم بین سران هند و پاکستان مشکلات موجود بین دو کشور حل و فصل شود .

در تاریخ ۲۲/۱/۱۳۵۱ برابر با ۱۱ آوریل ۱۹۷۲ آقای سته R.D. Sathe سفیر جدید هند در دربار شاهنشاهی استوارنامه خود را به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر تقدیم نمود .

در تاریخ ۱۴/۳/۱۳۵۱ دریادار کوروویلا فرمانده ناوگان غربی نیروی دریائی هند که با ناوشکن میسور وارد بندرعباس شده بود به تهران آمد و با دریابد رسائی فرمانده نیروی دریائی شاهنشاهی ملاقات و درباره مسائل مورد علاقه دو کشور مذاکره نمود .

در تاریخ ۱۹/۴/۱۳۵۱ حضرت V.V. Giri رئیس‌جمهوری هند در سر راه خود از نیکوزیا به کابل توقف کوتاهی در تهران نمودند آقای امیرعباس هویدا نخست‌وزیر - آقای عباسعلی خلعت‌بری وزیر امور خارجه وعده‌ای از شخصیت‌های مملکتی از حضرت رئیس‌جمهوری هند استقبال نمودند .

حضرت رئیس‌جمهوری هند هنگام عزیمت از ایران پیام دوستانه‌ای به پیشگاه شاهنشاه آریامهر مخابره کردند و طی آن از میهمان‌نوازی گرمی که نسبت به ایشان و همراهان در تهران بعمل آمد سپاسگزاری نمودند و بهترین ادعیه خویش را برای تندرستی شاهنشاه آریامهر و تعالی و پیشرفت ملت ایران ابراز داشتند .

شاهنشاه آریامهر درپاسخ ، ضمن سپاسگزاری از پیام دوستانه حضرت رئیس جمهوری هند ، از توقف ایشان در تهران اظهار خوشوقتی فرمودند و متقابلاً بهترین آرزوهای خویش را برای سلامت و سعادت شخص حضرت رئیس جمهوری و رفاه و پیشرفت ملت دوست هند ابراز فرمودند . در تاریخ ۱۳۵۱/۶/۱۸ دریابد ناندا فرمانده نیروی دریائی هند که برای يك بازدید رسمی به تهران آمده بود باتیمسار دریابد رسائی فرمانده نیروی دریائی شاهنشاهی ایران ملاقات نمود .

در تاریخ ۱۳۵۱/۱۰/۲۵ آقای محمد گودرزی سفیر شاهنشاه آریامهر طی مراسمی استوارنامه خود را به حضرت V.V. Giri رئیس جمهوری هند تسلیم نمودند . سفیر شاهنشاه آریامهر ضمن تقدیم استوارنامه اظهار داشتند « . . . طرحهای اخیری که در زمینه‌های صنعتی با همکاری دو کشور عملی گردیده هم‌اکنون آثار خود را ظاهر ساخته و پایه‌های مناسبات مستحکم‌تری را بین دو ملت ایران و هند بنا نهاده است . »

حضرت وی وی‌گیری رئیس جمهوری نیز در پاسخ ضمن اشاره به سوابق مشترك تاریخی میان دو کشور ایران و هند اظهار داشت :

« . . . شباهت های بسیاری در وظایف و تکالیفی که دو کشور ما با آن روبرو هستند وجود دارد و ما میتوانیم در راه انجام آنها از یکدیگر چیزهای بسیاری بیاموزیم . دوستی ، تفاهم و همکاری بین ایران و هند نه تنها بنفع دو کشور ما میباشد بلکه در عین حال عاملی در راه صلح و ثبات بین‌المللی خواهد بود . »

« روابط دوستانه‌ای که در طول قرون متمادی بین دو کشور ما وجود داشته موجب کمال خوشوقتی ماست و ما مایلیم همکاری فیما بین را در همه زمینه‌ها باز هم بیشتر توسعه بخشیم . »

در ۱۳۵۱/۹/۲۸ آقای پانامعاون رئیس جمهوری هند و آقای سواران سینگ وزیر امور خارجه آنکشور در راه سفر خود بشوروی برای توقف کوتاهی بتهران وارد شدند و مورد استقبال مقامات وزارت امور خارجه قرار گرفتند .

سرکار علیه خانم فریده دیبا در تاریخ ۱۳۵۱/۱۲/۱۱ بنابعدوت خانم وی‌وی‌گیری همسر رئیس جمهوری هند عازم دهلی نو شدند و در مدت اقامت خود در هند از مراکز آموزشی ، تربیتی ، خیریه و تاریخی شهرهای مختلف هند دیدن کردند .

مناسبات اقتصادی

در فروردین ماه سال ۱۳۵۱ هیئتی مرکب از اعضای اطاق‌های بازرگانی هند بمنظور مذاکره در مورد توسعه روابط بازرگانی میان دو کشور به تهران سفر نموده و ضمن ملاقاتهایی که با مقامات اقتصادی ایران انجام دادند به عقد يك موافقت‌نامه بازرگانی با اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران موفق گردیدند.

در تاریخ ۲۱/۳/۱۳۵۱ رئیس کشاورزی ایالت راجستان هند بمنظور بازدید از تاسیسات سازمان آب و برق خوزستان به اهواز سفر نمود. وی در طی اقامت چهار روزه خود در خوزستان از تاسیسات سد محمد رضاشاه پهلوی و شبکه های آبیاری و مزارع نمونه طرح آبیاری در شرکتهای کشت و صنعت و کارخانه تصفیه نیشکر هفت تپه دیدن نمود.

در شهریور ماه ۱۳۵۱ آقای مادان موهان کارشناس ایمنی و بهداشت کار که براساس طرح کلمبو برای همکاری با مرکز تحقیقات و تعلیمات حفاظت و بهداشت وزارت کار و امور اجتماعی از هند بایران آمده بود با آقای مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی ملاقات نمود. کارشناس هندی در این ملاقات خلاصه‌ای از گزارش فعالیتها و مطالعات و بررسی‌های چهار ماهه خود را در مرکز تحقیقات و تعلیمات حفاظت و بهداشت کار و نیز پیشنهادات خویش را در زمینه تشکیل يك نمایشگاه حفاظتی در این مرکز به وزیر کار و امور اجتماعی ایران تسلیم نمود.

در جریان دهمین دوره اجلاس مخابرات هواشناسی قاره آسیا که در تاریخ ۱۴/۸/۱۳۵۱ تشکیل گردید تصمیم گرفته شد که طرح مربوط به ایجاد خط مخابراتی مستقیم بین هواشناسی ایران و هند با همکاری و تشریک مساعی وزارت پست و تلگراف بمرحله اجرا درآید.

در آذرماه ۱۳۵۱ آقای عزالدین کاظمی رئیس دفتر حقوقی وزارت امور خارجه در رأس هیئت نمایندگی ایران بمنظور عقد قرارداد هواپیمائی به دهلی نو سفر نمودند. در جریان مذاکراتی که بعمل آمد راجع به پروتکل قرارداد هوائی بین ایران و هند توافق گردید و پروتکل مزبور طی تشریفات در سفارت شاهنشاهی در دهلی نو بامضاء رسید.

آمار مبادلات بازرگانی ایران و هند در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ با توجه بدوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ شرح زیر بود:

واحد : هزار دلار

صادرات ایران به هند	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از هند	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازگانی	
۸۹۱	۰/۶۶	۱۳۸۹۲	۱/۴۹	۱۳۰۰۱	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
۱۶۴۱	۱/۱۹	۲۱۷۳۸	۱/۸۳	۱۹۷۹۷	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

مناسبات فرهنگی

در تاریخ ۱۳۵۱/۱۲/۱۵ خانم دکتر فرخروپارسا وزیر آموزش و پرورش بنابعدعوت وزیر آموزش و پرورش هند در رأس هیأتی مرکب از معاون آموزشی و مدیر کل سمعی و بصری و تلویزیون وزارت آموزش و پرورش بانکشور مسافرت نمودند . وزیر آموزش و پرورش در مدت ده روز اقامت خود در هند در مورد چگونگی بهره برداری هند از ماهواره های آموزشی با مقامات مسئول وزارت آموزش و پرورش هند مذاکراتی انجام دادند و از نزدیک برنامه های آموزشی اینکشور را بازدید و بررسی کردند .

یک هیأت سینمایی هند در نخستین جشنواره بین المللی فیلم که در فروردین ماه ۱۳۵۱ در پیشگاه علیاحضرت شهبانوی ایران در تهران افتتاح گردید شرکت نمود .

در گروه فیلمهای بلند ، فیلم هندی ویلاپ به کارگردانی سورندار چودهاری بخاطر کیفیات قابل توجه شاعرانه و تخیلی آن برنده جایزه بزرگ جشنواره گردید .

تیم شطرنج هند در اردیبهشت ماه ۱۳۵۱ در مسابقات شطرنج منطقه ای غرب آسیا در تهران شرکت نمود .

در سال ۱۳۵۱ دانشمندان و ایران شناسان هند تعداد ۶۴ مقاله تحقیقی در زمینه های مختلف و متنوع باستان شناسی و زبان شناسی و خط شناسی و غیره در اختیار دفتر فرهنگی دربار شاهنشاهی قرار دادند . آثار مزبور قرار است از طرف دفتر فرهنگی دربار شاهنشاهی در مجموعه نفیسی بنام یادنامه فرهنگی جشن شاهنشاهی ایران انتشار یابد .

تیم فوتبال باشگاه تاج در تاریخ ۱۱ اکتبر ۱۹۷۲ (۱۳۵۱/۱۰/۱۹) بنا به دعوت مؤسسه (D.C.M.) برای شرکت در مسابقات جام (Mills) به دهلی نو عزیمت نمود .

هنگ کنگ

در سال ۱۳۵۱ با افتتاح سرکنسولگری شاهنشاهی ایران در هنگ کنگ گام جدیدی در جهت توسعه روابط بازرگانی با هنگ کنگ برداشته شد.

در تاریخ ۱۳۵۱٫۷٫۵ علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران در راه مراجعت از سفر خود به جمهوری خلق چین در هنگ کنگ توقف فرمودند.

آقای حسن معتمدی اولین سرکنسول شاهنشاهی در هنگ کنگ در تاریخ هفتم آذرماه ۱۳۵۱ بمحل ماموریت وارد و رسماً شروع بکار نمود.

آمار مبادلات بازرگانی ایران با هنگ کنگ در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با دوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ شرح زیر بوده است:

واحد: هزار دلار

صادرات ایران به هنگ کنگ	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از هنگ کنگ	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۳۰	۰/۰۲	۱۴۲۱	۰/۱۵	۱۳۹۱-	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
۳۹۳	۰/۲۴	۱۶۲۶	۰/۱۴	۱۲۸۳-	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

فصل ششم

روابط ایران با کشورهای اروپائی :

الف - کشورهای اروپای غربی

آلمان فدرال

روابط دوستانه ایران و آلمان در سال ۱۳۵۱ براساس همکاری و حسن تفاهم ادامه یافت .

آقای ویلی برانت صدراعظم آلمان فدرال ضمن تشریح نتایج مسافرت ماه مارس ۱۹۷۲ خود بایران در کمیسیون امور خارجی مجلس ملی آنکشور اظهار داشت :

« ... با وجود کوتاه بودن مدت اقامت در ایران ، مذاکرات و بازدیدها در من بسیار حسن اثر داشته است . منظورم فقط زیباییها - گنجینه‌های هنر - تاریخ و سنن قدیمی این کشور نیست . بیشتر قصدم ایران مدرن و موقعیت سیاسی و اقتصادی آن در جهان و همچنین تحولات اقتصادی و اجتماعی آن میباشد .

« در جمهوری فدرال مردم از این مطالب اطلاع زیادی ندارند و بهمین جهت موقعیت مهم این کشور بخوبی شناخته نشده است ...

« انقلاب سفید تنها منحصر بتوسعه اقتصادی نیست ... بلکه انقلاب سفید شبکه کاملی از اصلاحات اجتماعی مانند مدرنیزه کردن کشاورزی و گسترش باسوادی و تساوی حقوق بانوان نیز میباشد ...

« ایران برای آلمان يك عامل مهم سیاسی و اقتصادی است و عاقلانه است که آلمان روابط خود را با کشوری که نقش مهمی در سیاست بین‌المللی و اقتصاد جهانی بعهده دارد تحکیم نماید . اینجا فقط حساب و کتاب در کار نیست ما میخواهیم بملتی متقابلا ابراز دوستی بکنیم که از نسلا قبل نسبت بآلمان اظهار دوستی نموده است ... »

در تاریخ ۱۳۵۱/۳/۳۱ آقای جعفر شریف‌امامی رئیس مجلس سنا

در راس يك هیأت پارلمانی با آلمان مسافرت نمود . ایشان در مدت اقامت خود در آلمان با حضرت هاینه‌مان رئیس جمهوری و آقای ویلی برانت صدراعظم آلمان فدرال و آقای فن هاسل رئیس وقت مجلس ملی آلمان ملاقات و درباره توسعه روابط بین دو کشور و ایجاد تفاهم و همکاری بیشتر مذاکراتی بعمل آوردند .

در این مذاکرات آقای ویلی برانت لزوم توسعه روابط متعادل اقتصادی بین دو کشور را مورد تصدیق قرار داده و اظهار داشتند که صاحبان صنایع آلمان باید در آینده باین موضوع توجه بیشتری مبذول دارند .

آقای والترشل وزیر امور خارجه آلمان فدرال در تاریخ ۲۳/۷/۱۳۵۱ در راه بازگشت به بن از سفر خود بجمهوری خلق چین توقف کوتاهی در تهران کرد و با آقای احمد میرفندرسکی قائم مقام وزیر امور خارجه ملاقات و در مورد مسائل مورد علاقه دو کشور مذاکره نمود . آقای والترشل در مصاحبه با خبرنگاران اظهار داشت که مسافرت صدراعظم آلمان فدرال بایران در گسترش مناسبات و روابط سیاسی دو کشور بسیار مؤثر بوده و افکار عمومی آلمان با اشتیاق زیاد به نتایج این سفر چشم دوخته است .

مناسبات اقتصادی

موازنه بازرگانی ایران با آلمان فدرال در سال ۱۳۵۱ در حدود ۳۸۰ میلیون دلار کسری داشت .

هنگام مسافرت هیأت پارلمانی ایران در تیرماه ۱۳۵۱ با آلمان موضوع عدم توازن بازرگانی خارجی فی مابین مورد مذاکره قرار گرفت و پیشنهادهای در زمینه توسعه سرمایه گذاری بخش خصوصی آلمان بمنظور جبران این عدم تعادل ارائه گردید . از طرف سفارت شاهنشاهی در بن نیز چندین بار با مقامات اقتصادی آلمان در مورد پیدا کردن راه حلی برای متعادل کردن نسبی مبادلات بازرگانی دو کشور مذاکراتی بعمل آمد . بدنبال این مذاکرات در شهریورماه ۱۳۵۱ يك سمپوزیوم سرمایه گذاری در ایران از طرف بخش خصوصی در هامبورگ تحت سرپرستی اطاق بازرگانی ایران و آلمان تشکیل گردید . در این سمپوزیوم رئیس اطاق بازرگانی ایران و آلمان - مدیرکل وزارت اقتصاد آلمان - مدیرعامل بانک توسعه صنعتی و معدنی ایران و تعدادی دیگر از مدیران

مؤسسات صنعتی آلمان درباره امکانات سرمایه گذاری در ایران و شرایط مساعد موجود بیاناتی ایراد نمودند .

در تاریخ ۱۳۵۱/۱۴/۷ هیأتی بریاست آقای عباسقلی بختیار معاون صنعتی وزارت اقتصاد بمنظور مطالعه درباره روش جدید تولید فولاد از طریق احیاء مستقیم سنگ آهن بکمک گاز طبیعی بآلمان مسافرت نمود .

در تاریخ ۱۳۵۱/۶/۱۹ يك هیأت ۲۰ نفری مرکب از مدیران عامل اتحادیه‌های تعاون روستائی ایران بمنظور شرکت در سمینار اتحادیه‌های بین‌المللی تعاونی که در Hohenheim نزدیک اشتوتگارت تشکیل شد بآلمان مسافرت کرد .

بنابعدعوت وزیرکار و امور اجتماعی آقای لئون تروتر معاون وزارت کار آلمان فدرال در تاریخ ۱۳۵۱/۶/۱۱ بتهران وارد شد و در مورد کمکهای دولت آلمان درمورد اجرای برنامه‌های آموزش حرفه‌ای با وزیرکار و امور اجتماعی مذاکراتی بعمل آورد . بدنبال این مذاکرات قرار شد دولت آلمان در سالهای آینده تعداد بیشتری بورس کارآموزی حرفه‌ای در اختیار دولت شاهنشاهی قرار دهد .

در تاریخ ۱۳۵۱/۶/۱۹ آقای دکتر ارنست مدیرکل وزارت کار و آقای آیشنر مدیر سازمان اشتغال آلمان فدرال بدعوت وزارت کار و امور اجتماعی بایران وارد شدند . نامبردگان با آقای فرزانه معاون نیروی انسانی وزارت کار و امور اجتماعی ملاقات و در زمینه برنامه‌های اعزام کارآموز بآلمان فدرال و توسعه همکاریهای فنی بین دو کشور مذاکراتی انجام دادند .

بنابعدعوت اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران در تاریخ ۱۳۵۱/۷/۱۴ يك هیأت ۱۶ نفری از مدیران صنایع و بانکهای آلمان بریاست آقای دکتر Sohl رئیس اتحادیه صنایع آلمان بایران مسافرت کردند . اعضای هیأت مزبور به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر شرفیاب گردیدند و با آقای نخست‌وزیر - وزیران اقتصاد و دارائی - مدیرعامل سازمان برنامه و رئیس اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران ملاقات و درمورد عدم توازن مبادلات بازرگانی دوکشور و رشته‌های قابل سرمایه‌گذاری مذاکراتی انجام دادند . ضمناً از کارخانه نورد اهواز - پالایشگاه نفت و کارخانه تالفن‌سازی شیراز بازدید و کارخانه کفش ملی هوفمان را افتتاح کردند .

در تاریخ ۱۳۵۱/۷/۲۴ آقای هوشنگ مساعد معاون وزارت تعاون و امور روستاها با آلمان مسافرت و با مقامات تعاونی آنکشور ملاقات و مذاکره نمودند .

علاوه بر مسافرت هیأت‌های مذکور در فوق در سال ۱۳۵۱ در حدود ۴۴ نفر دیگر از مدیران کل - کارمندان و کارشناسان وزارتخانه های مختلف و موسسات دولتی بمنظور مذاکره با مقامات آلمانی در زمینه توسعه روابط بازرگانی ، صنعتی و فنی بین دو کشور با آلمان فدرال مسافرت کردند .

سازمان جلب سیاحان بمنظور آشنانمودن مردم آلمان با هنر و جاذبه‌های جهانگردی ایران از تاریخ ۷ فروردین تا ۹ اردیبهشت ۱۳۵۱ هیأت‌هایی با آلمان اعزام و هفته‌های ایران را در هتل‌های انترکننتینانتال کلن - دوسلدورف - برلن و فرانکفورت برگزار نمود .

در سال ۱۳۵۱ مرکز صنایع دستی ایران در نمایشگاه صنایع دستی مونیخ (۱۹ تا ۲۷/۱۱/۱۳۵۱) ، نمایشگاه مد IGEDO در دوسلدورف (۳ تا ۲۷/۲/۱۳۵۱) و نمایشگاه صنعتی برلن (۲۴ شهریور تا ۲۷/۱۲/۱۳۵۱) شرکت نمود .

وزارت کشاورزی و منابع طبیعی نیز در هفته سبز برلن که از تاریخ ششم تا پانزدهم اسفند ۱۳۵۱ در برلن تشکیل گردید شرکت نمود .

آمار مبادلات بازرگانی ایران با آلمان فدرال در شش‌ماه اول سال ۱۳۵۱ با مقایسه با همان مدت در سال ۱۳۵۰ بقرار زیر بوده است .

صادرات ایران به آلمان	درصدات ایران	واردات ایران از آلمان	درصدات ایران	واردات ایران	موازنه بازرگانی
۲۴۱۷۲	۱۸ر۰۱	۱۹۵۴۰۳	۲۰ر۹	۱۷۱۲۳۱	شش‌ماه اول سال ۱۳۵۰
۲۴۳۹۸	۱۵ر۰۱	۲۰۹۶۶۵	۱۷ر۶۳	۱۸۵۲۶۷	شش‌ماه اول سال ۱۳۵۱

مناسبات فرهنگی

روابط فرهنگی ایران و آلمان در سال ۱۳۵۱ تحولات قابل توجهی داشته است. در این سال رئیس دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران - رئیس دانشگاه اصفهان - معاون وزارت علوم و آموزش عالی - سرپرست گروه تاریخ دانشگاه تهران و چند نفر از استادان دانشگاه‌های ایران بمنظور بازدیدهای علمی - مذاکرات دانشگاهی یا استفاده از بورسهای تحقیقاتی با آلمان فدرال مسافرت کردند.

از طرف آلمان فدرال نیز آقای دکتر لنتس (Lenz) ایران‌شناس مشهور برای شرکت در کنگره تاریخ و فرهنگ ایران در زمان اشکانیان و آقای پروفیسور دکتر کارل هوپل استاد دانشگاه توپینگن بدعوت وزارت آموزش و پرورش برای همکاری در نامگذاری گیاهان ایرانی و تعلیم روش استقرائی در علوم طبیعی بایران مسافرت کردند.

آقای پروفیسور شولتسه (Scholze) استاد گیاه‌شناسی دانشگاه بن که تا بحال چندین بار برای تحقیقات علمی بایران مسافرت کرده است سخنرانی جالبی درباره پیشرفتهای کشاورزی و اصلاحات ارضی در ایران ایراد نمود.

در همین سال يك سمینار تحت عنوان « همکاری معنوی جهت آموزش ایرانیان مقیم آلمان » با شرکت عده‌ای از اساتید آلمانی و تعدادی از دانشجویان ایرانی در دانشگاه توپینگن تشکیل شد و سخنرانیهایی در مورد اشکالات ترجمه فاوست به شعر فارسی - کتابشناسی در ایران - تربیت معلم در ایران - خط فارسی - گیاهان تابستانی تبریز و مشکلات زبان فارسی برای آلمانیها ایراد گردید.

در سال ۱۳۵۱ در حدود ۵۲ نفر از روزنامه‌نگاران آلمانی بایران مسافرت کردند و در بازگشت مقالات مستندی درباره تحولات اقتصادی و فرهنگی ایران منتشر نمودند.

در سال ۱۳۵۱ جمعاً در حدود ۱۰۷ بورس تحصیلی و مطالعاتی و ۸۷ کارآموزی از طرف دولت آلمان و موسسات آموزشی اینکشور در اختیار دانشجویان ایرانی قرار داده شد.

در کادر موافقت‌نامه مربوط بتعلیم و تربیت کارگران فنی ایرانی در آلمان نیز در سال ۱۳۵۱ در حدود ۶۴۰ نفر استاد کار و کارگر فنی در کارخانجات مختلف آلمان مشغول تکمیل کارآموزی خود بوده‌اند و ۱۶۵ نفر آنها پس از تکمیل کارآموزی تا پایان سال ۱۳۵۱ بایران مراجعت

کرده‌اند . ضمناً دو نفر از کارمندان وزارت کار و امور اجتماعی بمنظور راهنمایی و کمک بآموزش زبان آلمانی کارگران و کارآموزان ایرانی بآلمان مسافرت کردند . شصت نفر از کارشناسان وزارت کار نیز برای کسب تخصص بیشتر در مسائل جدید کارگری بآلمان مسافرت نمودند .

۲۹ نفر از دانش‌آموزان ایرانی از دیماه ۱۳۵۱ دروس فنی و عملی خود را در مدرسه پرستاری برلن شروع کرده‌اند .

در آبانماه ۱۳۵۱ یازده نفر از افسران اداره راهنمایی و رانندگی بمنظور بررسی وضع ترافیک و آشنائی با اصول جدید کنترل رانندگی بآلمان مسافرت نمودند .

در کادر مبادلات ورزشی تیم فوتبال **F. C. Bayer** در سال ۱۳۵۱ بدعوت فدراسیون فوتبال ایران بتهران آمد و با تیم منتخب فوتبال تهران مسابقه داد .

اتریش

روابط دوستانه ایران و اتریش در سال ۱۳۵۱ براساس حسن تفاهم و همکاری ادامه یافت .

در سال ۱۳۵۱ و الاحضرت شاهدخت شمس پهلوی و الاحضرت شاهپور عبدالرضا پهلوی و الاحضرت همدم پهلوی برای يك اقامت کوتاه به اتریش مسافرت نمودند .

در تاریخ ۱۳۵۱/۶/۲۸ برابر با ۱۹ سپتامبر ۱۹۷۲ ماموریت آقای George Seyffertitz سفیر اتریش در دربار شاهنشاهی پایان یافت و بفرمان مطاع شاهنشاه آریامهر يك قطعه نشان درجه يك همایون بوی اهداء گردید .

در تاریخ ۱۳۵۱/۸/۲۰ برابر با ۱۱ نوامبر ۱۹۷۲ آقای Albert Filz سفیر جدید اتریش در دربار شاهنشاهی استوارنامه خود را به پیشگاه شاهنشاه آریامهر تقدیم کرد .

مناسبات اقتصادی

در تاریخ ۱۳۵۱/۱/۴ نمایشگاه محصولات صنایع دستی ایران بوسیله سازمان جلب سیاحان در هتل اینتر کنتینانتال وین گشایش یافت .
در اردیبهشت ماه ۱۳۵۱ به ابتکار سازمان جلب سیاحان هفته ایران در برخی از شهرهای مهم اروپا از جمله در وین برگزار گردید و هزاران نفر از مردم اتریش با جاذبه های جهانگردی و آثار تاریخی و صنایع دستی ایران آشنا شدند .

در تیرماه ۱۳۵۱ آقای جلیل شرکاء رئیس مرکز توسعه صادرات ایران در رأس يك هیأت بازاریابی به اتریش مسافرت نمودند و در زمینه مسائل اقتصادی و تجاری و توسعه بیشتر روابط بازرگانی دو کشور با مقامات دولتی و صاحبان صنایع اتریش مذاکره نمودند .

در همین سال آقای حسن ایزدی رئیس بخش بازاریابی شرکت ملی نفت ایران به وین مسافرت نمودند و در مورد فروش نفت ایران به اتریش بامقامات اقتصادی آنکشور مذاکراتی انجام دادند .

در تاریخ ۱۳۵۱/۶/۲۱ معاون وزارت تجارت و صنایع و سرپرست سازمان جهانگردی اتریش در رأس هیاتی به ایران آمدند و با آقای سیروس فرزانه معاون نخست وزیر و سرپرست سازمان جلب سیاحان ایران ملاقات و درباره روابط جهانگردی دو کشور و توسعه تاسیسات ورزشهای زمستانی در شمال تهران مذاکره نمودند .

وضع مبادلات بازرگانی ایران و اتریش در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با شش ماه اول سال ۱۳۵۰ شرح زیر بوده است :

واحد . هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل واردات ایران	واردات ایران از اتریش	درصد از کل صادرات ایران	صادرات ایران به اتریش	
-۷۹۰۳	۰۸۹	۸۳۳۲	۰۳۲	۴۲۹	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰
-۱۲۹۶۱	۱۱۵	۱۳۶۲۳	۰۴۱	۶۶۲	شش ماهه اول سال ۱۳۵۱

مناسبات فرهنگی

در آبان ماه ۱۳۵۱ بنابدعوت دولت اتریش آقای هوشنگ نهاوندی رئیس دانشگاه تهران به آن کشور مسافرت نمودند و بامقامات دانشگاهی اتریش ملاقات و مذاکره و از مؤسسات آموزش عالی آن کشور بازدید کردند . در نتیجه این مذاکرات قرار شد که روابط دانشگاهی بین دو کشور مخصوصاً در زمینه های ورزش و تربیت بدنی و هنرهای دراماتیک و موسیقی توسعه یابد .

در تیر ماه ۱۳۵۱ بنابدعوت مقامات ورزشی اتریش تیم منتخب شطرنج دانشگاههای ایران برای شرکت در مسابقات بین المللی شطرنج دانشجویان به اتریش مسافرت نمود .

در مرداد ماه ۱۳۵۱ سی و دونفر از کارمندان اداره گمرک برای

مطالعه و کارآموزی در زمینه امور گمرکی به اتریش اعزام گردیدند .
در شهریورماه ۱۳۵۱ بیست و هشت نفر از دانش آموزان ممتاز
دبیرستانهای تهران به اتریش مسافرت کردند و از نقاط دیدنی آن کشور
بازدید نمودند .

در مهرماه ۱۳۵۱ آقای مسعود فرزانی دبیرکل لژیون خدمتگزاران
بشر برای شرکت در کنفرانس لژیون خدمتگزاران بشر که بدعوت دولت
اتریش و باشکرت نمایندگان کشورهای مختلف در وین برگزار شده
به اتریش مسافرت نمود .

در آذرماه ۱۳۵۱ سناتور دکتر جهانشاه صالح به اتریش مسافرت
کردند و از دانشگاه وین دکترای افتخاری دریافت نمودند .

در سال ۱۳۵۱ آقای دکتر نجم آبادی استاد دانشگاه تهران برای
تدریس زبانهای باستانی ایران در دانشگاه وین برای مدت ۶ ماه به اتریش
مسافرت نمودند .

آقای حسین راضی مدیرعامل سازمان تربیتی شهرتهران برای
بازدید از موسسات تربیتی کودکان بدون سرپرست به اتریش مسافرت کرد
و از مرکز تربیتی SOS واقع در دهکده مودلینگ و برخی دیگر از
مراکز نگهداری و تربیت اطفال بازدید نمود .

در سال ۱۳۵۱ دولت اتریش ۸ بورس تحصیلی در اختیار
فارغ التحصیلان مدرسه حرفه‌ای رضا پهلوی قرارداد و موسسات آموزشی
و فرهنگی آن کشور نیز ۲۴ بورس تحصیلی برای دانشجویان ایرانی
اختصاص دادند .

اسپانیا

روابط دوستانه ایران و اسپانیا در سال ۱۳۵۱ براساس حسن تفاهم و همکاری ادامه یافت .

در تاریخ ۱۴/۲/۱۳۵۱ رئیس ستاد کل نیروهای مسلح اسپانیا بدعوت تیمسار ارتشبد غلامرضا ازهاری رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران بایران مسافرت نمود . نامبرده دراین سفر بحضور اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر شرفیاب گردید و با آقای امیرعباس هویدا نخست‌وزیر و عده‌ای از امرای ارتش شاهنشاهی ملاقات نمود .

بدعوت وزارت جنگ اسپانیا در آبان‌ماه ۱۳۵۱ سه افسر توپخانه ارتش شاهنشاهی بمنظور بازدید از کارخانه ها و موسسات نظامی آنکشور بمادرید مسافرت نمودند و دوره مخصوصی را که برای آنها ترتیب داده شده بود گذراندند .

در اردیبهشت‌ماه ۱۳۵۱ آقای ماجونو مدیر عامل شرکت نفت اسپانیائی کامپسا Campsa در راس هیأتی بایران مسافرت نمود و با آقای دکتر منوچهر اقبال رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران ملاقات و مذاکره نمود .

در روابط اقتصادی ایران و اسپانیا در سال ۱۳۵۱ تغییرات مهمی حاصل شد . چندین شرکت مهم اسپانیائی اقداماتی در زمینه سرمایه‌گذاری در ایران و خرید سنگ مس بعمل آوردند .

بین مقامات بازرگانی دو کشور نیز مذاکراتی درباره انعقاد یک قرارداد بازرگانی بین ایران و اسپانیا بعمل آمد و پیش‌بینی میشود در سال ۱۳۵۲ به نتیجه مطلوب منتهی شود .

در تاریخ ۱۵ فروردین ماه ۱۳۵۱ آقای جهانشاهی رئیس کل بانک مرکزی ایران بدعوت رئیس بانک اسپانیا بمادرید مسافرت نمودند و مذاکراتی در زمینه همکاریهای پولی بین دو کشور انجام دادند . در همین سال شرکت سهامی شیلات جنوب هیأتی بمنظور مذاکره

و نظارت بر ارسال کشتیهای ماهیگیری خریداری شده از اسپانیا بآنکشور اعزام نمود .

آمار مبادلات بازرگانی بین دو کشور در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با دوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

صادرات ایران به اسپانیا	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از اسپانیا	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۴۶	۰/۰۳	۹۶۴۱	۱/۰۳	- ۹۵۹۵	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
۳۰۲	۰/۱۹	۸۷۸۰	۰/۷۴	- ۸۴۷۸	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

در سال ۱۳۵۱ با کمک سفارت شاهنشاهی ایران در مادرید يك كرسی آموزش زبان فارسی در دانشگاه مستقل مادرید تاسیس گردید .
در همین سال اقداماتی درباره ایجاد انجمن فرهنگی ایران و اسپانیا صورت گرفت و قرار است انجمن مزبور در سال ۱۳۵۲ تاسیس گردد .

در سال ۱۳۵۱ آقای بابک ساسان رئیس روابط عمومی سازمان جلب سیاحان برای شرکت در فستیوال سینمایی جهانگردی پالمادومايورکا با اسپانیا سفر کرد .

دو فیلم ایرانی نیز در فستیوال فیلم های کودکان خینخون بمعرض نمایش گذاشته شد .

انگلستان

سال ۱۳۵۱ شاهد گسترش همه جانبه روابط ایران و انگلیس و همکاریهای نزدیک بین دو کشور در شئون مختلف بود که مهمترین آن دیدار ذات مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران از لندن میباشد. تشریف فرمائی مزبور پیرو دعوت خصوصی علیاحضرت ملکه انگلستان از ۳۱ خرداد تا ۴ تیر ماه ۱۳۵۱ برابر با ۲۱ تا ۲۵ ژوئن ۱۹۷۲ انجام گرفت. استقبال گرمی که خاندان سلطنتی انگلستان و دولت و رجال و طبقات مختلف از اعلیحضرتین نمودند نمودار وجود روابط حسنه و صمیمانه بین دو کشور میباشد.

در این مسافرت نخست وزیر و وزراء ارشد در کابینه انگلیس - آقای هارولد ویلسون رهبر حزب کارگر و بعضی از مقامات اقتصادی، کارگری و مطبوعاتی انگلستان به پیشگاه مبارک ملوکانه شرفیاب شدند و مذاکراتی انجام دادند.

آقای ادوارد هیث نخست وزیر انگلستان در ضیافت شامی که بافتخار اعلیحضرتین در عمارت شماره ۱۰ Downing Street ترتیب داده بود با اقدامات شگرفی که در ایران تحت رهبری شاهنشاه انجام گرفته اشاره نمود و اظهار داشت ما باید در امور خود از اعلیحضرت شاهنشاه سرمشق بگیریم، ضمناً روابط صمیمانه و منافع مشترک بین ایران و انگلستان را یادآور شد و چنین نتیجه گرفت که این روابط شاید هیچوقت باین نزدیکی نبوده است.

آقای ادوارد هیث بدنبال مذاکرات خود با اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر در تاریخ ۱۶ ر ۴۱۶ ر ۱۳۵۱ برابر با ۷ ژوئیه ۱۹۷۲ در مجلس عوام انگلستان اظهار داشت که ایران متحدی نزدیک و پرجاهت است و مایه خوشوقتی است که در زمینه های وسیع و مختلف فرصت مذاکرات دوستانه با شاهنشاه دست داده است. سخنگوی وزارت خارجه انگلیس نیز در ۲۲ ژوئن ۱۹۷۲ اعلام نمود که: « مناسبات ایران و انگلیس

بسیار نزدیک و مودت آمیز است و در روابط دوجانبه هیچگونه مشکلی که حائز اهمیت باشد در میان نیست . « رادیو تلویزیون B.B.C. پیشرفتهها و ترقیات چشمگیر ایران را در زمینههای اقتصادی و صنعتی تحت رهبری خردمندانه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریا مهر ستایش کرد و اقدامات ایران را در زمینه کشاورزی و اصلاحات ارضی موفقیت آمیز خواند . مفسر رادیو تلویزیون مذکور اظهار داشت ایران از نظر رشد اقتصادی در سال ۱۹۷۱ بعد از ژاپن مقام اول را حائز است و طراح و بنیانگذار این پیشرفتهها شاهنشاه ایران هستند که میخواهند ایران را سریعاً با کشورهای پیشرفته جهان هم پایه سازند و تمام نشانههای موجود حکایت از آن دارد که شاهنشاه ایران برای تحقق اهداف خود توانائی کامل دارند .

بدعوت خصوصی اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و الاحضرت پرنس فیلیپ دوک ادینبورگ روز ۱۲/۱۱/۱۳۵۱ برابر با ۳ مارس ۱۹۷۳ تهران وارد شدند و مورد استقبال و الاحضرت شاهپور عبدالرضا پهلوی قرار گرفتند .

والاحضرت پرنس فیلیپ در مدت اقامت خود در تهران از آثار تاریخی و باستانی اصفهان - شیراز و تخت جمشید دیدن کردند .

مناسبات اقتصادی

بنابدعوت آقای هوشنگ انصاری وزیر اقتصاد ایران آقای جان دیویس John Davies وزیر بازرگانی خارجی انگلستان در راس هیاتی بایران مسافرت نمود .

بدنبال مذاکراتی که بین وزیران دو کشور صورت گرفت تصمیم گرفته شد کمیسیون مشترکی در سطح وزیران تشکیل گردد و با امضای یادداشتی در اینخصوص نخستین اجلاس کمیسیون مشترک وزیران دو کشور تشکیل و در پایان آن پروتکلی بامضاء رسید که نکات مهم آن بشرح ذیل میباشد :

— موافقت انگلستان با افزایش و تنوع صادرات ایران بآنکشور .
— آمادگی انگلستان برای شرکت در اجرای طرحهای عمرانی برنامه پنجم و تامین اعتباری بمیزان ۵۰ میلیون لیره استرلینگ برای اجرای طرحهای بزرگ که با توافق مقامات مربوطه دو کشور قابل افزایش خواهد بود .

— تعهد انگلستان مبنی بر اینکه الحاق آنکشور ببازار مشترک اروپا مانعی در راه بسط روابط بازرگانی بین دو کشور ایجاد نخواهد کرد .

— موافقت در مورد تشکیل کمیته‌ای مرکب از بازرگانان —
صاحبان صنایع و بانکداران طراز اول دو کشور بمنظور فراهم آوردن
مقدمات تشکیل کنفرانس عالی سرمایه‌گذاری در ایران .
آقای دیویس در مدت اقامت خود در تهران به پیشگاه مبارک
شاهنشاه آریامهر بار یافت . ضمناً با آقای امیر عباس هویدا نخست‌وزیر
و آقای عباسعلی خلعت‌بری وزیر امور خارجه ملاقات و مذاکره نمود .
بدنبال تصمیمات متخذه در کمیسیون اقتصادی مشترك ایران
و انگلیس در تاریخ ۲۸ آبانماه ۱۳۵۱ يك هیات عالیرتبه اقتصادی
مرکب از چهار نفر نمایندگان کنفدراسیون صاحبان صنایع انگلستان (CBI)
بریاست سرجان استیونس (Sir John Stevens) رئیس کل بانک
مورگان گرنفل (Morgan Grenfell) لندن بتهران وارد شد .
هیات مزبور با آقای نخست‌وزیر — وزیر اقتصاد و مدیر عامل سازمان
برنامه ملاقات و درباره مسائل مورد علاقه طرفین و تشکیل کنفرانس
سرمایه‌گذاری دو کشور مذاکره نمود و مقرر گردید که يك دبیرخانه
دائمی بمنظور ایجاد تسهیلات مربوط بسرمایه‌گذاری و همکاریهای بین‌دو
کشور تاسیس گردد .

همکاریهای نفتی ایران و انگلستان در سال ۱۳۵۱ فصل نوینی
در روابط اقتصادی دو کشور گشود . بموجب قراردادی که
در فروردین ۱۳۵۱ بین شرکت ملی نفت ایران و شرکت نفت انگلیس
(B.P.) بامضاء رسید ، ایران بعنوان شریک متساوی‌الحقوق در عملیات
اکتشاف و استخراج منابع نفتی زیر دریائی حوزه دریای شمال سهیم
گردید .

قرارداد مزبور توسط آقای دکتر منوچهر اقبال رئیس هیات
مدیره و مدیر عامل شرکت ملی نفت ایران در لندن بامضاء رسید .

در تاریخ ۱۴ خرداد ماه ۱۳۵۱ وزیر امور هوایی و فضائی
و سفیر انگلیس در دربار شاهنشاهی و معاون شرکت هواپیماسازی
انگلیس در جایگاه سلطنتی فرودگاه مهرآباد به پیشگاه اعلیحضرت
همایون شاهنشاه آریامهر باریافتند و ضمن شرفیابی خود توضیحاتی
پیرامون برنامه پرواز آزمایشی هواپیمای کنکورد و خصوصیات این
هواپیما بعرض رسانیدند .

ذات مبارک ملوکانه در پرواز آزمایشی هواپیمای مذکور
شرکت فرمودند .

اولین کنفرانس جهانگردی ایران و انگلیس در تاریخ ۲۷ اردیبهشت ۱۳۵۱ افتتاح گردید و در این کنفرانس نمایندگان ۳۴ آژانس مسافرتی بزرگ انگلیس باتفاق نمایندگان سازمان جلب سیاحان تاثیر پیشرفتهای اقتصادی ایران را در امر جهانگردی مورد بررسی قرار دادند. سازمان جلب سیاحان در نمایشگاه « تعطیلات بین‌المللی » در تاریخ ۱۴ دیماه ۱۳۵۱ در لندن که با شرکت سازمانهای جهانگردی ۱۸ کشور بمدت دو هفته برگزار شد شرکت نمود .

در غرفه ایران برای عرضه صنعت قالی‌بافی کشور يك دختر اصفهانی با اشتغال به قالی‌بافی تماشاچیان را با این صنعت قدیمی ایران آشنا نمود .

آمار مبادلات بازرگانی ایران با انگلستان در نیمه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با همان مدت در سال ۱۳۵۰ بقرار زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

صادرات ایران به انگلستان	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از انگلستان	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۴۷۳۹	۳/۵۳	۱۰۰۸۵۳	۱۰/۸	- ۹۶۱۱۴	ششماه اول سال ۱۳۵۰
۵۱۸۱	۳/۱۹	۱۵۱۸۹۱	۱۲/۷۷	- ۱۴۶۷۱۰	ششماه اول سال ۱۳۵۱

مناسبات فرهنگی

ششمین کنگره بین‌المللی تاریخ هنر و باستانشناسی ایران در حضور والاحضرت پرنسس آن آلکساندرا سرپرست عالیله کنگره و Sir John Meadows نماینده علیاحضرت ملکه انگلستان و پیش از سیصد نفر از دانشمندان ایران‌شناس کشورهای مختلف در تاریخ ۱۹ شهریورماه ۱۳۵۱ در دانشگاه آکسفورد تشکیل گردید . والاحضرت پرنسس آلکساندرا هنگام افتتاح کنگره اظهار نمودند تشکیل این کنگره گام بلندی در راه معرفی تمدن و فرهنگ ایران باستان به جهان غرب خواهد بود . آقای بازیل‌گری رئیس کنگره ضمن شرحی درباره تاریخ هنر و باستان‌شناسی ایران اظهار داشت این کنگره همواره از حمایت

و پشتیبانی اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر برخوردار بوده است و بر اثر توجهات خاص معظم‌له به هدفهای خود در آشنا ساختن مردم غرب به نقش مهم فرهنگ باستانی ایران در تمدن جهان نائل خواهد آمد .

دهمین جلسه عمومی سالانه موسسه بریتانیائی مطالعات ایرانی در تاریخ بیست و دوم آبانماه ۱۳۵۱ در لندن تشکیل گردید .

رئیس موسسه ضمن نطق افتتاحیه خود از کورش کبیر موسس شاهنشاهی هخامنشی بعنوان اولین پاسدار حقوق و آزادی فردی یاد نمود . موسسه مزبور ضمناً تصمیم گرفت بمطالعات خود درباره چینی خانه مرقد شیخ صفی در اردبیل و محل دفن ارغون که از فرمانروایان مغولی بوده است ادامه دهد .

از جمله شخصیت‌های علمی انگلیس که بایران مسافرت نمودند آقای **Michael Hurst** استاد کالج سنت جان دانشگاه آکسفورد را باید نام برد که بدعوت وزارت علوم و آموزش عالی بایران آمد و سخنرانیهای متعددی در دانشگاه‌های کشور ایراد نمود .

در خردادماه ۱۳۵۱ عده‌ای از محققان و مهندسان دانشگاههای مختلف انگلیس برای اکتشاف و مطالعات علمی درباره خصوصیات غار پارائو (در حوالی کرمانشاه) بایران آمدند و بررسی‌های ثمربخشی بعمل آوردند . همچنین در تابستان ۱۳۵۱ گروهی از دانش‌آموزان مدرسه منچستر برای اجرای پروژه تحقیقاتی در زمینه منابع آب و خاک ناحیه سمنان و دامغان به سرپرستی رئیس مدرسه عازم ایران شدند و گزارش نهائی تحقیقات گروه مذکور بصورت کتابی تحت عنوان **Iran Expedition 1972** بچاپ رسید .

گروه تحقیقاتی دیگری از کالج ولینگتن برای مطالعه درباره قلاع اسمعیلیه در الموت و همچنین بازدید از آثار تاریخی خراسان و اصفهان به ایران مسافرت کرد و از تاریخ ۳ تیرماه تا اواسط شهریور ۱۳۵۱ بررسی‌هایی در نقاط مذکور نمود .

در تاریخ ۱۲/۵/۱۳۵۱ نمایندگان مطالعات ایران‌شناسی دانشمندان انگلیسی با حضور رئیس دانشگاه تهران ، سفیر انگلیس در دربار شاهنشاهی ، رئیس شورای فرهنگی بریتانیا و رئیس موسسه ایران‌شناسی بریتانیا و عده‌ای از شخصیت‌های علمی و فرهنگی در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران گشایش یافت .

در این مراسم رئیس دانشگاه تهران طی سخنانی از همکاری شورای فرهنگی بریتانیا تشکر کرد و اظهار خوشوقتی نمود که با تشکیل این نمایشگاه مطالعات دویست ساله دانشمندان انگلیسی در باره ایران در معرض دید و استفاده همگان قرار میگیرد .

در تاریخ ۱۳۰۱/۱۲/۱۳ يك قرارداد همکاری بین دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران و دانشکده دامپزشکی دانشگاه بریستول انگلستان در تالار شورای دانشگاه تهران بوسیله روسای دو دانشکده مزبور بامضاء رسید .

بر اساس این قرارداد مبادله استاد و اعزام دانشجویان ممتاز به منظور ادامه تحصیلات و انجام مطالعات در رشته‌های مختلف دامپزشکی و همچنین تحقیقات مشترك صورت خواهد گرفت .

در سال ۱۳۵۱ در زمینه مبادله استاد و دانشجو و بمنظور تامین نیروی انسانی موثر برای اجرای برنامه‌های تعلیماتی چهل تن از استادیاران و مربیان دانشگاههای ایران به انگلستان اعزام گردیدند که اکنون در موسسات آموزش عالی و دانشگاههای معتبر انگلیس به کسب تخصص اشتغال دارند .

تعدادی از دانشجویان انگلیسی نیز برای ادامه تحصیل به دانشگاه تهران و دانشگاه پهلوی معرفی شده‌اند و برخی از آنان از بورسهای اعطائی دانشگاههای مزبور استفاده مینمایند .

آقای لرد هالفورد مشاور علیاحضرت ملکه انگلستان در امور شهرسازی و سخنگوی مجلس اعیان آن کشور بدعوت آقای نیک‌پسی شهردار پایتخت در آذرماه ۱۳۵۱ به تهران سفر نمودند .

هنرمندان و منقدین هنری انگلیس در جشنواره بین‌المللی فیلم که در فروردین‌ماه ۱۳۵۱ در تهران تشکیل گردید شرکت جستند .

در آبان‌ماه ۱۳۵۱ گروهی از هنرمندان سازمان ملی فولکلور ایران برای نمایش رقصهای محلی ایران به انگلیس مسافرت کردند و برنامه‌هایی در تئاتر معروف Sadler's Wells لندن اجرا نمودند . والاحضرت شاهدخت فاطمه پهلوی و والاحضرت پرنسس آن و عده کثیری از وزیران کابینه و رجال سیاسی و ارباب مطبوعات انگلیس در گشایش نمایش رقصهای محلی ایران حضور داشتند .

ایتالیا

روابط دوستانه ایران و ایتالیا در سال ۱۳۵۱ بر اساس حسن تفاهم و همکاری نزدیک ادامه یافت .

آقای علینقی سعید انصاری سفیر شاهنشاه آریامهر در رم در تاریخ ۲۰/۲/۱۳۵۱ برابر با دهم مه ۱۹۷۲ استوارنامه خود را به حضرت جیوانی لئونه رئیس جمهوری ایتالیا تسلیم نمود .

حضرت رئیس جمهوری ایتالیا در این مراسم ضمن تجلیل از شخصیت جهانی اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر از ترقیات و پیشرفت‌های سریع ایران تحت رهبری معظم‌له اظهار خوشوقتی نموده و نسبت به توسعه بیشتر روابط دیرینه دو کشور در زمینه‌های اقتصادی و فرهنگی ابراز امیدواری کردند .

آقای Luigi Cottafari سفیر جدید ایتالیا در دربار شاهنشاهی در تاریخ ۸/۹/۱۳۵۱ برابر با ۳۱ اکتبر ۱۹۷۲ استوارنامه خود را به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر تقدیم نمود .

در شهریورماه ۱۳۵۱ والا حضرت شاهدخت شمس بهلوی ریاست عالیہ جمعیت شیروخورشید سرخ ایران به ایتالیا مسافرت نمودند و از سازمان صلیب سرخ و برخی دیگر از سازمانهای خیریه ایتالیا بازدید بعمل آوردند . در این سفر آقای پهلبد وزیر فرهنگ و هنر نیز همراه والا حضرت بودند . مدیرکل سازمان صلیب سرخ ایتالیا بیاس خدمات والا حضرت در امور خیریه یک قطعه نشان « گراندر و چه‌ال‌مریتو » را که عالیترین نشان آن سازمان است بحضور والا حضرت تقدیم داشتند .

در اردیبهشت‌ماه ۱۳۵۱ چهل و شش تن از استادان و افسران دانشگاه پدافند ملی ایتالیا به ایران مسافرت نمودند و از تاسیسات نظامی و نقاط تاریخی ایران بازدید نمودند . اعضای این هیأت با آقای هویدا نخست وزیر و آقای خلعتبری وزیر امور خارجه نیز ملاقات نمودند .

در تیرماه ۱۳۵۱ هیأتی از استادان و دانشجویان دانشگاه پدافند

ملی ایران متقابلاً از ایتالیا بازدید بعمل آوردند .
 در مردادماه ۱۳۵۱ بدعوت فرمانده نیروی دریائی ایتالیا تیمسار
 ارتشبد طوفانیان جانشین وزیر جنگ و تیمسار دریادار اردلان معاون
 فرمانده نیروی دریائی شاهنشاهی برای يك دیدار رسمی بمدت يك هفته
 به ایتالیا رفتند و از تأسیسات نظامی و دریائی آن کشور بازدید کردند .
 در شهریور ماه ۱۳۵۱ هیأت پارلمانی ایران مرکب از ۱۴ نفر
 از نمایندگان مجلسین شورای ملی و سنأ برای شرکت در اجلاس کنفرانس
 جهانی اتحادیه بین‌المجالس به رم مسافرت نمودند . اعضای این هیأت
 بحضور حضرت رئیس‌جمهوری ایتالیا پذیرفته شدند .
 جراید مهم ایتالیا مانند ایل‌تمپو - کوریر دلا سرا - ایل‌گلوبو
 و جورناله ایتالیا در سال ۱۳۵۱ مقالات متعددی درباره پیشرفت های
 اقتصادی و اجتماعی ایران تحت رهبری خردمندانه اعلیحضرت شاهنشاه
 آریامهر منتشر کردند .

مناسبات اقتصادی

روابط بازرگانی ایران و ایتالیا در سال ۱۳۵۱ روبه‌گسترش بود .
 میزان صادرات غیرنفتی ایران به ایتالیا به ده میلیون دلار بالغ گردید
 و این رقم نشان دهنده افزایشی معادل ۵۰٪ نسبت به سال ۱۳۵۰ میباشد .
 ولی در عین حال واردات ایران از ایتالیا در همین سال به ۱۲۰ میلیون
 دلار رسید و بدین ترتیب علیرغم کوششهایی که در سال ۱۳۵۱ از طرف
 مقامات اقتصادی ایران بعمل آمد عدم توازن مبادلات بازرگانی دو کشور
 مانند سالهای گذشته ادامه یافت .

در سال ۱۳۵۱ بمنظور تبلیغ و ترویج کالاهای ایران و بررسیهای
 بازاریابی تعدادی از موسسات صنعتی و بازرگانی ایران در نمایشگاههای
 صنایع دستی فلورانس - بازار مکاره میلان - بازار مکاره لوانته - بازار
 مکاره پادوا و بازار مکاره مدیترانه و مسینا و نمایشگاه ناتالی اوجی شرکت
 نمودند . غرفه مرکز صنایع دستی ایران در نمایشگاه فلورانس مقام دوم را
 در بین ۴۸ کشور شرکت‌کننده بدست آورد .

از تاریخ ۱۷ تا ۲۴ فروردین ماه ۱۳۵۱ دولت ایتالیا يك نمایشگاه
 صنعتی در ایران تشکیل داد . در نمایشگاه مذکور ۶۳ کمپانی ایتالیائی
 فرآورده‌های صنعتی خود را به ارزش ۵ میلیون دلار به معرض نمایش
 گذاردند .

در تاریخ ۱۳۵۱/۶/۱۲ يك گروه ۲۵ نفری از روسای ادارات ترویج استانهای وزارت کشاورزی برای گذراندن يك دوره آموزشی ترویجی و آشنائی با طرحهای اجرائی مرکز ترویجی « بورلوآموزانو » به ایتالیا مسافرت کرد .

در سال ۱۳۵۱ از طرف بعضی از صاحبان صنایع ایتالیا پیشنهاداتی برای سرمایه گذاری در ایران تسلیم شد که در هر مورد پیشنهادات مذکور جهت بررسی در اختیار مقامات اقتصادی دولت شاهنشاهی قرار گرفت .

از ۲۳ آذر تا سوم دیماه ۱۳۵۱ يك هیئت اقتصادی و بازرگانی بریاست یکی از صاحب منصبان عالیرتبه وزارت اقتصاد و عضویت دونفر از کارشناسان اقتصادی سازمان بازرگانی خارجی ایتالیا و شانزده تن از صاحبان صنایع و حرف و بازرگانان آنکشور برای مذاکره با مقامات اقتصادی و بازرگانان ایرانی به تهران مسافرت کرد . هیئت مذکور از بازرگانان و صاحبان صنایع و حرف ایرانی دعوت کردند تا جهت بازاریابی و فروش کالاهای خود به ایتالیا مسافرت نمایند .

آمار مبادلات بازرگانی ایران با ایتالیا در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با شش ماه اول سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل واردات ایران	واردات ایران از ایتالیا	درصد از کل صادرات ایران	صادرات ایران به ایتالیا	ششماه اول سال ۱۳۵۰
-۴۰۸۴۲	۴۷۱	۴۳۹۵۹	۲۳۲	۳۱۱۷	ششماه اول سال ۱۳۵۱
-۵۲۸۷۳	۴۸۴	۵۷۵۶۹	۲۸۹	۴۶۹۶	

مناسبات فرهنگی

علیاحضرت شهبانوی ایران در فروردین ماه ۱۳۵۱ نمایشگاه عکس و طرح آثار معماری ایتالیا در دهه ۱۹۶۰ - ۱۹۷۰ را در دانشکده هنرهای زیبای تهران افتتاح فرمودند .

نخستین دور مذاکرات فرهنگی ایران و ایتالیا در چارچوب موافقتنامه همکاری علمی و فنی دولتین که اسناد تصویب آن در بیست و هفتم

بهمن ۱۳۵۰ در رم مبادله شد در اردیبهشت ماه ۱۳۵۱ در کاخ وزارت امور خارجه انجام گرفت و آقای عزت‌اله عاملی معاون فرهنگی وزارت امور خارجه در آغاز مذاکرات اظهار امیدواری کردند که با اجرای مواد موافقتنامه، همکاریهای فرهنگی ایران و ایتالیا گسترش یابد. مدیرکل فرهنگی وزارت امور خارجه ایتالیا و رئیس قسمت کمکهای مربوط به باستان شناسی ایتالیا نیز در این مذاکرات شرکت داشتند.

در تاریخ ۱۶/۲/۱۳۵۱ برنامه مبادلات فرهنگی دو کشور برای سالهای ۷۳-۱۹۷۲ در کاخ وزارت امور خارجه بوسیله مدیرکل فرهنگی وزارت امور خارجه ایتالیا و مدیرکل فرهنگی وزارت امور خارجه شاهنشاهی به امضاء رسید.

در اردیبهشت ماه ۱۳۵۱ طی مراسمی که به ابتکار نشریه «اکودل-توریسم» و با همکاری وزارت جهانگردی ایتالیا برگزار شد جایزه تلائی فعالیتهای توریستی بمناسبت کوشش‌هایی که سازمان جلب سیاحان ایران در امر جهانگردی داشته است به این سازمان اعطاء گردید.

— هیئت‌های تحقیق و مرمت آثار و ابنیه باستانی ایتالیا در سال ۱۳۵۱ نیز به خدمات ارزنده خود در مراکز تاریخی و هنری ایران ادامه دادند.

— شصت نفر از دانشجویان دانشسرای عالی ایران در شهریورماه ۱۳۵۱ به ایتالیا مسافرت کردند و طی چند روز توقف از تأسیسات ورزشی رم و میلان بازدید کردند.

در بهمن ماه ۱۳۵۱ طی مراسمی با حضور سفرای شاهنشاهی آریامهر در رم و واتیکان و مقامات شهرداری رم و جمعی از ایران‌شناسان ایتالیا یکی از خیابانهای زیبای رم بنام کورش کبیر بنیان‌گذار شاهنشاهی ایران نامگذاری گردید.

ضمناً بیست نفر کارآموز وزارت کار و امور اجتماعی برای گذراندن يك دوره ششماهه درمهرماه همین سال به ایتالیا مسافرت کردند. گروهی از استادان و معلمین جغرافیای ایتالیا به سرپرستی رئیس انجمن ایتالیائی معلمین جغرافیا در رم در ماه مهر ۱۳۵۱ برای مشاهدات و بررسی‌های جغرافیائی و باستانی به ایران سفر نمودند.

در فستیوال سینمائی ونیز در مرداد ۱۳۵۱ چند فیلم که از طرف وزارت فرهنگ و هنر ایران فرستاده شده بود بنمایش گذارده شد.

بلژیک

روابط ایران و بلژیک در سال ۱۳۵۱ براساس حسن تفاهم کامل ادامه داشت .

مسافرت آقای عباسعلی خلعت‌بری وزیر امور خارجه در شهریور ۱۳۵۱ به بروکسل برای شرکت در کنفرانس سفرای شاهنشاه آریامهر در اروپای غربی - امضاء قرارداد همکاریهای نفتی بین دو کشور و توسعه همکاریهای علمی - فنی و اقتصادی فیما بین باین مناسبات استحکام بیشتری بخشیده است .

آقای فتح‌الله ستوده وزیر پست و تلگراف و تلفن در تیرماه ۱۳۵۱ بدعوت آقای آنسیل وزیر پست و تلگراف و تلفن بلژیک بآنکشور مسافرت نمود . وزیر پست و تلگراف بلژیک در میهمانی شامی بافتخار آقای ستوده درباره همکاریهای نزدیک و صمیمانه بین ایران و بلژیک صحبت کردند و با اشاره به پیشرفت های اخیر ایران اظهار امیدواری کردند که مناسبات و همکاریهای دو کشور هرچه بیشتر توسعه پیدا کند .

مناسبات اقتصادی

ایران در چهل و پنجمین بازار مکاره بین‌المللی بروکسل که از تاریخ ۹ تا ۲۴ اردیبهشت ۱۳۵۱ تشکیل گردید شرکت نمود و غرفه ایران مورد توجه بازدیدکنندگان و جرایند بلژیک قرار گرفت .
در تاریخ ۲۷ و ۲۸ و ۲۹ اردیبهشت ۱۳۵۱ يك هیأت اقتصادی بریاست آقای آندره بایو André Bayot معاون روابط اقتصادی وزارت بازرگانی خارجی بلژیک بمنظور شرکت در دومین اجلاس کمیسیون مشترك همکاریهای اقتصادی و صنعتی و فنی ایران و بلژیک بتهران وارد شد . در پایان جلسات صورتجلسه‌ای بامضاء رسید که نکات مهم آن بشرح زیر است :

- موافقت بلژیک مبنی بر ایجاد تسهیلات در مورد افزایش صادرات کالاهای صنعتی ایران به بلژیک .

- اعلام آمادگی ایران باعطای اعتبار به بلژیک برای صدور پهنی از کالاهای صنعتی .
- اعلام تمایل طرفین بایجاد واحدهای صنعتی با سرمایه گذاری مشترک در ایران .
- بررسی امکانات تأسیس کارخانه ساخت ورقه های آلومینیومی در ایران و تأمین هزینه های ارزی آن از محل صادرات شمش آلومینیوم ایران به بلژیک .
- اعلام آمادگی بلژیک در مورد اعطای بورس بکارشناسان ایرانی در امور مختلف کشاورزی – خاکشناسی – مکانیزه کردن کشاورزی و غیره .
- اعلام تمایل بلژیک به همکاری با ایران در مورد شهرسازی ساختن پل های هوایی و تأمین اعتبارات مربوط بآن .
- موافقت بلژیک با اعطای ۱۸ بورس در زمینه تعلیمات فنی و حرفه ای بایران .
- در تاریخ ۱۳۰۹/۰۹/۱۳۵۱ غرفه صنایع دستی ایران که توسط آقای کورس کامران بازرگان ایرانی ترتیب داده شده بود در شهر آنورس افتتاح گردید . نمایشگاه و غرفه دیگری از صنایع دستی ایران در ۲۰/۰۹/۱۳۵۱ دربروکسل افتتاح گردید که با استقبال مردم مواجه شد .
- در تاریخ ۱۳۰۹/۰۹/۱۳۵۱ قرارداد مربوط بتأسیس شرکت مختلط تصفیه نفت و بازاریابی ایران و بلژیک توسط آقای دکتر منوچهر اقبال رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران و آقای سی مونه وزیر اقتصاد بلژیک دربروکسل امضاء و مبادله شد . شرکت مزبور در زمینه ایجاد یک پالایشگاه ۵ میلیون تنی در ناحیه لیژ و بازاریابی و توزیع فرآورده های حاصل از آن مطالعات و بررسیهایی بعمل خواهد آورد .
- شرکت ملی نفت ایران مسئولیت امور فنی شرکت مختلط را بعهده دارد و کلیه نفت خام مورد نیاز آنرا تأمین خواهد کرد .
- در سال ۱۳۵۱ قراردادی بین نماینده مرکز صنایع دستی ایران در بروکسل و یکی از بزرگترین فروشگاه های بلژیک منعقد گردید تا نمونه هایی از کلیه فرآورده های دستی ایران در ۲۱ مرکز وابسته بآن در بلژیک بمعرض نمایش گذاشته شود .

آمار مبادلات بازرگانی ایران و بلژیک در شش ماه اول سال ۱۳۵۱؛
ضمن مقایسه با شش ماه اول سال ۱۳۵۰ بدون احتساب صادرات مواد نفتی
بشرح زیر بوده است :

واحد . هزار دلار

صادرات ایران به بلژیک	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از بلژیک	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۲۴۲۷	۱۸۱	۲۰۸۱۰	۲۲	-۱۸۳۸۳	ششماه اول سال ۱۳۵۰
۲۷۱۱	۱۶۷	۲۲۵۵۰	۱۹۰	-۱۹۸۳۹	ششماه اول سال ۱۳۵۱

مناسبات فرهنگی

در تاریخ ۷/۱۱/۱۳۵۱ در سالن بزرگ کاخ هنرهای زیبای بروکسل کنفرانسی درباره آثار معماری تخت جمشید و ابنیه تاریخی ایران ترتیب داده شد که در آن علیاحضرت فابیولا ملکه بلژیک و جمع کثیری از استادان و فرهنگیان حضور داشتند . در این کنفرانس بانو اولسن دواسکوتن ایران شناس و فیلمبردار معروف بلژیکی درباره آثار باستانی ایران و اقداماتی که برهبری خردمندانه شاهنشاه آریامهر برای تجدید عظمت گذشته بعمل میآید سخنرانی کرد و دو حلقه پیام رنگی نیز از تخت جمشید و آداب و رسوم در اویش ایران بنمایش گذارده شد .

در کادر مبادلات فرهنگی در شهریور ماه ۱۳۵۱ یک گروه ۳۰ نفری از دانش آموزان دبیرستانهای تهران به بلژیک مسافرت نموده و از آثار تاریخی و موسسات فرهنگی بازدید بعمل آوردند .

در مهرماه ۱۳۵۱ یک هیأت از هنرمندان رادیو تلویزیون ملی ایران بمنظور شرکت در بیست و دومین جشنواره فیلمهای جهانگردی و فولکلوری بروکسل به بلژیک مسافرت نمودند . در این جشنواره فیلم ایرانی « بادصبا » برنده جایزه شد .

در مهرماه ۱۳۵۱ ایران در نمایشگاه ملی یونیسکو در Hainaut بلژیک شرکت نمود و غرفه ایران که در آن آثار هنری - عکس - نقاشی -

پوستروصنایع دستی ایران بنمایش گذاشته شده بود فوقالعاده جلب توجه نمود .

در تاریخ ۱۳۵۱/۸/۲۷ آقای پروفیسور دوشن گیجن استاد باستان‌شناسی دانشگاه لیژ بدعوت وزارت فرهنگ و هنر بایران مسافرت نمود و در کنگره تاریخ و فرهنگ ایران شرکت نمود و سخنرانی جالبی تحت عنوان « مذهب ایران در زمان سلوکیها و اشکانیان » ایراد کرد .

در تاریخ ۱۳۵۱/۱۰/۱۸ آقای دکتر مبین استاد دانشگاه تهران طبق دعوت مقامات دانشگاهی بلژیک بروکسل مسافرت نمود و طی اقامت خود دو سخنرانی در باره جغرافیای گیاهی ایران در دانشگاه بروکسل ایراد نمود .

در تاریخ ۱۳۵۱/۱۲/۱۲ يك هیأت چهارده نفری از دانش‌آموزان بلژیکی بمنظور بازدید از مؤسسات فرهنگی و آثار تاریخی اصفهان و شیراز بایران مسافرت کردند .

در سال ۱۳۵۱ چهار بورس تحصیلی از طرف دولت ایران در اختیار دانشجویان بلژیکی قرار گرفت و با تمديد دوبورس تحصیلی دیگر نیز موافقت شد . بورسیه‌های مزبور در دانشگاه تهران بتحصیل در رشته‌های باستان‌شناسی و زبان و ادبیات فارسی اشتغال دارند .

دولت بلژیک نیز در سال ۱۳۵۱ هشت بورس تحصیلی در اختیار دانشجویان ایرانی قرار داد و ۱۸ بورس کارآموزی نیز در اختیار دولت ایران گذاشت که ازمحل آن کارمندان وزارتخانه‌های مختلف برای تکمیل رشته‌های تخصصی خود در بلژیک استفاده کرده‌اند .

تعداد کل دانشجویان ایرانی در بلژیک در سال ۱۳۵۱ در حدود ۶۴۰ نفر بود که در رشته‌های مختلف در دانشگاه‌های بروکسل - لوون - لیژ - گان و مونس مشغول تحصیل بوده‌اند .

پرتغال

روابط ایران و پرتغال در سال ۱۳۵۱ براساس تفاهم و همکاری ادامه یافت .

در تاریخ ۱۹/۴/۱۳۵۱ يك نمايشگاه مربوط بتاريخ روابط ایران و پرتغال که از طرف بنياد گلبنگيان در لیسبون ترتیب داده شده بود با حضور حضرت آدمیرال امریکو توماس ریاست جمهوری آنکشور افتتاح گردید . در این نمايشگاه تعداد زیادی مدارك و اسناد و کتب مربوط بروابط سیاسی - تجاری و اقتصادی ایران و پرتغال و همچنین آثار هنری ایران متعلق به بنياد گلبنگيان بمعرض نمايش گذاشته شد . ضمناً بنياد مزبور باین مناسبت اقدام بطبع و انتشار سه سفرنامه پرتغالی مربوط بايران يك کتاب مصور درباره هنرايران و جلد اول فهرست اسناد پرتغالی مربوط بايران نمود .

واردات ایران از پرتغال در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ بالغ بر ۳۵۵ هزار دلار بود و این رقم نسبت بدوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ افزایش محسوسی داشته است .

دانمارك

روابط ایران و دانمارك در سال ۱۳۵۱ براساس همکاری و حسن تفاهم ادامه یافت .

جراید دانمارك در سال ۱۳۵۱ مقالاتی درباره پیشرفتهای اقتصادی ایران - دهه انقلاب شاه و مردم و آزادیهای بانوان تحت رهبری شاهنشاه آریامهر منتشر کردند .

در تاریخ ۱۳۵۱/۱۲/۲۱ هیاتی از جوانان گروه پارلمانی حزب سوسیال دمکرات دانمارك بمنظور آشنائی با اوضاع سیاسی و اقتصادی ایران از سفارت شاهنشاهی در کپنهاك دیدن کردند و اطلاعاتی درباره پیشرفتهای اخیر ایران - تحولات مربوط باجرای انقلاب شاه و مردم در اختیار هیات مزبور قرار داده شد .

در تاریخ ۱۳۵۱/۷/۸ برابر با ۳۰ سپتامبر ۱۹۷۲ آقای Ole Bernhard Olsen سفیر جدید دانمارك در دربار شاهنشاهی استوارنامه خود را به پیشگاه مبارك اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر تقدیم کردند .

در تاریخ ۱۳۵۱/۹/۴ آقای Thorndahl مدیر روزنامه بولیتکن چاپ کپنهاك بایران مسافرت و با آقای رهنما وزیر اطلاعات و معاونان وزارت اطلاعات و وزارت علوم و آموزش عالی و مدیران کل وزارت آب و برق و سپاه دانش ملاقات و مذاکره نمود .

مناسبات اقتصادی

روابط اقتصادی ایران و دانمارك در سال ۱۳۵۱ توسعه محسوسی پیدا کرد . دولت دانمارك از دریافت عوارض گمرکی و مالیات اضافی نسبت بواردات فرش ایران خودداری نمود و این امر موجب رونق نسبی بازار فرش ایران در آنکشور گردید .

در تاریخ ۱۳۵۱ر۴۲ آقای منوچهر فیلی معاون اجرائی بانک اعتبارات صنعتی به کپنهاک مسافرت نمود و با آقای Vissing Christensen رئیس آژانس بین‌المللی دانمارک برای توسعه (Danish International Development Agency) ملاقات و در مورد توسعه کارخانه سیمان آذربایجان که با کمک دانمارک ساخته شده مذاکراتی بعمل آورد.

آمار مبادلات بازرگانی ایران و دانمارک در شش‌ماه اول سال ۱۳۵۱ با مقایسه با همان مدت در سال ۱۳۵۰ شرح زیر بوده است:

واحد: هزار دلار

صادرات ایران به دانمارک	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از دانمارک	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۲۰۶	۰٫۱۵	۷۹۸۸	۰٫۸۶	-۷۷۸۲	شش‌ماه اول سال ۱۳۵۰
۳۶۳	۰٫۲۲	۶۷۸۹	۰٫۵۷	-۶۴۲۶	شش‌ماه اول سال ۱۳۵۱

در سال ۱۳۵۱ عده‌ای از مدیران و روسای سازمانهای دولتی ایران برای بازاریابی - شرکت در سمینارها و یا بررسی و مطالعه درباره موسسات مختلف دانمارکی بآن کشور مسافرت کردند.

در تاریخ ۱۳۵۱ر۴۲۸ آقای Flemming Adstofte نماینده رادیو تلویزیون دانمارک بمنظور تهیه چند حلقه فیلم در باره فعالیتهای سپاهیان دانش و چگونگی مبارزه با بیسوادی در ایران بتهران مسافرت نمود. فیلمهای تهیه شده در تاریخ ۱۳۵۱ر۸۱۳ از تلویزیون دانمارک پخش گردید.

بیست و دو نفر از دانشجویان دانشگاه آرهوس دانمارک در تاریخ ۱۳۵۱ر۵۳ بمنظور تکمیل مطالعات ایران‌شناسی خود بایران وارد شدند و از شهرهای کرمانشاهان - دزفول - آبادان - بوشهر - شیراز - اصفهان - تهران و سواحل دریای خزر و همچنین تاسیسات نفتی - کارخانه ذوب آهن و آثار باستانی ایران بازدید بعمل آوردند.

در تاریخ ۱۳۵۱ر۱۲۱۷ نمایشگاه «از دربار شاهنشاهان ایران» که توسط موزه ملی دانمارک و با همکاری سفارت شاهنشاهی در کپنهاک

ترتیب داده شده بود در شهر Saeby واقع در شمال شبه جزیره جاتلند افتتاح گردید. درنمایشگاه مزبور تعدادی از اشیاء عتیقه و تاریخی که از حفاریهای باستانشناسی درایران بدست آمده با بدل بیکره های پادشاهان ایران باندازه طبیعی که از موزه لوور و وسایر موزه های جهان تهیه شده بود بمعرض نمایش گذاشته شد. ضمناً تعداد زیادی از آثار هنری و صنایع دستی - اسلاید - نقاشی و عکسهای مربوط بایران در آن دیده میشد.

دولت دانمارك در سال ۱۳۵۱ دو بورس تحصیلی برای استفاده سپاهیان دانش در اختیار دولت شاهنشاهی قرارداد.

سوئد

روابط دوستانه ایران و سوئد در سال ۱۳۵۱ براساس حسن تفاهم و همکاری ادامه یافت .

بمناسبت نودمین سالگرد تولد اعلیحضرت گوستاو آدلف، اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریا مهر پیام شادباشی به استکھلم مخابره فرمودند . در کنفرانس بین‌المللی محیط زیست سازمان ملل متحد که از ۱۵ الی ۲۷ خرداد ماه سال ۱۳۵۱ در استکھلم تشکیل گردید يك هیئت از ایران بریاست والا حضرت شاهپور عبدالرضا پهلوی و عضویت آقای روحانی وزیر کشاورزی و منابع طبیعی و آقای فریدون هویدا سفیر شاهنشاه آریا مهر و نماینده دائم ایران در سازمان ملل متحد وعده دیگری شرکت نمود .

در تاریخ ۱۹/۱۹/۱۳۵۱ يك گروه هیجده نفری از دانشجویان سوئدی بنا بدعوت وزارت تعاون و امور روستاها از ایران بازدید نموده و با پیشرفت های ایران در زمینه اجرای برنامه‌های اصلاحات ارضی و تعاون روستائی آشنائی پیدا کردند .

آمار مبادلات بازرگانی ایران با سوئد در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه بادوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ بقرار زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

صادرات ایران به سوئد	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از سوئد	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۵۴	۰/۰۴	۱۱۵۱۷	۱/۲	۱۱۴۶۳-	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
۱۷۴	۰/۱۱	۱۳۳۲۹	۱/۲۲	۱۳۱۵۵-	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

در آبانماه سال ۱۳۵۱ رئیس انجمن ایران و سوئد ضمن نطقی که
در جلسه سالانه انجمن در استکهلم درباره ترقیات و تحولات ده سال
اخیر ایران ایراد کرد خواهان گسترش روابط مردم دو کشور گردید .
ضمناً چند حلقه فیلم ایرانی بمعرض نمایش گذارده شد .
در تاریخ ۱۲، ۱۰، ۱۳۵۱ یک گروه هشت نفری از استادان دانشگاه
گوتنبرگ از ایران بازدید نمودند .

سوئس

روابط دوستانه ایران و کنفدراسیون سوئس در سال ۱۳۵۱ نیز براساس حسن تفاهم و همکاری ادامه یافت .

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر بهاتفاق علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران در تاریخ ۲۳ خرداد ۱۳۵۱ برای ایراد نطقی درپنجاه وهفتمین اجلاس کنفرانس بینالمللی کار در ژنو بهسوئس عزیمت فرمودند و در فرودگاه ژنو مورد استقبال مدیرکل دفتر بینالمللی کار ، رئیس دفتر اروپائی ملل متحد در ژنو و مقامات وشخصیتهای کانتون ژنو قرارگرفتند .

والاحضرت همایون ولایتعهد باتفاق والاحضرت شاهپور علیرضا و والاحضرت شاهدخت فرحتاز پهلوی نیز درتاریخ سوم تیرماه ۱۳۵۱ برای چند روز اقامت در سن موریتس عازم سوئس شدند .

در آذر ماه ۱۳۵۱ نیز علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران برای يك اقامت کوتاه بهسوئس عزیمت فرمودند .

در زمستان ۱۳۵۱ طبق معمول همهساله اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر بهاتفاق علیاحضرت شهبانو و والاحضرت ولایتعهد و سایر اعضای خاندان جلیل سلطنت برای استفاده از ورزشهای زمستانی بهکشور سوئس مسافرت فرمودند .

درسال ۱۳۵۱ دولت سوئس همچنان حفاظت از منافع ایران را درعراق برعهده داشت .

در تاریخ ۱۰/۱۰/۱۳۵۱ يك موافقتنامه حمل ونقل هوائی بین دولت شاهنشاهی ایران وکنفدراسیون سوئس درتهران به امضاء رسید . این موافقت نامه را ازطرف ایران آقای عباسعلی خلعتبری وزیر امورخارجه وازطرف سوئس آقای دانیل گانبین Daniel Gagnebin سفیر سوئس در دربار شاهنشاهی امضاء نمودند .

آمار مبادلات بازرگانی ایران و سوئیس در شش‌ماه اول سال ۱۳۵۱ در مقایسه با شش‌ماه اول سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل واردات ایران	واردات ایران از سوئیس	درصد از کل صادرات ایران	صادرات ایران به سوئیس	
۹۷۷۷-	۱٫۲۶	۱۳۶۵۷	۲٫۸۹	۳۸۸۰	شش‌ماه اول سال ۱۳۵۰
۱۹۶۶۴-	۲٫۰۰	۲۳۸۰۲	۲٫۵۵	۴۱۳۸	شش‌ماه اول سال ۱۳۵۱

مناسبات فرهنگی

در سال ۱۳۵۱ گروهی از ارباب جراید و نمایندگان رادیو تلویزیون سوئیس به ایران مسافرت نمودند و پس از بازگشت به سوئیس طی چند مقاله و یک سلسله برنامه رادیویی پیشرفتهای ایران و مخصوصاً نقش زنان را در جامعه ایران مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار دادند .

در سال ۱۳۵۱ از طرف مقامات دانشگاهی سوئیس و دانشجویان ایرانی مقیم آنکشور چندین سخنرانی درباره مسائل اجتماعی و پیشرفتهای صنعتی ایران ایراد شد و دریایان هر یک چند حلقه فیلم مربوط با ایران بمعرض نمایش گذاشته شد .

در پائیز ۱۳۵۱ یک هیأت از دانشجویان سوئیس و دانشجویان ایرانی مقیم آنکشور برای بازدید به ایران مسافرت نمودند .

فرانسه

روابط دوستانه ایران و فرانسه در سال ۱۳۵۱ نیز براساس مودت و تفاهم و همکاری ادامه داشت . توسعه روزافزون مناسبات فرهنگی و همکاریهای اقتصادی و صنعتی و فنی بین دو کشور و گرایش و تمایل متقابلی که در سطح عامه و بین توده‌های مردم فرانسه و ایران نسبت به فرهنگ و تمدن دو کشور وجود دارد نیز در ایجاد این حسن تفاهم موثر بوده است .

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در شهریورماه ۱۳۵۱ به پاریس مسافرت فرمودند و با حضرت رئیس جمهوری فرانسه ملاقات بعمل آوردند . آقای امیر عباس هویدا نخست‌وزیر نیز در شهریورماه ۱۳۵۱ بطور خصوصی بفرانسه مسافرت نمودند .

در سال ۱۳۵۱ آقای دکتر اقبال رئیس هیأت مدیره و مدیر عامل شرکت ملی نفت ایران - آقای پهلبد وزیر فرهنگ و هنر - تیمسار ارتشبد ازهراری رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران - آقای دکتر کاظم‌زاده وزیر علوم و آموزش عالی و تیمسار سپهبد نصر هریک برای اجرای برنامه‌های بازدید و یا شرکت در کنفرانسهای بین‌المللی بفرانسه سفر کردند . در شهریورماه ۱۳۵۱ ماموریت آقای شارل رو سفیر فرانسه در دربار شاهنشاهی خاتمه یافت و آقای خلعت‌بری وزیر امور خارجه در ضیافت شامی که بافتخار ایشان در کاخ وزارت امور خارجه ترتیب دادند سخنانی درباره روابط دوستانه دو کشور ایراد و خدماتی را که آقای شارل رو در مدت اقامت خود در ایران برای تشیید این روابط بعمل آورده بودند ستودند .

آقای ربرت دوسوزا Robert de Souza سفیر جدید فرانسه در دربار شاهنشاهی در تاریخ ۱۳۵۱/۸/۳ برابر با ۲۵ اکتبر ۱۹۷۲ استوارنامه خود را به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر تقدیم داشتند .

در مهرماه ۱۳۵۱ آقای خلعت‌بری وزیر امور خارجه که برای شرکت در اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل متحد به نیویورک مسافرت کرده بودند با وزیر امور خارجه فرانسه ملاقات و درباره موضوعات مورد علاقه دو کشور و مسائلی که در دستور مذاکرات مجمع عمومی قرار داشت مذاکره و تبادل نظر نمودند .

مناسبات اقتصادی

در فروردین ماه ۱۳۵۱ آقای کورس آموزگار وزیر آبادانی و مسکن بفرانسه مسافرت نموده و از طرحهای مختلف خانه و آپارتمان‌سازی دیدن نموده و با مسئولین و مقامات فرانسوی مذاکراتی انجام دادند .
در سال ۱۳۵۱ اقدامات اقتصادی مشترک ایران و فرانسه توسعه قابل توجهی پیدا کرد و ضمن پی‌گیری و به‌ثمر رساندن پروژه‌های سابق قراردادهایی برای اجرای طرحهای صنعتی و عمرانی بین طرفین امضاء شد که اهم آنها بدین قرار است :

– قرارداد مربوط به لوازم و تجهیزات يك هتل در کنار دریای خزر توسط گروه PLM بمبلغ ۲۲ میلیون فرانك فرانسه .

– ساختمان کوره پخت بزرگ سیمان برای کارخانه سیمان مشهد توسط شرکت Polysius-France بمبلغ ۸ میلیون فرانك فرانسه .

– ساختمان ترانسفورماتور و دستگاههای مختلف تقسیم برق برای سد رضاشاه کبیر توسط کارخانه‌های Merlin Gerin-Schneider بمبلغ ۲۲/۲ میلیون فرانك فرانسه – احداث مرکز تلمبه آب در گرگان توسط موسسه Rateau بمبلغ ۸/۱ میلیون فرانك فرانسه .

– احداث يك کارخانه بمنظور تولید مصالح ساختمانی از بتن توسط شرکت Jean Lefevre بمبلغ ۱۳/۸ میلیون فرانك فرانسه .

– احداث دو دستگاه توربین برای برق‌مشهد توسط موسسه معروف Alsthom بمبلغ ۲۴/۹ میلیون فرانك فرانسه – احداث اسکله‌های کشتیهای نفتکش در جزیره خارك توسط شرکت ETPM بمبلغ ۳۵ میلیون فرانك فرانسه – احداث مرکز اطلاعات تلفن شهر تهران توسط شرکت LMT بمبلغ ۵/۲ میلیون فرانك فرانسه .

شرکت ساختمانی معروف Francis Bouygues نیز در آبان‌ماه ۱۳۵۱ قرارداد مهمی با مقامات ایرانی بمنظور احداث استادیوم بزرگ ورزشی تهران امضاء نمود .

در سال ۱۳۵۱ بمنظور توسعه فروش فرش و صنایع دستی ایران نمایشگاههایی در شهرهای مختلف فرانسه ترتیب داده شد . ضمناً اطاق بازرگانی ایران و فرانسه اقدام به چاپ و انتشار نشریه‌ای درباره پیشرفتهای سریع کشور تحت رهبری عالیقدر شاهنشاه آریامهر و امکانات وسیع سرمایه گذاری در ایران نمود .

در تاریخ ۱۳۵۱/۱۲/۲۶ آقای آندره بیه رئیس مؤسسه « شهر فردا » در فرانسه بدعوت انجمن ملی حفاظت منابع طبیعی و محیط انسانی بایران مسافرت نمود و با وزیر کشاورزی و منابع طبیعی ملاقات و مذاکره نمود .

آقای بیه مدت ده روز در ایران توقف داشت و ضمن تماس و ملاقات با مقامات مربوط بحفاظت منابع طبیعی در استانهای مختلف مذاکراتی در زمینه اقداماتی که باید برای حفظ منابع طبیعی و محیط انسانی بعمل آورد انجام داد و در تاریخ ۱۳۵۱/۲/۵ يك سخنرانی در این زمینه ایراد نمود .

آمار مبادلات بازرگانی ایران با فرانسه در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با همان مدت در سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

صادرات ایران بفرانسه	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از فرانسه	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۴۸۴۵	۳/۶۱	۴۲۹۶۴	۴/۶	۳۸۱۱۹-	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
۳۳۶۹	۲/۰۷	۵۷۴۳۳	۴/۸۳	۵۴۰۶۴-	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

مناسبات فرهنگی

روابط فرهنگی ایران و فرانسه در سال ۱۳۵۱ بسیار متنوع بود و نکات مهم آن بشرح زیر است :

در فروردین ماه ۱۳۵۱ خانه ایران در پاریس نمایشگاهی از آثار نقاشی آقای تبریزی ترتیب داد . در همین ماه موزه چرنوسکی

پاریس نمایشگاهی از مدارك تاريخی مربوط بايران و فرانسه ترتيب داد که فوق‌العاده مورد توجه قرار گرفت .

موزه شهر Saint Rambert sur Loire در فروردین ماه نمایشگاهی از آثار مردم‌شناسی ایران ترتیب داد .

بنا بدعوت دولت فرانسه ارکستر تلویزیون ملی ایران بفرانسه مسافرت نمود و دو برنامه هنری یکی در تاریخ ۱۳۵۱/۱۹ در شهر رویان و دیگری در پانزدهم فروردین در پاریس به رهبری آقای فرهاد مشکوة اجرا نمود .

در اردیبهشت ماه کتابخانه انستیتوی مطالعات فارسی دانشگاه استرازابورگ به اسم مستشرق فقید هانری ماسه نامگذاری شد و در جریان مراسم مربوط به آن آقایان معیری و شمیرانی قطعاتی از موسیقی ایرانی با سه‌تار و ضرب نواختند .

خانه ایران در پاریس از سیزدهم مهرماه تا دهم آبانماه ۱۳۵۱ نمایشگاهی از آثار آقای پیلارام ترتیب داد .

اولین شماره مجله « استودیا ایرانیکا » از طرف انجمن ایران‌شناسی فرانسه در خردادماه در پاریس منتشر شد .

در نیمه اول خرداد هنرمندان ایرانی خانم خاطره پروانه و آقایان بهارلو و پایور و ظریف و محمد اسماعیلی و ناهید به پاریس رفتند و در تأثیر شهر کنسرت دادند .

روز ۱۶ خرداد آقای ناصر عصار نمایشگاهی از آثار خود در نگارخانه Triangle پاریس ترتیب داد و در تاریخ ۱۳۵۱/۳/۱۷ آقای سهراب سپهری در نگارخانه کورش خانه ایران در پاریس نمایشگاهی از نقاشی‌های خود تشکیل داد .

آقای حسین فلاحی نقاش ایرانی در دیماه ۱۳۵۱ آثار نقاشی خود را در نگارخانه کانیاگرانوف پاریس به معرض نمایش گذاشت .

کتاب آب‌شناسی (انباط‌المیاه) دانشمند ایرانی موسوم به کرجی توسط آقای علی مظاهری به فرانسه ترجمه و در بهمن‌ماه ۱۳۵۱ چاپ و منتشر گردید .

فیلمهای « مسجد جامع » ، « استاد بهزاد » ، « ایران سرزمین طبیعت و هنر » از فرآورده‌های وزارت فرهنگ و هنر در اولین جشنواره ملی و بین‌المللی فیلمهای کوتاه مدت که در بهمن‌ماه ۱۳۵۱ در پاریس تشکیل یافت به معرض نمایش گذاشته شد .

جلد سوم و چهارم کتاب بسیار مهم ایران‌شناس فرانسوی آقای کوربن موسوم به *En Islam Iranien* که با کمک مالی شرکت ملی نفت ایران و وزارت فرهنگ و هنر و کمیسیون ملی یونسکو در ایران و بوسیله موسسه انتشاراتی Gallimard پاریس بچاپ رسیده در آذرماه ۱۳۵۱ منتشر شد .

بنا بدعوت وزارت اطلاعات آقای پروفیسور Boissel استاد ادبیات تطبیقی دانشگاه مون پلیم در تاریخ ۱۳۵۱/۷/۲۸ بایران مسافرت نمود و درباره تاریخ روابط سیاسی ایران و فرانسه چندین سخنرانی ایراد نمود .

بنا بدعوت رئیس دانشگاه تهران آقای ژرژدوبی G. Duby مورخ مشهور فرانسوی در تاریخ ۱۳۵۱/۸/۱ بایران مسافرت نمود . مشارالیه در مدت اقامت خود در ایران چندین سخنرانی در دانشگاه تهران و اصفهان و شیراز ایراد نمود .

در تاریخ ۲۷ آبان آقای پروفیسور گیرشمن باستان‌شناس فرانسوی بدعوت وزارت فرهنگ و هنر برای شرکت در کنگره فرهنگ و تاریخ ایران به ایران مسافرت کرد .

برائز مذاکراتیکه در سال ۱۳۵۱ از طرف مقامات فرهنگی ایران با وزارت فرهنگ فرانسه و اولیای دانشگاه مون پلیم انجام گرفت در تاریخ ۱۳۵۱/۹/۲۴ موافقت بعمل آمد که انستیتوی ایران‌شناسی در آن دانشگاه تاسیس گردد . تهیه زمین ساختمان انستیتو و تامین هزینه هیئت آموزشی آن را وزارت آموزش و پرورش فرانسه متعهد گردید و مخارج ساختمان انستیتو را دولت ایران خواهد پرداخت .

در تاریخ ۱۳۵۱/۱۲/۷ موافقت‌نامه مربوط به ایجاد دانشگاه همدان بین وزیر علوم و آموزش عالی و سفیر فرانسه در دربار شاهنشاهی ایران امضاء و مبادله شد .

وزیر علوم و آموزش عالی هنگام امضای موافقت‌نامه مذکور اظهار امیدواری کرد که این موافقت‌نامه نقطه عطفی در روابط فرهنگی ایران و فرانسه باشد و این برنامه با موفقیت با تمام برسد . این دانشگاه که بنام « ابوعلی سینا » نامیده می‌شود از پائیز ۱۳۵۳ با ۳۰۰ دانشجو برنامه‌های آموزشی خود را شروع خواهد کرد . دولت فرانسه در زمینه استخدام استادان فرانسوی برای تدریس در این دانشگاه و تامین احتیاجات دانشگاه از نظر تجهیزات تخصصی و تهیه برنامه‌های مختلف از لحاظ علمی

به دانشگاه همدان کمک می کند و تعداد زیادی بورس در اختیار دانشجویان دانشگاه قرار خواهد داد .

در تاریخ ۱۳۱۲/۱۲/۱۳۵۱ نمایندگان کتابهای پزشکی و بهداشتی فرانسه با حضور رئیس دانشگاه تهران و سفیر فرانسه در دربار شاهنشاهی در کتابخانه دانشکده بهداشت دانشگاه تهران گشایش یافت .

رئیس دانشگاه تهران در این مراسم ضمن اظهار تشکر از همکاریهای دولت فرانسه گفت : تشکیل این نمایندگان پیش از پیش موجب توسعه روابط فرهنگی بین دو کشور ایران و فرانسه خواهد شد . در این نمایندگان بالغ بر ۶۰۰ جلد کتاب و نشریه پزشکی و بهداشتی بمعرض نمایش گذاشته شد .

در سال ۱۳۵۱ دولت فرانسه ۱۵۰ بورس تحصیلی برای استفاده دانشجویان ایرانی در سال تحصیلی ۷۴ - ۱۹۷۳ اختصاص داد و در کمیسیون مشترک فرهنگی ایران و فرانسه که در تاریخ ۱۳۵۱/۱۱/۱۸ برای رسیدگی باین موضوع با حضور وابسته فرهنگی سفارت فرانسه در تهران و نمایندگان وزارتخانه های آموزش و پرورش - فرهنگ و هنر و علوم و آموزش عالی در وزارت امور خارجه تشکیل گردید قرار شد بورسهای مزبور بشرح زیر در اختیار دانشجویان ایرانی قرار داده شود :

- ۹۰ بورس برای رشته های علمی و فنی .
 - ۲۰ بورس برای معلمان زبان فرانسه .
 - ۱۵ بورس برای مطالعه ادبیات فرانسه .
 - ۵ بورس برای رشته ادبیات بطور کلی .
 - ۱۰ بورس برای استفاده فارغ التحصیلان دانشکده حقوق .
 - ۵ بورس برای فارغ التحصیلان دانشکده پزشکی .
 - ۵ بورس برای رشته هنرهای زیبا .
- داوطلبان بورسهای مزبور پس از انجام آزمایش زبان فرانسه تعیین و بمقامات فرهنگی فرانسه معرفی گردیدند .
- در سال ۱۳۵۱ تعداد ۱۱۸ بورس کارآموزی نیز از طرف دولت فرانسه در اختیار دولت شاهنشاهی قرار داده شد که کارمندان وزارتخانه های مختلف از آنها استفاده کرده اند .

فنلاند

روابط ایران و فنلاند در سال ۱۳۵۱ براساس دوستی و احترام متقابل ادامه یافت و پیامهای تبریکی بمناسبت اعیاد ملی ایران و فنلاند بین سران دو کشور مبادله شد .

در بهمن ماه ۱۳۵۱ يك هیات بازرگانی مرکب از عده‌ای از مقامات دولتی و صاحبان صنایع فنلاند بتهران وارد شد . اعضای این هیات با آقای طاهر ضیائی رئیس اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران وعده‌ای از بازرگانان و صاحبان صنایع ملاقات و دربارہ توسعه مبادلات بازرگانی بین دو کشور مذاکره نمودند .

وضع مبادلات بازرگانی ایران و فنلاند درشش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با شش ماه اول سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است .

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل واردات ایران	واردات ایران از فنلاند	درصد از کل صادرات ایران	صادرات ایران به فنلاند	
۵۸۸۲ -	۰/۶۳	۵۸۹۴	۰/۰۱	۱۲	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
۱۰۵۶۱ -	۰/۸۹	۱۰۵۸۴	۰/۰۱	۲۳	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

نروژ

روابط دوستانه ایران و نروژ در سال ۱۳۵۱ مانند گذشته براساس همکاری و حسن تفاهم ادامه یافت .

در مهر ماه ۱۳۵۱ آقای Gunnar Rogstad رئیس قسمت بازرگانی شورای دولتی صادرات نروژ به ایران مسافرت نمود و با مقامات اقتصادی و تجاری ایران درباره توسعه روابط بازرگانی دو کشور ملاقات و مذاکره نمود .

آمار مبادلات بازرگانی ایران و نروژ در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با شش ماه اول سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل واردات ایران	واردات ایران از نروژ	درصد از کل صادرات ایران	صادرات ایران به نروژ	
۱۹۸۸ -	۰/۲۲	۲۰۰۷	۰/۰۱	۱۹	ششماه اول سال ۱۳۵۰
۳۰۸۴ -	۰/۲۶	۳۰۹۵	۰/۰۱	۱۱	ششماه اول سال ۱۳۵۱

مناسبات فرهنگی

بمنظور ادامه همکاریهای فرهنگی بین دو کشور در اردیبهشت ماه ۱۳۵۱ انجمنی بنام « انجمن دائمی ایران و نروژ » تأسیس گردید که اولین جلسه آن در تاریخ ۱۳۵۱/۳/۹ با حضور مدیر کل روابط فرهنگی وزارت امور خارجه نروژ تشکیل گردید .

در اردیبهشت ماه ۱۳۵۱ دوشیزه Odreig Kyvo برنده مسابقه مقاله نویسی درباره ایران به اتفاق آقای Ostbeg خبرنگار مجله

Norsk Ukeblank که مسابقه تحت نظر آن انجام شده بود برای مدت ده روز به ایران مسافرت کرد و در بازگشت مقاله‌ای درباره ایران در مجله مذکور انتشار داد .

بنا بدعوت کمیته پیکار جهانی با بیسوادی مدیر مجله **Hjemmet** چاپ اسلو که هزینه ساختمان يك باب از دبستانهای یادبود جشن شاهنشاهی ایران را پرداخته بود در آبانماه ۱۳۵۱ به ایران مسافرت کرد و در مراسم افتتاح دبستان مزبور که در ناحیه فیلستان ورامین تأسیس و بنام «نانشن» قهرمان نروژی و فاتح قطب شمال نامگذاری شده بود شرکت نمود .
در تاریخ ۱۲۲۲/۱۳۵۱ مراسم شب ایران در محل انجمن هنرمندان نروژ برگزار گردید .
در سال ۱۳۵۱ دولت نروژ سه بورس تحصیلی در رشته پزشکی به دانشجویان ایران واگذار نمود .

هلند

روابط دوستانه ایران و هلند در سال ۱۳۵۱ نیز در جهت تحکیم و توسعه بیشتر ادامه یافت .

در تیرماه ۱۳۵۱ هیات نفتی ایران بریاست آقای فلاح عضو هیات مدیره شرکت ملی نفت ایران برای مذاکره با مقامات نفتی هلند به آن کشور مسافرت نمود .

در بهمن ماه ۱۳۵۱ نمایشگاه جهانگردی و صنایع دستی ایران به ابتکار سازمان جلب سیاحان در شهر اوترخت هلند تشکیل گردید و مورد توجه فراوان مردم و محافل فرهنگی و اقتصادی آن کشور قرار گرفت .

صادرات ایران به هلند در سال ۱۳۵۱ بالغ بر ۳ میلیون دلار بود در صورتیکه صادرات هلند بایران در همین سال به ۶۰ میلیون دلار رسید و باین ترتیب عدم توازن بازرگانی دو کشور که در سال ۱۳۵۰ در حدود ۳۶ میلیون دلار بود در سال ۱۳۵۱ به حدود ۵۷ میلیون دلار بالغ گردید .

مقامات دولت شاهنشاهی بمنظور ایجاد تعادل نسبی در امر مبادلات بازرگانی بین دو کشور با مقامات مربوط هلند مذاکره نمودند ولی چون مبادلات بازرگانی با هلند بعنوان عضو بازار مشترك با توجه بمقررات بازار مزبور صورت میگیرد قرار شد موضوع در کادر مبادلات بازرگانی ایران با بازار مشترك مورد بحث و مذاکره قرارگیرد .

آمار مبادلات بازرگانی دو کشور در شش ماه اول سال ۱۳۵۱
در مقایسه با شش ماه اول سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است :
واحد : هزار دلار

صادرات ایران به هلند	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از هلند	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۱۷۳۲	۱/۲۹	۲۰۶۱۵	۲/۲	-۱۸۸۸۳	ششماه اول سال ۱۳۵۰
۱۴۲۱	۰/۸۷	۳۰۱۴۳	۲/۵۳	-۲۸۷۲۲	ششماه اول سال ۱۳۵۱

مناسبات فرهنگی

انجمن فرهنگی ایران و هلند در سال ۱۳۵۱ پنج بار با شرکت گروهی از ایران دوستان و دانشگاهیان و هنرمندان آن کشور تشکیل جلسه داد و سخنرانیهای در زمینه فراهم آوردن همکاریهای علمی بین دو کشور سپاهیان انقلاب و پیشرفتهای مربوط بدهه انقلاب ایران ایراد شد. در سال ۱۳۵۱ دولت هلند در حدود یکصد بورس کارآموزی کوتاه مدت در رشتههای مختلف علوم و تکنولوژی در اختیار دولت ایران قرارداد. در همین سال در حدود ۶۰ دانشجوی ایرانی در دانشگاههای مختلف هلند بتحصیل اشتغال داشتند. مدرسه مکاتبه ای لیدن نیز همکاری خود را با وزارت آموزش و پرورش ایران ادامه داد.

در خرداد ماه ۱۳۵۱ ارکستر مجلسی تلویزیون ملی ایران برهبری فرهاد مشکوة به هلند مسافرت کرد و برنامه های آن مورد استقبال هنردوستان آن کشور قرار گرفت.

یونان

روابط ایران و یونان در سال ۱۳۵۱ بر اساس همکاری و حسن تفاهم ادامه یافت .

بدعوت اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران اعلیحضرت کنستانتین پادشاه یونان و علیاحضرت ملکه آن ماری در تیرماه ۱۳۵۱ بایران آمده و پانزده روز میهمان اعلیحضرتین بودند .

آقای امیرعباس هویدا نخست وزیر در مردادماه ۱۳۵۱ بطور خصوصی بیونان مسافرت کردند .

در تاریخ ۹ بهمن ۱۳۵۱ آقای عباسعلی خلعتبری وزیر امور خارجه در سر راه مسافرت به بلغارستان يك روز در یونان توقف کردند و در ملاقاتی که بین ایشان و کفیل وزارت خارجه یونان دست داد در مورد مسائل مورد علاقه دو کشور تبادل نظر بعمل آوردند .

آقای هوشنگ انصاری وزیر اقتصاد در سال ۱۳۵۱ بطور خصوصی بیونان مسافرت کردند و با بعضی از بازرگانان یونانی در مورد گسترش روابط بازرگانی بین دو کشور و تشکیل هفته ایران در آتن و هفته یونان در تهران مذاکره و تبادل نظر نمودند .

در تعقیب اقدامات و مذاکراتی که در جهت توسعه فعالیت‌های شرکت ملی نفت ایران در کشور های مصرف کننده اروپائی بعمل آمد ، در تاریخ ۳۱ فروردین ۱۳۵۱ توافقنامه‌ای بین شرکت ملی نفت ایران و گروه سرمایه گذاران یونانی « نیارخوس » امضاء و مبادله شد . بموجب این توافق شرکت مختلطی بنام شرکت تصفیه و توزیع ایران و یونان با مشارکت شرکت ملی نفت ایران و گروه « نیارخوس » در یونان تشکیل میشود . این شرکت مختلط دو سوم کلیه سهام پالایشگاه « اسپیروکوس » بظرفیت چهار ونیم میلیون تن در سال را که در شمال شرقی آتن تاسیس شده در اختیار خواهد گرفت و بموجب امتیازی که قبلا از دولت یونان

کسب شده بعملیات تصفیه و توزیع فرآورده‌های نفتی در این کشور مبادرت خواهد کرد . نفت خام مورد نیاز پالایشگاه مزبور بمدت دوازده سال از شرکت ملی نفت ایران خریداری خواهد شد .

آمار مبادلات بازرگانی ایران در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ در مقایسه با دوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل واردات ایران	واردات ایران از یونان	درصد از کل صادرات ایران	صادرات ایران به یونان	
۶۴۹ -	۱/۰۷	۶۸۴	۰/۰۲	۳۵	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
۱۹۵۳ -	۰/۱۷	۲۰۰۵	۰/۰۳	۵۲	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

در سال ۱۳۵۱ يك قرارداد همکاری فنی ومبادله استاد و دانشجو واختصاص چند بورس تحصیلی برای استفاده دانشجویان دوکشور بین دانشگاه آتن ودانشگاه پهلوی شیراز بامضاء رسید .

بدعوت دولت یونان نمایندگان ایران در کنفرانسهای بین‌المللی امور جزائی - امور ساختمانی ومهندسی و دفاع غیرنظامی که طی سال ۱۳۵۱ در آتن تشکیل شد شرکت کردند .

چندین نفر از روزنامه‌نگاران و مدیران جراید یونان در سال ۱۳۵۱ بایران مسافرت نمودند و دربازگشت مطالبی درباره پیشرفتهای مربوط بدهه انقلاب شاه ومملت منتشر کردند .

واتیکان

در تاریخ ۳۱ فروردین ماه ۱۳۵۱ سفیر واتیکان در دربار شاهنشاهی اعلام داشت که پیام حضرت پاپ پل ششم به‌دبیرکل کنفرانس تجارت و توسعه ملل متحد با خطوط اصلی سیاست اقتصادی و اجتماعی دولت شاهنشاهی تحت رهبری اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر مطابقت دارد.

در خردادماه ۱۳۵۱ نماینده واتیکان در کنفرانس محیط زیست استکهلم از پیشنهاد ایران در مورد سالم نگاهداشتن محیط زیست برای عموم افراد بشر پشتیبانی و قدردانی نمود.

دولت شاهنشاهی ایران به پیروی از سیاست مستقل ملی خود و با اعتقاد باینکه اختلافات بین‌المللی باید بنحو مسالمت‌آمیز و بدون توسل بزور حل و فصل شود از پیام صالح حضرت پاپ پل ششم بمناسبت آغاز سال ۱۹۷۳ پشتیبانی نمود.

ب - کشورهای سوسیالیستی اروپای شرقی :

آلبانی

بدنبال استقرار روابط سیاسی بین دولت شاهنشاهی ایران و جمهوری سوسیالیستی مردم آلبانی در تاریخ ۳۳/۳/۱۳۵۰ برابر با ۲۴ مه ۱۹۷۱ در سال ۱۳۵۱ اقداماتی در زمینه بسط مناسبات سیاسی بین دو کشور بعمل آمد .

در تاریخ ۲۰/۲/۱۳۵۱ برابر با دهم مه ۱۹۷۲ آقای علینقی سعید انصاری سفیر مقیم شاهنشاه آریامهر در رم بسمت سفیر اکردیته شاهنشاه آریامهر در تیرانا تعیین گردید .

در حال حاضر مناسبات اقتصادی و فرهنگی بین دو کشور توسعه چندانی ندارد ولی با علاقه‌ای که مقامات دو کشور به بسط مناسبات فیما بین نشان میدهند امید می‌رود این روابط در سالهای آینده توسعه لازم پیدا کند .

جمهوری دموکراتیک آلمان

بین ایران و جمهوری دموکراتیک آلمان از بدو تشکیل آن دولت مناسبات اقتصادی در سطح مبادلات محدود بازرگانی برقرار شده بود ولی این مناسبات پس از حمایت آقای اتو وینتر وزیر خارجه آنکشور از دعاوی عراق درباره شطالعرب تقریباً قطع شد .

در تاریخ ۱۴/۹/۱۳۵۱ آقای اتو وینتر ضمن مصاحبه‌ای با نماینده خبرگزاری پارس اظهار داشت که « اختلافات بین دول از جمله اختلافات مربوط براههای آبی قابل کشتیرانی میتواند و باید با موافقت طرفین و براساس حقوق بین‌الملل و اصول شناخته شده و مورد عمل کلیه دولتها حل و فصل شود » . ضمناً اضافه نمود که « جمهوری دموکراتیک آلمان از برقراری روابط عادی با دولت شاهنشاهی بهمان ترتیبی که مدت‌ها است بین ایران و سایر کشورهای سوسیالیستی حکمفرما میباشد استقبال میکند . این روابط میتواند براساس اصول همزیستی مسالمت‌آمیز استوار باشد و من اطمینان دارم که در حال حاضر کلیه شرایط لازم برای برقراری و توسعه همکاری ثمربخش بین ملت‌ها و دولت‌های ما موجود است ... »

دولت شاهنشاهی ایران به پیروی از سیاست مستقل ملی خود مبنی بر توسعه روابط دوستانه با دول مختلف بدون توجه بر رژیم حکومتی آنها ، بنمایل دولت جمهوری دموکراتیک آلمان پاسخ مثبت داد و با صدور اعلامیه‌ای در تاریخ ۱۶ آذر ماه ۱۳۵۱ برابر با ۷ دسامبر ۱۹۷۲ بین دو کشور روابط سیاسی عادی برقرار گردید و بمنظور ایجاد روابط دوستانه دو دولت توافق نمودند همکاری بین خود را در زمینه‌های مختلف براساس اصول همزیستی مسالمت‌آمیز و اصول منشور ملل متحد توسعه دهند و در آینده نزدیک هیاتهای نمایندگی دیپلماتیک در سطح سفارت مبادله نمایند .

بدعوت آقای هورست زوله "Horst Soelle" وزیر روابط اقتصادی خارجی جمهوری دموکراتیک آلمان در تاریخ ۱۷/۱۲/۱۳۵۱ برابر با ۸ مارس ۱۹۷۳ آقای هوشنگ انصاری وزیر اقتصاد در رأس

هیاتی بآنکشور مسافرت نمود . وزیر اقتصاد در مدت پنج روز اقامت خود در جمهوری دموکراتیک آلمان با حضرت رئیس جمهوری - دبیر اول حزب کمونیست - نخست وزیر و مقامات اقتصادی آنکشور ملاقات و مذاکره نمود . این مذاکرات منجر بامضای يك توافقنامه درمورد انعقاد قرارداد بازرگانی پنجساله بین دو کشور گردید . بموجب این توافقنامه جمهوری دموکراتیک آلمان کارخانه سیمان - نورد - ماشین آلات کشاورزی و صنایع غذایی - دستگاههای مولد برق و همچنین کارخانههای سازنده خانههای پیش ساخته بایران صادر خواهد کرد و در مقابل وسائط نقلیه - انواع مختلف کالاهای مصرفی - تولیدات پتروشیمی - خشکبار و پنبه از ایران خریداری میکند - ضمناً قرار شد کمیسیون مشترکی از وزیران ایران و جمهوری دموکراتیک آلمان برای توسعه روابط بازرگانی و همکاریهای اقتصادی بین دو کشور تشکیل گردد .

آقای هوشنگ انصاری ضمناً در مراسم افتتاح نمایشگاه بینالمللی بهاره لایبزیك شرکت نمود . غرفه ایران در نمایشگاه مزبور شامل فرش - کالاهای چرمی - چینی و صنایع دستی بود و مورد توجه بازدیدکنندگان قرار گرفت .

صادرات ایران به جمهوری دموکراتیک آلمان در نه ماهه اول سال ۱۳۵۱ بالغ بر ۱۰۵۸ میلیون دلار بود و واردات ایران از آنکشور به حدود ۷ میلیون دلار بالغ گردید .

بلغارستان

روابط دوستانه ایران و بلغارستان در سال ۱۳۵۱ بر اساس حسن تفاهم و همکاری ادامه یافت .
در خرداد ماه ۱۳۵۱ يك هیئت پارلمانی بلغار از ایران بازدید نمود .

بدعوت آقای پیتر ملادنو Peter Mladenov وزیر خارجه بلغارستان در تاریخ ۱۳۵۱ر۵۱۰ برابر با ۱۹۷۲ر۸۱۱ آقای عباسعلی خلعت‌بری وزیر امور خارجه ایران در رأس هیاتی با آنکشور مسافرت نمود . آقای خلعت‌بری در این مسافرت با حضرت تئودور ژیوکف Todor Zivkov رئیس شورای دولتی جمهوری و آقای استانکو دوروف نخست‌وزیر و آقای پیتر ملادنو وزیر امور خارجه بلغارستان ملاقات و درباره مسائل مورد علاقه دو کشور مذاکره نمودند .

در پایان این دیدار اعلامیه مشترکی انتشار یافت که در آن وزیران امور خارجه دو کشور خرسندی کامل خود را نسبت به بسط رضایت‌بخش مناسبات بین ایران و بلغارستان در کلیه زمینه‌ها ابراز داشتند .
— طرفین تمایل خود را به ایجاد تحرك بیشتر در مبادلات فیما بین اعلام نمودند و لزوم انعقاد يك موافقتنامه بازرگانی طویل‌المدت بمنظور هماهنگی کردن این مبادلات با طرحهای عمرانی دو کشور مورد موافقت قرار گرفت .

— طرفین موضوع انعقاد موافقتنامه‌های جدیدی را بمنظور همکاری در زمینه حمل و نقل و ارتباطات و توریسم مورد مطالعه قرار دادند .

در تاریخ ۱۳۵۱ر۶ر۸ برابر با ۳۰ اوت ۱۹۷۲ آقای Varban Tsanev سفیر جدید بلغارستان در دربار شاهنشاهی استوارنامه خود را به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر تقدیم نمود .
آقای احمد اردلان اولین سفیر مقیم شاهنشاه آریامهر در صوفیه در تاریخ ۱۳۵۱ر۶ر۱۴ برابر با ۲۲ اکتبر ۱۹۷۲ استوارنامه خود را

بحضرت تئودور ژيوکوف رياست شورای دولتی جمهوری بلغارستان تقدیم نمود .

در تاریخ ۱۳۵۱ر۳۷ آقای منصور روحانی وزیر کشاورزی و منابع طبیعی در رأس هیاتی به بلغارستان مسافرت کرد و از فعالیتهای کشاورزی در این کشور بازدید نمود .

بدعوت آقای امیر عباس هویدا نخست وزیر در تاریخ ۱۳۵۱ر۶ر۲۴ آقای استانکو تودوروف Stanko Todorov رئیس شورای وزیران جمهوری مردم بلغارستان برای يك دیدار رسمی هفت روزه در رأس يك هیأت اقتصادی به تهران وارد شد . نامبرده در این مسافرت به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر شرفیاب شد و بنمایندهای از طرف حضرت تئودور ژيوکوف رياست شورای دولتی جمهوری مردم بلغارستان از شاهنشاه آریا مهر دعوت نمود تا از آنکشور دیدن فرمایند .

آقای استانکو تودوروف نخست وزیر بلغارستان و اعضای هیأت اقتصادی آنکشور در مدت اقامت خود در تهران با آقای امیر عباس هویدا نخست وزیر - آقای عباسعلی خلعت بری وزیر امور خارجه - آقای منصور روحانی وزیر کشاورزی و منابع طبیعی - آقای خداداد فرمانفرمائیان مدیر عامل وقت سازمان برنامه - آقای احمد میر فندرسکی قائم مقام وزیر امور خارجه - آقای عزت اله عاملی معاون فرهنگی وزارت امور خارجه - آقای جواد وفا معاون وزارت اقتصاد و آقای باقر مستوفی مدیر عامل شرکت پتروشیمی ملاقات و درباره توسعه روابط اقتصادی و فرهنگی بین دو کشور مذاکراتی انجام دادند . این مذاکرات منجر بامضای يك موافقتنامه اقتصادی و بازرگانی بین ایران و بلغارستان در تاریخ ۱۳۵۱ر۷ر۳۰ برابر با ۲۲ اکتبر ۱۹۷۲ گردید .

در این موافقتنامه صادرات صنعتی بین دو کشور مورد توجه مخصوص قرار گرفته و طرفین تسهیلاتی برای توسعه روابط بازرگانی - اقتصادی - صنعتی - کشاورزی - دامداری و همکاریهای دوجانبه قائل شده اند .

در اعلامیه ای که بمناسبت پایان دیدار رئیس شورای وزیران جمهوری مردم بلغارستان از ایران منتشر شد طرفین اعلام نمودند که امکانات مناسبی برای همکاری اقتصادی وسیع در زمینه های کشاورزی - صنایع چوب - صنعت پتروشیمی و تولید نیرو بین دو کشور وجود دارد .

— طرفین لزوم امضای موافقتنامه‌هایی را در زمینه جلب سیاحان و حمل و نقل هوایی و زمینی بین دو کشور اعلام نمودند. ضمناً يك برنامه دوساله بمنظور اجرای موافقتنامه فرهنگی سال ۱۹۶۷ بامضا رسید. در تاریخ ۱۳۵۱/۱۰/۰۷ آقای جواد وفا معاون امور بین‌المللی وزارت اقتصاد در رأس هیأتی برای شرکت در کمیسیون مقدماتی پنجمین اجلاس وزیران ایران و بلغارستان بآنکشور مسافرت نمود.

آقای هوشنگ انصاری در تاریخ ۱۳۵۱/۱۰/۱۳ بصوفیه رفت و ریاست هیأت ایرانی را در پنجمین اجلاس وزیران دو کشور بعهده گرفت. مذاکرات پنجمین اجلاس وزیران ایران و بلغارستان در تاریخ ۱۳۵۱/۱۰/۱۹ پایان یافت.

در این مذاکرات يك موافقتنامه بازرگانی و پرداخت پنجساله و يك پروتکل ازطرف وزیر اقتصاد ایران و وزیر بازرگانی خارجی بلغارستان بامضاء رسید.

بموجب این موافقتنامه و پروتکل مربوط بآن حجم مبادلات بازرگانی بین دو کشور در پنجسال آینده دوست میلیون دلار پیش‌بینی شده است.

دولت ایران اعتباری بمبلغ ده میلیون دلار در اختیار بلغارستان میگذارد تا از محل آن کالاهای صنعتی از ایران خریداری کند.

بلغارستان تصمیم خود را برای خرید چهل و يك میلیون دلار کالای صنعتی در پنجسال آینده از ایران اعلام داشت.

بلغارستان بیست میلیون دلار اعتبار دوازده ساله برای خرید ماشین آلات در اختیار ایران خواهد گذاشت.

در زمینه کشاورزی توافق شد مرکزی برای تحقیقات در مورد تلقیح مصنوعی گوسفند با همکاری بلغارستان در ایران تأسیس شود.

بلغارستان در احداث سدهای کوچک و اجرای طرحهای کوچک آبیاری با ایران همکاری خواهد نمود.

وضع مبادلات بازرگانی ایران و بلغارستان در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با شش ماه اول سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل واردات ایران	واردات ایران از بلغارستان	درصد از کل صادرات ایران	صادرات ایران به بلغارستان	
۲۲۲۲ -	۰/۲۶	۲۳۹۱	۰/۱۳	۱۶۹	ششماه اول سال ۱۳۵۰
۱۳۴۵ -	۰/۱۲	۱۴۲۴	۰/۰۵	۷۹	ششماه اول سال ۱۳۵۱

در تاریخ ۱۳۵۱/۳/۲۱ آقای ژور دانوزارو نایب رئیس کمیته علوم و تربیت پارلمانی بلغارستان که همراه هیئت پارلمانی بلغارستان بایران مسافرت نموده بود با آقای حسین کاظمزاده وزیر علوم و آموزش عالی ملاقات نمود . در این ملاقات درباره روابط فرهنگی و علمی دو کشور مذاکراتی بعمل آمد .

چکسلواکی

روابط ایران و چکسلواکی در سال ۱۳۵۱ نیز مانند سالهای گذشته براساس همکاری و حسن تفاهم ادامه داشت . مهمترین وقایعی که در روابط دو کشور روی داد بشرح زیر بوده است :

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر در تاریخ ۲۰/۶/۱۳۵۱ آقای یان گریگور Jan Gregor نایب نخست وزیر چکسلواکی را که بدعوت دولت شاهنشاهی برای شرکت در مراسم گشایش کارخانه بزرگ ماشین سازی تبریز به ایران آمده بود به حضور پذیرفتند .

شاهنشاه آریامهر هنگام افتتاح کارخانه ماشین سازی تبریز ضمن ابراز رضایت از همکاری دولت چکسلواکی در تاسیس کارخانه مزبور خطاب با آقای گریگور فرمودند که ایجاد این کارخانه با همکاری مشترک کارشناسان ایران و چکسلواکی یکی از نمونه های خوب همکاری دو کشور با سیستمهای مختلف سیاسی است .

نایب نخست وزیر چکسلواکی در پاسخ ، پیشرفتهای صنعتی و اقتصادی ایران را تحت رهبری شاهنشاه آریامهر ستودند و از اینکه چکسلواکی در اجرای طرح بزرگ ماشین سازی تبریز با ایران همکاری داشته است اظهار خوشوقتی نمودند .

بنابعدعوت رئیس پارلمان فدرال چکسلواکی ، یک هیات پارلمانی ایران بریاست آقای عبدالله ریاضی رئیس مجلس شورای ملی در تاریخ ۱۳۵۱/۷/۱ به آن کشور مسافرت نمود . هیات پارلمانی ایران در مدت اقامت خود با مقامات پارلمانی و با آقای اشتر و گال نخست وزیر چکسلواکی ملاقات و درباره مناسبات دو کشور مذاکره نمود .

مناسبات اقتصادی

در تاریخ ۲۲/۲/۱۳۵۱ آقای لودویک چرنی رئیس اطاق بازرگانی چکسلواکی بدعوت آقای طاهر ضیائی رئیس اطاق بازرگانی و صنایع و معادن

ایران در رأس يك هیات تجارتي به ایران آمد . این هیات در مدت اقامت خود در ایران با مقامات اقتصادی و صاحبان صنایع صادراتی ایران ملاقات و مذاکرات سودمندی در زمینه افزایش خرید کالاهای صنعتی از ایران انجام داد .

در تاریخ اول خردادماه ۱۳۵۱ يك هیات بازرگانی هفت نفری چکسلواکی به ایران آمد و با مدیر کل مرکز توسعه صادرات ایران و سایر مقامات مربوطه وزارت اقتصاد ملاقات و مذاکره نمود .

در تاریخ ۲۸/۳/۱۳۵۱ يك هیات بازرگانی ایران بریاست آقای جلیل شرکاء رئیس کل مرکز توسعه صادرات ایران به چکسلواکی مسافرت کرد . هیات مزبور با معاون وزارت تجارت خارجی چکسلواکی و آقای لودویک چرنی رئیس اطاق بازرگانی آن کشور ملاقات و در مورد افزایش صدور برخی از کالاهای ساخته شده ایران به چکسلواکی مذاکراتی انجام داد .

آقای طاهر ضیائی رئیس اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران در نیمه دوم تیرماه ۱۳۵۱ به چکسلواکی مسافرت نمود تا مذاکرات قبلی با مقامات اقتصادی چکسلواکی و بخش خصوصی ایران را دنبال کند . این مذاکرات که بخش مقدماتی آن قبلا در پراگ و تهران انجام شده بود در زمینه بررسی امکانات توسعه روابط بازرگانی دو کشور و همکاری در زمینه اکتشاف و استخراج معادن صورت گرفت .

در تاریخ ۱۸/۶/۱۳۵۱ بنا بدعوت آقای هوشنگ انصاری وزیر اقتصاد آقای یان گریگور نایب نخست وزیر چکسلواکی در رأس هیاتی برای شرکت در مراسم گشایش کارخانه ماشین سازی تبریز که با همکاری دولت چکسلواکی تاسیس گردیده است به ایران مسافرت نمود .

آقای یان گریگور در این مسافرت با آقای امیرعباس هویدا نخست وزیر و وزیر اقتصاد و آب و برق ملاقات و مذاکراتی در مورد توسعه روابط اقتصادی دو کشور انجام داد . در نتیجه این مذاکرات قرار شد که هیاتی از کارشناسان اقتصادی ایران برای بازدید از صنایع منتخب چکسلواکی به آن کشور مسافرت نمایند .

در تاریخ ۱۲/۹/۱۳۵۱ يك هیات اقتصادی ایران بریاست آقای عباسقلی بختیار معاون صنعتی وزارت اقتصاد بمنظور بازدید از صنایع منتخب چکسلواکی به پراگ مسافرت نمود . این هیات در مدت اقامت خود در چکسلواکی با آقای بارچاک وزیر تجارت خارجی آن کشور ملاقات

و مذاکره نمود. اعضای هیات از مراکز صنعتی و کارخانه‌های چکسلواکی بازدید کردند و آقای تقی توکنی مدیرعامل کارخانه ماشین سازی تبریز که در این هیات عضویت داشت با مدیران شرکت اشکودا و سایر موسسات اقتصادی مربوط مذاکرات موفقیت آمیزی در زمینه تکمیل واحد های مختلف کارخانه ماشین سازی تبریز بعمل آورد.

در نیمه دوم بهمن ماه ۱۳۵۱ یک هیات پنج نفری بریاست آقای حسن زاهدی نایب‌التولیه آستان قدس رضوی و استاندار خراسان وعده‌ای از صاحبان صنایع ایران برای مذاکره در امور بازرگانی و خرید ماشین‌آلات نساجی به چکسلواکی مسافرت نمود.

در تاریخ ۲۰/۱۲/۱۳۵۱ هیاتی مرکب از نمایندگان مرکز توسعه صادرات ایران و ۵ نفر از بازرگانان ایرانی برای برگزاری یک نمایشگاه تریکو وارد پراگ شدند. نمایشگاه مزبور در سالن هتل یالتا برگزار گردید. در تعقیب مذاکراتی که بین هیات ایرانی و مقامات چکسلواکی بعمل آمد قراردادهائی برای صدور تریکو از ایران بآن کشور امضاء گردید.

در طی سال ۱۳۵۱ نماینده وزارت تعاون و امور روستاها برای شرکت در هفدهمین سمینار بین‌المللی تعاونی و رئیس آزمایشگاه وزارت کشاورزی برای شرکت در کنفرانس زنگ‌گندم و نماینده سازمان زمین‌شناسی کشور بمنظور شرکت در سمینار بین‌المللی ژئوشیمیستها در پراگ به چکسلواکی مسافرت نمودند.

همچنین ۸ نفر از تکنیسینها و مهندسین نیروگاه شرکت توانیر مشهد وابسته بوزارت آب و برق بمنظور کارآموزی و بازدید از کارخانجات اشکودا برای مدت ۶ ماه عازم آن کشور شدند.

آمار مبادلات بازرگانی ایران و چکسلواکی در ۶ ماهه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با ۶ ماهه اول سال ۱۳۵۰ به شرح زیر بوده است :
واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل واردات ایران	واردات ایران از چکسلواکی	درصد از کل صادرات ایران	صادرات ایران به چکسلواکی	
۵۱۳۷-	۱/۰۷	۱۰۰۲۳	۳/۶۵	۴۸۸۶	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
۹۴۳۴-	۱/۲۲	۱۴۴۶۳	۳/۰۹	۵۰۲۹	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

مناسبات فرهنگی

ایران در فستیوال بین‌المللی سینما در « کارلووی واری » که در تیرماه ۱۳۵۱ برگزار شد شرکت کرد و چهار فیلم از ساخته‌های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در این فستیوال بمعرض نمایش درآمد و مورد توجه قرار گرفت .

در آبانماه ۱۳۵۱ يك هیات سینمایی چکسلواکی بمنظور شرکت در فستیوال بین‌المللی فیلمهای کودکان بتهران وارد شد . فیلمهای چکسلواکی مورد توجه گردانندگان فستیوال قرار گرفت و یکی از آنها بکارگردانی کارل زمان جایزه اول فستیوال را ربود . آقای پروفیسور بروسیل رئیس واستاد دانشکده سینمایی پراگ که جزو هیات اعزامی چکسلواکی در این فستیوال شرکت داشت به سمت رئیس هیات داوران فستیوال برگزیده شد وی پس از بازگشت به چکسلواکی طی مقالاتی درجرايد آن کشور موفقیت فیلمسازان ایران را ستود .

بنابعدعوت فدراسیون فوتبال ایران در سال ۱۳۵۱ دو تیم فوتبال چکسلواکی بمنظور انجام مسابقات. دوستانه بایران مسافرت نمودند .

در سال ۱۳۵۱ چند نفر از دانشجویان ایرانی با استفاده از بورسهای واگذاری دولت چکسلواکی برای گذراندن دوره تحصیلات عالی خود در رشته مکانیک عازم آن کشور شدند .

رومانی

روابط ایران و رومانی در سال ۱۳۵۱ تحولات رضایتبخشی شرح
ذیل داشته است :

بنابه دعوت اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت
فرح پهلوی شهبانوی ایران ، حضرت نیکلای چائوشسکو رئیس شورای
دولتی جمهوری سوسیالیستی رومانی وبانو از تاریخ ۲۲ تا ۲۳ دیماه ۱۳۵۱
برابر با ۱۲ و ۱۳ ژانویه ۱۹۷۳ بطور خصوصی از ایران بازدید نمودند .

سران عالیقدر دو کشور درباره روابط بین ایران و رومانی و برخی
از مسائل بین‌المللی مورد علاقه طرفین مذاکراتی بعمل آوردند و ضمن
اشاره به نقش مثبت تماسهایی که در سالهای اخیر صورت گرفته اعلام داشتند
که شرایط مناسبی جهت توسعه و تحکیم مناسبات فیما بین در کلیه زمینه‌ها
بر اساس منافع دولت ایران و رومانی بر مبنای صلح و تفاهم بین‌المللی
وجود دارد .

در تاریخ ۱۸ و ۱۷ ر ۱۳۵۱ والاحضرت شاهپور عبدالرضا پهلوی بدعوت
خصوصی حضرت نیکلای چائوشسکو برومانی مسافرت نمودند و مورد
استقبال گرم مقامات و شخصیت‌های این کشور قرار گرفتند . والاحضرت
باحضرت نیکلای چائوشسکو ملاقات و مذاکرات دوستانه‌ای بعمل آوردند .

سناتور عباس مسعودی نایب‌رئیس مجلس سنا در فروردین ماه
۱۳۵۱ بنابه دعوت دولت رومانی از آن کشور دیدن کردند و بامقامات سیاسی
و فرهنگی رومانی ملاقات و مذاکرات دوستانه‌ای بعمل آوردند .

آقای «یون مارچی نیانو» رئیس خبرگزاری رومانی و دبیر مجمع
کبیر ملی این کشور در آذر ماه ۱۳۵۱ بدعوت سناتور عباس مسعودی
به ایران مسافرت کرد و به پیشگاه مبارك شاهنشاه آریامهر شرفیاب شد .

مناسبات اقتصادی

روابط اقتصادی ایران و رومانی در سال ۱۳۵۱ نسبت به سالهای قبل توسعه بیشتری یافت .

در اردیبهشت ماه ۱۳۵۱ آقای عباسقلی بختیارمعاون صنعتی وزارت اقتصاد برای شرکت در دومین کمیته فرعی همکاری مشترک اقتصادی و فنی ایران و رومانی در رأس هیأتی به بوکارست سفر کردند و پروتکلی درباره توسعه همکاریهای صنعتی بین دو کشور امضاء نمودند .

آقای گروزا وزیر انرژی رومانی در خرداد ماه ۱۳۵۱ به منظور مذاکره بامقامات دولت شاهنشاهی در زمینه توسعه همکاریهای دو کشور در ساختمان سدها و ایستگاههای هیدروالکتریک به ایران مسافرت کرد و افتخار شرفیابی به پیشگاه مبارک همایونی را حاصل نمود .

آقای ماکسیم برکیانورئیس کمیته دولتی برنامه ریزی رومانی در خرداد ماه ۱۳۵۱ بدعوت آقای خداداد فرمانفرمائیان مدیر عامل وقت سازمان برنامه بایران مسافرت نمود . هدف این مسافرت بررسی امکانات همکاری فنی و اقتصادی دو کشور در زمینه برنامه ریزی درازمدت بود . آقای برکیانو در این سفر به پیشگاه مبارک شاهنشاه آریامهر شرفیاب گردید و با آقای هویدا نخست وزیر ، آقای خلعت بری وزیر امور خارجه ، آقای دکتر اقبال رئیس هیأت مدیره و مدیر عامل شرکت ملی نفت ایران و وزرای اقتصاد ، آب و برق و تعاون و امور روستاها ملاقات و مذاکره نمود . در این مسافرت پروتکلی درباره همکاریهای اقتصادی و فنی با توجه بامکانات برنامه های عمرانی دو کشور بامضاء رسید .

در خرداد ماه سال ۱۳۵۱ آقای مرتضی سرمد مشاور عالی وزارت آب و برق و آقای سیامک مصدقی مدیر عامل شرکت سهامی چوب نكاء بمنظور تهیه و تنظیم قرارداد های کمک فنی و مذاکرات مربوط به طرح مشترک بهره برداری از جنگلهای نكاء بمدت پانزده روز از رومانی دیدن کردند .

در تیر ماه ۱۳۵۱ هیئت نمایندگی وزارت اقتصاد بریاست آقای محمدتقی رزاقنیا معاون آن وزارت بمنظور شرکت در کمیته فرعی مشترک ایران و رومانی در زمینه معدن به رومانی عزیمت کرد و با مقامات مربوطه آنکشور مذاکراتی درباره توسعه همکاری های دو کشور در زمینه اکتشاف و استخراج معادن در ایران انجام داد .

در تیر ماه ۱۳۵۱ هیأتی از طرف وزارت کشاورزی و منابع طبیعی

ایران بریاست آقای مهندس حسین میرصدر معاون آن وزارت برای شرکت در دومین کمیته فرعی کشاورزی ایران و رومانی به بوکارست مسافرت نمود. در پایان مذاکرات این کمیته پروتکلی درباره توسعه کشت پنبه، مبادله اطلاعات کشاورزی - ایجاد مزارع نمونه و تاسیس کارخانجات مختلط غذایی بین ایران و رومانی بامضاء رسید.

در مردادماه ۱۳۵۱ آقای غلامحسین معصومی معاون وزارت کشاورزی و منابع طبیعی برای شرکت در دومین اجلاس کمیته فرعی جنگل و صنایع چوب در راس هیاتی به رومانی مسافرت کردند. در این اجلاس پروتکل مربوط به ساختمان مجتمع چوب نکاء، گسترش همکاریهای بین دو کشور در زمینه صنایع چوب - کاغذ و سلولز بامضاء رسید.

در مردادماه ۱۳۵۱ معاون فنی وزارت آب و برق در راس يك هیات اقتصادی برای شرکت در دومین سوکمیسیون همکاریهای ایران و رومانی در زمینه آب و برق به رومانی مسافرت نمود. در این سوکمیسیون موافقتنامه‌ای درباره صدور ایستگاههای مبدل - ترانسفورماتورهای با ظرفیت زیاد و تجهیزات مربوط بشبکه برق رسانی، از رومانی بایران بامضاء رسید.

در شهریور ماه سال ۱۳۵۱ يك هیات اقتصادی رومانی بریاست آقای پوپسکو (Popescu) قائم مقام وزیر کشاورزی رومانی برای شرکت در کمیته فرعی کشاورزی ایران و رومانی بتهران مسافرت نمود. مذاکرات این هیات با مقامات ایرانی منجر بامضای يك پروتکل همکاری اقتصادی برای تاسیس يك مجتمع کشت و صنعت در ایران گردید. هدف این مجتمع، کشت پنبه در مساحتی بوسعت ۵۰۰۰ هکتار و تبدیل آن بفراورده های مصرفی میباشد.

در تاریخ ۱۷ مهر ماه سال ۱۳۵۱ آقای هوشنگ انصاری وزیر اقتصاد در راس يك هیات مهم اقتصادی بمنظور شرکت در هشتمین اجلاس کمیسیون مشترک وزیران ایران و رومانی بآن کشور مسافرت نمودند. آقای انصاری در این مسافرت با حضرت نیکلای چائوشسکو رئیس شورای دولتی رومانی - نخست وزیر - وزیر اقتصاد و عدهای دیگر از مقامات اقتصادی آن کشور ملاقات و مذاکره نمودند. در پایان مذاکرات وزرای اقتصاد يك پروتکل و يك موافقتنامه بازرگانی و پرداخت پنبه ساله بین ایران و رومانی بامضاء رسید که بموجب آن حجم مبادلات دو کشور تا ۵۲ درصد افزایش پیدا میکند. دولت رومانی موافقت کرده است هر سال

۲۰۰ دستگاه واگن از ایران خریداری کند و طی سالهای ۷۶-۱۹۷۵ قطعات منفصله ده هزار دستگاه تراکتور جدید در اختیار ایران بگذارد. علاوه بر این دو کشور آمادگی خود را برای تاسیس يك پالایشگاه نفت - يك مجتمع پتروشیمی و يك مجتمع كشت و صنعت ابراز داشته‌اند .

در آبانماه سال ۱۳۵۱ آقای آنجلومیکولسکو وزیر کشاورزی و صنایع غذایی و آب رومانی بنابعدعوت دولت ایران بتهران مسافرت نمود. آقای میکولسکو در این مسافرت به پیشگاه شاهنشاه آریامهر شرفیاب شد و با آقای نخست‌وزیر - وزیر کشاورزی و منابع طبیعی و بعضی دیگر از مقامات اقتصادی ایران ملاقات و مذاکره نمود . این مذاکرات منجر بامضای يك موافقتنامه بهداشت دام و دامپزشکی بین دو کشور گردید .

در هفته آخر آبان ۱۳۵۱ آقای لازار معاون جنگلداری و مصالح ساختمانی رومانی برای شرکت در کمیته فرعی مشترك ایران و رومانی بتهران وارد شد و با مقامات جنگلبانی ایران مذاکراتی درباره همکاریهای دو کشور در زمینه بهره‌برداری از جنگل انجام داد .

وضع بازرگانی ایران بارومانی درشش‌ماه اول سال ۱۳۵۱ بامقایسه باهمان مدت درسال ۱۳۵۰ بقرار زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

صادرات ایران به رومانی	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از رومانی	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۳۷۵۴	۲/۸	۲۲۴۶۲	۲/۴	-۱۸۷۰۸	شش‌ماه اول سال ۱۳۵۰
۳۸۷۷	۲/۳۹	۱۳۹۳۵	۱/۱۷	-۱۰۰۵۸	شش‌ماه اول سال ۱۳۵۱

مناسبات فرهنگی

ایران و رومانی در سال ۱۳۵۱ در زمینه فرهنگی واجتماعی نیز مانند دیگر رشته‌ها روابط خود را گسترش دادند . آقای «یهناگئورگیو» قائم‌مقام کمیته دولتی روابط فرهنگی رومانی باکشورهای خارج وهمسرش که وی نیز از مترجمین ونویسندگان برجسته رومانی میباشد باتفاق يك هیات سینمایی بمنظور شرکت در نخستین جشنواره جهانی فیلم که در فروردین

ماه ۱۳۵۱ در تهران برگزار شد بایران مسافرت نمودند و در بازگشت به رومانی در رادیو وتلوویزیون رومانی مطالبی درباره پیشرفتهای ایران ایراد کردند .

رومانی در فستیوال فیلم های کودکان ونوجوانان که در آبانماه ۱۳۵۱ در تهران تشکیل شد شرکت کرد و یک فیلم رومانی نیز برنده جایزه سوم این فستیوال شد .

در تاریخ سیزدهم شهریور ماه ۱۳۵۱ برنامه مبادلات فرهنگی ایران و رومانی برای سالهای ۷۳-۱۹۷۲ در تهران امضاء شد .

در آذرماه ۱۳۵۱ بمناسبت نزدیک شدن دهمین سالگرد انقلاب شاه و مردم مؤسسه تاریخ در بوکارست مراسمی بنام شب ایران برگزار کرد و چند نفر از محققان ودانشمندان رومانی درباره پیشرفتهای ایران سخنرانی نمودند .

در دیماه سال ۱۳۵۱ یک نمایشگاه عکس از پیشرفتهای رومانی در کاخ جوانان تهران افتتاح شد .

در سال ۱۳۵۱ سه نفر از دانشجویان ایرانی با استفاده از بورسهای که دولت رومانی در اختیار ایران گذاشته بود به بوکارست رفتند و در رشته های مهندسی - نفت و پتروشیمی و حقوق بین الملل عمومی مشغول تحصیل شدند .

در سال ۱۳۵۱ دو بورس تحصیلی در رشته زبان و ادبیات فارسی در اختیار دانشجویان رومانی قرار داده شد که یکی از آنها مورد استفاده قرار گرفته است .

در سال ۱۳۵۱ تیم تنیس دیویس کاپ ایران برای انجام مسابقه به بوکارست رفت و تیم کشتی آزاد رومانی نیز بتهران آمد و در مسابقات بین المللی جام آریامهر شرکت نمود .

لهستان

روابط دوستانه ایران و لهستان در سال ۱۳۵۱ با حسن تفاهم و همکاری توأم بود. وقایع مهمی که در روابط دو کشور روی داد بشرح زیر بوده است:

در تاریخ ۱۴/۳/۱۳۵۱ برابر با چهارم ژوئن ۱۹۷۲ آقای کاژیمیر اولشوفسکی Kazimiers Olszewski معاون نخست وزیر لهستان که بدعوت دولت شاهنشاهی به ایران آمده بود در کاخ نیاوران به پیشگاه شاهنشاه آریامهر شرفیاب شد. وی در مدت اقامت خود با آقای امیرعباس هویدا نخست وزیر و آقای خلعت بری وزیر امور خارجه نیز ملاقات و مذاکره نمود.

در تاریخ ۲۸/۱۰/۱۳۵۱ برابر با ۱۸ ژانویه ۱۹۷۳ آقای پیوتر یاروزویچ نخست وزیر لهستان در راه بازگشت از هند برای يك توقف کوتاه غیررسمی وارد تهران شد و با آقای هویدا نخست وزیر ملاقات و درباره توسعه و تحکیم روابط بین دو کشور مذاکره نمود.

مناسبات اقتصادی

در تاریخ ۲۲/۲/۱۳۵۱ برابر با ۲۲ آوریل ۱۹۷۲ نمایشگاه کالاهای صنعتی لهستان در محل نمایشگاههای بین المللی در تهران افتتاح شد.

در تاریخ ۱۳/۳/۱۳۵۱ برابر با ۳ ژوئن ۱۹۷۲ آقای کاژیمیر اولشوفسکی معاون اقتصادی نخست وزیر لهستان بنا بدعوت دولت شاهنشاهی برای شرکت در سومین اجلاس کمیته مشترک وزیران ایران و لهستان برای همکاریهای اقتصادی در رأس هیاتی وارد تهران شدند. ایشان در مدت اقامت خود با آقای انصاری وزیر اقتصاد، آقای دکتر اقبال رئیس هیات مدیره و مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران و آقای خداداد فرمانفرمایان مدیرعامل وقت سازمان برنامه ملاقات و درباره گسترش روابط اقتصادی و تجاری دو کشور مذاکره نمود.

نکات عمده‌ای که در سومین اجلاس کمیته مشترك وزیران دو کشور مورد مذاکره و توافق قرار گرفت بشرح زیر بود :

— ایران موافقت اصولی خود را برای اعطای اعتباری به لهستان برای خرید کالاهای صنعتی از ایران اعلام داشت .

— لهستان آمادگی خود را برای شرکت در اجرای برنامه‌عمرانی پنجم و اعطای اعتباراتی به ایران ابراز نمود . قرار شد که شرایط این اعتبارات در اجلاس بعدی تعیین گردد .

— طرفین موافقت کردند که قرارداد همکاری علمی و فنی ایران و لهستان که سال گذشته پاراف شده بود توسط وزیران مربوطه دو کشور امضاء شود .

نایب نخست‌وزیر لهستان از آقای حسین کاظم‌زاده وزیر علوم و آموزش عالی ایران دعوت نمود که برای امضای موافقتنامه مزبور به لهستان مسافرت نماید .

در تاریخ ۱۷/۳/۱۳۵۱ آقای جعفر بوشهری سرپرست دفتر حقوقی شرکت ملی ذوب آهن ایران به لهستان مسافرت نمود و راجع به امکان خرید ذغال کک برای مصرف کارخانه ذوب آهن با مقامات آن کشور مذاکره کرد .

در تاریخ ۱۳/۷/۱۳۵۱ آقای صنیعی نماینده شرکت ایران ناسیونال برای مذاکره درباره فروش اتومبیل‌های ساخت آن شرکت به لهستان مسافرت نمود .

در آبانماه ۱۳۵۱ سمینار صنایع لهستان برای معرفی پیشرفتهای صنعتی و اقتصادی لهستان با همکاری اطاقهای بازرگانی و صنایع و معادن دو کشور در تهران تشکیل گردید .

در تاریخ ۱۹/۹/۱۳۵۱ آقای هوشنگ انصاری وزیر اقتصاد برای شرکت در چهارمین اجلاس کمیته مشترك وزیران ایران و لهستان به ورشو عزیمت کرد . وزیر اقتصاد در این سفر با رئیس شورای عالی دولتی ، نخست‌وزیر ، نایب نخست‌وزیر و وزرای تجارت خارجی صنایع سنگین ، کشتیرانی و صنایع شیمیائی و رئیس سازمان برنامه لهستان ملاقات و درباره همکاری اقتصادی دو کشور مذاکره نمود .

در پایان مذاکرات چهارمین اجلاس کمیته مشترك وزیران پروتکلی بوسیله وزیر اقتصاد ایران و وزیر تجارت خارجی لهستان امضاء گردید که اهم مطالب آن بشرح زیر میباشد :

— میزان مبادله کالا بین دو کشور در سالهای ۷۴-۱۹۷۳ تعیین شد که در مقایسه با سال ۱۹۷۱ تقریباً سه برابر افزایش یافته است .
 — دولت ایران آمادگی خود را برای اعطای اعتباری بمبلغ ۱۵ میلیون دلار به لهستان برای خرید برخی از کالاهای صنعتی ایران اعلام داشت .

— دولت لهستان موافقت نمود که اعتباری بمبلغ ۷۵ میلیون دلار در اختیار دولت ایران بگذارد تا بمصرف خرید ماشین آلات و تجهیزات از آن کشور برساند .

— طرفین موافقت نمودند که با همکاری یکدیگر کارخانه‌های قند ، نساجی و سردخانه در ایران تاسیس نمایند .

آمار مبادلات بازرگانی ایران و لهستان در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با شش ماه اول سال ۱۳۵۰ به شرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

صادرات ایران به لهستان	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از لهستان	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۷۱۵	۰/۵۳	۲۲۹۳	۰/۲۵	- ۱۵۷۸	ششماه اول سال ۱۳۵۰
۵۱۴	۰/۳۲	۲۱۵۳	۰/۱۸	- ۱۶۳۹	ششماه اول سال ۱۳۵۱

مناسبات فرهنگی

در تاریخ ۱۳۵۱/۳/۲۸ آقای منوچهر آگاه سرپرست دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران برای مدت دو هفته به لهستان مسافرت نمود .
 لهستان با ارسال ۳ فیلم درستیوال بین المللی فیلمهای کودکان که در آبانماه ۱۳۵۱ در تهران برگزار شد شرکت نمود .
 در تاریخ ۱۳۵۱/۸/۵ آقای حسین کاظمزاده وزیر علوم و آموزش عالی بدعوت دولت لهستان بمنظور امضای موافقت نامه علمی و فنی ایران و لهستان به آن کشور مسافرت نمود .
 وزیر علوم و آموزش عالی در مدت اقامت خود در لهستان با نخست وزیر، وزیر علوم و آموزش عالی و سایر مقامات علمی و فرهنگی

نهستان ملاقات نمود وامكانات توسعه همكاريهاي فرهنگي بين دو کشور را
مورد بررسی قرار داد .

در سال ۱۳۵۱ یکی از اساتید دانشکده بهداشت دانشگاه تهران
بدعوت مقامات دانشگاهی لهستان ونماینده انجمن توان بخشی ایران با
استفاده از بورس انجمن بین‌المللی معلولین برای مدت یکماه به لهستان
مسافرت نمودند .

مجارستان

مهمترین وقایع مربوط بروابط ایران ومجارستان در سال ۱۳۵۱
بشرح زیر میباشد :

شاهنشاه آریامهر روز ۱۳۵۱/۷/۵ آقای ژوزف بیرو وزیر
بازرگانی خارجی مجارستان را که در راس هیئتی به تهران وارد شده بود
بحضور پذیرفتند .

والاحضرت شاهپور عبدالرضا پهلوی در اوایل اردیبهشت ماه
۱۳۵۱ بدعوت وزیر کشاورزی و خواربار دولت مجارستان بمنظور شکار
بآن کشور عزیمت نمودند و در مدت توقف خود با وزیر کشاورزی ومعاون
سیاسی وزارت امور خارجه ومقامات شکاربانی مجارستان مذاکرات
دوستانه بعمل آوردند و مورد پذیرائی گرم قرار گرفتند .

در تاریخ ۱۳۵۱/۶/۲۴ برابر با ۱۵ سپتامبر ۱۹۷۲ آقای
بالینت گال سفیر جدید مجارستان در دربار شاهنشاهی به پیشگاه شاهنشاه
آریامهر شرفیاب شد و طی مراسمی استوارنامه خود را تقدیم داشت .

مناسبات اقتصادی

در اوایل تیرماه ۱۳۵۱ يك هیئت دوازده نفری بازاریاب ایرانی
بسرپرستی رئیس مرکز توسعه صادرات وزارت اقتصاد به بوداپست عزیمت
نمود . این هیات با رئیس اتاق بازرگانی و معاون وزارت بازرگانی
خارجی وسایر مقامات اقتصادی وبازرگانی آن کشور ملاقات نمود و
مذاکرات مفصلی برای توسعه حجم مبادلات بازرگانی بین دو کشور انجام
داد که منجر به موافقتهایی در مورد خرید کالاهای صنعتی ایران گردید .
آقای ژوزف بیرو وزیر بازرگانی خارجی مجارستان در اوایل
مهرماه سال ۱۳۵۱ در راس يك هیئت شش نفری از مقامات اقتصادی و
بازرگانی آن کشور برای شرکت در دومین اجلاس مشترك وزیران اقتصاد
ایران ومجارستان به تهران وارد شد . وزیر بازرگانی خارجی مجارستان

و اعضای هیئت در طول اقامت در تهران با وزیر اقتصاد و سایر مقامات اقتصادی ایران ملاقات و مذاکراتی پیرامون گسترش حجم مبادلات بازرگانی دو کشور انجام داد و در پایان این مذاکرات پروتکل دومین اجلاس مشترک برای همکاریهای اقتصادی بامضاء رسید. بموجب پروتکل مزبور طرف مجارستان موافقت کرد که خریدهای خود را از ایران افزایش داده و آنرا متنوع سازد بطوریکه صادرات کالاهای صنعتی ایران نسبت هرچه بیشتری را در کل صادرات ایران به مجارستان بدست آورد.

در مهرماه ۱۳۵۱ دومین نمایشگاه صنعتی مجارستان در محل نمایشگاه دائمی ایران گشایش یافت. در این نمایشگاه هفده موسسه تجارت خارجی مجارستان محصولات خود را که شامل ماشینآلات صنعتی - تجهیزات مخابراتی و برقی بود بمعرض نمایش گذاردند.

آقای ژوزف بیرو وزیر بازرگانی خارجی مجارستان ضمن سخنرانی افتتاحی خود بروابط دوستانه بین دو کشور اشاره نمود و اظهار داشت: سفر شاهنشاه آریامهر به مجارستان و بازدید رئیس جمهوری مجارستان از ایران سرآغاز همبستگیها و روابط نزدیک بین ایران و مجارستان بوده است.

در سال ۱۳۵۱ مطالعاتی برای ایجاد دومین واحد تهیه شیر خرم با ورود هیئتی از مجارستان به ایران شروع شد. این هیئت مذاکراتی با بخش خصوصی در زمینه احداث این واحد صنعتی انجام داد. نخستین واحد تهیه شیر خرم که با همکاری مجارستان تاسیس گردید در سال ۱۳۵۰ بمرحله بهره برداری رسید.

مذاکرات و اقدامات برای ایجاد یک واحد عظیم کشت و صنعت در دشت مغان با مشارکت مجارستان جریان داشت. بموجب توافقهائی که بعمل آمده است دولت مجارستان ماشینآلات صنعتی و کشاورزی و گاوهای اصیل در اختیار بخش دولتی و خصوصی قرار خواهد داد و در اجرای این منظور در سال ۱۳۵۱ چند دسته از کارشناسان کشاورزی مجارستان به ایران وارد شده و ضمن انجام مطالعات وسیع دشت مغان را برای ایجاد واحدهای کشت و صنعت مناسب تشخیص داده اند.

در تاریخ ۱۲۷۱۳۵۱ قرارداد ایجاد یک مجتمع صنعتی گوشت در استان فارس توسط آقای روحانی وزیر کشاورزی و منابع طبیعی

و آقای میکولوش مدیر عامل کمپلکس گوشت مجارستان در تهران به امضاء رسید .

آمار مبادلات بازرگانی ایران با مجارستان در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با شش ماه اول سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

صادرات ایران به مجارستان	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از مجارستان	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۱۳۸۱	۱/۰۳	۷۸۰۶	۰/۸۴	-۶۴۲۵	ششماه اول سال ۱۳۵۰
۲۷۲۸	۱/۶۸	۵۱۰۲	۰/۴۳	-۲۳۷۴	ششماه اول سال ۱۳۵۱

مناسبات فرهنگی

در زمینه همکاری های فرهنگی و علمی تحولات عمده سال ۱۳۵۱ بشرح زیر میباشد :

در فروردین ماه ۱۳۵۱ یکی از کارگردانان فیلم مجارستان بنابعدعوت وزارت فرهنگ و هنر بمنظور شرکت در فستیوال بین المللی فیلم به تهران وارد شد . در این فستیوال دو حلقه فیلم مجارستانی بنام « سکوت و فریاد » ، « پرندگان و ماهیهای دانوب » بمعرض نمایش گذارده شد .

در تاریخ ۲۷ اردیبهشت ماه سال ۱۳۵۱ برنامه مبادلات فرهنگی بین دولت شاهنشاهی ایران و جمهوری مردم مجارستان در بوداپست بامضاء رسید . این برنامه مربوط بسالهای ۱۹۷۲ - ۱۹۷۳ میباشد که در زمینه فرهنگ و هنر - علوم و آموزش عالی - آموزش و پرورش - مطبوعات و رادیو و تلویزیون - ورزش و تفریح بدنی - تدوین یافته است .

درمهرماه سال ۱۳۵۱ يك موافقتنامه همکاری علمی و فنی بین ایران و مجارستان در تهران بامضاء رسید . بموجب این موافقتنامه طرفین برنامه هایی برای توسعه همکاریهای علمی و فنی - اعزام کارآموزان - مبادله کارشناسان و محققین و شرکت کارشناسان درکنگره ها

سمپوزیومها و کنفرانسهای علمی در دو کشور تنظیم و اجرا خواهند نمود و بدین منظور يك کمیته مشترك همکاریهای علمی و فنی مرکب از تعداد مساوی نماینده از هر دو کشور تشکیل میشود و پس از بررسی، نسبت بمسائل فوق تصمیمات لازم اتخاذ مینماید.

آقای ژوزف بیرو هنگام امضای موافقتنامه مزبور اظهار داشت: براساس تجربه‌هایی که از امضای قراردادهای مشابه با کشورهای دیگر بدست آمده اطمینان حاصل است که اینگونه قراردادها در ایجاد و بسط همکاریهای علمی و فنی بسیار موثر میباشد و بخوبی میتوان از تجربیات دو کشور در این زمینه‌ها استفاده کرد.

یوگسلاوی

روابط دوستانه ایران و یوگسلاوی در سال ۱۳۵۱ بر اساس حسن تفاهم و همکاری ادامه داشت .

بدعوت آقای امیرعباس هویدا نخست‌وزیر آقای جمال بیدیچ Dzemal Bijedic رئیس شورای اجرائی فدرال یوگسلاوی (نخست‌وزیر) در تاریخ ۱۳۵۱/۹/۳ برابر با ۲۴ نوامبر ۱۹۷۲ در راس هیاتی بایران مسافرت نمود .

نخست‌وزیر یوگسلاوی در این سفر به پیشگاه شاهنشاه آریامهر شرفیاب گردید و با آقای امیرعباس هویدا نخست‌وزیر و آقای عباسعلی خلعت‌بری وزیر امور خارجه و برخی دیگر از مقامات ایرانی ملاقات و مذاکره نمود .

در اعلامیه مشترکی که بمناسبت پایان مسافرت نخست‌وزیر یوگسلاوی انتشار یافت ، طرفین از توسعه مطلوب مناسبات بین ایران و یوگسلاوی در کلیه جهات اظهار رضایت کرده و تأیید نمودند که ملاقاتها و تبادل نظر بین سران دو کشور کمک بزرگی به گسترش همه‌جانبه روابط دوستانه بین دو کشور نموده است .

بدعوت تیمسار ارتشبد عظیمی وزیر جنگ ایران در آبانماه سال ۱۳۵۱ ژنرال نیکالوویچیچ Nikola Ljubicic وزیر دفاع یوگسلاوی باتفاق چندتن از افسران عالی‌رتبه ارتش یوگسلاوی به ایران مسافرت نموده و به پیشگاه شاهنشاه آریامهر شرفیاب شد .

این مسافرتها موجب آشنائی بیشتر مقامات دو کشور با سیاست یکدیگر و تردید شدن نظرات آنان نسبت به مسائل سیاسی و امور جهانی و همکاری نزدیکتر در مجامع بین‌المللی گردید و زمینه مساعدی برای گسترش بیشتر روابط سیاسی بین دو کشور فراهم آورد .

مناسبات اقتصادی

آقای منصور روحانی وزیر کشاورزی و منابع طبیعی ایران در تاریخ ۱۸ ر ۱۳۵۱ بمدت يك هفته در راس هیاتی به یوگسلاوی مسافرت نمودند و با مقامات عالی رتبه این کشور درباره همکاریهای فنی و کشاورزی دو کشور ملاقات و مذاکراتی بعمل آوردند .

در شهریور ماه ۱۳۵۱ چهارمین اجلاس کمیسیون مشترک ایران و یوگسلاوی برای همکاری بازرگانی و اقتصادی در تهران تشکیل گردید و آقای ایویرکیچ Ivojerkić وزیر امور مهاجرت یوگسلاوی در راس هیاتی برای شرکت در اجلاس مذکور بتهران مسافرت نمود . در این اجلاس پروتکلی بامضاء رسید که نکات مهم آن بشرح زیر میباشد :

طرفین موافقت کردند اقداماتی در زمینه ایجاد موازنه بازرگانی بین دو کشور بعمل آورند تا مبادلات بازرگانی دو کشور که يك بریست بنفع یوگسلاوی میباشد در سال ۱۳۵۲ به يك برسه ونیم متعادل شود .

— در مورد فروش نفت به یوگسلاوی و شرکت ایران در ایجاد لوله سراسری نفت یوگسلاوی و همچنین احداث پالایشگاه نفت تا مرحله توزیع در آن کشور مذاکراتی بعمل آمد .

— طرفین تمایل خود را به ایجاد واحدهای صنعتی مشترک در ایران اعلام داشتند .

— طرف یوگسلاوی اظهار علاقه بایجاد پروازهای مستقیم بین دو کشور نمود و قرار شد مذاکرات شرکتهای هواپیمائی ایران و یوگسلاوی در این زمینه ادامه پیدا کند .

در تاریخ ۳ ر ۱۳۵۱ مجدداً آقای Ivojerkić باتفاق يك هیئت بازرگانی به تهران سفر نمود . نامبرده در این سفر با مقامات عالی رتبه سیاسی و اقتصادی ایران ملاقات و درباره روابط اقتصادی و مبادلات بازرگانی و همکاریهای همه جانبه دو کشور مذاکره و تبادل نظر نمود . در پایان مذاکرات توافق اصولی در تمام زمینه های همکاریهای اقتصادی دو کشور بعمل آمد و نامه هائی در این مورد بین هیاتهای نمایندگی دو کشور مبادله گردید و قرار شد بعداً کارشناسان اقتصادی ایران و یوگسلاوی درباره جزئیات آن بررسی نمایند .

در تاریخ ۱۴ ر ۱۳۵۱ آقای Novak Poleksic معاون وزارت بازرگانی خارجی یوگسلاوی بنا بدعوت وزارت اقتصاد ایران به تهران مسافرت نمود . نامبرده پیرو توافق های اصولی که قبلاً بین آقای امیرعباسی

هویدا نخست‌وزیر ایران و آقای جمال بیدیچ نخست‌وزیر یوگسلاوی بعمل آمده بود بامتامات وزارت اقتصاد و بانک مرکزی ایران درباره مبادلات بازرگانی دو کشور ونحوه پرداختهای عمومی مذاکره نمود . در جریان مذاکرات ، دولت یوگسلاوی علاقه خود را به خرید نفت خام ایران اظهار داشته و از شرکت ملی نفت ایران دعوت بعمل آورد که در سرمایه‌گذاری و همکاریهای فنی تاسیسات لوله نفت سراسری یوگسلاوی شرکت نماید. ضمناً دولت یوگسلاوی آمادگی خود را برای هرگونه همکاریهای فنی در اجرای برنامه پنجساله پنجم ایران اعلام داشت . درخاتمه مذاکرات هیئت اقتصادی یوگسلاوی بامتامات وزارت اقتصاد و بانک مرکزی ایران قراردادی درباره خرید نفت خام و همکاریهای فنی واقتصادی وهمچنین نحوه پرداختهای دو کشور بامضاء رسید .

در سال ۱۳۵۱ برای اولین بار یک شرکت مستقل دولتی یوگسلاوی قراردادی با شرکت سهامی فرش ایران و چند موسسه صادراتی منعقد نمود و فرشهای خریداری شده از ایران را در فروشگاههای معتبر یوگسلاوی بمعرض فروش گذاشت .

هشت شرکت صنعتی و بازرگانی ایران در نمایشگاه بین‌المللی زاگرب که از تاریخ ۱۶ تا ۲۶ شهریور ماه تشکیل گردید شرکت نمودند .

آمار مبادلات بازرگانی ایران با یوگسلاوی در نیمه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با همان مدت در سال ۱۳۵۰ بقرار زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

صادرات ایران به یوگسلاوی	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از یوگسلاوی	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۶۸۱	۰/۵۱	۶۱۴۱	۰/۴۶	-۵۴۶۰	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
۱۵۸	۰/۱۰	۱۲۵۶۰	۱/۰۶	-۱۲۴۰۲	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

در سال ۱۳۵۱ فعالیتهای بیشتری در زمینه فرهنگی بین ایران و یوگسلاوی صورت گرفت . دولت شاهنشاهی ایران طرحی برای برنامه

همکاریهای علمی و فنی بین دو کشور بدولت یوگسلاوی تسلیم نمود تا پس از مطالعه و اظهار نظر درباره جزئیات آن برنامه مناسبی تنظیم و به مورد اجرا گذاشته شود .

در بهمن ماه ۱۳۵۱ بمناسبت بزرگداشت دهه اول انقلاب شاه و ملت معاون سردبیر روزنامه **Borba** بنا بدعوت سازمان مطبوعات کشور به ایران مسافرت نمود . نامبرده از نزدیک پیشرفتهای اقتصادی و اجتماعی ایران را مشاهده نموده و با ارباب مطبوعات ایران تبادل نظر بعمل آورد .

فصل هفتم

روابط ایران با کشورهای قاره امریکا

الف - کشورهای امریکای شمالی:

کانادا

روابط دوستانه ایران و کانادا در سال ۱۳۵۱ براساس حسن تفاهم و همکاری ادامه یافت. در این سال پیامهای شادباشی بمناسبت اعیاد ملی دو کشور بین سران معظم ایران و کانادا مبادله شد.

در شهریورماه ۱۳۵۱ ماموریت آقای Christopher Eberts سفیر کانادا در دربار شاهنشاهی پایان یافت و آقای جیمز جورج - James George سفیر جدید آنکشور در تاریخ ۱۳۵۱/۷/۲۸ برابر با ۳۰ سپتامبر ۱۹۷۲ ضمن مراسمی بحضور اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر شرفیاب شد و استوارنامه خود را تقدیم نمود.

در تاریخ ۱۳۵۱/۱۰/۲۳ آقای دکتر سعید حکمت نماینده ایران و عضو هیات رئیسه سازمان بین‌المللی جرم‌شناسی که از طرف سازمان مزبور بسمت داور در امور جرم‌شناسی در سطح بین‌المللی انتخاب شده بود برای انجام ماموریت به مونرال مسافرت نمود.

در تیرماه ۱۳۵۱ مرکز صنایع ایران در نمایشگاه جهانی مونرال شرکت نمود و غرفه ایران در نمایشگاه مزبور که در زمینی بمساحت پنج هزار متر مربع ساخته شده بود در تاریخ ۱۳۵۱/۴/۲۹ افتتاح گردید. در این غرفه مقدار زیادی از نمونه‌های صنایع دستی - آثار برجسته تاریخی - جواهرات قدیمی و فرشهای نفیس و آثار هنری ایران بمعرض نمایش گذاشته شده بود. ضمناً چهار فروشگاه در این غرفه، صنایع دستی ایران را بمعرض فروش گذاشت.

آمار مبادلات بازرگانی ایران و کانادا در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با دوره مشابه آن در سال ۱۳۵۰ بقرار زیر بوده است:
واحد: هزار دلار

صادرات ایران به کانادا	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از کانادا	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۲۳۱۶	۱/۷۲	۴۱۷۰	۰/۴۵	-۱۸۵۴	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
۲۳۷	۰/۱۵	۳۹۵۱	۰/۳۳	-۳۷۱۴	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

مناسبات فرهنگی

بدعوت آقای هوشنگ نهاوندی رئیس دانشگاه تهران در تاریخ ۲۹/۳/۱۳۵۱ آقای پرفسور روژه گودری Roger Gaudry رئیس دانشگاه مونرال بایران مسافرت نمود. نامبرده در این مسافرت از دانشگاه‌های تهران - اصفهان - آریامهر و پهلوی شیراز دیدن نمود و در باره همکاریهای علمی و فنی بین کانادا و ایران با مقامات دانشگاهی و فرهنگی دولت شاهنشاهی مذاکراتی انجام داد. وی در تاریخ ۳۰/۳/۱۳۵۱ با آقای امیرعباس هویدا نخست‌وزیر نیز ملاقات و مذاکره نمود. در این مذاکرات قرار شد هیاتی مرکب از کارشناسان دانشگاه‌های کانادا برای بررسی امکانات همکاریهای دانشگاهی بین دو کشور بایران مسافرت نمایند.

صلیب سرخ کانادا در تاریخ ۱۸/۲/۱۳۵۱ مبلغ ۲۵ هزار دلار بمنظور کمک بزلزله‌زدگان فارس در اختیار جمعیت شیروخورشید سرخ ایران قرارداد.

ایالات متحده آمریکا

«مناسبات بین ایران و ایالات متحده آمریکا در سال ۱۳۵۱ در زمینه های مختلف سیاسی ، اقتصادی ، فرهنگی و هنری همواره روبه توسعه بوده و عملاً بصورت نمونه بارز مناسبات بین کشورها درآمده است» (۱) .

بنابعدعوت اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانوی ایران ، حضرت ریچارد نیکسون رئیس جمهوری ایالات متحده آمریکا و بانو روز نهم و دهم خرداد ماه سال ۱۳۵۱ از ایران دیدار رسمی نمودند و مورد استقبال گرم و دوستانه اعلیحضرتین - دولت و ملت ایران قرار گرفتند .

در ضیافت شامی که بافتخار حضرت رئیس جمهوری آمریکا و بانو نیکسون در کاخ نیاوران برپا شد اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر فرمودند :

«دیدار شما نشانه دوستی و تفاهم عمیقی است که همواره از خصوصیات بارز روابط بین دو کشور ما بوده و باگذشت زمان پیوسته استوارتر شده است» .

حضرت رئیس جمهوری ایالات متحده آمریکا در پاسخ فرمودند :

« ... ما افتخار می کنیم که ایران دوست آمریکا است ... من برای دوستی شاهنشاه ایران که طی این همه سال افتخار آنرا داشته ام ارزش بسیار قائلم ...»

« اعلیحضرت شاهنشاه شخصیتی هستند که نه تنها نسبت به مسائل فی مابین دو کشور ما که خوشبختانه همواره نسبتاً کوچک بوده تفاهم دارند بلکه آگاهی معظم له نسبت به عصری که در آن زندگی میکنند و مسائل بین المللی بسیار عمیق است . درایت و خردمندی شاهنشاه بی اندازه حائز ارزش است و بهمین جهت بود وقتی دعوت محبت آمیز شاهنشاه پیش آمد از فرصت استقبال کردم و به ایران آمدم تا بامعظم له مشورت کرده و از درایت و خرد

۱ - از فرمایشات شاهنشاه آریامهر در ضیافت شام بافتخار حضرت پرزیدنت

نیکسون در تاریخ ۱۳۵۱/۳/۹ .

ایشان در خصوص سیاست آینده ایالات متحده برخوردار شوم .
در اعلامیه مشترکی که بمناسبت پایان مسافرت حضرت رئیس
جمهوری امریکا انتشار یافت سران دو کشور مراتب رضایت عمیق خود را
از روابط عالی بین دو کشور اعلام و امید خود را به ادامه این روابط در
آینده ابراز داشتند . اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر باردیگر تصمیم
ایران را به تقویت نیروی دفاعی خود بمنظور تامین امنیت ملت ایران
تاکید فرمودند و رئیس جمهوری نیز تأیید نمودند که ایالات متحده آمریکا
مانند گذشته به همکاری با ایران جهت تقویت نیروی دفاعی خود ادامه
خواهد داد .

طرفین یکبار دیگر احترام خود را نسبت به حق حاکمیت هر ملت
در انتخاب سرنوشت خویش بدون دخالت خارجی تأکید کردند .

وزیر امور خارجه آمریکا ضمن گزارش سیاست خارجی آمریکا
به کنگره این کشور پیشرفتهای اقتصادی و اجتماعی ایران را ستود و
سیاست دولت شاهنشاهی را در مورد بحرین سازنده اعلام نمود . وی
همچنین شناسائی امارات متحده عرب را توسط دولت شاهنشاهی مورد
تمجید و تحسین قرار داد ، و همه این تحولات را در جهت منافع کلیه کشور
های این منطقه دانست .

در ششمین اجلاس هیئت کمیته اقتصادی سنتو که روز ۲۴ اسفند تشکیل
گردید آقای سیکو معاون وزارت خارجه آمریکا برای امور آسیای
جنوبی و خاور نزدیک پشتیبانی دولت آمریکا را از برنامه های سازمان پیمان
مرکزی (سنتو) تأیید نمود .

آقای سناتور William B. Spong عضو حزب دمکرات از ایالت
ویرجینیا و عضو کمیته روابط خارجی مجلس سنای آمریکا روز ۱۵ تیرماه
به تهران وارد شد و بامقامات وزارت خانه های کشور و بهداری و تعاون
و امور روستاها ملاقات و پیرامون نظارت بر کشت خشکاش و مبارزه بامواد
مخدر مذاکره نمود .

آقای John Connally وزیر خزانه داری آمریکا بعنوان فرستاده
ویژه پرزیدنت نیکسون روز ۱۶ تیرماه به تهران وارد شد و بافتخار شرفیابی
به پیشگاه مبارک ملو کانه نائل آمد . آقای کانالی در مدت اقامت خود با آقای
امیرعباس هویدا نخست وزیر و آقای جمشید آموزگار وزیر دارائی ملاقات
و پیرامون مسائل مورد علاقه ایران و ایالات متحده آمریکا بویژه مسائل
اقتصادی مذاکره نمود .

آقای Joseph J. Sisco معاون وزارت خارجه آمریکا در امور مربوط به خاور نزدیک و آسیای جنوبی در ۱۷ مردادماه بیاناتی در زمینه مسائل خلیج فارس در برابر یکی از کمیته های فرعی کمیته امور خارجی مجلس نمایندگان ایراد کرد و طی آن نقش برجسته ایران را در این منطقه تشریح نمود .

آقای Sam Yorty شهردار لوس آنجلس روز ۲۰ مرداد ۱۳۵۱ به تهران وارد شد و در مدت اقامت خود در تهران در مراسم نامگذاری خیابان شرقی پارك فرح بنام خیابان لوس آنجلس شرکت نمود . آقای یورتی بافتخار شرفیابی به پیشگاه مبارک ملوکانه و دریافت نشان درجه يك همایون نائل آمد .

آقای خلعت بری وزیر امور خارجه که برای شرکت در بیست و هفتمین اجلاس سازمان ملل متحد به نیویورک رفته بود روز ۲۹ شهریور در واشنگتن با آقای راجرز وزیر خارجه آمریکا ملاقات نمود و پیرامون مسائل دو جانبه و بین المللی مذاکرات مهم و سودمندی بعمل آورد .

آقای سناتور Henry Jackson عضو حزب دمکرات از ایالت واشنگتن و عضو کمیته نیرو های مسلح مجلس سنای آمریکا در آذرماه ۱۳۵۱ به تهران وارد شد و بافتخار شرفیابی به پیشگاه مبارک شاهانه نائل گردید . ضمناً با آقای عباسعلی خلعت بری وزیر امور خارجه و بعضی از مقامات اقتصادی ایران ملاقات و مذاکره نمود .

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر بمناسبت درگذشت حضرت هری ترومن پیام تسلیتی برای حضرت ریچارد نیکسون رئیس جمهوری آمریکا و خانم ترومن ارسال فرمودند و بفرمان مطاع ملوکانه آقای هوشنگ انصاری وزیر اقتصاد باتفاق سفیر شاهنشاه آریامهر در واشنگتن در مراسم یادبودی که بدین مناسبت در تاریخ ۱۵/۱۰/۱۳۵۱ برگزار گردید شرکت نمود .

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر بمناسبت درگذشت حضرت لیندن جانسن رئیس جمهور سابق آمریکا پیام تسلیتی به پرزیدنت نیکسون و بانو جانسن ارسال فرمودند و آقای خلعت بری وزیر امور خارجه باتفاق سفیر شاهنشاه آریامهر در واشنگتن در تاریخ ۱۵/۱۱/۱۳۵۱ در مراسم یادبود حضرت لیندن جانسن شرکت نمودند .

بمنظور تجدید نظر در موافقتنامه هوایی بین ایران و آمریکا و

امضای موافقتنامه جدید براساس حقوق متساوی در اردیبهشت ماه سال ۱۳۵۱ بین هیئت نمایندگی آمریکا و مقامات مربوطه دولت شاهنشاهی مذاکراتی انجام گرفت که منجر به عقد موافقتنامه جدید هوایی بین دو کشور در تاریخ ۱۲/۱۱/۱۳۵۱ گردید .

در تاریخ ۱۹/۱۲/۱۳۵۱ آقای ژوزف فارلند سفیر ایالات متحده در دربار شاهنشاهی که مدت مأموریتش در تهران پایان رسیده بود تهران را ترک گفت و آقای Richard M. Helms سفیر جدید آمریکا در دربار شاهنشاهی در تاریخ ۲۶/۱۲/۱۳۵۱ تهران وارد شد .

مناسبات اقتصادی

خلاصه تحولات روابط اقتصادی ایران و آمریکا در سال ۱۳۵۱

بشرح زیر بوده است :

بر اثر مذاکراتی که مقامات اقتصادی ایران با بانک جهانی ترمیم و توسعه (IBRD) انجام دادند بانک مذکور با اعطای وامهایی بشرح زیر موافقت نمود .

۱ - ۵۰ میلیون دلار وام به بانک صنعتی و معدنی ایران .

۲ - ۳۲ میلیون دلار برای توسعه خطوط لوله نفت .

۳ - ۱۴ میلیون دلار برای صندوق توسعه کشاورزی .

۴ - ۲۹ میلیون دلار برای سازمان بنادر و کشتیرانی ایران .

۵ - ۵۱ میلیون دلار جهت توسعه و تکمیل شبکه‌های برق ایران .

مؤسسه مالی بین‌المللی (IFC) نیز با اعطای ۱۲٫۲ میلیون دلار

برای توسعه و تکمیل کارخانه کاغذ سازی پارس و مبلغ ۱٫۲۵ میلیون دلار جهت توسعه عملیات شرکت ایران - کالیفرنیا که در امر کشت و صنعت فعالیت مینماید موافقت نمود .

بانک صادرات و واردات آمریکا ۷ میلیون و ۸۴۰ هزار دلار به

شرکت هواپیمایی ایران جهت خرید دو فروند هواپیمای جت مسافربری وام داد .

بانک تراست آمریکا نیز آمادگی خود را برای پرداخت مبلغی

در همین حدود به شرکت مذکور اعلام نمود .

بنا به دعوت وزارت حمل و نقل آمریکا آقای مهندس شالچیان

وزیر راه روز ۴ اردیبهشت ماه در رأس هیئتی به واشنگتن وارد شد و با

مقامات مربوطه آمریکائی ملاقات و در زمینه توسعه راه آهن ایران و سایر

مسائل مربوط بآن مذاکراتی انجام داد .

يك هیئت نفتی بریاست آقای مهندس حسن ایزدی رئیس اداره صادرات و بازاریابی شرکت ملی نفت ایران در اوائل تیر ماه ۱۳۵۱ به آمریکا مسافرت نمود و درباره فروش نفت خام از طرف شرکت ملی نفت ایران در بازار آمریکا مذاکراتی با مقامات آمریکا و شرکتهای نفتی انجام داد .

هیئت نمایندگی ایران بریاست آقای دکتر جمشید آموزگار وزیر دارائی روز اول مهر ماه برای شرکت در مجمع عمومی سالانه بانک جهانی ترمیم و توسعه به واشنگتن عزیمت نمود .

آقای دکتر اقبال رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل شرکت ملی نفت ایران روز ۱۹ مهر ماه برای مذاکره با شرکتهای نفتی و مقامات بازرگانی آمریکا در رأس هیئتی به آمریکا مسافرت و قرارداد فروش گاز طبیعی مایع ایران را به آمریکا امضاء نمود .

روز ۲۳ آبان ۱۳۵۱ آقای رضا فلاح عضو هیئت مدیره شرکت ملی نفت ایران وارد واشنگتن شدند و با آقایان سیسکو معاون وزارت خارجه و دیویس مدیر کل وزارت خارجه و میکلاس رئیس اداره ایران در وزارت خارجه آمریکا و آقای ایکینز رئیس اداره سوخت انرژی وزارت خارجه آمریکا و پیتر فلانیگن مشاور رئیس جمهوری ملاقات و در مورد مسائل مربوط به امور انرژی مذاکراتی انجام داد .

يك هیئت ۲۸ نفری مرکب از نمایندگان سازمان جاب سیاحان ، هواپیمائی ملی ایران ، هتلها و آژانسهای توریستی ایرانی برای شرکت در نمایشگاه بین المللی جهانگری که روز ۱۳ آبان در شهر Las Vegas آمریکا افتتاح شد شرکت و ضمن آن با مقامات آمریکائی پیرامون توسعه جهانگردی مذاکره نمود .

در مهرماه ۱۳۵۱ يك هیئت اقتصادی و بازرگانی به ریاست آقای آلبرت الکساندر رئیس دفتر سرمایه گذاری وزارت بازرگانی آمریکا جهت گفتگو درباره امکانات سرمایه گذاری آمریکائیان در برنامه پنجم عمرانی کشور و توسعه بازرگانی به تهران وارد شد و با مقامات اقتصادی ایران مذاکراتی انجام داد .

يك هیئت آمریکائی مرکب از کارشناسان صنایع غذایی در دوم مهر ماه به تهران وارد شد و ضمن مذاکره با مقامات اقتصادی تحت هدایت اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران با بازرگانان ایرانی جهت سرمایه گذاریهای مشترك در زمینه صنایع غذایی و امکانات بازاریابی مذاکراتی انجام داد .

بنابعدعوت رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران آقای John V. Vaughn رئیس اتاق بازرگانی و صنایع ایران و غرب آمریکا در هشتم آبان ماه سال ۱۳۵۱ وارد تهران شد و با آقای انصاری وزیر اقتصاد و سایر مقامات اقتصادی و بازرگانی ایران در زمینه توسعه بازرگانی و امکانات سرمایه گذاری در طرحهای اقتصادی ایران مذاکراتی انجام داد. آقای Henry Kearns رئیس بانک صادرات و واردات آمریکا در آذرماه سال ۱۳۵۱ برای مذاکره با مقامات اقتصادی و بازرگانی به ایران سفر کرد.

در نیمه دوم آذر ماه نیز یک هیئت ده نفری از صاحبان صنایع نساجی و شرکتهای آمریکائی که در زمینه ماشین آلات نساجی فعالیت دارند بریاست آقای ویلیامسن عضو عالیرتبه وزارت بازرگانی آمریکا و رئیس شرکت "Business Service Field Office" برای مدت یک هفته به ایران مسافرت کرده و ضمن بازدید از مراکز صنعتی ایران و کارخانجات نساجی با مقامات اقتصادی و بازرگانی در زمینه توسعه بازرگانی و سرمایه گذاری گفتگو نمود.

آقای Don P. Luther مدیر اجرایی باشگاه اقتصادی دیترویت جهت مذاکره با مقامات اقتصادی دولت شاهنشاهی و تدارک سفر هیئتی از صاحبان صنایع عضو باشگاه به ایران سفر کرد.

شرکت ایران در نمایشگاههای مختلف صنعتی و هنری در آمریکا نیز در تشویق و توسعه صادرات کالاهای ایران مؤثر واقع شد.

در سال ۱۳۵۱ نمایشگاه فرش و منسوجات آسیائی در نیویورک تشکیل گردید و در آن مجموعه نفیسی از فرشهای ایرانی بمعرض نمایش گذاشته شد.

در نمایشگاه بین المللی جهانگردی که با شرکت هفتاد کشور در شهر Las Vegas در آبان ماه سال ۱۳۵۱ تشکیل گردید غرفه ای برای محصولات صنایع دستی و کارهای هنری ایران ترتیب داده شد. غرفه ایران در میان تمام غرفه ها از نظر جلب توجه بازدیدکنندگان حائز مقام دوم شد.

ایالات متحده آمریکا نیز نمایشگاهی از محصولات صنعتی خود در تهران ترتیب داد که روز ۲۳ فروردین با پیام پرزیدنت نیکسون در محل نمایشگاههای بین المللی در ایران گشایش یافت. در این نمایشگاه ۱۱۳ کمپانی آمریکائی شرکت نمودند.

وضع بازرگانی ایران با ایالات متحده آمریکا در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ با مقایسه با همان مدت در سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است :
واحد : هزار دلار

صادرات ایران با آمریکا	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از آمریکا	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی
۱۲۸۵۲	۹/۹۵۸	۱۲۵۵۰۲	۱۳/۴	- ۱۱۲۶۵۰
۱۵۰۱۹	۹/۲۴	۲۲۱۳۷۰	۱۸/۶۱	- ۲۰۶۳۵۱

مناسبات فرهنگی

خلاصه اقداماتی که در زمینه توسعه روابط فرهنگی بین دو کشور در سال ۱۳۵۱ انجام گردید بشرح زیر میباشد :

موزه Corning Glass مجموعه‌ای از شیشه‌های قدیمی ایران را در اردیبهشت ماه بمدت سه ماه بمعرض نمایش گذاشت .

گالری هنر فریرواشنگتن Freer Gallery of Art که پس از موزه متروپولیتن نیویورک بزرگترین مجموعه آثار هنر باستانشناسی ایران را در آمریکا دارا میباشد نمایشگاهی از مجموعه آثار هنری ایران تشکیل داد که بمدت یکسال تا بهمن ۱۳۵۱ ادامه یافت .

بر اثر مذاکراتی که بین دانشگاه پهلوی و کالج Huston درباره اعطای بورسهای تحصیلی صورت گرفت کالج مذکور پیشنهاد نمود که ده بورس چهار ساله دوره لیسانس و ۴۰ بورس معافیت از پرداخت شهریه سالانه برای دانشجویان دانشگاه پهلوی تخصیص دهد و در مقابل ۵۰ تا ۷۰ دانشجوی آمریکائی به دانشگاه پهلوی اعزام شوند تا با هزینه شخصی در دانشگاه مذکور بتحصیل بپردازند .

بنا به موافقتی که بین مؤسسه تکنولوژی آبادان و دانشگاه Brown در ایالت Rhode Island حاصل شد در بهمن ماه ۱۳۵۱ مبادله اساتید و کارمندان و دانشجویان بین این دو مؤسسه فرهنگی آغاز گردید و دانشگاه Brown آمادگی خود را برای همکاری در راه بهبود وضع دوره فوق لیسانس مؤسسه تکنولوژی آبادان اعلام داشت .

علاوه بر بورسهائی که کمیسیون فرهنگی فولبرایت در سال ۱۳۵۱ به ایران اعطا نمود سازمانهای فرهنگی آمریکا نیز ۹ بورس تابستانی جهت دبیران و مقامات اداری وزارت آموزش و پرورش و ۴۹ بورس برای مؤسسات عالی آموزشی ایران در دانشگاه آمریکائی بیروت اختصاص دادند .

در سال ۱۳۵۱ دو تن از دانشجویان آمریکائی برای استفاده از بورسهای دانشگاه تهران به ایران آمدند .

در سال ۱۳۵۱ تعداد قابل توجهی از معلمان و استادان ودانشجویان و کارآموزان ایرانی به ایالات متحده آمریکا مسافرت نمودند و تعدادی از استادان آمریکائی نیز به ایران سفر کردند . اهم این بازدید های فرهنگی بشرح زیر میباشد :

در فروردین ماه سه تن از مقامات وزارت آموزش و پرورش جهت انجام مطالعاتی در زمینه آموزش ابتدائی و متوسطه به آمریکا رفتند و در ایالات مختلف این کشور مطالعاتی انجام دادند .

در خرداد ماه شصت تن از دانشجویان دانشکده مدیریت دانشگاه پدافند ملی از آمریکا بازدید نمودند و مطالعاتی انجام دادند .

در تیر ماه آقای محمد فتاح استاد دانشکده علوم دانشگاه اصفهان و آقای باقری استاد ریاضی دانشگاه ملی و آقای راثی رئیس دانشکده کشاورزی و دامپروری رضائیه بمنظور تبادل نظر با مقامات آموزشی آمریکا و مصاحبه با دانشجویان و فارغ التحصیلان ایرانی و تشویق آنان بمراجعت بوطن به آمریکا سفر کردند .

در مرداد ماه آقای احمد بابائی رئیس دانشگاه پلی تکنیک تهران جهت بازدید از برخی از دانشگاههای آمریکا باین کشور سفر کرد .

بنابعدعوت دولت ایالات متحده آمریکا در سوم مرداد ماه يك هیئت آموزشی مرکب از دو نفر از معاونان وزارت آموزش و پرورش باتفاق سرپرست هیئت نظارت و پی گیری آن وزارتخانه و خانم آریندخت آرین مشاور وزیر آموزش و پرورش برای بازدید از فعالیتهای و چگونگی گردش کارهای آموزشی به آمریکا مسافرت کردند و طبق برنامه تنظیمی از مؤسسات مختلف مربوط به تعلیم و تربیت بازدید بعمل آوردند .

در نیمه اول سال ۱۳۵۱ آقای فرهنگ مهر رئیس دانشگاه پهلوی و آقای نیامی رئیس موسسه عالی علوم سیاسی وامور حزبی حزب ایران نوین

به ایالات متحده آمریکا مسافرت نمودند .

در شانزدهمین فستیوال بین‌المللی سانفرانسیسکو فیلم رهائی اثر ناصر تقوایی محصول کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان که نمایش آن ۲۳ دقیقه بطول انجامید برنده جایزه اول موسوم به Golden Gate گردید .

در هشتمین فستیوال بین‌المللی فیلم شیکاگو که در آبان ماه برگزار شد دو فیلم ایرانی بنامهای پستیچی از داریوش مهرجویی و رگبار اثر بهرام بیضایی بنمایش گذاشته شد .

ویلیام استفورد (William Stafford) یکی از شاعران برجسته معاصر آمریکا و مشاور کتابخانه کنگره در مهر ماه سال ۱۳۵۱ به تهران مسافرت کرد و در دانشگاه‌های تهران ، اصفهان ، پهلوی و کانون فرهنگی انجمن ایران و آمریکا و دانشگاه ملی سخنرانی نمود .

ب - کشورهای امریکای لاتین :

آرژانتین

روابط دوستانه ایران و آرژانتین در سال ۱۳۵۱ براساس حسن تفاهم و همکاری ادامه یافت .

در تاریخ ۱۳۵۱/۲/۲۶ والاحضرت شاهپور عبدالرضا پهلوی به آرژانتین مسافرت نمودند . والاحضرت در این سفر که ۱۴ روز بطول انجامید با حضرت ژنرال Alejandro Agustin Lanusse رئیس جمهوری آرژانتین ملاقات نمودند .

در سال ۱۳۵۱ دولت شاهنشاهی ایران ازانتخاب آقای Ruda معاون سیاسی وزارت امور خارجه آرژانتین به سمت قاضی دیوان دادگستری لاهه پشتیبانی نمود .

بفرمان شاهنشاه آریامهر در تاریخ ۱۳۵۱/۱۰/۷ برابر با ۲۸ دسامبر ۱۹۷۲ بمناسبت پایان ماموریت آقای Alfredo Casal سفیر آرژانتین در دربار شاهنشاهی يك قطعه نشان درجه يك همایون بایشان اعطاء گردید .

در تاریخ ۱۳۵۱/۶/۲۸ آقای طاهر ضیائی رئیس اطاق بازرگانی و صنایع ومعادن ایران به آرژانتین مسافرت کردند وبا وزرای بازرگانی و جهانگردی و معاون اقتصادی وزارت امور خارجه و رئیس اطاق بازرگانی آن کشور ملاقات ودرباره بهره برداری از امکانات همکاریهای اقتصادی بین دو کشور مذاکره نمودند .

در مهرماه ۱۳۵۱ يك هیات مرکب از ۱۳ نفر از کارشناسان جنگل ایران برای شرکت درکنگره بین المللی جنگل که در بوئنوس آیرس تشکیل گردید به آرژانتین مسافرت نمود .

در ژانویه ۱۹۷۳ رادیو تلویزیون بوئنوس آیرس بمناسبت

بزرگداشت دهه اول انقلاب سفید ایران برنامه‌هایی درباره پیشرفتهای اجتماعی و اقتصادی ایران اجرا نمود .

وضع بازرگانی ایران و آرژانتین در ششماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه باششماه اول سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده‌است .

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل واردات ایران	واردات ایران از آرژانتین	درصد از کل صادرات ایران	صادرات ایران به آرژانتین	
۷۸۶ -	۰/۴	۱۳۱۷	۰/۴۷	۶۲۹	ششماه اول سال ۱۳۵۰
۳۷۷۱ -	۰/۱۹	۲۲۲۷	۰/۲۱	۳۴۳	ششماه اول سال ۱۳۵۱

برزیل

روابط دوستانه ایران و برزیل در سال ۱۳۵۱ با همکاری و حسن تفاهم ادامه یافت.

در تاریخ ۱۱/۱۰/۱۳۵۱ برابر با اول ژانویه ۱۹۷۳ سفارت شاهنشاهی رسماً از ریودوژانیرو به برازیلیا انتقال یافت.

در تاریخ ۲۲/۱۲/۱۳۵۲ برابر با ۲۲ مارس ۱۹۷۳ آقای جمال حاتم سفیر جدید شاهنشاه آریامهر در برزیل استوارنامه خود را بحضور حضرت ژنرال Emilio Garrastazus Medici رئیس جمهوری برزیل تقدیم داشت.

در تاریخ ۱۷/۶/۱۳۵۱ آقای طاهر ضیائی رئیس اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران بدعوت دولت برزیل برای بازدید از نمایشگاه جهانی سن پائولو در راس يك هیات اقتصادی به آن کشور مسافرت کردند. ایشان در این سفر با وزیر بازرگانی و صنایع و معادن و دبیر کل وزارت امور خارجه در امور افریقا و خاورمیانه و رئیس اداره امور اقتصادی وزارت امور خارجه برزیل ملاقات و درباره برگزاری هفته برزیل در تهران و ازدیاد حجم مبادلات بازرگانی دو کشور و همکاریهای فنی و فرهنگی مذاکره نمودند.

آمار مبادلات بازرگانی ایران و برزیل در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با شش ماه اول سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است:

واحد: هزار دلار

صادرات ایران به برزیل	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از برزیل	درصد از کل واردات ایران	هوازنه بازرگانی	
۳۸۱	۰/۱۸	۴۷۹	۰/۰۵	- ۹۸	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
۱۳	۰/۰۱	۲۸۶	۰/۰۲	- ۲۷۳	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

دولت شاهنشاهی ایران در سال ۱۳۵۱ در بزرگداشت جشن یکصد و پنجمین سال استقلال برزیل شرکت نمود و از طرف شهرداری پایتخت یکی از خیابانهای تهران بنام برزیل نامگذاری گردید .

در تاریخ ۱۳۵۱/۳/۸ دبیرستان ایران در ریودوژانیرو هفتمین سالگرد خود را جشن گرفت . این دبیرستان به افتخار مسافرت تاریخی اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران به برزیل بنام ایران نامگذاری شد .

در سال ۱۳۵۱ تیمهای معروف فوتبال برزیل به اسامی کروزیرو سانتوس و پالمیراس برای انجام چند مسابقه دوستانه بایران آمدند . در همین سال تیم ملی فوتبال ایران مرکب از ۲۵ نفر بازیکن برای شرکت در مسابقات جام استقلال برزیل به آن کشور مسافرت نمود . بدعوت وزارت فرهنگ و هنر آقای پائولو امیلیو سالزگومس کارگردان معروف برزیلی بمنظور شرکت در هیات داوران نخستین فستیوال فیلم تهران که در فروردین ماه ۱۳۵۱ برگزار شد به ایران مسافرت نمود .

شیلی

روابط ایران و شیلی در سال ۱۳۵۱ براساس دوستی و احترام متقابل ادامه یافت .

در تاریخ ۱۳۵۱/۱۲/۲۳ آقای هوشنگ انصاری وزیر اقتصاد در راس هیاتی برای شرکت در سومین کنفرانس توسعه و تجارت سازمان ملل متحد UNCTAD که از ۱۳ آوریل تا ۱۸ مه ۱۹۷۲ در سانتیاگو تشکیل گردید به شیلی مسافرت نمودند .

در تاریخ ۱۳۵۱/۵/۳۱ برابر با ۲۲ اوت ۱۹۷۲ آقای الخاندرو - خارا Alejandro Jara سفیر جدید اکردیته شیلی در دربار شاهنشاهی استوارنامه خود را به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر تقدیم نمود .

مکزیک

روابط ایران و مکزیک در سال ۱۳۵۱ بر اساس همکاری و حسن تفاهم ادامه یافت .

دولت شاهنشاهی ایران و دولت مکزیک موافقت کردند که بمنظور تشویق جهانگردان ایرانی و مکزیکی در امر صدور روایید برای آنان تسهیلاتی بعمل آورند .

آقای عباسقلی بختیار معاون صنعتی وزارت اقتصاد در راس یک هیات ۸ نفری برای بررسی و بازدید از صنعت احیای مستقیم سنگ آهن از ۲۰ تا ۲۵ شهریور ۱۳۵۱ بکشور مکزیک مسافرت نمود .

در سال ۱۳۵۱ وزیر صنایع و بازرگانی مکزیک از آقای هوشنگ انصاری وزیر اقتصاد دعوت نمود تا از مکزیک دیدن نماید (تعیین تاریخ این مسافرت به بعد موکول گردید) .

آمار مبادلات بازرگانی ایران با مکزیک در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با شش ماه اول سال ۱۳۵۰ شرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

صادرات ایران به مکزیک	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از مکزیک	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۱۹۲	۰/۱۴	۲۲	۱	+ ۱۷۰	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
۵۶۶	۰/۳۵	۱۴۴	۰/۰۱	+ ۴۲۲	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

ونزوئلا

روابط ایران و ونزوئلا در سال ۱۳۵۱ براساس حسن تفاهم و همکاری ادامه یافت و باتصمیم دولت شاهنشاهی دایر بتأسیس سفارت در کاراکاس این روابط توسعه و تحکیم بیشتری پیدا کرد .
در تاریخ ۲۶/۸/۱۳۵۱ برابر با ۱۷ نوامبر ۱۹۷۲ آقای منوچهر فرمانفرمائیان نخستین سفیر مقیم شاهنشاه آریامهر در کاراکاس استوارنامه خود را به حضرت Rafael Caldera رئیس جمهوری ونزوئلا تسلیم نمود .

بفرمان شاهنشاه آریامهر در تاریخ ۱۸/۶/۱۳۵۱ بمناسبت پایان مأموریت آقای Fredy Arocha سفیر ونزوئلا در دربار شاهنشاهی يك قطعه نشان درجه يك همایون به ایشان اعطاء گردید .

سایر کشورهای امریکای لاتین

بین ایران و کشورهای پرو، اوروگوئه، کلمبیا، پاراگوئه و کوبا روابط اقتصادی وجود دارد. حجم مبادلات بازرگانی ایران با کشورهای مذکور در سال ۱۳۵۱ در حدود چهار میلیون دلار بوده است.

فصل هشتم

روابط ایران با کشورهای استرالیا و زلاندنو : استرالیا

روابط دوستانه ایران و استرالیا در سال ۱۳۵۱ براساس حسن تفاهم و همکاری ادامه یافت .

در تاریخ ۱۳۵۱/۳/۳۱ برابر با ۲۱ ژوئن ۱۹۷۲ حضرت Paul Hasluck حکمران کل استرالیا در سرراه خود توقف کوتاهی در تهران داشتند .

در تاریخ ۱۳۵۱/۶/۸ برابر با ۳۰ اوت ۱۹۷۲ آقای هنری داگلاس وایت Henry Douglas White سفیر جدید استرالیا در دربار شاهنشاهی به پیشگاه شاهنشاه آریامهر شرفیاب شد و طی مراسمی استوارنامه خود را تقدیم داشت .

دولت شاهنشاهی در اجرای سیاست مستقل ملی خود دایره به توسعه بیشتر مناسبات خود با کشورهای جهان در تاریخ ۱۳۵۱/۱۰/۱۵ برابر با ۵ ژانویه ۱۹۷۳ اقدام به تاسیس سفارت در کانبرا نمود و آقای حسین اشراقی اولین سفیر مقیم شاهنشاه آریامهر در تاریخ ۱۳۵۱/۱۰/۲۹ برابر با ۱۹ ژانویه ۱۹۷۳ استوارنامه خود را به حضرت Paul Hasluck حکمران کل استرالیا تقدیم نمود .

در آبانماه ۱۳۵۱ برابر با نوامبر ۱۹۷۲ يك گروه شش نفری از مقاطعه کاران امور ساختمانی و مشاوران حرفه‌ای استرالیائی برای تحقیق در امور بازرگانی ، معماری ، مهندسی راه و ساختمان ، امور کشاورزی و هیدروالکتريك بایران آمده و بامقامات وزارت تعاون و امور روستاها - سازمان برنامه و مقامات اقتصادی کشور مذاکره نمودند .

در تاریخ ۱۳۵۱/۶/۷ يك گروه از نمایندگان رادیوتلوویزیون و مطبوعات استرالیا بدعوت سازمان جلب سیاحان بایران مسافرت نمود .

درسال ۱۳۵۱ از طریق طرح کلمبو ۱۷ بورس در رشته های مختلف مانند بهداشت و آموزش و پرورش از طرف دولت استرالیا در اختیار دانشجویان ایرانی قرار گرفت .

نمودار مبادلات بازرگانی ایران و استرالیا در شش ماه اول سال ۱۳۵۱ ضمن مقایسه با دوره مشابه آن درسال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

صادرات ایران به استرالیا	درصد از کل صادرات ایران	واردات ایران از استرالیا	درصد از کل واردات ایران	موازنه بازرگانی	
۳۸۶	۰/۲۹	۱۶۱۰۶	۱/۵۰	- ۱۵۷۲۰	ششماهه اول سال ۱۳۵۰
۴۲۴	۰/۲۶	۱۷۲۸۳	۱/۴۵	- ۱۶۸۵۹	ششماهه اول سال ۱۳۵۱

زلاندنو

روابط دوستانه ایران با زلاندنو در سال ۱۳۵۱ براساس همکاری و تفاهم ادامه یافت .
آقای حسین اشراقی سفیر مقیم شاهنشاه آریامهر در کانبرا در تاریخ ۲۹/۱۰/۱۳۵۱ بسمت سفیر اکردیته شاهنشاه آریامهر در ولینگتن تعیین گردید .
بازرگانی بین دو کشور در حال حاضر یکطرفه و بصورت واردات از زلاند جدید میباشد . حجم کل واردات ایران از زلاند جدید در سال ۱۳۵۰ فقط در حدود ۵۰۰ هزار دلار بود ولی این رقم در سال ۱۳۵۱ بحدود ۳/۲ میلیون دلار بالغ گردید و با اقداماتی که از طرف مقامات اقتصادی و بازرگانان دو کشور در سال ۱۳۵۱ بعمل آمد در آینده نوعی مبادلات بازرگانی بین دو کشور برقرار و حجم آن افزایش بیشتری پیدا میکند .

فصل نهم

همکاری های بین‌المللی ایران

الف - همکاریهای ایران با سازمان ملل متحد

در سال ۱۳۵۱ رویهمرفته جهان رو با آرامش بود و در نتیجه مسائل حادی در سازمان ملل متحد مطرح نشد . اکثر اقدامات مهمی که در ایجاد صلح و آرامش موثر واقع گردید خارج از سازمان ملل متحد و حتی بدون دخالت آن انجام گرفت . پایان جنگ ویتنام ، امضاء موافقتنامه راجع به محدودیت سلاحهای استراتژیکی بین شوروی و آمریکا در مه ۱۹۷۲ ، نزدیکی ایالات متحده آمریکا و جمهوری خلق چین و همچنین گسترش روابط اقتصادی و علمی و بازرگانی بین شوروی و آمریکا و بالاخره توافق بین آلمان شرقی و غربی نیز همگی مستقیماً بین کشورهای ذینفع حل و فصل گردید ولی برای موضوع خاورمیانه و مشکل شبه قاره هند و پاکستان که در مراجع سازمان ملل مطرح بود هیچگونه راهحلی یافت نشد و موضوع سرزمینهای تحت استعمار پرتغال در افریقا و مسائل رودزیا و نامیبیا و آپارتاید نیز همچنان لاینحل ماند .

در سال ۱۳۵۱ پیشرفت زیادی در جهت تحقق اصل جامعیت سازمان ملل صورت گرفت و راه برای عضویت دو آلمان و احیاناً دو جمهوری کره و شاید بعضی کشورهای دیگر هموار شد .

رویهمرفته اکنون نقش کشورهای متوسط و کوچک خصوصاً کشورهای افریقا و آسیا و امریکای لاتین در این اجتماع جهانی اهمیت زیادی پیدا کرده است و هیچیک از دو « ابرقدرت » بدون پشتیبانی این دسته از کشورها نمی‌توانند در داخل سازمان کاری از پیش ببرند . اکنون موضوع توسعه اقتصادی و اجتماعی و شکاف بین کشورهای دارا

وندار و اعطای کمکهای فنی یکی از مهمترین زمینه‌هایی است که سازمان ملل متحد در آن فعالیت سودبخش دارد .

احترام باصول منشور و تقویت سازمان ملل متحد یکی از اصول سیاست خارجی ایران را تشکیل میدهد و دولت شاهنشاهی در سال ۱۳۵۱ نیز به پیروی از این اصل در زمینه‌های گوناگون فعالیت‌های سازمان ملل متحد شرکت کرد و برای رسیدن به هدفهای مترقی و عالی آن سازمان همکاریهای ثمربخشی را انجام داده است .

موضوع جزایر خلیج فارس

در تاریخ ۲۶ ر ۴۱ ر ۱۳۵۱ برابر با ۱۷ ژوئیه ۱۹۷۲ پانزده کشور عربی طی نامه‌ای بعنوان رئیس شورای امنیت نسبت باعاده حاکمیت ایران بر جزائر ابوموسی و تنب بزرگ و تنب کوچک اعتراض نمودند. نماینده دائم ایران در سازمان ملل متحد در تاریخ ۷ اوت ۱۹۷۲ طی نامه‌ای بعنوان رئیس شورای امنیت پاسخی باین مضمون داد : اعاده حاکمیت ایران بر جزائر تنب کوچک و تنب بزرگ و ابوموسی بهیچوجه اشغال نظامی نیست بلکه ایران بدینوسیله حق حاکمیت قانونی خود را که استیلای استعمار بر خلیج فارس زمانی دراز مانع از اعمال آن گردیده بود مجدداً بدست آورد ، بنابراین و با توجه باینکه توضیحات لازم در این باب از طرف دولت شاهنشاهی بموقع خود در شورای امنیت داده شده است این ادعای اعراب نمیتواند جنبه جدی داشته باشد .

موضوع بنگلادش و بحران شبه قاره هند و پاکستان

باوجود پایان یافتن حالت مخاصمه در شبه قاره و علیرغم موافقتنامه سیملا در اینمورد در سال ۱۳۵۱ مشکلات موجود بین هند و پاکستان و بخصوص مسئله شناسائی بنگلادش از طرف پاکستان بعنوان يك کشور مستقل و عضویت آن در سازمان ملل متحد حل نگردید . تقاضای عضویت بنگلادش در سازمان ملل متحد در جلسه ۱۰ اوت ۱۹۷۲ شورای امنیت با وتوی چین مواجه شد و نماینده چین در این مورد اظهار داشت مادام که طبق مقررات قراردادهای ۱۹۴۹ ژنو اسیران جنگی پاکستانی آزاد وبمیهن خود عودت داده نشوند باعضویت بنگلادش موافقت نخواهد کرد .

این موضوع تحت عنوان پذیرش اعضای جدید در دستور کار بیست و هفتمین اجلاس مجمع عمومی قرار گرفت و هنگام طرح قضیه . نماینده دائم ایران در سازمان ملل متحد طی اظهاراتی نظر دولت شاهنشاهی را در این باب بشرح زیر بیان نمود : « نظراً بر احترام به اصول منشور و قطعنامه‌های مربوطه شورای امنیت و مجمع عمومی مبتنی است و طرفدار هرگونه کوشش برای مذاکره میباشیم و رجاء واثق داریم که مساعی مبذوله منتهی به عادی شدن تدریجی روابط بین طرفین ذینفع شده و راه را برای همکاری ملتهای شبه قاره بمنظور اجرای هدفهای مشترك و هدفهای سازمان ملل متحد هموار سازد . شرط نیل به این غایت همانا اجرای قراردادهای ۱۹۴۹ ژنو و بازگشت اسیران جنگی و حمایت از حقوق اقلیتهای نژادی در بنگلادش میباشد . »

بمناسبت رسیدگی به موضوع مزبور دو طرح قطعنامه بمجمع تسلیم گردید . قطعنامه نخستین از طرف ایران و آرژانتین و ۱۴ کشور دیگر ارائه گردید که بموجب آن با توجه باصول منشور ملل متحد و اعلامیه اصول حقوق بین الملل در باب مناسبات دوستانه و همکاری بین دولتها و همچنین قطعنامه شماره ۳۰۷ مصوب ۲۱ دسامبر ۱۹۷۱ شورای امنیت و بمنظور برگرداندن اوضاع بحال عادی در شبه قاره بالاخص متعاقب موافقتنامه سیملا Simla و با در نظر گرفتن مقررات قراردادهای ۱۹۴۹ ژنو ، اظهار امیدواری شده بود که کشورهای ذینفع از هر اقدامی که مانع حل موضوع باشد احتراز نمایند .

قطعنامه دیگر از طرف یوگسلاوی و کانادا و ۲۲ کشور دیگر ارائه شد و بموجب آن با توجه به درخواست بنگلادش مبنی بر عضویت در سازمان ملل متحد و گزارش شورای امنیت در این خصوص و با تذکار اصل جامعیت سازمان ملل متحد اظهار امیدواری شده بود که این کشور هرچه زودتر بر عضویت آن پذیرفته شود .

در مذاکراتی که منتهی به نزدیک ساختن نظرات مختلف و تدوین و تسلیم و اصلاح این دو قطعنامه گردید نمایندگی ایران نقش اساسی و مهمی را ایفاء نمود و موجب شد که سرانجام در تاریخ ۲۹ نوامبر ۱۹۷۲ هر دو قطعنامه بدون اخذ رای و باتفاق نظر مورد تصویب مجمع عمومی قرار گیرد و تفسیر اظهارات رئیس مجمع عمومی در این باره نیز ارتباط بین این دو قطعنامه را تأیید نمود .

ضمناً دولت شاهنشاهی در اجابت استمداد دبیرکل سازمان ملل متحد برای کمک به کشورهای خسارت دیده در شبه قاره در تاریخ ۱۵ آبان ۱۳۵۱ مبلغ ۵۰ هزار دلار از طریق سازمان ملل متحد بمنظور ترمیم خسارات و ضایعات وارده و نوسازی در اختیار دولت پاکستان گذارد.

موضوع خاورمیانه و آوارگان فلسطین

سیاست ایران در مورد آوارگان فلسطین و کمک به آنها کاملاً روشن است و دولت شاهنشاهی در هر فرصت از حقوق مشروع آنها دفاع نموده است.

الحاق ایران برای اولین بار به جمع ۴۵ کشور امضاءکننده نامه‌ای مبنی بر تقاضای شرکت نمایندگان سازمان آزادی بخش فلسطین هنگام مباحثات مربوط به (UNRWA) با حسن استقبال کشورهای عرب مواجه گردید بخصوص که نماینده ایران اظهارات صریحی در مورد دفاع از حقوق حقه ملت فلسطین نمود.

دولت شاهنشاهی در سال ۱۳۵۱ علاوه بر کمکهای جنسی، کمک مالی خود را به آوارگان فلسطین به ۱۸ هزار دلار افزایش داد و مبلغ ۱۰ هزار دلار نیز برای رفع بحران مالی سازمان مزبور و کمک به برنامه آموزشی یونسکو برای آوارگان اعطا نمود.

دولت شاهنشاهی همچنان معتقد است که قطعنامه ۲۴۲ مورخ ۲۲ نوامبر ۱۹۴۷ شورای امنیت اساس صحیح و منطقی برای حل سیاسی قضیه و بحران خاورمیانه و برقراری صلح و امنیت در این منطقه میباشد و آقای خلعت‌بزی وزیر امور خارجه در نطق خود در مجمع عمومی مجدداً این موضوع را یادآور شدند.

موضوع خاورمیانه در سال ۱۳۵۱ نیز در دستور کار مجمع عمومی قرار داشت و ۲۰ کشور از جمله ایران بانی طرح قطعنامه‌ای در این خصوص بودند که در جلسه عمومی مجمع مورد بررسی و تصویب قرار گرفت.

در این قطعنامه تحقق دو موضوع زیر برای حل عادلانه و پایدار مشکل خاورمیانه ضروری شناخته شده است:

- ۱- خروج نیروهای اسرائیل از اراضی متصرفه.
- ۲- ختم و پایان دادن بهرگونه حالت جنگی و عملیات

خصوصت آمیز . ضمناً با اسرائیل اخطار شده است که در وضع اراضی اشغالی از لحاظ طبیعی و ترکیب نفوس تغییری بوجود نیاورد .
نماینده دائم ایران ضمن پشتیبانی از قطعنامه مزبور تقاضای اجرای قطعنامه شماره ۲۴۲ شورای امنیت را از طرف اسرائیل نمود .

خلع سلاح و مسائل صلح و امنیت بین‌المللی .

در سال ۱۳۵۱ پیشرفتهای قابل توجهی در زمینه خلع سلاح حاصل نشد .

وزیر امور خارجه ایران در اجلاس مجمع عمومی اظهار داشت که تصویب قرارداد بین‌المللی مربوط به تحریم سلاحهای بیولوژیکی واقعه بزرگی محسوب میشود و ایران امیدوار است که قرارداد بین‌المللی در زمینه منع سلاحهای شیمیائی نیز در آینده منعقد گردد . وی ضمناً از انعقاد موافقتنامه محدودیت سلاحهای استراتژیکی بین امریکا و شوروی ابراز خرسندی کرد و اظهار امیدواری نمود که این موضوع به تحقق منع کامل آزمایشهای اتمی کمک نماید . دولت شاهنشاهی در اجرای سیاست کلی خود از هرگونه اقدام فرعی در زمینه تحدید تسلیحات پشتیبانی کرده و آن را قدمی در راه تحقق نهائی خلع سلاح کامل و عمومی تحت نظارت بین‌المللی میداند .

اقدامات ایران در زمینه خلع سلاح و صلح و امنیت بین‌المللی در سال ۱۳۵۱ بشرح زیر میباشد :

— ایران با رومانی و چند کشور دیگر بانی قطعنامه‌ای بودمبنی بر تحکیم و تقویت اصول و مبانی سازمان ملل متحد .

ایران از قطعنامه شوروی و چند کشور دیگر در خصوص عدم توسل به زور و منع استعمال سلاحهای هسته‌ای پشتیبانی نمود .

— ایران بانی قطعنامه مربوط به منع کلیه انواع آزمایشهای اتمی بود .

— ایران هوادار فکر تشکیل کنفرانس جهانی خلع سلاح که از طرف شوروی و تعداد زیادی دول دیگر عنوان گردید میباشد و بانی قطعنامه مربوط به آن نیز گردید که با ۱۱۱ رای موافق بدون مخالف و یک ممتنع (امریکا) به تصویب رسید . ایران بعضویت کمیته مقدماتی تدارک کنفرانس جهانی خلع سلاح انتخاب گردید .

— ایران در عداد بانیان قطعنامه ناظر به ایجاد منطقه صلح

در اقیانوس هند بود و عضو کمیته مخصوص مطالعه راجع به ایجاد منطقه صلح در اقیانوس هند نیز میباشد .
- ایران از آغاز ایجاد کمیته تعریف تجاوز که ۲۵ عضو دارد عضویت آن را داشته و در کار آن شرکت موثر ورزیده است .

عملیات پاسداری صلح

از سال ۱۹۵۶ که قوای صلح سازمان ملل متحد در مرز اسرائیل و مصر مستقر گردید ، تاکنون مسئله پاسداری صلح ، خصوصاً الزامات مالی آن همیشه یکی از دشوارترین مسائل مطروحه در سازمان ملل بوده است .

بطور کلی رویه ایران در موضوع پاسداری صلح شرح زیر خلاصه میشود :

- بنظر دولت شاهنشاهی صلاحیت اخذ تصمیم درباره آغاز عملیات پاسداری صلح علی‌الاصول با شورای امنیت است لیکن در صورتی که این شورا نتواند در مواقع ضروری در این باره تصمیم بگیرد مجمع عمومی نیز با توجه به اختیاراتی که بموجب مواد ۱۰ و ۱۱ منشور دارد صلاحیت تصمیم درباره شروع این عملیات را دارا میباشد .

- بنظر دولت شاهنشاهی هزینه عملیات پاسداری صلح جزو مخارج سازمان محسوب میشود و بموجب ماده ۱۷ منشور از وظایف مجمع عمومی است و این مخارج باید بین دول عضو براساس يك ضابطه عادلانه سرشکن گردد .

- بنظر دولت شاهنشاهی رهبری عملیات پاسداری صلح باید توسط دبیرکل سازمان ملل متحد تحت نظارت عالی شورای امنیت صورت گیرد . دولت شاهنشاهی در زمره کشورهای معدودی است که نه تنها در عملیات پاسداری صلح شرکت نموده بلکه تقبل نموده است که يك واحد از ارتش خود را برای شرکت در عملیات پاسداری صلح تربیت نماید و آماده نگهدارد و بهمین جهت در مجمع عمومی سال ۱۹۷۲ بطرح قطعنامه مربوط بتمدید فعالیت کمیته مخصوص سی‌وسه نفری پاسداری صلح رای موافق داد .

مسائل استعماری

دولت شاهنشاهی بعنوان یکی از بانیان قطعنامه معروف شماره

۱۵۱۴ مصوب پانزدهمین اجلاس مجمع عمومی حاوی اعلامیه تاریخی اعطای استقلال به ملل و سرزمینهای تحت استعمار پیوسته پیشقدم و هوادار جدی و صمیمی آزادی ملل تحت یوغ استعمار و ستم بوده است. ایران یکی از اعضای فعال کمیته بیست و چهار نفری ختم استعمار میباشد و نماینده ایران سمت نیابت ریاست کمیته را بعهدہ دارد.

به پیروی از این سیاست اصولی ضد استعماری، دولت شاهنشاهی پشتیبانی خود را از نهضت‌های آزادی‌بخش افریقا که برای رهایی و استقلال سرزمینهای تحت تسلط پرتغال و افریقای جنوبی (نامیبیا) پیکار میکنند اعلام داشت و بطور منظم به صندوقهای متعددی که برای اجرای برنامه‌های آموزشی و تربیتی جهت سکنه سرزمینهای غیر خودمختار تاسیس گردیده کمک میکند و در سال ۱۳۵۱ پنج هزار دلار به صندوق سازمان وحدت افریقا برای مبارزه با استعمار و آپارتاید اعطا کرد.

ایران به قطعنامه‌های متعددی که در زمینه آزادی و استقلال مستعمرات و سرزمینهای غیر خودمختار در کمیسیون چهارم مجمع عمومی مطرح شد رای موافق داد و بانی چندین قطعنامه در اینمورد بود. آقای خلعت‌بری وزیر امور خارجه در سخنرانی خود در مجمع عمومی ضمن ابراز همدردی ایران با سرزمینهای تحت استعمار از اینکه برای نخستین بار شورای امنیت در آدیس‌آبابا تشکیل جلسه داد و بمسائل افریقائی توجه خاص معطوف داشت اظهار خشنودی نمودند.

بستر دریاها و اقیانوسها و حقوق دریائی

موضوع استفاده صلحجویانه از بستر و زیر بستر دریاها و اقیانوسها خارج از حدود حاکمیت ملی دول چندسال است که توجه مخصوص سازمان ملل متحد را بخود معطوف داشته است.

موضوع اصلی که شاید بیش از همه قابل توجه باشد اینست که بر اثر پیشرفت فن حفاری زیردریائی امکان بهره‌برداری از نقاط بسیار عمیق دریاها و اقیانوسها در سالهای آینده امکان‌پذیر خواهد شد و با توجه به ذخائر عظیم و متنوع معدنی که در بستر و زیر بستر دریاها نهفته است چنانچه قواعد و ضوابط بین‌المللی برای بهره‌برداری از این منابع وضع نگردد ثمره آن عاید دولی خواهد شد که با داشتن تکنولوژی پیشرفته قادر به اکتشاف و بهره‌برداری از این منابع هستند و این امر

ضرباً تعادل اقتصاد جهانی را بیش‌ازپیش بضرر کشورهای درحال توسعه برهم خواهد زد .

فکر ایجاد يك دستگاہ بین‌المللی که براساس ضوابط و معیارهای مشخص امور مربوط به بهره‌برداری از منابع بستر و زیر بستر دریاها را بنفع جامعه بشری در دست گیرد ناشی از همین موضوع است و علیرغم مقاومتها و مخالفت‌هایی که هنوز از ناحیه پاره‌ای دول ابراز میشود ، میتوان امیدوار بود که بالمآل چنین دستگاہ بین‌المللی بوجود آید .

کوشش برای عملی ساختن این موضوع يك رشته مسائل از جمله چگونگی تعیین حد منطقه بین‌المللی و موضوع بهره‌برداری از منابع حیوانی و حفظ محیط زیست حیوانی دریاها را مطرح کرده است .

در اجلاس اخیر مجمع عمومی قطعنامه شماره C-۳۰۲۹ در تاریخ ۱۸ دسامبر به تصویب رسید که ضمن آن سال ۱۹۷۴ برای تشکیل کنفرانس دریائی مزبور پیش‌بینی گردید و ایران نیز از بانیان قطعنامه مزبور بود .

رویه دولت شاهنشاهی که به کرات توسط نمایندگان ایران در کمیته بستر دریاها و در مجمع عمومی عنوان شده است بطور خلاصه بشرح زیر میباشد :

— دولت شاهنشاهی معتقد است که تحولات اقتصادی و پیشرفت تکنولوژی، تجدیدنظر در بسیاری از اصول حقوق دریائی را از هر جهت ضروری ساخته است . اساس حقوق دریائی جدید بایستی بر دو اصل زیر استوار گردد : یکی توسعه قلمرو اقتصادی کشورهای ساحلی در دریاهای مجاور آنها و دیگری تامین صحیح منافع جامعه بین‌المللی در امر استفاده و بهره‌برداری از منابع دریاهای آزاد از طریق ایجاد مکانیسم تنظیم‌کننده و نظارت بین‌المللی . در اجرای این مقصود بنظر ایران اصلح است که اعلامیه اصول ناظر با استفاده از بستر دریاها علی‌الخصوص اصل میراث مشترك بشری مبنای کار قرار گیرد . بنابراین در مورد استفاده از بستر دریاها ایران طرفدار ایجاد يك رژیم و مکانیسم بین‌المللی با اختیارات اجرائی بالنسبه وسیع است .

— در خصوص تعیین سرحد منطقه بین‌المللی بنظر ایران این امر ارتباط مستقیم با تعیین حدود مناطق مورد ادعای کشورهای ساحلی علی‌الخصوص حدنهایی فلات قاره دارد .

— در مورد آبهای سرزمینی دولت ایران از اصل ۱۲ میل و عمومیت دادن آن پشتیبانی نموده است .

— در خصوص تنگه‌های بین‌المللی تاکید گردیده است که اصل عبور بی‌ضرر که در عرف حقوق بین‌الملل رایج است نه تنها منافع جامعه بین‌المللی را بنحواحسن تامین کرده است بلکه موازنه منصفانه و صحیحی بین منافع کشورهای مربوطه ساحلی و جامعه بین‌المللی بوجود آورده است . بهمین جهت ایران با اصل آزادی مطلق عبور از تنگه‌ها نظر موافق نداشته است .

— در مورد استفاده از منابع حیوانی دریاهای مجاور دولت ایران با دولی که طرفدار توسعه منطقه ساحلی ماهیگیری میباشند همفکر میباشد و معتقد است که دولتهای ساحلی بایستی در دریاهای مجاور خود حق انحصاری بهره‌برداری از منابع حیوانی را داشته‌باشند . — بنا برآنتب فوق دولت شاهنشاهی از ایجاد «منطقه اقتصادی» که ناظر به رعایت حقوق خاص کشورهای ساحلی در دریاهای مجاور آنها از لحاظ بهره‌برداری از منابع دریاهای مزبور اعم از حیوانی و معدنی حفظ محیط زیست و جلوگیری از آلودگی و غیره میباشد پشتیبانی نموده است .

— در خصوص بهره‌برداری از منابع آبهای دریاهای آزاد ، دولت ایران معتقد است بهمان نحوی که در مورد بستر دریاها پیش‌بینی شده لازم است جهت تامین منافع جامعه بشری و توزیع و تقسیم منصفانه منابع ثروت و تعیین منطقه بین‌المللی مورد بحث ، نوعی مکانیسم و دستگاه بین‌المللی جهت تنظیم و کنترل فعالیتهای دول در این زمینه بوجود آید .

فضای ماوراء جو

در سال ۱۳۵۱ در کمیته استفاده صلحجویانه از فضای ماوراء جو و کمیته فرعی حقوقی آن طرح دو قرارداد بین‌المللی مهم یکی درباره ثبت اشیائی که بمنظور اکتشاف فضای ماوراء جو یا استفاده از آن پرتاب میشوند و دیگری درباره مسائل مربوط به ماه و استفاده از آن تهیه شد که بعلت عدم توافق پاره‌ای از دول بحث درباره آنها نیمه تمام ماند .

در اجلاس بهار ۱۳۵۱ کمیته فرعی حقوقی استفاده صلحجویانه از فضای ماوراء جو در ژنو ، کشورهای مصر و هند طرحی تسلیم کردند که

بموجب آن منابع و ذخائر کره ماه باید میراث بشریت تلقی گردیده و
بمنفع عموم کشورها خصوصاً ممالک در حال توسعه مورد استفاده قرار گیرد .
دولت شاهنشاهی که یکی از ۲۸ کشور عضو کمیته استفاده
صالحجویانه از فضای ماوراء جو میباشد عقیده دارد که از منابع طبیعی
ماه باید بمنفع بشریت استفاده شود و ضمناً برای تعریف فضای ماوراء جو
نیز اهمیت زیادی قائل میباشد .

تروریسم بین‌المللی

دولت شاهنشاهی ایران با اعمال تروریسم بین‌المللی مخالف
میباشد و معتقد است که سازمان ملل متحد باید برای جلوگیری از این
امر که اغلب قربانیان آن افراد بیگناه هستند چاره‌اندیشی کند . در پیام
اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر به مجمع عمومی هشدار داده شده
بود چنانچه جلوی اعمال خشونت آمیز از طرف سازمان ملل متحد گرفته
نشود راه برای هرج و مرج باز خواهد شد .

در تائید همین نظر دولت شاهنشاهی با ۱۳ کشور دیگر از جمله
ایتالیا ، بنژیک و کانادا بانی طرح قطعنامه‌ای شد که بموجب آن از
کمیسیون حقوق بین‌الملل تقاضا میشد طرح یک قرارداد بین‌المللی
ضد تروریسم را تهیه و با اجلاس آینده مجمع عمومی تسلیم نماید .

بمنظور بررسی بیشتر درباره تروریسم بین‌المللی ۱۶ کشور از
جمله افغانستان و یوگسلاوی و زامبیا قطعنامه‌ای بمجمع عمومی ملل متحد
تسلیم نمودند که بتصویب رسید .

بموجب این قطعنامه یک کمیته ۳۵ نفری که ایران نیز بعضویت
آن انتخاب شد مامور گردید علل نهانی و عمیق اعمال تروریستی بین‌المللی
را مورد مطالعه قرار داده و در این باب توصیه‌هایی بمجمع عمومی بنماید
نماینده ایران هنگام بحث درباره این موضوع در کمیسیون ششم مجمع
عمومی مخالفت دولت شاهنشاهی را با تروریسم بین‌المللی اعلام و صریحاً
تأکید کرد که اعمالی که در اجرای حق خود مختاری ملتها صورت
میگیرد از زمینه تروریسم بین‌المللی خارج است و هیچگونه تصمیمی در
اینمورد نباید و نمی‌تواند بهیچ‌عنوان بصورت عملی علیه مردم فلسطین
تعبیر گردد .

مسائل اجتماعی و حقوق بشر

دولت شاهنشاهی که از دیرباز مدافع و مروج حقوق بشر بوده در سال ۱۳۵۱ نیز کماکان اقداماتی برای اجرای اصول مندرج در اعلامیه جهانی حقوق بشر بعمل آورده است .

در بیست و هشتمین اجلاس کمیسیون حقوق بشر که در ماه مارس ۱۹۷۲ تشکیل گردید ایران نقش فعال و مؤثری داشت . در این اجلاس ۲۴ قطعنامه در زمینه‌های زیر بتصویب رسید :

— بررسی موضوع تدوین يك قرارداد بین‌المللی در خصوص جلوگیری از آپارتاید و تلقی آن بعنوان جنایت علیه بشریت .
— مبارزه با نژادپرستی و تبعیض نژادی و آپارتاید .
— حمایت از خبرنگاران در مأموریت‌های خطرناک .
— برخورداری افراد از حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی مندرج در اعلامیه جهانی حقوق بشر .

— اعتراض به نقض حقوق بشر در اراضی اشغال شده متعلق با عرب توسط مقامات اسرائیلی .

— حق ملل به خودمختاری و دخالت در تعیین سرنوشت خود بعنوان یکی از حقوق اساسی بشر .

از طرف دیگر در کمیسیون سوم مجمع عمومی چند قطعنامه در خصوص دهه مبارزه با تبعیض نژادی — برگراری بیست و پنجمین سالگرد صدور اعلامیه حقوق بشر — حقوق زنان — و مسائل مربوط به جوانان بتصویب رسید که ایران نیز در عداد بانیان آنها بود .

ایران از سال ۱۹۶۶ تا سال پیش عضویت کمیسیون مواد مخدره را داشته و همواره معتقد به همکاری بین‌المللی و منطقه‌ای برای جلوگیری از اعتیاد و قاچاق مواد مخدره و مجازات شدید قاچاقچیان بوده و به صندوق مبارزه با مواد مخدره سازمان ملل متحد کمک مالی نموده است .

ایران بعنوان عضو کمیته اجرائی کمیساریای عالی پناهندگان ملل متحد پیوسته به مسائل انسانی و نوع‌پرورانه ناشی از وضع رقت بنار پناهندگان توجه داشته است .

دولت ایران در اجلاس اخیر مجمع عمومی بانی قطعنامه‌ای بود که هدف آن حفظ وصیانت ارزشهای معنوی و خصوصیات فرهنگی و ذوقی ملل در برابر تهدیدهای ناشی از پیشرفتهای سریع و بی‌قاعده علوم و تکنولوژی جدید میباشد .

ابتکار شاهنشاه آریامهر در مبارزه با بیسوادی در سطح جهانی و پیشنهاد معظم له مبنی بر اختصاص يك روز از مخارج نظامی کشورها بامر پیکار بایسوادی و شرکت مؤثر ایران در برنامه‌های یونسکو در این زمینه دلائل بارز اهمیتی است که دولت شاهنشاهی برای موضوع پیکار با بیسوادی قائل می‌باشد .

مقارن با اعلام اعطای جایزه محمد رضا پهلوی در زمینه پیکار با بیسوادی از طرف ایران دولت شوروی نیز جایزه Krups Kaja را بهمین منظور ترتیب داد و این جایزه در سال ۱۹۷۳ پاس خدمات ذیقیمت سپاه دانش ایران در این امر خطیر باین سازمان داده شد .

ب - همکاریهای ایران با سایر ارگانهای تابع ملل متحد و مؤسسات تخصصی و شرکت در سازمانها و کنفرانسهای بین‌المللی :

دهه دوم توسعه

سازمان ملل متحد با توجه به هدفهای اساسی منشور ملل متحد در زمینه تأمین زندگی بهتر و مرفه‌تر برای کلیه بشر و اشتغال بکار همگان و حصول توسعه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و بهداشتی و همچنین کم کردن فاصله بین فقیر و غنی در عرصه بین‌المللی دهه بین سالهای ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ را بعنوان دهه اول توسعه اعلام کرد که به علل مختلف از جمله خودداری کشورهای توسعه یافته از بذل مساعدتها و همکاریهای لازم در این مورد باشکست مواجه شد و هدفهای اعلام شده آن تحقق پیدا نکرد . بدین مناسبت در ۲۴ اکتبر ۱۹۷۰ مقارن با بیست و پنجمین سالگرد سازمان ملل متحد از ۱ ژانویه ۱۹۷۱ دهه دوم توسعه اعلام شد و استراتژی بین‌المللی توسعه تدوین گردید . هدف اساسی در طی دهه دوم حصول شش درصد رشد سالانه در اقتصاد کشورهای در حال توسعه میباشد که برای نیل بدان از کشورهای پیشرفته جهان خواسته شده است همه‌ساله معادل يك درصد از درآمد ملی خود را به این امر اختصاص دهند .

دولت شاهنشاهی ایران همواره حمایت از آرمانهای ملل متحد و هدفهای منشور ملل متحد را که یکی از مهمترین آنها ترقی اجتماعی و حصول عدالت اجتماعی میباشد و وجه نظر خود قرار داده و از هر گونه کوشش بمنظور استقرار عدالت اجتماعی و غلبه بر فقر و جهل و گرسنگی در سطح بین‌المللی پشتیبانی مینماید . ایران تابحال دونوبت عضویت

شورای اقتصادی واجتماعی درآمده است و اکنون نیز عضویت چند کمیسیون فرعی و کمیته‌های تابع آنرا که در زمینه‌های اقتصادی واجتماعی فعالیت دارند (کمیسیون برنامه‌ریزی توسعه - کمیسیون منابع طبیعی - کمیسیون حقوق بشر - کمیسیون جمعیت و غیره) دارا میباشد .

اجرای برنامه‌های دهه توسعه ، مبارزه بایسوادى و نادانى ، تشکیل سپاهیان دانش وبهداشت وترویج وآبادانى ایران را در میان کشورهای جهان سوم شاخص نموده است و علاوه براین در تمام مجامع بین‌المللی دولت شاهنشاهی از هدفهای اقتصادی واجتماعی و نظرات کشورهای در راه توسعه بمنظور عمران وآبادانى پشتیبانی بعمل آورده است وبسهم خود از طریق مراجع بین‌المللی بکشور های نیازمند کمک نموده است .

یکی از نمونه‌های بارز این علاقمندی افزایش سهمیه ایران در برنامه توسعه ملل متحد (U.N.D.P.) میباشد که ازدوسال پیش به یک میلیون دلار بالغ گردیده است . دولت شاهنشاهی معتقد است که یکی از راه‌های مناسب برای کمک به کشورهای در حال توسعه اهداء کمک چندجانبه از طریق سازمان ملل متحد وسایر سازمانهای بین‌المللی میباشد .

دولت شاهنشاهی بعضویت شورای حکام برنامه توسعه ملل متحد (UNDP) درآمده ونقش فعال ومؤثری را در اجلاسهای مختلف هیئت مدیره آن ایفا میکند وضمناً برنامه داوطلبان ملل متحد (لژیون خدمتگزاران بشر) که یکی از اجزای تابعه برنامه توسعه ملل متحد میباشد بابتکار شاهنشاه آریامهر ایجاد گردیده است .

اهتمام وافر ایران وموقعیت ممتازی که کشور شاهنشاهی دارد موجب شد که در اجتماع سالانه صندوق بین‌المللی پول در واشنگتن در مهرماه ۱۳۵۱ یکی از ۲۰ کرسی مدیریت اجرائی صندوق برای نخستین بار نصیب ایران شود . بدین طریق گروه کشورهای یمن - الجزایر - تونس - غنا - مغرب وایران صاحب یک کرسی مدیریت اجرائی گردیدند و ایران بنماینده‌گی از طرف آنها کرسی مزبور را اشغال نمود .

کنفرانس تجارت وتوسعه - انکتاد (UNCTAD)

کنفرانس تجارت وتوسعه ملل متحد از بدو تأسیس تاکنون در زمینه بسط تجارت بین‌المللی وبمنظور تسریع توسعه اقتصادی ومبادلات

بازرگانی بین‌کشورهائیکه دارای نظام اقتصادی مختلف بوده و در مراحل و درجات مختلف توسعه و رشد اقتصادی قرار دارند فعالیت‌هایی انجام داده و هدف اصلی آن بهبود مناسبات بازرگانی جهان بنفع کشورهای در حال توسعه میباشد .

دولت شاهنشاهی ایران با توجه به برنامه‌های عمرانی و اقتصادی و گسترش صنایع ملی و سعی در یافتن بازارهای تازه و بسط تجارت خود با دول بلوک شرق و بیکار بخاطر حفظ و تثبیت منافع کشورهاییکه دارای مواد اولیه صادراتی میباشد نقش شایسته‌ای را در داخل گروه ۷۷ کشور در حال توسعه ایفا مینماید .

ایران در سومین اجلاس کنفرانس تجارت و توسعه که از ۱۳ آوریل تا ۱۸ مه ۱۹۷۲ در شهر سانتیاگو (شیلی) منعقد گردید شرکت مؤثر ورزید و مجدداً عضویت شورای تجارت و توسعه انتخاب شد . تخصیص يك درصد از درآمد ناخالص ملی کشورهای صنعتی برای کمک به توسعه اقتصادی و عمران کشورهای در حال توسعه که در کنفرانس تجارت و توسعه مطرح گردید مورد پشتیبانی دولت ایران است . ضمناً ایران از تثبیت نرخ مواد اولیه و خام که تنها منبع درآمد غالب کشورهای در حال توسعه است و افزایش درآمد آنها از این ممر پشتیبانی مینماید و بطور کلی نظریات گروه ۷۷ را تأیید میکند .

دولت شاهنشاهی طی سومین اجلاس کنفرانس تجارت و توسعه از طرح پیشنهادی مکزیك مبنی بر تهیه منشور تکالیف و حقوق اقتصادی کشورها که مورد قبول و تأیید عموم کشورهای در راه توسعه بود پشتیبانی بعمل آورد و در اجلاس اخیر مجمع عمومی نیز نه تنها به قطعنامه‌های مربوط به کنفرانس تجارت و توسعه رأی موافق داد بلکه بانی غالب آنها نیز بود .

بنظر دولت شاهنشاهی یکی از طرق بهبود مناسبات بازرگانی بین‌المللی و کمک به توسعه اقتصادی کشورهای کم‌رشد اجرای توصیه‌های کنفرانس تجارت و توسعه از طرف دول صنعتی پیشرفته میباشد .

گرچه دولت شاهنشاهی عضو قرارداد عمومی تعرفه و تجارت (گات GATT) نیست ولی بکار کمیته مخصوص مذاکرات بازرگانی کشورهای در حال توسعه آن علاقمندی نشان داده و با « مرکز بازرگانی بین‌المللی » (International Trade Centre) که مشترکاً توسط

گات و آنکتاباد اداره ميگرده ارتباط داشته وازخدمات کارشناسان و بورسهای آموزشی این مرکز استفاده نموده است .

سازمان توسعه صنعتی ملل متحد (UNIDO)

دولت شاهنشاهی ایران برای سازمان توسعه صنعتی ملل متحد که هدف اصلی آن کمک به رشد صنعتی کشورهای در حال توسعه میباشد اهمیت زیادی قائل است و نقش مهمی در فعالیتهای آن سازمان ایفا میکند و بهمین دلیل مجدداً برای سه سال بعصوبت شورای توسعه صنعتی که رکن اجرائی سازمان مزبور است انتخاب گردید .

ایران به قطعنامه ای که در اجلاس اخیر مجمع عمومی در پائیز ۱۹۷۲ بتصویب رسید و بموجب آن مقرر گردید کنفرانس بین المللی توسعه صنعتی در سال ۱۹۷۵ در وین تشکیل شود رأی موافق داد .

کمیسیون اقتصادی آسیا و خاور دور (ECAFE)

دولت شاهنشاهی ایران از طریق کمیسیون اقتصادی آسیا و خاور دور در فعالیتهای منطقه ای شرکت دارد و طبق معمول در بیست و هشتمین اجلاس اکافه که از ۱۵ اسفند ۱۳۵۰ تا ۷ فروردین ۱۳۵۱ در بانکوک تشکیل گردید شرکت کرد .

در این اجلاس توجه مخصوص به مشکلات اقتصادی آسیا و خاور دور و اجرای هدفهای دهه دوم توسعه مبذول گردید و بالاخره کوشش برای تأسیس مرکز آسیائی مدیریت توسعه (ACDA) به ثمر رسید . چهارده کشور از جمله ایران موافقتنامه مربوط به کمیته هماهنگی شاهراه آسیائی را امضا کرده اند و ایران در ساختمان قسمتی از شاهراه آسیائی که از خاک آن میگذرد و جزء طرحهای مورد نظر اکافه میباشد کوشش فراوان بعمل آورده است .

دولت شاهنشاهی همه ساله ۷۰۰ تن فرآورده نفتی به کمیته اجرای طرح آبادانی مکونگ (Mekong) تحویل میدهد .

برنامه غذایی جهانی (World Food Programme)

برنامه غذایی جهانی از ابتدای ژانویه ۱۹۶۳ رسماً فعالیت خود را تحت نظر سازمان خواربار و کشاورزی جهانی آغاز کرد . بموجب این برنامه محصولات کشاورزی و مواد غذایی و کمکهای جنسی و نقدی به کشورهایی که نیازمند میباشند و خصوصاً در موارد اضطراری

داده خواهد شد و علاوه بر این به طرحهای مختلف مربوط به توسعه اقتصادی و اجتماعی در کشور های رو به توسعه نیز کمک بعمل خواهد آمد .

دولت شاهنشاهی در سال ۱۳۵۱ مبلغ ۶۶۶۶۶ دلار بعنوان کمک داوطلبانه به برنامه غذایی جهانی در اختیار نمایندگی برنامه عمران ملل متحد در ایران گذاشت .

یونیسف (UNICEF)

صندوق ملل متحد برای حمایت کودکان از بدو تأسیس تاکنون کمکهای شایانی در زمینه بهداشت کودکان کشورهای در حال توسعه نموده است و طرحهای بزرگی را در کشورهای مختلف جهان از جمله ایران بمرحله اجرا درآورده است .

دولت شاهنشاهی همه ساله مبلغ ۳۲۲ هزار دلار بصندوق یونیسف کمک میکند و این کمک در سال ۱۹۷۳ به ۳۷۲ هزار دلار بالغ گردیده است .

محیط زیست

نخستین کنفرانس محیط زیست از تاریخ ۵ تا ۱۶ ژوئن ۱۹۷۲ بر اساس قطعنامه مورخ ۱۵ دسامبر ۱۹۶۹ مجمع عمومی در استکهلم تشکیل گردید .

ایران که از دو سال پیش عضویت کمیته مقدماتی تدارک کنفرانس مزبور انتخاب شده بود نقش فعال و مؤثری را در کنفرانس مزبور ایفا کرد هیئت نمایندگی شاهنشاهی تحت ریاست عالییه والا حضرت شاهپور عبدالرضا پهلوی در کمیسیونهای مختلف آن فعالیت داشت . حتی نماینده ایران نیز بعنوان یکی از ۲۷ نفر نواب رئیس کنفرانس انتخاب گردید .

دولت شاهنشاهی با ملی کردن منابع آب و جنگلها و تأسیس سازمان حفاظت محیط زیست و مبارزه با آلودگی ، بسهم خود اقدامات مؤثری در اجرای هدفهای کنفرانس انجام داده است . در سال ۱۳۵۱ کنفرانس بین المللی حفظ تالابها و پرندگان آبی (Conservation of Wetlands and Waterfowls) که اهمیت زیادی در حفظ محیط زیست دارد در رامسر تشکیل گردید . ضمناً دولت شاهنشاهی دشت ارژن را در جنوب ایران به ایجاد طرح بین المللی محیط زیست اختصاص داد و

جایزه سالانه‌ای بمبلغ ۲۰ هزار دلار برای يك کار برجسته و فوق‌العاده که هر ساله در زمینه حفاظت محیط زیست انجام گردد تعیین نمود .

از این اقدام دولت شاهنشاهی چه در کنفرانس استکهلم و چه در مجمع عمومی تجلیل فراوان بعمل آمد و قطعنامه‌ای به شماره ۳۰۰۳ در اجلاس اخیر مجمع عمومی بتصویب رسید که طی آن از اقدام دولت ایران مبنی بر اختصاص منطقه وسیعی به اجرای تجربیات بین‌المللی در زمینه حفاظت محیط زیست (دشت ارژن) و همچنین اختصاص جایزه برای بهترین کار انجام شده در زمینه محیط زیست قدردانی گردید .

علاوه بر اینها ایران در گروه مامور تهیه اعلامیه نهائی کنفرانس شرکت داشت و دولت شاهنشاهی یکی از شانزده عضو اصلی گروه کار بین‌الدول آلودگی دریائی (Marine Pollution) میباشد .

لژیون خدمتگزاران بشر

هدف اصلی برنامه داوطلبان ملل متحد (لژیون خدمتگزاران بشر) که با الهام از بیانات اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر در تاریخ ۱۳ ژوئن ۱۹۶۸ در دانشگاه هاروارد بمرحله عمل درآمد استفاده از نیروی جوانان و سایر افراد در راه توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورهای کم‌رشد در سطح بین‌المللی میباشد .

طی مدت دوسالی که از ایجاد این برنامه در چهارچوب برنامه توسعه ملل متحد (UNDP) میگذرد دولت شاهنشاهی از هیچگونه کمکی در اجرای موفقیت آمیز آن دریغ نکرده و در سال ۱۳۵۱ کمک خود را بصندوق داوطلبان از ده هزار دلار به ۲۰ هزار دلار افزایش داد .

در اجلاس تابستانی شورای اقتصادی و اجتماعی که در تابستان سال ۱۳۵۱ در ژنو تشکیل گردید نمایندگان پاره‌ای دولتها از جمله اطریش - هند و جمهوری عربی یمن لزوم تقویت برنامه مزبور را متذکر گردیدند و دولت پاکستان قطعنامه‌ای در این خصوص ارائه کرد که بتصویب رسید .

اکنون داوطلبان ملل متحد در کشورهای برونندی - لسوتو - لیبیریا - توگو - یمن و نیجریه خدمت میکنند و در عداد این داوطلبان جمعی ایرانی نیز هستند که از اعضای لژیون خدمتگزاران بشر میباشند . در ژانویه ۱۹۷۲ با ورود نخستین گروه از دسته‌های ۲۰ نفری

داوطلب اجرای برنامه نمونه آموزش داوطلبان تحت نظر دانشگاه پهلوی در مردشت آغاز گردید و در این برنامه ۲۶ تن داوطلب متعلق به ۱۳ کشور شرکت داشتند هم‌اکنون چند برنامه پیکار بایسوادى توسط داوطلبان و با کمک یونسکو در دزفول و اصفهان اجرا میشود .

لژیون خدمتگزاران بشر که در واقع هسته مرکزی ایجاد فکر داوطلبان توسعه میباشد در دسامبر ۱۹۶۸ (آذرماه ۱۳۴۷) توسط دربار شاهنشاهی در تهران تأسیس گردید و شماره اعضای آن اکنون بالغ بر چندین هزار تن میشود .

بیانات شاهنشاه آریامهر در جلسه مخصوص کنفرانس بین‌المللی کار

بنابعد عوتی که از طرف مدیر کل سازمان بین‌المللی کار (ILO) بعمل آمده بود در جلسه مخصوص روز چهارشنبه ۱۴ ژوئن ۱۹۷۲ کنفرانس سالانه سازمان بین‌المللی کار در ژنو اعالی حضرت همایون شاهنشاه آریامهر بیانات مشروح و جامعی راجع به چگونگی حل مشکلات اجتماعی و اقتصادی - اهمیت اجتماعی سیاست اشتغال - تأمین اجتماعی - تأمین دموکراسی - تأمین اقتصادی - توزیع عادلانه ثروت - نقش جمعیت‌های تعاونی - شرکت افراد در پی‌ریزی دموکراسی اقتصادی - ارزش اصل تشریک مساعی سه‌جانبه (کارگر - کارفرما و دولت) جهت نیل به هدفهای توسعه سریع صنعتی و همچنین مشکلات کشورهای در حال توسعه ایراد فرمودند که با استقبال شایان مواجه شد . (۱)

سازمانهای تخصصی ملل متحد

دولت شاهنشاهی گذشته از عضویت در سازمان ملل متحد عضو آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و سیزده سازمان تخصصی وابسته به ملل متحد میباشد که اهم آنها عبارتند از : سازمان بین‌المللی کار - سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو) - سازمان جهانی بهداشت - صندوق بین‌المللی پول - بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه - سازمان خواربار و کشاورزی جهانی (فائو) - سازمان هواشناسی جهانی و اتحادیه

(۱) - متن کامل بیانات شاهنشاه آریامهر در صفحه ۱۰۸ نشریه اخبار و اسناد وزارت امور خارجه در شش‌ماهه اول سال ۱۳۵۱ انتشار یافته است .

بین‌المللی ارتباطات دور . علاوه بر این ایران عضو اصلی هیئت مدیره دفتر بین‌المللی کار - عضو هیئت مدیره صندوق بین‌المللی پول - عضو شورای اجرائی سازمان هواشناسی جهانی میباشد و داوطلبی خود را برای عضویت در شورای اجرائی سازمان جهانی بهداشت نیز اعلام کرده است .

کنفرانس کشورهای اسلامی

در طی سال ۱۳۵۱ پس از تشکیل سومین اجلاس شورای وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی در جده (۲۷ فوریه ۱۹۷۲) تحول عمده‌ای در زمینه اجرای تصمیمات کنفرانس حاصل نشد و فقط اقداماتی در چند مورد زیر بعمل آمد :

- بمنظور رسیدگی به فعالیتهای خبرگزاری اسلامی و گسترش آن اجتماعی از نمایندگان آژانسهای خبرگزاری کشورهای عضو در روزهای ۱۷ و ۱۸ اوت ۱۹۷۲ در کوالالامپور (Kualalampur) (مالزی) تشکیل شد و همچنین کمیته اجرائی خبرگزاری اسلامی در تاریخ ۲۰ نوامبر ۱۹۷۲ در جده منعقد گردید که در آنها نمایندگان دولت شاهنشاهی نیز شرکت نمودند .

طرح منشور کنفرانس اسلامی که در اسفند ماه ۱۳۵۰ در سومین اجلاس وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی امضاء شده بود در سال ۱۳۵۱ مورد تصویب کشورهای عربستان سعودی - اردن - سومالی - جمهوری عربی یمن - موریتانی - بحرین - چاد - مالزی - پاکستان و سودان قرار گرفت .

چهارمین اجلاس کنفرانس اسلامی که ابتداء قرار بود در کابل تشکیل شود از ۲۳ مارس ۱۹۷۳ (۳ فروردین ۱۳۵۲) در بنغازی (لیبی) منعقد گردید . دولت شاهنشاهی بعلت وضع مناسبات خود با لیبی در این کنفرانس شرکت ننمود .

روابط ایران با بازار مشترك اروپا

موافقتنامه بازرگانی ایران با بازار مشترك در تاریخ ۳۰ نوامبر ۱۹۶۳ بمدت ۳ سال منعقد گردید و تمدید قرارداد برای هر بار یکسال ضمن ماده ۵ آن پیش‌بینی شده است .

آخرین تاریخ تمدید این موافقتنامه در ۱۳۵۱/۹/۲۹ برابر با ۳۰ نوامبر ۱۹۷۲ بمدت یکسال میباشد .

بموجب این موافقتنامه صادرات پارهای از کالاهای ایران از قبیل فرش ، خاویار ، کشمش و برگه زردآلو از امتیازاتی درمورد کاهش حقوق گمرکی برخوردار گردید ولی در اثر اعطای امتیازات گمرکی بسایر کشورها و برقراری سیستم امتیازات تعرفه‌های ترجیحی عمومی، این موافقتنامه بتدریج اهمیت خود را از دست داده است و با وضع فعلی نمیتواند در توسعه بازرگانی ایران و بازار مشترك اروپا نقش مؤثری داشته باشد . برخورداری ایران از امتیازات موافقتنامه بازرگانی با بازار مشترك اروپا آنچنان که در شروع کار امیدبخش بنظر میرسید در عمل نتیجه‌ای نداشت و کسری موازنه بازرگانی ایران با بازار مشترك اروپا بتدریج افزایش یافت بطوریکه جمع کل صادرات ایران در نه ماهه اول سال ۱۳۵۱ به شش کشور بازار مشترك اروپا در حدود ۶۰ میلیون دلار بوده که با توجه به واردات ایران از بازار مشترك در همانسال که در حدود ۵۸۰ میلیون دلار بود بسیار کم است و کسری موازنه بازرگانی ایران با کشورهای ششگانه بازار مشترك در این مدت بالغ بر ۵۲۰ میلیون دلار میگردد .

با ورود انگلستان به بازار مشترك اروپا در سال ۱۳۵۱ کسری موازنه بازرگانی ایران با بازار مشترك بیشتر خواهد شد زیرا تعرفه‌های ترجیحی در انگلستان شامل کالاهای بیشتری میباشد و در میزان صدور کالاهای مشمول تعرفه آنکشور نیز محدودیتی وجود ندارد ، در صورتیکه بعد از الحاق به بازار مشترك اروپا چون این کشور باید از تعرفه‌های

محدود بازار مزبور استفاده نماید ، صادرات ایران باز هم دچار محدودیت بیشتری خواهد گردید .

آقای هوشنگ انصاری وزیر اقتصاد ایران هنگام مراجعت از امریکا در تاریخ ۱۳۵۱/۱۱/۲۲ برابر ۲۲ ژانویه ۱۹۷۳ به بروکسل مسافرت نمود و با آقایان **François Xavier Ortoli** رئیس جدید کمیسیون اجرائی بازار مشترک و **Christopher Seames** نایب رئیس و **Jean François Deniau** عضو کمیسیون ملاقات و دربارہ رفع مشکلات مربوط بروابط بازرگانی ایران با بازار مشترک مذاکراتی نمود .

در حال حاضر هنوز برای مشکلات مربوط بروابط بازرگانی ایران با بازار مشترک راه حل قابل قبولی پیدا نشده است و در صورتیکه وضع بهمین منوال ادامه پیدا کند و مقامات مربوط بازار مشترک نخواهند در قرارداد با ایران تجدید نظر بعمل آورند دولت شاهنشاهی بناچار از تمدید قرارداد مزبور در سال ۱۳۵۲ خودداری خواهد کرد .

اوپك و قرارداد مشاركت

در سال ۱۳۵۱ تحول قابل توجهی در روابط کشورهای عربی تولیدکننده نفت در حوزه خلیج فارس با کمپانیهای نفتی بوقوع پیوست و آن مذاکراتی بود که از ژانویه ۱۹۷۲ در ژنو بین دول ابوظبی، عراق، عربستان سعودی، قطر و کویت آغاز گردید. در نتیجه این مذاکرات در تاریخ ۵ اکتبر ۱۹۷۲ (۱۳ مهرماه ۱۳۵۱) بین دول مذکور و کمپانیهای نفتی برای انعقاد قرارداد موسوم به مشارکت توافق بعمل آمد و سپس قراردادهای تنظیم شده تدریجاً توسط چهار دولت عربستان سعودی - ابوظبی - قطر و کویت امضاء و برای تصویب به مراجع داخلی این دول ارجاع گردید، و تاکنون رسماً از طرف عربستان سعودی - ابوظبی و قطر پذیرفته شده است.

کشورهای تولیدکننده نفت با توجه باین مسئله که منابع هیدروکربور یکی از مهمترین منابع تحصیل درآمد در آن کشورها است و اساس توسعه اقتصادی آنها را تشکیل میدهد و با در نظر گرفتن اینکه این منابع محدود و پایان یافتنی است همیشه باین فکر بوده اند که استفاده از منابع طبیعی و ثروت ملی را تحت اختیار و نظارت خود داشته باشند.

فکر مشارکت در عملیات کمپانیهای نفتی برای اولین بار توسط دولت شاهنشاهی به مرحله اجرا درآمد و ایران در سالهای ۱۳۳۶ و ۱۳۳۷ قراردادهائی بر اساس مشارکت با کمپانیهای آجیپ و پان آمریکن منعقد ساخت و سپس نخستین اقدام دستجمعی در این زمینه از جانب کشورهای نفت خیز با صدور قطعنامه شماره ۹۰ کنفرانس شانزدهم اوپك مورخ ۲۵ ژوئن ۱۹۶۸ بعمل آمد. کشورهای عضو اوپك اعلام داشتند که بموجب قطعنامه های مجمع عمومی سازمان ملل متحد، یکی از اصول مسلم حقوق بین الملل حق غیر قابل انتزاع کلیه کشورها در اعمال حاکمیت دائمی بر منابع طبیعی آنها است بنحوی که منافع ملی را ملحوظ دارد.

سرمایه‌های خارجی اعم از خصوصی و عمومی که به درخواست کشورهای عضو در خاک آنها بکار می‌افتد وقتی میتواند مکمل مساعی کشورهای عضو برای بهره‌برداری از منابع نفتی آنها باشد که دولت‌ها بر سرمایه‌گذارهای خارجی نظارت کرده و اطمینان حاصل کنند که استفاده از آنها در جهت تأمین منافع ملی است.

شرکتهای نفتی بیش از سه سال ونیم از قبول اصل مشارکت خودداری میکردند و حتی پیش از انعقاد کنفرانس فوق‌العاده اوپک در ۱۲ فوریه ۱۹۷۲ چنین بنظر میرسید که حاضر نیستند موضوع مشارکت را بپذیرند. لیکن در نتیجه هشدار کشورهای عضو اوپک یک روز قبل از تشکیل کنفرانس مذکور ابتدا آرامکو و سپس تدریجاً سایر کمپانیها موافقت خود را با اجرای اصل مشارکت اعلام داشتند.

بدنبال موافقت اصولی کمپانیها یک رشته مذاکرات جدید از اوت سال ۱۹۷۲ ابتدا در بیروت آغاز و سپس در ریاض و لندن و نیویورک ادامه پیدا کرد که هدف آن حصول توافق در مورد سه موضوع زیر بود:

۱- تعیین یک جدول زمانی که براساس آن کشورهای نفت‌خیز عربی حوزه خلیج فارس اکثریت سهام عملیات کمپانیها یعنی ۵۱ درصد آن را در اختیار بگیرند.

۲- تعیین میزان غرامت قابل پرداخت به کمپانیهای نفتی.

۳- تعیین قیمتی که براساس آن کمپانیهای نفتی باید سهم نفت خام دولت‌ها را که در نتیجه موافقتنامه مشارکت به آنها تعلق میگیرد بازخرید نمایند.

این مذاکرات که تا اکتبر ۱۹۷۲ بطول انجامید چندبار با بن‌بست مواجه شد لیکن همکاری و وحدت نظر کشورهای مذاکره‌کننده و حمایت سایر کشورهای عضو اوپک موجب شد که در ۵ اکتبر ۱۹۷۲ (۱۳ مهرماه ۱۳۵۱) توافق اصولی در این امر بعمل آید و قرارداد مشارکت تدریجاً از طرف دولتهای عربستان سعودی - ابوظبی - قطر و کویت امضاء و سپس جهت تصویب به مراجع مقننه این دول ارجاع گردید.

بطوریکه گفته شد ایران پیش‌قدم و پایه‌گذار عقد قراردادهای نفتی از نوع مشارکت بود و قبل از آنکه اصل مشارکت توسط سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) بعنوان سیاست نفتی کشورهای عضو شناخته شود چندین قرارداد براین اساس توسط دولت شاهنشاهی منعقد شده بود. بعلاوه در تلاش دستجمعی کشورهای عضو اوپک برای

اجرای اصل مشارکت نیز ایران شرکت نموده و همکاری پیگیر و پدیدریغ داشت و در کنفرانس کشورهای عضو اوپک در ریاض در ۲۶ اکتبر ۱۹۷۲ و در سایر کنفرانس‌هایی که بمنظور بررسی قرارداد مشارکت تشکیل گردید همصدا با سایر اعضای اوپک پشتیبانی خود را از موضوع مشارکت اعلام نمود. در عین حال با توجه باینکه وضع حقوقی قراردادهای نفتی در ایران با وضع حقوقی قراردادهای مزبور در بعضی از کشورهای نفت‌خیز دیگر کاملاً تفاوت داشت، فرمول پیشنهادی مشارکت عیناً با وضع ایران قابل تطبیق نبود زیرا ایران در سال ۱۳۲۹ نفت خود را ملی کرده بود و در نتیجه کلیه منابع نفتی به مردم ایران تعلق داشت و تنها حق بهره‌برداری از این منابع میتواند موضوع مشارکت قرار گیرد و بنابراین دولت شاهنشاهی نیز نظیر سایر کشورهای عضو اوپک که با وجود پشتیبانی از مذاکرات مربوط به مشارکت هر یک با توجه بوضع خاص خود روش متفاوتی در برابر کمپانیهای نفتی در پیش گرفتند، باتوجه به موقع خاص حقوقی خود و با توجه به مزایایی که سایر کشورهای نفت‌خیز در منطقه خلیج فارس با امضاء قرارداد مشارکت بدست آورده بودند مذاکراتی را با کنسرسیوم آغاز نمود.

ایران و کنسرسیوم

در سال ۱۳۵۱ مسئله سوخت و انرژی یکی از مهمترین مسائل مورد بحث در محافل اقتصادی و سیاسی جهان بود. افزایش سریع مصرف مواد نفتی در کشورهای جهان و بخصوص کشورهای غربی در نتیجه توسعه فعالیت‌های صنعتی و کمبود نسبی نفت و تقلیل میزان تولید در پاره‌ای از نقاط یکباره توجه دنیا را به‌خاورمیانه که غنی‌ترین ذخائر نفت را در اختیار دارد معطوف نمود.

آمادگی کشور ما و دارا بودن کادر متخصص لازم و تجارب بیست و چند ساله شرکت ملی نفت ایران بخوبی بما اجازه میداد تا نقش مؤثری را در کنترل نفت و سایر منابع انرژی خود ایفا کنیم.

شاهنشاه آریامهر در سوم بهمن ماه ۱۳۵۱ در فرمایشات خود در کنگره ملی مرکب از نمایندگان کلیه طبقات کشور اصولی را که دولت شاهنشاهی در مذاکرات خود با کمپانیهای نفتی تعقیب مینمود بیان فرمودند که خلاصه آن بشرح ذیل است:

بموجب این اصول بهرحال امکان تمديد قرارداد ۱۹۵۴ منعقدہ با کنسرسيوم که در سال ۱۹۷۹ پايان مييابد بکلی منتفی است و روابط آينده ايران با کنسرسيوم براساس يکی از شقوق زیر استوار خواهد بود:

۱- در صورتیکه شرکتهاي نفتی ماييل باشند ميتوانند تا پايان مدت قرارداد به فعاليت خود ادامه دهند مشروط بر آنکه توليد نفت ايران به هشت ميليون بشکه در روز رسانده شود و بعلاوه درآمد ايران از هر بشکه نفت کمتر از درآمد ساير کشورهاي منطقه نباشد در اينصورت در پايان مدت امتياز کنسرسيوم بدون هيچگونه امتيازی در صف ساير مشتريان قرار خواهد گرفت .

۲- از هم اکنون کلیه فعاليتها و مسئوليتهاي کمپانيهاي نفت به ايران محول گردد . در اين صورت ايران آماده خواهد بود نفت خود را براساس قراردادهای طويل‌المدت ۲۰ - ۲۵ ساله به قيمت مناسب در اختيار کنسرسيوم قرار دهد .

فرمايشات شاهانه که آغاز دوره جديدي را در روابط بين کشورهاي توليدکننده و مصرفکننده نفت و کمپانيهاي نفتی نويد ميدهد ، در ميان کشورهاي جهان سوم و ملل ترقي‌خواه با تجليل بسيار روبرو گرديد . اکنون ايران بارديگر ابتکار عمليات را برای ايجاد تغييرات اساسی در روابط بين کشورهاي نفت‌خيز و کمپانيهاي عامل بدست گرفته است و همچنانکه اين کشورها در کنفرانس تهران توانستند از رهبری خردمندان شاهنشاه آريامهر برخوردار گردند ، در آينده نيز از روش ايران برای تضمين منافع ملی خود الهام خواهند گرفت . دولت شاهنشاهی با بهره‌مندی از يك رهبری قوی و مبتکر و دارا بودن ثبات سياسی و اقتصادی موفق گرديد آنچه را که ميبايست در جهت تأمين منافع ملی خود انجام بدهد بنحواحسن پايان رساند و نتيجه مذاکراتی که از اواسط بهمن ماه بدنبال فرمايشات شاهانه آغاز گرديده بود در آخرين روزهاي سال ۱۳۵۱ آشکار گرديد و کمپانيهاي نفتی غرب به‌خواسته ايران تسليم شدند . شاهنشاه آريامهر مژده موفقيت در مذاکرات نفتی را در تاريخ ۲۵ اسفند ۱۳۵۱ هنگام افتتاح مجتمع بزرگ ذوب‌آهن آريامهر که جلوه‌ای ديگر از اقتصاد و صنعت شکوفان کشور است به‌ملت ايران دادند و خبر توافق اساسی با کنسرسيوم را که ايران به‌موجب آن اداره کامل صنايع نفت خود را از ابتدای سال ۱۳۵۲ در دست خواهد گرفت اعلام فرمودند .

براساس این توافق درآمد ایران از هیچیک از کشورهای حوزه
خلیج فارس کمتر نخواهد بود و طبق قراردادی که جزئیات آن بعداً
تنظیم خواهد گردید کنسرسیوم برای مدت معینی نفت از ایران خواهد
خرید .

ج - همکاریهای منطقه‌ای :

همکاری عمران منطقه‌ای

(R.C.D.)

فعالیت‌های همکاری عمران منطقه‌ای در سال ۱۳۵۱ بسیار متنوع و ثمر بخش بود که اینک در سه قسمت سیاسی، اقتصادی و اجتماعی در زیر مورد تشریح قرار می‌گیرد :

امور سیاسی

پانزدهمین اجلاس شورای وزیران همکاری عمران منطقه‌ای در تاریخ ۱۸ و ۱۹ فروردین ماه ۱۳۵۱ در ازمیر تشکیل یافت . در این اجلاس گزارش شورای برنامه ریزی منطقه‌ای که متضمن توصیه‌هایی در امور برنامه‌های مشترك است مورد تصویب قرار گرفت .

دبیر کل جدید آقای Vahap Asiroglu گزارش جامعی در مورد ارزیابی فعالیت‌های همکاری در طی هفت سال گذشته تسلیم شورا نمود و قرار شد گزارش مزبور در جلسه ویژه کمیته هماهنگی مورد بحث و تبادل نظر قرار گیرد .

جلسات ویژه کمیته هماهنگی بترتیب در تاریخ‌های دهم تا چهاردهم آبانماه ۱۳۵۱ برابر با یکم تا پنجم نوامبر ۱۹۷۲ در آنکارا و ۲۱ و ۲۲ آذرماه ۱۳۵۱ برابر با ۱۲ و ۱۳ دسامبر ۱۹۷۲ در تهران تشکیل شد و ضمن آن گزارش دبیر کل مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت .

شانزدهمین اجلاس شورای وزیران همکاری عمران منطقه‌ای در تاریخ ۲۱ و ۲۲ دیماه ۱۳۵۱ برابر با ۱۱ و ۱۲ ژانویه ۱۹۷۳ با پیام رئیس جمهوری پاکستان گشایش یافت . کنفرانس اسلام‌آباد باردیگر این فرصت را پیش آورد که وزرای امور خارجه ایران و ترکیه و وزیر امور سیاسی و ارتباطات پاکستان موضوعات روزمره سیاسی و موضوعات مبتلا به بین‌المللی را مورد تبادل نظر قرار دهند .

شانزدهمین اجلاس شورای وزیران هنگامی برگزار گردید که مردم ایران با سربلندی در تدارك بزرگداشت دهه انقلاب سفید بودند . وزیر امور خارجه ایران در بیانات خود هنگام گشایش شورا ضمن اشاره به پیشرفتهائی که در کشورهای پاکستان و ترکیه صورت گرفته یادآور این مطلب شدند که انقلاب سفید پایه و اساس صحیح و متینی برای پیشرفت اجتماعی و اقتصادی در دهه اخیر ایجاد و راه را برای نیل به آنچه شهریار عظیم الشان برآن «تمدن بزرگ» نام نهاده‌اند هموار کرده‌است . وزیر امور خارجه ایران اضافه کردند که مساعی دولت ایران فقط معطوف به هدفهای مادی نبوده بلکه مسائل مهم اجتماعی و تحولات فرهنگی نیز مورد توجه و تشویق خاص قرار گرفته‌است .

شوری گزارش شورای برنامه ریزی را که در تاریخ ۱۸ و ۱۹ دیمه ۱۳۵۱ برابر با ۹ - ۸ ژانویه ۱۷۹۳ در اسلام‌آباد تشکیل گردیده بود مورد تصویب قرار داد .

شوری توافق نمود که متعاقب اجتماع کارشناسان نظام بازرگانی که قرار است در ماه آوریل ۱۹۷۳ در انکارا تشکیل شود وزیرای اقتصاد و بازرگانی و وزیرای خارجه سه کشور عضو در ماه مه در تهران ملاقات نمایند . اجلاس آینده شورای وزیران در ماه دسامبر ۱۹۷۳ در تهران تشکیل خواهد شد .

امور اقتصادی

فعالیت های اقتصادی همکاری عمران منطقه‌ای را میتوان به رشته های بازرگانی - صنعت - نفت و پتروشیمی دسته‌بندی نمود که تحت نظر کمیته مربوطه هدایت میشوند .

۱ - بازرگانی : بمنظور ایجاد تحرك در امر بازرگانی منطقه‌ای و ایجاد تسهیلاتی در این زمینه وزیرای بازرگانی و اقتصاد کشورهای عضو گروهی از کارشناسان UNCTAD را مامور بررسی و تهیه گزارش نمودند . گزارش مزبور که در ژانویه ۱۹۷۰ تسلیم گردید متضمن پیشنهادهای و توصیه‌هایی در جهت تزیاید بازرگانی بین‌المنطقه‌ای میباشد .

بدنبال این امر در سال ۱۹۷۱ گروهی از کارشناسان و مقامات عالی‌رتبه اقتصادی مامور مطالعه در نظام‌های بازرگانی و مقررات ارزی کشورهای عضو به‌منظور تکمیل گزارش UNCTAD شدند . در آخرین جلسه کارشناسان که برای بررسی گزارش UNCTAD در مورد

اتخاذ يك نظام بازرگانی و تعرفه‌های رجحانی در ماه سپتامبر ۱۹۷۲ در اسلام‌آباد تشکیل گردید هیئت نمایندگی ترکیه طرح پروتکلی در این خصوص ارائه نمود که بعنوان اساس مذاکرات برای ایجاد يك نظام بازرگانی رجحانی مورد موافقت پاکستان و ایران قرار گرفت. اهم مطالب مورد بحث در کمیته بازرگانی که برای تصویب نهائی به شورای برنامه ریزی تسلیم گردید عبارتست از خرید گوسفند و گوشت گوسفند و بز ترکیه از طرف ایران - موافقت‌ها و پرداختهای چند جانبه RCD - موازنه بازرگانی در داخل منطقه - راه ترانزیتی ایران از طریق بندر طرابوزان - موافقت‌نامه دوجانبه بازرگانی فیما بین کشورهای RCD - مبادله محصولات صنعتی و دارو - ایجاد تحرك بیشتر در فعالیتهای اطاق مشترك صنعتی و بازرگانی RCD و احاله مسئولیت دبیرخانه اطاق به دبیرخانه همکاری عمران منطقه‌ای - تاسیس فروشگاه‌های بزرگ با مشارکت فروشگاه‌های کشور های منطقه - گزارش اجتماع روسای بانکهای مرکزی منطقه - سمینار بیمه و کمیته فرعی جهانگردی.

از جمله مسائل مهمی که در اجتماع نمایندگان بانکهای مرکزی پاکستان و ایران و نماینده وزارت دارائی ترکیه در تاریخ ۲۹-۲۷ مهرماه ۱۳۵۱ برابر با ۲۱-۱۹ اکتبر ۱۹۷۲ در کراچی مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت طرح ایجاد يك بانک مشترك بازرگانی و توسعه بنام بانک RCD میباشد که اصولاً به منظور توسعه همکاری اقتصادی بین کشورهای ایران - پاکستان و ترکیه و بالاخص پشتیبانی مالی از برنامه‌های عمرانی این کشورها و ارتقاء بازرگانی بین‌المنطقه‌ای تاسیس خواهد شد. در طرح مزبور امکان عضویت کشورهای دیگر نیز در بانک RCD با توجه بشرائط و وظائف آن و تصویب هیئت مدیره پیش‌بینی شده است.

یکی از جنبه‌های بارز همکاری عمران منطقه‌ای توسعه جهانگردی این کشورها بطور کلی و تشویق جهانگردی بین کشورهای منطقه میباشد. بدین منظور از کارشناسان سازمان ملل متحد دعوت شده است تا بررسیهایی در زمینه ظرفیت توریستی کشورهای عضو بعمل آورده و توصیه‌هایی در این زمینه تسلیم دارند.

در کمیته فرعی جهانگردی که همزمان با کمیته بازرگانی در تهران تشکیل گردید تصمیمات مفیدی اتخاذ شد که اهم آنها عبارتست از توسعه گردشهای دسته جمعی به کشورهای منطقه - گردش های جمعی

در داخل منطقه - تهیه نقشه مشترك توریستی - شرکت در کنفرانس‌ها - معاهدات توریستی و همچنین جشنواره‌ها و نمایشگاه‌های بین‌المللی و رفع موانع مسافرت در داخل منطقه .

۲ - صنعت : شورای وزیران همکاری عمران منطقه‌ای با توجه به امکانات و تجارب هر یک از سه کشور عضو بررسی پنجاه و هفت طرح مشترك صنعتی را در رشته‌های گوناگون شیمیائی - پتروشیمی و ماشین آلات و برق بعهده آنها واگذار نموده است .

در طی هشت سال که از تاسیس همکاری عمران منطقه‌ای میگذرد بهره‌برداری از هفده طرح آغاز شده و یا در شرف بهره‌برداری میباشد . کارخانه آلومینیوم سازی اراک مدتی است شروع بکار نموده و پاکستان مشغول مطالعه قرارداد خرید محصولات این کارخانه میباشد . ولی نظر به اینکه صنعت آلومینیوم سازی در ترکیه در سطح ملی فعالیت مینماید زمینه برای همکاری در این مورد با ایران موجود نیست . ترکیه سفارش قابل ملاحظه‌ای برای خرید کاغذ اسکناس به پاکستان داده است . شورای برنامه ریزی توصیه نموده است که ایران و ترکیه سفارشات بیشتری به پاکستان برای خرید کاغذ اسکناس بدهند . شورای برنامه ریزی مقرر داشته است که ایران و ترکیه از محصولات بلیرینگ ساخت پاکستان خریداری نمایند . صدور تنگستن کاربرد و اسید بوریک از پاکستان به ترکیه بنحو رضایت بخشی ادامه دارد .

قرار است کارخانه تهیه لوله‌های فولادی بدون درز در سال ۱۹۷۵ در ایران شروع بکار نماید و احتیاجات ترکیه و پاکستان در این زمینه خواسته شده است . در عین حال این محصول در پاکستان نیز تهیه میشود . کمیته صنایع همکاری عمران منطقه‌ای در تاریخ ۲۰-۱۸ آذرماه ۱۳۵۱ برابر با ۱۱-۹ دسامبر در تهران تشکیل گردید و گزارش آن مورد تصویب شورای برنامه ریزی قرار گرفت . علاوه بر مباحث فوق موضوع تشویق بیشتر بخش خصوصی برای مشارکت در طرحهای مشترك صنعتی - گزارش UNIDO درباره ایجاد صنایع سنگین و برقی که تهیه آن برای هر یک از کشورها امکان پذیر نیست - موافقت نامه اجتناب از اخذ مالیات مضاعف و یکنواخت نمودن استاندارد کالاهای صنعتی سه کشور مورد بحث قرار گرفت .

۳ - نفت و پتروشیمی : با اینکه دول عضو از بدو امر به اهمیت

همکاری در زمینه امور نفتی و پتروشیمی پی برده بودند معذلك بسبب مقتضیات فنی این همکاری پیشرفت مورد نظر را نداشته است . البته مذاکراتی در زمینه برآورده نمودن احتیاجات هر يك از کشور های عضو در رشته های مختلف این صنعت کماکان ادامه دارد .

بهره برداری از جایگاه های فروش بنزین و متل هائی که در سرحدات ایران و پاکستان و ترکیه و ایران احداث گردیده آغاز شده و نتایج آن رضایت بخش بوده است .

در زمینه تحویل نفت خام ایران به ترکیه شورای برنامه ریزی همکاری عمران منطقه ای توجه نمود که جلسه ای با شرکت مقامات عالی رتبه و نمایندگان موسسات نفتی ایران و ترکیه جهت بررسی امر تشکیل شود . در امر سوختگیری و سرویس هواپیما در فرودگاه های استان بول و آنکارا شرکت هواپیمائی پاکستانی و شرکت هواپیمائی ملی ایران شرکت نفت ترکیه ارجحیت خواهند داد .

اظهار تمایل مقامات ترکیه برای مذاکره پیرامون خرید گاز طبیعی از ایران و احیاء طرح لوله اهواز - اسکندرون که از دستور کار کمیته برنامه ریزی خارج شده بود در خور توجه میباشد .

امور اجتماعی : - برنامه های امور اجتماعی همکاری عمران منطقه ای فعالیت های متنوع و متعددی را در بر گرفته که هر يك در شاخه های مختلف اجرا میشود . در این قسمت سه کمیته مهم دست اندر کار هستند : کمیته ارتباطات و حمل و نقل - کمیته امور اجتماعی و کمیته همکاری فنی و علوم اداری .

در قسمت ارتباطات و حمل و نقل که امور پستی - مخابرات دور - جاده سازی راه آهن و کشتیرانی را در بر میگیرد برنامه ها بنحو مطلوبی انجام شده است .

۱ - امور پستی :

در حال حاضر دولت ایران برای ارسال پست به پاکستان پنج بار در هفته از هواپیماهای پاکستانی استفاده میکند و بنا به توصیه شورای برنامه ریزی همکاری عمران منطقه ای قرار است ترکیه نیز برای ارسال پست به پاکستان از هواپیماهای PIA استفاده نماید .

به منظور مبادله اطلاعات درباره مکانیزه کردن دستگاه های پستی سه کشور يك نماینده از کشور ترکیه به پاکستان رفته است و قرار است

کارشناسان پستی سه کشور از تاسیسات پستی یکدیگر بازدید نمایند .
مقرر شده است که موضوع تمبر یادبود نهمین سالگرد تاسیس
همکاری عمران منطقه‌ای یکی از آثار باستانی کشورهای منطقه باشد .

۲ - مخابرات دور Telecommunications

یکی از طرحهای مربوط به مخابرات دور اتصال خط میکروویو
بین افغانستان و ترکیه از طریق تهران میباشد و از طرف دولت ایران
مطالعاتی در این زمینه انجام گرفته است .

۳ - جاده سازی :

کار جاده سازی در شاهراه RCD بنحو رضایت بخشی رو
به اتمام است و احتمالاً در اواخر سال ۱۹۷۳ آماده بهره برداری خواهد بود.
کشورهای عضو همچنین برای اتخاذ علائم جاده اروپائی با
تغییرات مختصری موافقت نموده اند .

به منظور ایجاد يك شرکت حمل و نقل مشترك زمینی يك نماینده
از طرف دولت پاکستان به ایران و ترکیه اعزام شده و گزارش خود را
در زمینه ایجاد شرکت مورد بحث قریباً تسلیم خواهد داشت .

۴ - راه آهن :

راه آهن ایران و ترکیه با وجود اینکه فعالیت مداومی دارد
معدك از طرف شورای برنامه ریزی عمران منطقه‌ای توصیه‌هائی برای
بهبود آن شده است .

دولت ایران مطالعه اقتصادی طرح اتصال راه آهن پاکستان و ایران
را بيك گروه مشاورین بین‌المللی واگذار نموده است و گروه مزبور قرار
است ، در اوائل سال ۱۳۵۲ گزارش خود را در این مورد تسلیم نماید .

۵ - کشتیرانی :

تاکنون استفاده مؤثری از سرویس کشتیرانی RCD که با مشارکت
شرکتهای کشتیرانی کشورهای عضو تاسیس شده بعمل نیامده است و در
این خصوص شورای برنامه ریزی توصیه‌هائی در جهت ایجاد تحرك در
فعالیت این سرویس نموده است .

پست مدیریت عامل سرویس کشتیرانی مزبور که از بدو تاسیس تا بحال با امرای نیروی دریائی پاکستان و ترکیه بوده است از تاریخ ۲۵ دی ماه ۱۳۵۱ برابر با ۱۵ ژانویه ۱۹۷۳ یکی از امرای بازنشسته نیروی دریائی شاهنشاهی واگذار شده است .

۶- حمل و نقل هوائی :

ترکیه و ایران قریباً در زمره اعضای معاهدات ورشو و توکیو در خواهند آمد . امکانات جدیدی در امور هواپیمائی منطقه ای ایجاد خواهد شد و برای خرید تجهیزات جدید و تنظیم برنامه های آتی اطلاعاتی در این زمینه بین کشورهای عضو مبادله میشود .

کمیته امور اجتماعی

در سال ۱۳۵۱ برنامه های کمیته امور اجتماعی بنحو مطلوبی اجرا شد . دو گروه مختلف از روزنامه نگاران ایرانی و نمایندگان مجلس شورای ملی از پاکستان و ترکیه دیدن نمودند . روزنامه نگاران پاکستانی در دو نوبت و روزنامه نگاران ترکیه یک بار از ایران بازدید نموده و از نزدیک شاهد ترقیات و تحولات ایران بودند .

جلسات روسای رادیو و تلویزیون و اجتماع روسای خبرگزاریهای سه کشور در تهران برگزار گردید و تصمیمات مفیدی در خصوص مبادله خبر و ارتباط خبرگزاریها با یکدیگر در این جلسات اتخاذ گردید . در جشن هنرشیراز یکی از شخصیت های فرهنگی پاکستان به عنوان ناظر شرکت نمود .

یکی از نقاشان برجسته ترکیه و یکی از اساتید هنری آن کشور برای معرفی آثار خود و بازدید از آثار تاریخی و ایراد سخنرانی به ایران مسافرت نمودند .

چند نفر از نمایندگان سازمان زنان ترکیه در سال ۱۳۵۱ به ایران مسافرت کردند و دو گروه نیز از سازمان زنان ایران از کشورهای ترکیه و پاکستان بازدید نمودند .

نمایشگاهی از آثار نقاشی هنرمندان سه کشور در ماه ژانویه ۱۹۷۳ در پاکستان برگزار گردید و مورد توجه قرار گرفت .

همکاری فنی و علوم اداری

برنامه‌های این قسمت که زیر نظر کمیته مربوطه اداره میشود از پر فعالیت ترین و مؤثرترین رشته‌های همکاری عمران منطقه‌ای بشمار میرود. مبادله کارشناسان و کارآموزان - اعطای بورسهای تحصیلی دانشگاهی در پاکستان و ترکیه و ایران و تشکیل سمینارهای علمی امکانات جالبی برای آشنائی سه کشور به فرهنگ و هنر یکدیگر و علوم و فنون ایجاد نموده است.

در حال حاضر تعداد قابل ملاحظه‌ای دانشجوی پاکستانی و ترک تحت برنامه‌های کمک های فنی در دانشگاه پهلوی شیراز - دانشکده نفت (مؤسسه تکنولوژی) آبادان - دانشگاه تهران و آموزشگاه عالی بیمه RCD در تهران مشغول تحصیل میباشند و در پاکستان دانشجویان ایرانی و ترک در رشته‌های پزشکی - مهندسی - علوم طبیعی و هنر بتحصیل اشتغال دارند.

در سال ۱۳۵۱ تعداد ۱۹۲ کارآموز و ۳۴ کارشناس و ۱۷ کارآموز ارشد بین سه کشور مبادله شد. همچنین سمینارهای متعدد در موضوعات مختلف علمی و اجتماعی در این کشورها برگزار گردید. در امور بهداشتی کشورهای عضو مشغول تهیه مقدمات تأسیس انجمن پزشکی همکاری منطقه‌ای میباشند.

گزارشات مربوط به بیماریهای واگیر بطور منظم از طریق دبیرخانه مبادله میشود. دهمین کنگره بین‌المللی دندانپزشکی از محل اعتبارات کمکهای فنی و علوم اداری همکاری عمران منطقه‌ای با شرکت پزشکان برجسته اروپا و مشارکت پزشکان پاکستان و ترکیه و ایران در تهران با موفقیت برگزار گردید. در امور کشاورزی فعالیت‌هایی از لحاظ مبادله بذر و نهال و اعزام کارشناس و کارآموز برای مطالعه در زمینه کشت زعفران بین ایران و پاکستان انجام میشود.

مسائلی از قبیل تنظیم خانواده و ایجاد يك برنامه وسیع در رشته نوتوانی از جمله برنامه‌های کمیته همکاری فنی میباشد.

سازمان پیمان مرکزی - سنتو

فعالیت‌های سازمان پیمان مرکزی در سال ۱۳۵۱ در زمینه های اقتصادی - علمی - فنی و اجتماعی بشرح زیر خلاصه میشود:

اجلاس سالانه شورای وزیران سازمان پیمان مرکزی که غالبترین رکن این سازمان میباشد در ماه مه ۱۹۷۲ با شرکت وزرای پنج کشور متعاقد در لندن منعقد گردید و برنامه‌های اقتصادی و فنی را که از طرف کمیته های فرعی مختلف پیشنهاد شده بود مورد بررسی و تصویب قرارداد. در اجرای مصوبات شورای وزیران، کمیته های مختلف سازمان پیمان مرکزی در سال ۱۳۵۱ بشرح زیر جلساتی تشکیل دادند:

- کمیته ارتباطات و فواید عامه از تاریخ ۵ الی ۸ مهرماه ۱۳۵۱ برابر با ۲۷ الی ۳۰ سپتامبر ۱۹۷۲ در تهران تشکیل گردید و طرح‌های اتصال راه سرو به رضائیه - راه کراچی - لاسلا - کویت - زاهدان - کرمان - یزد به تهران - امتداد راه تهران - اصفهان - کرمان - زاهدان به میرجاوه و اتصال راه کراچی - پیشین به بندرعباس - اتصال راه آهن پاکستان به ایران از طریق کاشان و زاهدان را مورد بررسی و مطالعه قرارداد.

همچنین در کمیته مزبور توسعه بندراسکندرون - طرق مختلف استفاده از راه آهن ایران - ترکیه جهت توسعه اقتصادی - هم‌آهنگی بین‌المللی مدیریت شبکه میکروویو و هم‌آهنگی خطوط هوایی منطقه مورد بررسی و مذاکره قرار گرفت.

- شورای آموزش و تحقیقات علمی در تاریخ ۲۱ و ۲۲ آبانماه ۱۳۵۱ برابر با ۱۶ و ۱۷ نوامبر ۱۹۷۲ در ازمیر تشکیل جلسه داد و مسائل مربوط به فیزولوژی گیاهان در موقعیت کشاورزی منطقه خشک و شوره‌زار - تشکیل کنفرانس در باره کیفیت آبهای دهات - تاسیس مرکزی برای زلزله شناسی و هم‌آهنگی در مورد استفاده از وسائل زلزله شناسی را مورد بحث و مطالعه قرارداد.

— کمیته فرعی بهداشت از تاریخ ۶ الی ۹ آذرماه ۱۳۵۱ برابر با ۲۷ الی ۳۰ نوامبر ۱۹۷۲ در تهران تشکیل جلسه داد و طی جلسات آن فعالیتهای گذشته در زمینههای تنظیم خانواده — تحقیقات کلینیکی — آلودگی محیط زیست — نقش پرستاران در بهداشت عمومی و برنامههای بهداشت عمومی بررسی شد و پیشنهاداتی برای سال آینده در زمینه تشکیل سمینارهای بهداشت عمومی و مشکلات طبی — مسؤلیتهای پرستاران و مادران در روابط مادران و سلامتی فرزندان و تنظیم خانواده و امراض کودکان بتصویب رسید .

در سال ۱۳۵۱ سمینارهای مختلف بهداشتی نظیر آموزش پرستاری — مدیریت بیمارستانها — مبارزه با مالاریا و امراض واگیر و امراض کودکان تشکیل گردید .

— یازدهمین اجلاس گروه مشورتی توسعه مواد معدنی از ۱۳ تا ۱۷ آذرماه ۱۳۵۱ برابر با ۴ الی ۸ دسامبر ۱۹۷۲ در آنکارا تشکیل گردید در این اجلاس گزارش پیشرفتهای مهم اکتشافات و تولیدات معدنی در کشورهای منطقه مورد بررسی و مطالعه قرار گرفت و پیشنهاد گردید که یک دوره آموزش منطقهای در زمینه بررسی منابع معدنی کشورهای منطقه تشکیل گردد و همچنین گزارش بررسیهای زمینشناسان مورد مطالعه قرار گرفت . پیشنهاد دبیرخانه سنتو در زمینه استفاده آزاد کشورهای منطقه از ماهواره علمی سازمان فضائی و هوانوردی ایالات متحده آمریکا (ناسا) برای تحقیقات زمینشناسی که قرار است در اواخر سال ۱۹۷۳ بفضا پرتاب شود مورد تصویب قرار گرفت و سازمان زمینشناسی ایران موافقت خود را در این زمینه اعلام داشت .

— کمیته فرعی کشاورزی از تاریخ ۱۹ تا ۲۱ آذرماه ۱۳۵۱ برابر با ۱۰ الی ۱۲ دسامبر ۱۹۷۲ بیستمین اجلاس خود را در اسلامآباد تشکیل داد . در این اجلاس مسائل مربوط به کشت و صنعت — امراض نباتی — برنامه پیشرفت منطقهای وان — رضائیه — کنترل امراض انگلی در احشام — سمپاشی هوایی — طرز استفاده از آبها در کشاورزی در مناطق خشک و نیمه خشک — تاسیس یک انستیتوی منطقهای تحقیقات پنبه و همچنین گزارش مرکز آموزش ماشینآلات کشاورزی و حفاظت خاک کرج و سمینار زهرشناسی حشرات مضر مورد بحث و مطالعه قرار گرفت .

بعلاوه از محل کمکهای فنی چند جانبه سنتو در سال ۱۳۵۱ عدهای بعنوان کارآموز بمنظور مطالعه و آموزش و نیز کارشناسانی بمنظور تبادل

نظر در امور فنی و تخصصی بین کشورهای منطقه (ایران - پاکستان - ترکیه) مبادله شدند و در این زمینه برنامه‌های متعددی اجرا شد و ضمناً از محل کمک‌های فنی دوجانبه دولت انگلستان در سال ۱۳۵۱ در حدود یکصد نفر برای تحصیل و مطالعه در سطح بالاتر از لیسانس به مراکز تحقیقاتی انگلستان اعزام شدند و تعدادی کارشناس انگلیسی نیز جهت همکاری با وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های دولتی بایران دعوت شدند. از همین محل مقداری لوازم و ماشین‌آلات نیز جهت دستگاه‌های مختلف دولتی و خصوصی اهدا شد.

در سال ۱۳۵۱ صندوقی تحت عنوان صندوق مخصوص خرید لوازم یدکی سنتو بمنظور تامین لوازم یدکی و فنی موسسات دولتی و دانشگاهها و همچنین موسسات خصوصی غیر انتفاعی تشکیل گردید و تاکنون از این طریق وسایلی در اختیار موسسات مزبور قرار داده شده است.

ضمائم : ضمیمه شماره ۱

فهرست معاهداتی که دولت شاهنشاهی در سال ۱۳۵۱ (۷۳-۱۹۷۲) با سایر دولتهای جهان منعقد نموده و یا بآنها ملحق شده است .

الف - معاهدات دوجانبه‌ای که از ۱۶/۱۱/۱۳۵۰ تا ۱۵ بهمن‌ماه ۱۳۵۱ از طرف وزارت امور خارجه بامضاء رسیده است .

ردیف	نام معاهده	تاریخ امضاء	محل امضاء
۱-	تبادل نامه راجع به عزام کارشناس جهت موسسه استناداردها و تحقیقات صنعتی بین ایران و آلمان	۱۳۵۱/۹/۹ (۳۰ نوامبر ۱۹۷۲)	تهران
۲-	موافقتنامه هواپیمائی ایران و آمریکا	۱۳۵۱/۱۱/۱۲ (اول فوریه ۱۹۷۳)	تهران
۳-	تبادل نامه درباره اصلاح بعضی از مواد موافقتنامه هواپیمائی ایران و پاکستان مورخ ۲۸/۲/۱۳۳۶ (۱۸ مه ۱۹۵۷)	۱۳۵۱/۱۱/۱۰ (۳۰ ژانویه ۱۹۷۳)	تهران
۴-	موافقتنامه هواپیمائی ایران و چین	۱۳۵۱/۸/۲۷ (۱۸ نوامبر ۱۹۷۲)	پکن
۵-	موافقتنامه هوایی ایران و سوئیس	۱۳۵۱/۱۰/۱۰ (۳۱ دسامبر ۱۹۷۲)	تهران
۶-	موافقتنامه همکاری اقتصادی و فنی ایران و شوروی	۱۳۵۱/۷/۲۰ (۱۲ اکتبر ۱۹۷۲)	مسکو

ب - معاهدات دوجانبه‌ای که از ۱۶/۱۱/۱۳۵۰ تا ۱۵ بهمن‌ماه ۱۳۵۱ با اطلاع و راهنمایی وزارت امور خارجه از طرف سایر وزارتخانه‌ها باموسسات وابسته به دولت باهضاء رسیده است :

ردیف	نام معاهده	نام سازمان امضاء کننده	تاریخ و محل امضاء
۱-	موافقتنامه بازرگانی ایران و بلغارستان	وزارت اقتصاد	۱۳۵۱/۹/۱۸ صوفیه (۹ دسامبر ۱۹۷۲)
۲-	موافقتنامه پرداخت ایران و بلغارستان	وزارت اقتصاد	۱۳۵۱/۹/۱۸ صوفیه (۹ دسامبر ۱۹۷۲)
۳-	موافقتنامه بهداشت دامپزشکی ایران و رومانی	وزارت کشاورزی و منابع طبیعی	۱۳۵۱/۸/۲۷ تهران (۱۸ نوامبر ۱۹۷۲)
۴-	موافقتنامه درباره بسط و توسعه آتی ارتباط تلفنی و تلگراف و تلگرافی ایران و شوروی	وزارت پست	۱۳۵۱/۳/۲۴ تهران (۱۴ ژوئن ۱۹۷۲)
۵-	موافقتنامه همکاری علمی و فنی و کمک متقابل و آموزش عالی ایران و مجارستان	وزارت علوم	۱۳۵۱/۷/۲۵ تهران (۲۷ سپتامبر ۱۹۷۲)
۶-	موافقتنامه همکاری علمی و فنی ایران و لهستان	وزارت علوم و آموزش عالی	۱۳۵۱/۸/۲۵ ورشو (۲۷ اکتبر ۱۹۷۲)

ج - معاهدات بین‌المللی که از ۱۶ بهمن ۱۳۵۰ تا ۱۵/۱۱/۱۳۵۱ از طرف دولت ایران باهضاء رسیده است

ردیف	نام معاهده	تاریخ امضاء	محل امضاء
۱-	منشور کنفرانس اسلامی	۱۹۷۲/۳/۲۴	جده
۲-	کنوانسیون مربوط به مسئولیت بین‌المللی در مورد خسارت ناشی از اجسام فضائی	۲۹ مارس ۱۹۷۲	مسکو لندن واشنگتن

ردیف	نام معاهده	تاریخ امضاء محل امضاء
۳-	کنوانسیون منع تولید و ذخیره سلاحهای باکتریولوژیک (بیولوژیک) و سمی	۱۰ آوریل ۱۹۷۲ واشنگتن ۱۶ نوامبر ۱۹۷۲ مسکو لندن
۴-	کنوانسیون مربوط به تالابهای مهم بین‌المللی بخصوص تالابهای زیستگاه پرندگان آبی	۲۶ اوت ۱۹۷۲ پاریس

د - معاهدات دوجانبه‌ای که از ۱۶ بهمن ۱۳۵۰ تا ۱۵ بهمن ۱۳۵۱ بتصویب مجلسین رسیده است

ردیف	نام معاهده	تاریخ تصویب مجلسین
۱-	موافقت نامه تحدید حدود و فلات قاره ایران و بحرین	مجلس شورای ملی ۱۳۵۰ر۱۲ر۳ (۲۲ فوریه ۱۹۷۲)
۲-	پروتکل شرح مسیر خط مرز بین ایران و شوروی در دریاچه‌های سد ارس و سد انحرافی میل و مغان	۱۳۵۰ر۱۱ر۲۶ (۱۵ فوریه ۱۹۷۲)
۳-	پروتکل مربوط به رژیم بیمه‌های اجتماعی دانشجویان ایران در پاریس	۱۳۵۰ر۱۲ر۱۲ (۳ مارس ۱۹۷۲)
۴-	پروتکل الحاقی به موافقتنامه ساخت تراکتور در ایران بین ایران و رومانی	۱۳۵۰ر۱۱ر۲۳ (۱۲ فوریه ۱۹۷۲)
۵-	موافقتنامه همکاری فنی بین وزارت کشاورزی و صنایع غذایی بلغارستان	۱۳۵۱ر۸ر۱ (۲۳ اکتبر ۱۹۷۲)

ردیف	نام معاهده	مجلس شورای ملی	مجلس سنا
۶ -	پروتکل درباره حفاظت و نگهداری، تعمیر و بازرسی و تجدید و نصب مجدد علائم مرزی در سرحدات ایران و ترکیه	۱۳۵۱۹۲۸ (۱۹ دسامبر ۱۹۷۲)	۱۳۵۱۸۲۹ (۲۰ نوامبر ۱۹۷۲)
۷ -	موافقتنامه همکاری علمی و فنی ایران و رومانی	۱۳۵۱۳۲۲ (۲۳ مه ۱۹۷۲)	۱۳۵۱۱۲۱ (۱۰ آوریل ۱۹۷۲)
۸ -	موافقتنامه حفظ نباتات و قرنطینه نباتی ایران و رومانی	۱۳۵۰۱۰۱۴ (۴ ژانویه ۱۹۷۲)	۱۳۵۱۲۱ (۱۰ آوریل ۱۹۷۲)

۵ - معاهدات دوجانبه‌ای که از ۱۶ بهمن ۱۳۵۰ تا ۱۳۵۱۱۱۱۵ اسناد تصویب آنها مبادله گردیده است

نام معاهده	تاریخ مبادله اسناد تصویب محل مبادله
۱ - موافقتنامه همکاری علمی و فنی ایران و ایتالیا	۱۳۵۰۱۱۲۷ (۱۶ فوریه ۱۹۷۲)
۲ - موافقتنامه تحدید حدود فلات قاره ایران و بحرین	تهران ۱۳۵۱۲۲۴ (۱۴ مه ۱۹۷۲)
۳ - موافقتنامه همکاری در زمینه تعلیمات حرفه‌ای ایران و شوروی	تهران ۱۳۵۱۳۱۷ (۷ ژوئن ۱۹۷۲)
۴ - موافقتنامه بازرگانی ایران و عربستان سعودی	جده ۱۳۵۱۴۲۴ (۱۵ ژوئیه ۱۹۷۲)

و - معاهدات بین‌المللی که از ۱۶ بهمن ۱۳۵۰ تا ۱۵/۱۱/۱۳۵۱
دولت شاهنشاهی ایران بآنها ملحق شده است

ردیف	نام معاهده	تاریخ انعقاد	تاریخ الحاق ایران
۱-	اساسنامه سازمان جهانگردی جهانی	۲۷ سپتامبر ۱۹۷۰	۲ مارس ۱۹۷۲
۲-	کنوانسیون واحد درباره مواد مخدره	۳۰ مارس ۱۹۶۱	۳۰ اوت ۱۹۷۲
۳-	کنوانسیون مربوط به - دستمزد کارگران زن و کارگران مرد در قبال کار هم ارزش (کنوانسیون شماره ۱۰۰)	۲۹ ژوئن ۱۹۵۱	۱۰ ژوئن ۱۹۷۲
۴-	کنوانسیون مربوط به سیاست اشتغال (کنوانسیون شماره ۱۲۲)	۹ ژوئیه ۱۹۶۴	۱۰ ژوئن ۱۹۷۲
۵-	کنوانسیون مربوط به تساوی رفتار بین کارگران داخلی وخارجی در مورد جبران خسارات حوادث ناشی از کار (کنوانسیون شماره ۱۹)	۵ ژوئیه ۱۹۲۵	۱۰ ژوئن ۱۹۷۲
۶-	کنوانسیون مربوط به حمایت از مزد (کنوانسیون شماره ۹۵)	اول ژانویه ۱۹۴۹	۱۰ ژوئن ۱۹۷۲
۷-	کنوانسیون مربوط به اجرای تعطیل هفتگی در بنگاههای صنعتی (کنوانسیون شماره ۱۴)	۲۵ اکتبر ۱۹۲۱	۱۰ ژوئن ۱۹۷۲
۸-	کنوانسیون بین‌المللی برای تسهیل عبور کالا از مرز بوسیله راه آهن	۱۰ ژانویه ۱۹۷۲	۲۴ آوریل ۱۹۷۲

تاریخ الحاق ایران	تاریخ انعقاد کنوانسیون	نام معاهده	ردیف
۱۶ سپتامبر ۱۹۷۲	۳ آوریل ۱۹۵۲	کنوانسیون بین‌المللی حفظ نباتات	۹-
۲۳ ژانویه ۱۹۷۳	۷ فوریه ۱۹۷۰	۱۰- پروتکل الحاقی به کنوانسیون‌های بین‌المللی مربوط به حمل و نقل کالا بوسیله راه آهن (CIM) و حمل و نقل مسافروتنوشه بوسیله راه آهن (CIV) و همچنین پروتکل راجع به مشارکت در مخارج دفتر مرکزی	
۱۲ دسامبر ۱۹۷۲	۲۰ مه ۱۹۷۱	۱۱- موافقتنامه مربوط به سازمان بین‌المللی مخابرات بین‌المللی توسط ماهواره‌ها (Intelsat)	
۱۲ دسامبر ۱۹۷۲	۲۰ مه ۱۹۷۱	۱۲- موافقتنامه اجرائی مربوط به سازمان بین‌المللی مخابرات از طریق ماهواره‌ها (Intelsat)	
۲۴ آوریل ۱۹۷۲	۸ ژوئن ۱۹۷۰	۱۳- کنوانسیون گمرکی مربوط به ورود موقت وسایل زمینی	

ضمیمه شماره ۲

سازمانهای بین‌المللی و غیر دولتی عمده‌ای که دولت شاهنشاهی
عضو آن میباشد :

الف - سازمانهای بین‌المللی

- ۱- سازمان ملل متحد
مؤسسات تخصصی سازمان ملل متحد
- (۲) آژانس بین‌المللی انرژی اتمی (I.A.E.A.)
International Atomic Energy Agency
- (۳) کمیسیون اقتصادی برای آسیا و خاور دور
Economic Commission for Asia and the Far East
(ECAFE)
- (۴) دفتر بین‌المللی تعلیم و تربیت
Internatinal Bureau of Education (I.B.E.)
- (۵) صندوق ملل متحد برای کودکان (UNICEF)
United Nations Children's Fund
- (۶) کمیساریای عالی سازمان ملل متحد برای پناهندگان
(U.N.H.C.R.)
United Nations High Commissioner for Refugees
- (۷) کنفرانس تجارت و توسعه ملل متحد (UNCTAD)
United Nations Conference on Trade and
Development
- (۸) سازمان توسعه صنعتی ملل متحد (UNIDO)
United Nations Industrial Development
Organization
- (۹) مؤسسه تحقیق و پرورش کادر ملل متحد (UNITAR)
United Nations Institute for Training and
Research

- (I.L.O.) سازمان بین‌المللی کار
International Labour Organization
- (F.A.O.) سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد
Food and Agricultural Organization of the
United Nations
- (۱۲) سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد یونسکو
(UNESCO)
United Nations Educational, Scientific and
Cultural Organization
- (W.H.O.) سازمان جهانی بهداشت
World Health Organization
- (I.B.R.D.) بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه
International Bank for Reconstruction and
Development
- (I.D.A.) مؤسسه بین‌المللی توسعه
International Development Association
- (I.F.C.) شرکت مالی بین‌المللی
International Finance Corporation
- (I.M.F.) صندوق بین‌المللی پول
International Monetary Fund
- (I.C.A.O.) سازمان بین‌المللی هواپیمائی کشوری
International Civil Aviation Organization
- (U.P.U.) اتحادیه پستی جهانی
Universal Postal Union
- (I.T.U.) اتحادیه ارتباطات دور
International Telecommunication Union
- (W.M.O.) سازمان جهانی هواشناسی
World Meteorological Organization
- (IMCO) سازمان مشورتی دریانوردی بین‌الدول
Inter-Governmental Maritime Consultative
Organization

سایر سازمانهای بین‌المللی

- ۱) سازمان جهانی حمایت مالکیت معنوی (WIPO)
World Intellectual Property Organization
- ۲) سازمان بین‌المللی اندازه‌گیری قانونی (O.I.M.L.)
International Organization of Legal Metrology
- ۳) دیوان دائمی داوری
Permanent Court of Arbitration
- ۴) سازمان پیمان مرکزی (سنتو CENTO)
Central Treaty Organization
- ۵) شورای همکاری گمرکی (C.C.C.)
Custom Co-operation Council
- ۶) دفتر بین‌المللی انتشار تعرفه‌های گمرکی
International Union for the Publication of
Custom Tariffs
- ۷) سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک OPEC)
Organization of the Petroleum Exporting
Countries
- ۸) مؤسسه بین‌المللی یکنواخت کردن حقوق خصوصی
(UNIDROIT)
International Institute for the Unification of
Private Law
- ۹) کمیته بین‌المللی پزشکی و داروسازی نظامی (ICMMP)
International Committee of Military Medicine &
Pharmacy
- ۱۰) طرح کلمبو
Colombo Plan
- ۱۱) دبیرخانه بین‌المللی خدمات داوطلبانه (ISVS)
International Secretariat for Volunteer Service
- ۱۲) سازمان عمران منطقه‌ای (RCD)
Regional Cooperation for Development
- ۱۳) سازمان بین‌المللی استانداردها (IOS)
International Organization for Standardization

ب - سازمانهای بین‌المللی غیر دولتی

- ۱- اتحادیه بین‌المللی ژئودوزی و ژئوفیزیک
1 - International Union of Geodesy and Geophysics

مقر
تورنتو (کانادا)
تاریخ تأسیس
۱۹۱۹
شروع عضویت ایران
۱۹۶۰

- ۲- اتحادیه بین‌المللی جغرافیائی
2 - International Geographical Union

مقر
زوریخ (سوئیس)
تاریخ تأسیس
۱۹۲۲
شروع عضویت ایران
۱۹۶۱

- ۳- اتحادیه بین‌المللی دانشگاهها
3 - International Association of Universities

مقر
پاریس
تاریخ تأسیس
۱۹۵۰
شروع عضویت ایران
۱۹۶۰

- ۴- اتحادیه بین‌المللی بیوشیمی
4 - International Union of Biochemistry

مقر
لندن
تاریخ تأسیس
۱۹۵۵
شروع عضویت ایران
۱۹۶۰

- ۵- شورای بین‌المللی اتحادیه‌های علمی
5 - International Council of Scientific Unions

مقر
رم
تاریخ تأسیس
۱۹۱۹
شروع عضویت ایران
۱۹۶۰

۶ - کمیته تحقیقات فضائی

6 - Committee on Space Research

پاریس	مقر
۱۹۵۸	تاریخ تأسیس
۱۹۶۰	شروع عضویت ایران

۷ - موسسه بین‌المللی علوم اداری

7 - International Institute of Administrative Sciences

بروکسل	مقر
۱۹۳۰	تاریخ تأسیس
۱۹۵۸	شروع عضویت ایران

۸ - اتحادیه بین‌المللی سرطان

8 - International Union Against Cancer

ژنو	مقر
۱۹۳۵	تاریخ تأسیس
۱۹۶۲	شروع عضویت ایران

۹ - انجمن بین‌المللی جرم‌شناسی

9 - International Society for Criminology

پاریس	مقر
۱۹۳۴	تاریخ تأسیس
۱۹۵۹	شروع عضویت ایران

۱۰ - سازمان بین‌المللی زلزله‌شناسی

10 - International Association of Seismology and Physics of the Earth's Interior

استراسبورگ	مقر
۱۹۰۱	تاریخ تأسیس
۱۹۶۲	شروع عضویت ایران

۱۱ - اتحادیه بین‌المللی سازمانهای رسمی مسافرتی (جهانگردی)
11 - International Union of Official Travel Organizations

مقر
پاریس
تاریخ تأسیس
۱۹۲۵
شروع عضویت ایران
۱۹۶۲

۱۲ - انجمن جهانی راهنمایان و پیش‌آهنگان دختر
12 - World Association of Girl Guides and Girl Scouts

مقر
لندن
تاریخ تأسیس
۱۹۲۸
شروع عضویت ایران

۱۳ - مؤسسه بین‌المللی تئاتر (وابسته به یونسکو)
13 - International Theatre Institute

مقر
پاریس
تاریخ تأسیس
۱۹۴۸
شروع عضویت ایران
۱۹۶۳

۱۴ - شورای بین‌المللی موسیقی (وابسته به یونسکو)
14 - International Music Council

مقر
پاریس
تاریخ تأسیس
۱۹۴۹
شروع عضویت ایران
۱۹۵۷

۱۵ - شورای بین‌المللی شکار
15 - International Hunting Council

مقر
پاریس
تاریخ تأسیس
۱۹۳۰
شروع عضویت ایران
۱۹۶۵

۱۶ - اتحادیه بین‌المللی راه‌آهن
16 - International Union of Railways

مقر
پاریس
تاریخ تأسیس
۱۹۲۲
شروع عضویت ایران
۱۹۴۷

۱۷ - کنگره بین‌المللی راه آهن

17 - International Railways Congress
Association

مقر	بروکسل
تاریخ تأسیس	۱۸۸۴
شروع عضویت ایران	۱۹۴۷

۱۸ - دفتر بین‌المللی تحقیقات و آزمایشها

18 - Office for Research and Experiments

مقر	اوترخت (هلند)
تاریخ تأسیس	۱۹۵۰
شروع عضویت ایران	۱۹۶۳

۱۹ - سازمان منطقه شرقی امور اداری

19 - Eastern Regional Organization for Public
Administration

مقر	توکیو
تاریخ تأسیس	۱۹۵۸
شروع عضویت ایران	۱۹۶۳

۲۰ - کنفرانس جهانی نیرو

20 - World Power Conference

مقر	لندن
تاریخ تأسیس	۱۹۲۴
شروع عضویت ایران	۱۹۵۷

۲۱ - کمیسیون بین‌المللی آبیاری و زهکشی

21 - International Commission on Irrigation
and Drainage

مقر	دهلی نو
تاریخ تأسیس	۱۹۵۰
شروع عضویت ایران	۱۹۵۵

۲۲ - مجمع دائمی کنگره بین‌المللی راه

22 - Permanent International Association of Road Congress

پاریس	مقر
۱۹۰۹	تاریخ تأسیس
۱۹۶۲	شروع عضویت ایران

۲۳ - کمیته مبارزه با آفات از راه زیست‌شناسی

23 - International Committee for Biological Control

ژنو	مقر
۱۹۵۵	تاریخ تأسیس
۱۹۶۰	شروع عضویت ایران

۲۴ - اتحادیه بین‌المجالس

24 - Inter-Parliamentary Union

ژنو	مقر
۱۸۸۹	تاریخ تأسیس
۱۹۵۲	شروع عضویت ایران

۲۵ - اجماع بین‌المللی انتقال خون

25 - International Society of Blood Transfusion

پاریس	مقر
۱۹۳۷	تاریخ تأسیس
۱۹۵۸	شروع عضویت ایران

۲۶ - اتحادیه بین‌المللی انستیتوی بررسیهای جنگل

26 - International Union of Forest Research Organizations

مونخ	مقر
۱۸۹۰	تاریخ تأسیس
۱۹۵۹	شروع عضویت ایران

۲۷ - اتحادیه بین‌المللی بنادر و لنگرگاهها

27 - International Association of Ports and Harbours

مقر	توکیو
تاریخ تأسیس	۱۹۵۵
شروع عضویت ایران	۱۹۵۷

۲۸ - شورای بین‌المللی ورزش و تربیت بدنی

28 - International Council of Sport and Physical Education

مقر	مونبخ
تاریخ تأسیس	۱۹۵۶
شروع عضویت ایران	سنوات مختلف

۲۹ - انجمن جهانی پیشاهنگان پسر

29 - Boy Scouts World Bureau

مقر	اتاوا (کانادا)
تاریخ تأسیس	۱۹۲۰
شروع عضویت ایران	۱۹۴۹

۳۰ - کمیته بین‌المللی صلیب سرخ

30 - International Committee of the Red Cross

مقر	ژنو
تاریخ تأسیس	۱۹۶۳
شروع عضویت ایران	۱۹۶۶

۳۱ - اتحادیه انجمن‌های صلیب سرخ

31 - League of Red Cross Societies

مقر	ژنو
تاریخ تأسیس	۱۹۱۹
شروع عضویت ایران	۱۹۴۶

۳۲ - سازمان مسکن و برنامه‌ریزی منطقه شرقی آسیا

**32 - East Asia Regional Organization for
Planning and Housing**

مقر	دهلی نو
تاریخ تأسیس	۱۹۵۴
شروع عضویت ایران	۱۹۶۲

۳۳ - سازمان پلیس بین‌المللی (انترپول)

**33 - International Criminal Police
Organization (Interpol)**

مقر	پاریس
تاریخ تأسیس	۱۹۲۳
شروع عضویت ایران	۱۹۴۶

۳۴ - سازمان دفاع غیر نظامی

34 - International Civil Defence Organization

مقر	ژنو
تاریخ تأسیس	۱۹۳۱
شروع عضویت ایران	۱۹۶۳

۳۵ - اتحادیه بین‌المللی علوم زیست‌شناسی

35 - International Union of Biological Sciences

مقر	پاریس
تاریخ تأسیس	۱۹۱۹
شروع عضویت ایران	

۳۶ - آکادمی بین‌المللی پاتولوژی (انجمن بین‌المللی موزه علوم پزشکی)

**36 - International Academy of Pathology
(International Association of Medical
Museums)**

مقر	واشنگتن
تاریخ تأسیس	۱۹۰۶
شروع عضویت ایران	۱۹۶۲

۳۷ - فدراسیون بین‌المللی ستاره‌شناسی و نجوم

37 - Federation of Astronomical and Geophysical Services

مقر	تورنتو (کانادا)
تاریخ تأسیس	۱۹۵۶
شروع عضویت ایران	۱۹۶۰

۳۸ - شورای بین‌المللی مدیریت علمی

38 - International Council for Scientific Management

مقر	ژنو
تاریخ تأسیس	۱۹۲۶
شروع عضویت ایران	۱۹۴۶

۳۹ - آکادمی بین‌المللی دیپلماتیک

39 - Academie Diplomatique Internationale

مقر	پاریس
تاریخ تأسیس	۱۹۲۶
شروع عضویت ایران	۱۹۶۲

۴۰ - اتحادیه بین‌المللی بیماریهای پوست و آمیزشی

40 - International Union against Venereal Diseases and the Treponematoses

مقر	پاریس
تاریخ تأسیس	۱۹۲۳
شروع عضویت ایران	۱۹۶۲

۴۱ - انجمن رفاه صنعتی

41 - Industrial Welfare Society

مقر	لندن
تاریخ تأسیس	
شروع عضویت ایران	۱۹۶۳

- ۴۲ - انجمن بین‌المللی چراغهای دریائی
42 - International Association of Maritime Signalization
 مقر: ژنو
 تاریخ تأسیس: ۱۹۵۷
 شروع عضویت ایران: ۱۹۵۷
 ۴۳ - دفتر بین‌المللی بیماریهای واگیردار
- ۴۳ - International Office of Spizootics
 مقر: پاریس
 تاریخ تأسیس: ۱۹۲۴
 شروع عضویت ایران: ۱۹۵۸
- ۴۴ - اتحادیه بین‌المللی شهرداریها
44 - International Municipalities Union
 مقر: لاهه
 تاریخ تأسیس: ۱۹۶۰
 شروع عضویت ایران: ۱۹۶۰
- ۴۵ - انجمن بین‌المللی حقوقدانان
45 - International Association of Lawyers
 مقر: پاریس
 تاریخ تأسیس: ۱۹۲۷
 شروع عضویت ایران: ۱۹۲۷
- ۴۶ - اتحادیه بین‌المللی حمل و نقل هوائی
46 - International Air Transport Association
 مقر: ژنو - مونترال
 تاریخ تأسیس: ۱۹۴۶
 شروع عضویت ایران: ۱۹۵۷
 ۴۷ - فدراسیون بین‌المللی زنان حقوقدانان
- ۴۷ - International Federation of Women Lawyers
 مقر: متغیر
 تاریخ تأسیس: ۱۹۴۴
 شروع عضویت ایران: ۱۹۶۱

ممکن است تعدادی دیگر از مؤسسات دولتی و غیردولتی ایران در پاره‌ای از سازمانهای بین‌المللی دیگر نیز عضویت داشته باشند که در این فهرست منعکس نشده باشد .

چاپ کیهان

